هاوکاری

زاوێک

سەرەتای ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەڕە

٢٥ فلسە

دەزگای ڕۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخیلانی شەقامی « الجمهوریة »
بەغدا - ص.پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥-٥ خەت

سەرنووسەر : محمد امین محمد

● دووشەممە ٢ی تشرینی یەکەم ١٩٧٨ ژمارە ٤٤٣ ●

● الاثنين ٢ تشرين الاول ١٩٧٨ العدد ٤٤٣ ●

ئەو ئەرکە شۆڕشگێڕییە سەرانسەرییانەی کە هەشتەم کۆنگرەی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە ساڵی ١٩٧٤دا دیاری کردن، ئەو ئەرکە بنچینەییانەن کە دەبێ بەردەوام لە پێناوی وەدیهێنانیاندا تێبکۆشین و بێوچان بجەنگین.

سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البكر

لەسەر بانگهێشتنی سەرۆک بەکر سەرۆک عیدی ئەمین گەیشتە بەغدا

پێری ئێوارە لەسەر بانگهێشتن کردنی بەڕێز سەرۆک احمد حسن البكر، سەرۆک عیدی ئەمین دادای سەرکۆماری ئۆگەندە بە سەردانێکی ڕەسمی بۆوڵاتکە چەند ڕۆژێ دەخایەنێ گەیشتە بەغداو پێشوازی کران و لە سەروبانەوە بەڕێز طەمحی الدین معروف پێشوازییان کرد.

لەگەڵ وەستانی فڕۆکەکەدا بەڕێز بەڕێوەبەری مەراسیم لە وەزارەتی دەرەوە، سەرکەوتە سەرەوەو لە گەڵ میوانە ئۆگەندەییەکەدا هاتە خوارەوەو لە بەردەم پەیژەی فڕۆکەکەدا بەڕێز جێگری سەرۆک کۆمار تەوقەی لەگەڵ سەرۆک عیدی ئەمین دا کرد. دوای ئەوە مندالانی بەغدا چەپکە گوڵیان پێشکەش بەسەرۆکی میوان و خێزانە بەڕێزەکەی کرد.

دوای ئەوە سەرۆک عیدی ئەمین تەوقەی لەگەڵ بەڕێز حامد علوان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری دەرەوە وەزیری دەرەوە بەوەکالەت و بەڕێز منذر عریم وەکیلی وەزارەتی دەرەوەو بەڕێز بالوێزی عیراق لە ئۆگەندەدا کرد. پاشان سەرۆکی ئۆگەندە

لەگەڵ بەڕێز جێگری سەرکۆماردا بەرەو پێشوازی کەرەکانی چوو کە بریتی بوون لە ژمارەیەک لە وەزیرە بەڕێزەکان و پارێزگاری بەغداو ژمارەیەک لە سەرۆکانی کۆمەڵە دیپلۆماسییە عەرەب و بێگانەکان، بۆ ئەوەی سڵاویان لێبکا.

لە دواییدا سەرۆکی ئۆگەندەو بەڕێز طەمحی الدین معروف بۆ ماوەیەکی کورت لە هۆڵی شەرەفی فڕۆکەخانەی بەغدادا حەسانەوەو دوای ئەمە بە مەوکیبێکی ڕەسمی بەرەو کۆشکی بەغدا ڕۆیشتن.

لەژێر چاودێری سەرۆک بەکردا ئیمڕۆ وەزیرانی ناوخۆی عەرەب لە بەغدا دەست بە کۆبوونەوەکانیان دەکەن

لەژێر چاودێری بەڕێز سەرۆک احمد حسن البكردا ئیمڕۆ کۆبوونەوەکانی کۆنفرانسی دووەمی وەزیرانی ناوخۆی عەرەب دەست پێدەکا. کۆنفرانسەکە لە ماوەی سێ ڕۆژدا لە ژمارەیەک باسی گرنگ و لەپێشەوەیان بڕیاردانی شێوازێک بۆ ڕێلە تاوان گرتن و دیاردەی مروودەنەبوونی چوونە ناوکاروباری پۆلیسی، لەگەڵ دانانی چارەسەری زامن بۆ چارکردنی دەکۆڵنەوە.

هەروەها کۆنفرانسەکە لە لایەنەکانی پتەوکردنی هاوکاری عەرەب لەبواری نەهێشتنی تاوان و دواکەوتنی تاوانباران و لە راپۆرتی ئەمینداری گشتی ڕێکخراوی عەرەب بۆ بەرگری کردنی کۆمەڵایەتی دژی تاوان و لەگەڵ ئەو هەنگاوانەش کە بۆ ڕاپەڕاندنی ئەو بەیاننامەیە گیراونەتەبەر کە کۆنفرانسی یەکەمی وەزیرانی دەرەوەی عەرەب ساڵی ڕابوردوو لە قاهیرە دەری کردبوو، دەکۆڵێتەوە.

وەفدی عیراقیش دوو لێکۆڵینەوە دەربارەی مرووده نەبوونی چوونە ناوکاروباری پۆلیسی و پتەوکردنی هاوکاری عەرەب بۆ لەناوبردنی تاوان پێشکەش بەکۆنفرانسەکە دەکا.

لە لایەکی ترەوە لەکاتی بەستنی کۆنفرانسەکەدا کۆبوونەوەکانی دەورەی حەڤدەمینی کۆمەڵەی گشتی ڕێکخراوی عەرەب بۆ بەرگری کردنی کۆمەڵایەتی دژی تاوان دەگیرێن و دەورەکە لە ژمارەیەک باسی تایبەت بە پرۆژەی پرۆگرامی کارو بۆدجەی ساڵی ١٩٧٩ی ڕێکخراوو راپۆرتی ئەمینداری گشتی ڕێکخراو سەبارەت بەچالاکی ڕێکخراوەکە لە نێوان هەر دوو دەورەی ١٦ و ١٧دا دەکۆڵێتەوە.

هەروەها کە لە چوارچێوەی ڕێکخراوو هەڵبژاردنی بەڕێوەبەری نوێی مەکتەبی عەرەبی کاروباری (مخدرات)و هەڵبژاردنی ئەندامانی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوەکە بۆ ماوەی دووەم ١٩٧٩ - ١٩٨٠ بەسترابوون.

نوێنەرانی هەموو وڵاتانی عەرەب کە ئەندامن لە جامیعەی عەرەبیدا لەو کۆبۆنەوانەدا بەشدار دەبن.

دکتۆر سعدون حمادي لەگەڵ دکتۆر ڤالدهایمدا کۆبۆوە

پەیامنێری ئاژانسی دەنگوباسی عیراق لە نیویۆرک، ڕای گەیاند کە دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەی عیراق ڕۆژی هەینی ڕابوردوو لەگەڵ دکتۆر ڤالدهایمدا کۆبۆتەوەو لە کۆبوونەوەکەدا لەو پێشنیارە دواوە کەعیراق بەهاوکاری لەگەڵ تێکڕای وڵاتانی تری عەرەبدا بۆ بەستنی کۆبوونەوەیەکی تایبەتی کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان پێشکەشی کردبوو تاوەکو کە کۆبوونەوە تایبەتی یەکەی کۆمەڵەی گشتیدا لەمەسەلەی فەلەستین و کێشەی عەرەب و زایۆنی بکۆڵێتەوە.

هەروەها دکتۆر حمادی لە بارەگای نێردراوانی سۆڤیەتدا لەگەڵ ئەندریە گرۆمیکۆی وەزیری دەرەوەی سۆڤیەتدا کۆبۆتەوەو لە کۆبونەوەکەدا ئاڵوگۆڕی دۆخی ناوچەی عەرەبی لەبەر ڕۆشنایی ئەنجامەکانی کۆنفرانسی کامپ دیڤیددا باس کراوەو هەردوولایان حمادی و گرۆمیکۆ لەسەر ئەوە ڕێک کەوتوون کە هەوڵ و تەقەلا زیاتر بدەن و هەڵوێستیشیان سەبارەت بەو مەسەلانەی کە پەیوەندییان بە هەڵوێستی ئێستای عەرەبەوە هەیەو لە کۆبۆنەوەکەی کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکاند دەخرێنەڕوو، ڕێک بخەن.

ئەوەی شایانی باسە دکتۆر حمادی بۆ بەشداربوونی خولی سی و سێیەمینی کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان لە نیویۆرکە.

هەڵوەستەیەک لە نێوان دوێنێ و ئەمڕۆدا

لەم قۆناخەی خەباتی گەلی عیراقماندا بەعەرەب و کوردو گشت ڕۆڵەکانی تریەوە... پێویستە سەرنجێکی قووڵ لە دۆخی عیراقی نوێ و تێکڕای لایەنەکانی ژیان تێیدا بدەین، بۆ ئەوەی چەند بەراوردێک لە دۆخی دوێنێ و ئەمڕۆدا بکەین، کە لەمەوبەر وڵاتەکەمان دواکەوتوو دوو چاری دەستی هەژاریی و نەخوێندەواری و نەخۆشی ببوو ئێستاش پێشکەوتووەو گەشەی کردووەو پەرەی سەندووە کە ئەمەش سەبارەت بەتێکڕای جەماوەری گەلەکەمان کار ئەکاتە سەر پاشە ڕۆژی نزیک و دوور.

تێیدا بێ کە بتوانێ ڕاست و درۆ، ڕاستەقینەو لاف لێدان لە یەکتری جیابکاتەوە، مەسەلەیەکی ڕووتی خۆیەکی و شەخسییە چونکە مەسەلەکە بریتییە لە قەناعەت کردن، قەناعەتیش لە دەرەوە نایەت بەڵکوا لە ناخی ئادەمیزادو لە تێگەیشتنی لە شتەکانەوە هەڵئەقوڵێ، سەرەڕای دۆخ و مەیلە نەفسییە تایبەتییەکانی ئەو تەفسیرانەی دەوری ئەدەن، ئەو ئادەمیزادەی ئەیەوێ بگاتە ڕاستەقینەی کامڵی رەها ئەبێ ڕێگای سەخت بگرێتە بەر کە نەفەس درێژیی و دان بە خۆداگرتن و دانایی و وردبینی ئەوێ، دوور لە تێکەڵ و پێکەڵی سەلبییانە کە لە چەندین دۆخی تایبەتی پەشوکاوییەوە دێتەکایەوە.

وە لەبەر ئەوەی مەسەلەکە ئەم قەوارەیەی هەیە، ئەوا بدرێتە دەست هاووڵاتی خۆی بە چاکترین ڕێگای زانین و ناسینی واقیعی ئێستا دائەنرێ و ڕێگای بەراورد کردنی ئەم واقیعە لە تێکڕای وڵاتدا لەگەڵ ڕابوردووی نزیک و دووردا خۆش ئەکات.

ئەوەی لە ١٧ - ٣٠ تەمووزی ساڵی ١٩٦٨ دا ڕوویدا ڕوداوێکی ئاسایی یاخود کودەتایەکی سوپایی نەبوو، بەڵکو شۆڕش بوو بە هەموو مانای وشەکەوە، ئەویش بەهۆی ئەو خەبات و قوربانی دان و ڕێکخستن و ئەو دۆخانەی لە پێشیەوە هاتن.

دۆخە ناوخوییەکانی عیراق پێش شۆڕش بریتی بوون لە زنجیرەیەکی بەیەکەوە گرێ دراوی پاشاگەردانیی و ئاژاوەو فەسادو لاوازیی و پچڕ پچڕیی و دواکەوتن و شپرزەیی، وە دۆخەکانی کوردستان لە شوێنەکانی تری عیراق جیاواز نەبوون بەوە نەبێ کەشەڕی خوێناوی و پەل هاویشتنی لایەنە بێگانەکان تێیدا توندتر ببوو، ئەمەش وای لێ کردبوو کە ببێتە مەیدانێکی نموونەیی دواکەوتن و کوشتاری خوێناوی کە دوو لایەن بەشداریی قوڵتر کردن و خەست و خۆڵ کردنی ئەمەیان کرد: لایەنی یەکەم حکومەتە کۆنەپەرستەکان و لایەنی دووەم سەرکردایەتی تاقمی بەکرێگیراو بوو، تاکە لایەنیش کەزیانی لێکەوت گەلی عیراقمان بوو بە عەرەب و کوردەوە کە بەهیچ و خۆڕایی دووچاری کوێرەوەریی و قوربانیدان بوو.

ڕژێمە فەرمانڕەواکانی عیراق، چەند ڕژێمێکی بێ وینە بوون لە دواکەوتوویی و دوژمنایەتی کردنی گەل و بەردەوام دزین و تالانکردنی ماڵ و خۆراکی گەل و تەون و بەستەکاری کردن لەگەڵ کومپانیا بێگانەکا بۆ هەڵمژین و هەڵلوشینی خێرو بێری عیراق بەتایبەتی نەوت، هەروەها دۆخە کۆمەڵایەتییەکان سەقامگیر نەبوون، خۆ ئەگەر دواکەوتنمان بە سەقامگیریی دانا ئەوا ئەمە تاکە سەقامگیری ئەبێت، چونکە ڕادەی نەخوێندەواری لەنێو جەماوەری گەلدا پتر لە (٥٢٪) بوو، ڕادەی بێکارانیش زۆر بەرز بووەوەو تێکڕای قەوارەی خستنە سەر کار لە هەموو کەرتەکانی ئابووریدا لەسنوری دوو ملیون ئیشکەر دابوو کەچی ئەم ژمارەیە لەساڵی ١٩٧٦دا گەیشتە سێ ملیون ئیشکەرو ئێستاش هەر ڕوو لە زیادییە سەرەڕای هەزاران هاووڵاتی کە پێش شورش لەبەرهۆی سیاسی گیراووبەندکراوو دەربەدەر بوون. پێش شۆڕش شپرزەیی هەموو لایەنێکی ژیانی لەعیراقدا گرتبۆوەو نموونەش لەم بارەیەوە زۆرە، لیرەدا تاکە نموونەیەک ئەهێنینەوە کە لایەنێکی ئابوری و سیاسی هەیە کە ئەویش نەوتی عیراقە، عیراق. پێنجەمین دەوڵەتە لەنێو دەوڵەتە بەرهەم هێنەرەکانی نەوت لە جیهاندا، کەچی تا دوای بەرپا بوونی شۆڕش نەیتوانی لە بازنەی دەست بەسەراگرتنی مۆنۆپۆلییانە بچێتەدەرەوە، ئەوە بوو شۆڕش لە یەکی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢دا بڕیارە مێژوویەکەی میللی کردنی نەوتی دەرکردو نەوت و ئابوری نیشتیمانی لەژێر [illegible] [illegible] گەیشتنە گشت دەوڵەتە بەرهەم هێنەرەکانی نەوت، چونکە عیراقیەکان توانیان دەست لە گەورەترین مەڵبەندی بەرژەوەندییەکانی ئیمپریالیزم لەناوچەکەدا بوەشێنن، هەروەک دەزگا ڕاگەیانیەکانی جیهانی ئەمەیان دەربری.

هەر چەندە عیراق ئابلۆقە دراو پیلانێکی زۆری کرایە سەر کە چەندین لایەن تێیدا بەشدار بوون و لەمانە چەند دەوڵەتێکی گەورە وەک ئەمەریکاو ئینگلتەرەو دەوڵەتی بچوکیش وەک حکومەتی سوریا، ئەوا عیراق سەرکەوتنی گەورەی بەدەست هێنا نەک هەر لە مەیدانی نەوتدا بەڵکو لەمەیدانی ناردنە دەرەوەشیدا، وەک زانراوە عیراق ساڵی ١٩٦٨ نزیکەی (٧٣) ملیون تەن نەوتی خاوی ئەنارده دەرەوەو کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکانیش حوکمرانیان بەسەر بەرهەمهێنان و ناردنە دەرەوەیدا ئەکرد بەڵام دوای میللی کردن و لەساڵی ١٩٧٦دا بەرهەمی نەوتی عیراق کە بۆ دەرەوەی نارد (١٢٠) ملیون تەن بوو.

هەروەها داهاتی دەوڵەت لەو نەوتەی بۆ دەرەوە ئەینارد ساڵی ١٩٦٨ (١٦٥) ملیون دینار بوو لە ساڵی ١٩٧٦دا بوو بە (٢٧٥٠) ملیون دینار وەگشت ئەم داهاتە بۆ خزمەتکردنی گەل و پێشکەوتنی لەچوارچێوەی نەخشەی دوو لایەنانەدا خرایەکار لایەنێکی ماوە نزیک یان نەخشەی پێنج ساڵە و لایەنێکی ماوە دوور کە بە نەخشەی گەشە پێدانی ستراتیجی ناسراوە. سەرەڕای داهاتی نەوت و بەسایەی خەباتی پاڵەوانانەی گەلەکەمان و سەرکردایەتیە مێژوویەکەیەوە داهاتە نیشتمانیەکانمان زۆرو هەمەچەشنە بوون و گۆگردو پیشەسازی و کشتوکاڵ و هیتر بوون بە زێدە سامان لە لایەنەکانی ژیانی گشتی گەلەکەماندا.

شۆڕش ئادەمیزاد بەمەبەست و وەسیلە دائەنێ و لەسەر ئەم ڕێگایەدا هەموو تواناو وزەکانی عیراقی بۆ خزمەتی مرۆڤی عیراقی و پێشکەوتنی لەبواری ڕوشنبیری و تەندروستی و خۆش گوزەرانیدا تەرخان کرد.

دەستی شۆڕش گەیشتۆتە هەموو گۆشەیەکی خاکی نیشتیمان و بایەخێکی تایبەتیشی بە کوردستان داوە، سەرەڕای قانونی ئۆتۆنۆمی و ئەو پارە زۆرەی بۆ ناوچەکە تەرخان کراوە، هەوڵ و کۆششێکی زۆر ئەدرێ بۆ پەرەپێدانی ناوچەکە پەرەپێدانێکی سەرتاپاگیرانە بۆ کورت کردنەوەی کات و پڕکردنەوەی ئەوشتانەی لەکیسی چوون و لەمەشدا پشت بە گەلی عیراقمان و یەکێتییە نەمرە نیشتمانی یەکەی ئەبەستێ لەگەڵ بە دلێری ڕووبەڕوو بوونەوەی هەموو ئەوانەی هەوڵی یاری کردن ئەدەن بە چارەنوس یاخود ئاسایش و ئاشتی یەکەی. بەراوردکردنی دۆخی دوێنێ و ئەمڕۆی عیراق ئەو جیاوازی و کە لەبەرە گەورەیەمان نیشان ئەدات کە لەنێوان سەردەمی دواکەوتویی و سەردەمی شۆڕش و ڕەوتە سەرکەوتوەکەیدا هەیە بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست.

● دلشاد ●

مەلیک حوسێن سەر لە ئەڵمانیای ڕۆژئاوا دەدا

وا بلاوکرایەوە کە مەلیک حوسێنی مەلیکی ئەردەن لە پێنجی مانگی تشرینی دووەمی داهاتوودا بەسەردانێکی سێ ڕۆژی دەچێتە ئەڵمانیای ڕۆژئاوا. سەرچاوە ڕەسمییەکان وایان ڕاگەیاند کە مەلیک حوسێن پەیوەندیی دوو قۆڵی هەردوو وڵاتی ئەردەن ئەڵمانیای ڕۆژئاواو دۆخ و باری کاربەدەستانی ئەو [illegible] دەکا.

Institut kurde de Paris

پارتی سیاسییەکانی نیکاراگوا

وتووێژکردنیان لەگەڵ سۆمۆزادا بەستۆتەوە بە بەردانی گیراوە سیاسییەکان و هەڵگرتنی یاسای عورفییەوە لە وڵاتدا

ماناگوا - یپ - ئا.د.ع :

بەرەی پارتی بەسیاسییەکانی نیکاراگوا ڕای گەیاند کە لە هیچ وتووێژێکدا بەشداری ناکا تاوەکو ڕژێمی سۆموزای دیکتاتۆر هەموو گیراوە سیاسییەکان بەرنەداو ئەوباسا عورفییەش هەڵنەگرێ کە بەسەر وڵاتیدا سەپاندوە.

جیم جامۆرۆی قسەکەر بەناوی پارتییە سیاسییە بەرهەڵستیکەرەکانەوە وتی، ئێستاکە شەش کەس لە سەرکردەکانی پارتییە سیاسییەکان لە بەندیخانەدان و هیچیش لە چارەنووسی ژمارەیەکی زۆری لایەنگیرەکانی بزوتنەوەی نیشتمانی نازانرێ.

ئەوەی شایانی باسە بەرەی ساندینای رزگاربخواز کە سەرکردایەتی ڕاپەڕینە نیشتمانییەکەی نیکاراگوا دەکاو ڕووخاندنی ڕژێمی سۆموزای دیکتاتۆری بە ئامانجی خۆی داناوە، لە بەرەی پارتییە سیاسییە بەرهەڵستیکەرەکاندا بەشدار نییە.

لە لایەکی ترەوە هەواڵەکان ڕایان گەیاند کە مۆریشیو سۆلۆنی نێرراوی ئەمەریکا بۆ نیکاراگوا لەگەڵ ژمارەیەک لە بەرهەڵستیکەرانی ڕژێمی سۆموزای دیکتاتۆردا کۆبۆتەوە، بەڵام کاربەدەستە ئەمەریکاییەکان هیچ شتێکیان دەربارەی ئەو باسانە نەدرکاند کە لە کۆبوونەوەکەدا باس کرابوون. هەروەها بەرهەڵستیکەرانی ڕژێمیش هیچ ڕوونکردنەوەیەکیان لەو بارەیەوە دەرنەخست. بەڵام چاودێریکەرە سیاسییەکان وای بۆ دەچن کە پەیوەندیی بەو هەوڵ و تەقەلایەوەیە کە حکومەتی ئەمەریکا بۆ پاراستنی ڕژێمی سۆموزا لەکەوتن دەیدا.

یوحنا پاپاپولصی یەکەم کۆچی دوایی کرد

بەرەبەیانی ڕۆژی هەینی لە ڤاتیکان بلاوکرایەوە کە پاپا یوحنا پولصی یەکەم کە مانگێک بوو بۆ کاروباری پاپایەتی هەڵبژێردرابوو لە نوێنەکەی خۆیدا مردوە. ئاژانسی دەنگوباسی ئیتالیا ڕایگەیاند کە وا پێدەچێ پۆلص بە دڵڕاوەستان مردبێ. قسەکەرێکیش بە زمانی ڤاتیکانەوە وتی، سکرتێری شەخسیی پاپا کە دەچێتە شوێنی ئیشەکەی دەبینێ پاپای لێ نیە، کاتێ ڕوو دەکاتە ژووری نوستنی دەبینێ لە نوێنەکەی خۆیدا مردوەو گڵۆپی ژوورەکەشی هێشتا هەر داگیرساوە، ئەمەش ئەوە دەگەیەنێ کە پاپا تا پێش گیان دەرچوونی خەریکی خوێندنەوە بووە.

ئیمڕۆ لە زۆرناوچەی جیهاندا ڕۆژ دەگیرێ

هەواڵە زانستییەکان وا ڕادەگەیەنن کە ئیمڕۆ لە گەلێ ناوچەی جیهاندا ڕۆژ دەگیرێ، بەڵام عیراق نەکەوتۆتە نێو ئەو ناوچانەوە کە ڕۆژیان تێدا دەگیرێ.

سێ پەیمانی نهێنی لە کۆنفرانسەکەی کامپ دیڤیددا مۆرکراون

ڕۆژنامەی (بایس) کە لە ئیسپانیا دەردەچێ دەقی سێ پەیمانی نهێنی بلاوکردەوە کەلە کامپ دیڤید لە نێوان ئەنوەر ساداتی حاکمی میسرو مەناحیم بیگنی سەرەک وەزیرانی دوژمن و جیمی کارتەری سەرکۆماری ئەمەریکادا مۆرکراون. بەپێی پەیمانی یەکەمیان کە لەنێوان ڕژێمی سادات و دوژمندا مۆرکراوە، میسر لە هیچ جەنگێکدا بەشداری ناکا کەلە نێوان دەوڵەتێکی عەرەب یا زیاتر لە دەوڵەتێکی عەرەب و زایۆنی دوژمندا ڕووبدا.

هەروەها ڕژێمی سادات بەڵێنی داوە کە یارمەتی دوژمن بدا لە دۆزینەوەی بنکەکانی شۆڕشی فەلەستین و موخابەراتی سادات و موخابەراتی دوژمنیش هاوکاری یەکتری بکەن بۆ ئاڵوگۆڕ کردنی ئەو باس و خواسانەی کە سەبارەت بە ئاسایشی هەر دوو لایان گرنگن. هەروەها سادات لەگەڵ بیگن دا ڕێک کەوتوە کە سەرنجی باری سیاسی و سەربازیی لەگەڵ یەکتردا ئاڵوگۆڕ بکەن و وتووێژی ڕاستەوخۆش سەبارەت بە دامەزراندنی هاوکارییەکی سەربازییانە لە نێوان هەردوو لایاندا بەرنە سەر.

دووبارە سادات بەڵێنی داوە کە هیچ دەورێک چ لە بەری ڕۆژئاوای ئەردەن یاخود لە کەرتی غەزە بە هێزی بەرگری فەلەستین نەدرێ و هێزێکی لایەنگیر بە ڕژێمی ئەردەنیش کە لە کەسانی فەلەستینی پێکهاتبێ بڕەخسێنرێ.

بە پێی پەیمانی دووەمیش کە لەنێوان ئەمەریکاو ڕژێمی ساداتدا مۆرکراوە، (٥) هەزار پسپۆڕو ڕاوێژکاری سەربازی ئەمەریکایی بۆ میسر دەنێررێ بۆ ئەوەی لە ناو هێزە چەکدارەکانی میسردا ئیش بکەن. هەروەها ئەمەریکا بەڵێنی داوە کە ڕژێمی میسر بپارێزێ و هەوڵیش بدرێ کە گیروگرفت لە نێوان وڵاتانی عەرەبدا دروست بکرێ بۆ ئەوەی تین هێنان و هێرش بردن بۆ سەر ڕژێمی سادات کەم بێتەوە سووک بکرێت. ئەمەریکاش بەپێی پەیمانەکە تین بێنێتە سەر ئەو وڵاتە عەرەبییانەی کە بە مام ناوەند دەژمێردرێن بۆ ئەوەی بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ یا ناڕاستەوخۆ پشتگیریی هەر دوو پەیماننامەی کامپ دیڤید بکەن.

بەپێی پەیمانی سێیەمیشیان کە لەنێوان ئەمەریکاو دوژمندا مۆرکراوە. ئەمەریکا یارمەتییەکی گەورەی ئاسمانی بۆ قەوارەی زایۆنی دەڕەخسێنێ، هەر کاتێک جەنگێک لە گەڵ دوژمن و وڵاتانی عەرەبدا ڕووی دا هەروەها ئەمەریکا بەڵێنیشی داوە کە زەخت بکاتە سەر دەوڵەتانی ڕۆژئاوا بۆ ئەوەی چەک بە هەندێ لە دەوڵەتانی عەرەب نەفرۆشن. دووبارە ئەمەریکا بەقەرز پارە دەدا بە دوژمن بۆ ئەوەی ئابووریی خۆی پێ ڕابگرێ و لەماوەی (٥) ساڵی داهاتووشدا چەکی پێشکەوتووی سەربازی بە هێزەکانی دوژمن دەدا.

ئا.د.ع

باسکردنی بۆدجەی ساڵی داهاتووی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە کۆبوونەوەیەکدا کە ڕۆژی دووشەممەی ڕابردوو بە سەرۆکایەتی بەڕێز احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەن کردی ، باسی ئەو پارەیەی کرد کە بۆ بۆدجەی ساڵی ئایندە ڕەچاو کراوەو خۆی لە (٣٦) ملیۆن دینار دەدا .

سەرۆکی ئەنجومەن ڕایگەیاند کەوا ئەو بۆدجە نوێیانەی کە ئەمینداریتی گشتی کاروباری ئابووری و دارایی لە گەڵ وەزارەتی دارایدا ڕێکیان خستو ، هەنگاوێکی گرنکە لە مەیدانی تەواوکردن و داچەسپاندنی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیدا .

هەروەها وتی لە دانانی ئەم بۆدجانەدا ، کە هی سەرۆکایەتی هەردوو ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن و یاسادانان و بەڕێوەبەرایەتی یەکانی ئۆتۆنۆمین ، پێویستی هەموو ناوچەکە بە گوێرەی ڕاسپاردەو ڕێ و شوێنە ناوەندی یەکان ڕەچاوکراوە .

هەروەکو سەرۆکی ئەنجومەن باسی کرد ، ئەو پارەیەی کە ئەمساڵ ڕەچاوکراوە بە ڕێژەی سێ یەکێك لە بۆدجەی ئەمساڵ زۆرترە کە خەرجەکانی دەگاتە (٢٦) ملیۆن دینار .

ئەنجومەن لە کۆبوونەوەکەیدا هەندێ کاروباری ئیداری باسی کردو بڕیارەکانی ئەنجومەنەکانی پارێزگاکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی پەسندکرد .

بەڕێز وەزیری نیشتەجێ و ئاوەدان کردنەوە داوادەکا

تەقەللای کارگێڕان لە کەرتی بیناکاریدا فراوان بکرێ

دەزگای گشتی بیناکردنداو پێویستە لەسەر ڕێبازی دیموکراتیانە لە مامەڵەکردنی نێوان ئیدارەو ئیشکەراندا بگیرێتەبەرو گوێ بۆ هەموو بیرورایەك بگیرێ بە مەبەستی دۆزینەوەی کوسپ و ئاڵۆزاوی و چارەسەرکردنیان بۆ ئەمە چاك وایە ماوە لەبەردەم کارگێڕاندا فروان بکرێ تا توانیان لە ڕاهێناندا دەرنجەن .

بەڕێز طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نیشتەجێ و ئاوەدان کردنەوە داوای کردوە تەقەللای کارگێڕانی کەرتی بیناکاری زیاتر بکرێ تا بەقەوار ... پرۆژە گەورانەبێ کە وەزارەت ئیستا رایان دەپەڕێنێ .

لە کۆبونەوەیەکدا کە وەزیری بەڕێز سەرۆکایەتی کردوە دەستی بۆ ئەوە کێشاوە کە زۆر پێویستە لەو گیروگرفتانە بکۆڵرێتەوە دەبنە کۆسپ لە ڕێگای کاروباری

ئەمەو لەو کۆبونەوەیەدا کە لە دیوانی وەزارەت بەسترا لەو کاروبارانە کوڵرابەوە کە پەیوەندیان بە پرۆژەکانی وەزارەتەوە هەبەو لە کۆبونەوەکەدا بەڕێز شاکر محمود احمد جێگری وەزارەت و سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی ئیداری دەزگاکانی سەر بە وەزارەت ئامادە بوون .

خولی نوێی ئەنجومەنی یاسادانان

سەرلەبەیانی ڕۆژی حەوتی ئەم مانگە ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەست بە کۆبوونەوە ئاسایی یەکانی دەورەی دووەمی خۆی دەکات . ئەمەش بەگوێرەی بەندی دووەمی پەیڕەوی ناوخۆی دەسکاری کراوی ئەنجومەن . بەڕێز محمد علی امین سەرۆکی ئەنجومەن هەموو بەڕێزان ئەندامانی بۆ ئامادەبوون لەو کاتەدا بانگ کرد .

خەڵات کردنی هونەرمەندو شاعیر محمد صالح دیلان

لەم ڕۆژانەدا بەڕێز محمد امین پینجوێنی بەڕێوەبەری ڕۆشنبیری جەماوەر خەڵاتی ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیری و لاوانی گەیاند بە هونەرمەندو شاعیر مامۆستا صالح دیلان کە ئێستا نەخۆشەو لەماڵەوە

بڕوانە : ل : ٧

بانگەوازێك لە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردییەوە

ماوەیەك لەمەوبەر هاوکاری بانگەوازێکی بۆ هەموو نووسەران و ڕۆشنبیرانی کورد بڵاوکردەوە کە بەشداری بکەن لەو پرۆژەیەدا کە ئەم دەزگایە خەریکە بناغەی بۆ دائەنێ ، پرۆژەی وەرگێڕانی نموونەی هەندێ کتێبی کەلەپووری ڕۆشنبیری گەلانی تر لە بەشە جۆراو جۆرەکانی زانستدا بۆ زمانی کوردی لەلایەن ئەم دەزگایەوە چاپ بکرێن .

دوا بە دوای ئەو بانگەوازە کۆمەڵێکی زۆر لە مامۆستایانی نووسەرو ڕۆشنبیرو خاوەن را پێشنیاری بەنرخ و پڕ بەهایان بۆ ئەم دەزگایە نارد ، کە سوپاسێکی بێ پایانیان ئەکەین ، بەڵام بۆ ئەوەی پرۆژەکە بەتەواوی بەرای زۆربەی نووسەران ڕۆشنبیرانی کورد پاراو بێ ، ئێمە وا دووبارە ئەو بانگەوازە دووپات دەکەینەوە هیواداریں لەو بارەیەوە نامەمان بەم ناوونیشانەی خوارەوە بۆ بنووسن و لە نامەکاندا هەر نەبێ ناوی سێ بەرهەمی عەرەبی یان بێگانەمان بۆ بنووسن تا بتوانین هەموو پێشنیارەکان لێکدەین و چەند کتێبێك کە زۆربەی مامۆستایان ڕایان لە سەرە هەڵبژێرین و پێویستی ی وەرگێرانیان جێبەجێ بکەین و بکەوینە سەر ئامادەکرنی دەرفەتی چاپ کردنیان .

ناوونیشان

دار الثقافه والنشر الکردیه

دائرة الشؤون الثقافية

ساحة الخلانی ـ شارع الجمهورية

بغداد

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی

کوردی

بەغدا

چەند دەوڵەتێکی تر ئەمساڵ لە پێشانگای نێودەوڵەتانی بەغدادا بەشداری دەکەن

پێشانگای نێودەوڵەتانی بەغدا پێشکەوتنێکی زۆری بەخۆوە دیوەو ئەمساڵ چەند دەوڵەتی تر بەشداری تێدا دەکەن و ئەو خزمەتگوزارییە بازرگانیانەی کە پێشکەشی دەکا زیاتر دەبن .

ئەم هەواڵانە لەلایەن بەڕێز طارق صبری بەڕێوەبەری پێشانگا عراقیەکانەوە ڕاگەیەنرا کە ڕۆژی چوارشەممەی ڕابردوو کۆنفرانسێکی ڕۆژنامەیی گرت و نوێنەرانی ڕۆژنامە ناوخۆییەکان و ئاژانسی دەنگوباسی عراقی تێدا بەشدار بو تێیدا ڕایگەیاند کەوا ژمارەی ئەو دەوڵەتانەی ئەمساڵ بەشدار دەبن (٦١) دەوڵەتە .

لەم بارەیەوە وتی کەوا پێشانگاکە مەبەسەلەی بەشدارکردنی دەوڵەتانی زۆر ئاسانتر کردووەو ئەو دەوڵەتانەی بەشدار دەبن لەهەموو ڕەسمێکی گرێی بەشدار بوون دەبەخشرێن ، بەو جۆرەی کە لە بڕیارەکانی ئەنجومەنی یەکێتی ئابووری عەرەبدا وتراوە ئەمە جگە لەبەخشین و کار ئاسانکردنی زۆری تر کە بۆ وڵاتە عەرەب و ئاسیایی و ئەفریقاییەکان بڕیاریان لەسەردراوە هەروەها وتی پێشانگاکە کار ئاسانی و خزمەتگوزاری پۆستەو تەلگراف و سەفەرو گەشت و گوزارو بانقکاری و ڕاگەیاندن و ئوتێل گرتن پێشکەش بەبەشداران دەکا سەرەرای چالاکی هونەری جۆراو جۆر .

هەروەها ڕوونی کردەوە کەوا پێشانگاکە بەئامانجی دەرخستنی ئەو پێشکەوتنانە دادەنرێ کە وڵاتەکەمان لەبوارە ئابووری و زانیاری و فەنییەکان و بزوتنەوەی ئاڵوگۆرکردنی بازرگانی و پەرەسەندنی پەیوەندی ئابووری لەگەڵ جیهانداو لەژێر سێبەری شۆڕشدا بەخۆیەوە بینیویەتی .

هەروەها وتی هەموو ئەو دەوڵەتانەی بەشداری دەکەن تا (٣٠٠) دینار لە ڕەسمی گومرگ دەبەخشرێن بۆ کەرەستەی پڕوپاگەندەو میوانداری و دیاری جگەلەوەی کەئەو کەسانەی لە دەوڵەتە بەشدارەکانەوە دێن بۆ ئەماشای پێشانگاکە ٥٠٪ یان لەکرێی فڕۆکە بۆ دائەشکێنرێ .

دوو هەواڵ لەهەولێرەوە

× × ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیری و لاوان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی میهرەجانێکی وەرزشی بۆ تیپە وەرزشیەکانی ناوچەی باکور سازکرد ، کە هەموو تیپە وەرزشییەکانی پارێزگاکانی ناوچەکە بەشداریان تێداکرد .

× × یەکێتی ئافرەتانی عیراق لقی هەولێر ، هەفتەیەکی پاك و خاوێنی لە هەولێر سازکردو بە هاوکاری لەگەڵ دام و دەزگا تەندروستییەکاندا ، چەند گەشتێکی بۆ ناو جەماوەرانی خەڵك ڕێکخست و لەم گەڕانەدا بایەخی پاك و خاوێنییان بۆ روون دەکردنەوە .

پ . هاوکاری ـ هەولێر

هەواڵێکی هونەری

دوێنێ ئێوارە ، تیپی نواندنی سلیمانی لەسەرشانۆی قوتابخانەی خالیدبەدەستی کرد بە پێشکەش کردنی شانۆگەرییە بەناوبانگەکەی شکسپیر « عطیل » . ئەم شانۆگەرییە لە دەرهێنانی هونەرمەند احمد سالارە .

لێکۆڵینەوەیەك بۆ پوختە کردن و دروستکردنی جگەرە

دەزگای گشتی جگەرە لە هەولێرو سلێمانی لێکۆڵینەوەیەکی ئامادە کردوە کە بەگوێرەی ئەو فەرمانی

دروستکردنی جگەرە دەگوڕێ و تاقیکەی ناوەندی نوێ دروستدەگرێ کە بتوانێ شان بەشانی ئەو گۆڕانانە بڕوا کە لە دروستکردنی جگەرە لە دنیادا ڕوویان داوە .

ئەمە لە لایەن کاك انور صالح بەڕێوەبەری گشتی دەزگاکەوە ڕاگەیەنرا کە لەم بارەیەوە ئاشکرای کرد کەوا دوو وەفدی شارەزا لە پیشەسازی جگەرەدا ئەچن بۆ هیندستان و چین و کنداو یۆنان و بلغاریا بۆ هێنانی باشترین جۆری توتن (توتنی دارك کراو) تا گۆڕان لە خەرمانی دروستکردنی جگەرەدا روو نەدا .

بەڕێوەبەری گشتی ئەو گۆڕانانەی خستە روو کە لە ساڵی (٩٧٦)ەوە ـ ساڵی کۆرەکانی بەرهەمهێنان ـ هاتۆتە دی و وتی بەرهەمی نیوەی یەکەمی ئەو ساڵە خۆی داوە لە حەوت ملیۆن و (٩٠٩) هەزارو (٣٧٨) گلۆز جگەرە (بەغدا ، جگەرەی فیلتەردار) . لەهەمان ماوەی پاردا ئەو ژمارەیە گەیشتۆتە (١٤) ملیۆن و (٤١٣) هەزارو (٤٠٠) گلۆز ، لە کاتێکدا لە نیوەی یەکەمی ئەمساڵدا بۆتە (١٧) ملیۆن و (٨٠٠) هەزارو (٩٠٠) گلۆز ، واتە ڕێژەی زیادکردنی تێیدا گەیشتۆتە ١٢٥٪ .

هەواڵەکانی سلیمانی

● **کۆبوونەوەی لیژنەی نەهێشتنی نەخوێندەواری :**

بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلیمانی سەرۆکایەتی کۆبوونەوەیەکی لیژنەی نەهێشتنی نەخوێندەواری کردو لەم کۆبوونەوەیەدا کە هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری نهێنی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لقی سلیمانی تیایدا ئامادەبوو بەوردی باسی ئەو کاروبارانە کرا لە پارێزگاکەدا دەکرێن بۆ ڕاپەڕاندنی یاسای لەناوبردنی نەخوێندەواری بە ئیجباری .

● **وەرزی ڕۆشنبیری بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەر :**

هەفتەی ڕابوردوو لیژنەی ڕۆشنبیری لە بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەر کۆبوونەوەو بەرنامەی چالاکی ڕۆشنبیری مانگی تشرینی یەکەمی دانا . لەم مانگەدا بڕیاروایە کۆڕێکی شیعر خوێندنەوە بۆ شاعیرە لاوەکانی سلیمانی سازبکرێ ، هەروەها کوڕێکی تریش بۆ شیعر خوێندنەوە لەرانیەو کردنەوەی پێشانگایەك بۆ هونەرمەند اسماعیل خەبات و یەکێکی تر بۆ هونەرمەند علی کریم و نیازیش وایە میهرەجانێکی هونەری لە گوندە تازەکانی سیروان و شانەدەری ساز بکرێ دیسان بەڕێوەبەرایەتی ناوبراو بە هاوکاری لەگەڵ تیپە موسیقایەکانی شاری سلیمانی ئاهەنگێکی گەورە لە ڕۆژی موسیقای جیهانیدا ساز دەکا .

● **وەفدی ئەنجومەنی گەلی بەغدا لەسلیمانی .**

لە کۆتایی هەفتەی ڕابوردودا ، وەفدێکی ئەنجومەنی گەل لە پارێزگای بەغداوە سەری لە پارێزگای سلیمانی داو کاك عمر محی الدین شریف لە ئەنجومەنی پارێزگای سلیمانی پێشوازی کردن . وەفدەکە لەگەڵ ئەندامانی ئەنجومەنی گەل لەسلیمانی لەتاقی کردنەوەی ئەنجومەنە گەلیەکان کۆڵانەوە تاقی کردنەوەیەکی سەرکەوتووی ڕێڕەوی دیموکراتییەو لەلایەن سەرکردایەتی حزب و شۆڕشەوە پشتگیری لێدەکرێ .

حمە سعید حمەکریم

پ . هاوکاری ـ سلیمانی

بانگەوازێك بۆ پارە کۆکردنەوە بۆ دروست کردنی پەیکەرێك بۆ چوار هونەرمەندە منداڵەکە

علي بۆسکانی

● لەم دواییەدا لە ڕۆژنامەکانی ناوخۆدا شتێك بڵاوکرایەوە لەبارەی دروست کردنی پەیکەرێکەوە بۆ چوار هونەرمەندە منداڵەکە کارزان فرمان ، ڕێبوار و ئازاد کە لە ڕووداوێکی ناخۆشدا بوون بە کۆچی قوربانی .

ژمارەیەك لە نووسەران و ئەدیبان لە سەر ئەو بیرە قسەیان کردو بیرو ڕایان لە بارەی چۆنیەتی نەخشەکێشانی پەیکەرەکەو ئەو لایەنەوە کە دروستی بکا خستەڕوو .

وەکوو بۆم دەرکەوت هەندێ کۆسپی پارە پێشمان بە پرۆژەکە گرتوە ، لەبەر ئەوە بە پێویستیم زانی کە داوا لەو برایانە بکەم کە پرۆژەکەیان مەبەستە لیژنەیەك پێك بهێنن تا قسە لەگەڵ شارەزایاندا بکەن بزانن پرۆژەکە چەندی پارە پێویستەو دوایی موافەقەتی ڕەسمی وەربگرن بۆ کۆکردنەوەی پارە .

بۆمنیش مایەی سەربەرزییە ، کە ببم بە یەکەم کەس بۆ کردنەوەی دەرگای پارە کۆکردنەوەو وا لە ئێستاوە ئامادەم (١٠٠) سەد دینار بدەم بۆ دەستکردن بە پرۆژەکە .

ئەو چوار هونەرمەندە لەدڵی هەموو ڕۆڵەکانی گەلی کورددا ئازیزو خۆشەویستن و بەهرە تازە پشکووتوکانیان بەر لەوەی بخەملێن ژاکان بۆیە شایستەی ئەوەن کە لە

دەروونماندا بە نەمری بمێننەوەو پەیکەرێکی قەشەنگیان لە باغچەی میللی سلێمانیدا بۆ بکرێ .

«هاوکاری» و کۆمەڵانی خەڵك

هەگبەی پۆستەی ئەم جارەمان پڕە لە نامەو سکالاو پێشنیار کە خوێنەرانی خۆشەویست و هاووڵاتیانی تر بۆیان ناردوین . ئێمە لە کاتێکدا کە بە ئەوپەری خۆشییەوە ئامادەین ئەو داخوازی و سکالاو پێشنیارانە بخەینە بەرچاو ، یەك داوای بچووکمان لە خاوەنەکانیان هەیە ، ئەویش ئەوەیە نامەکانیان ناوو ناونیشانی تەواوی خۆیانی لەسەربێت نەك نازناو یاخۆ چەندێتی یەکەمی ناویان . هیواداریں ئەمە لەبەر چاوبگیرێ و هەر کەسێ ناوو ناونیشانی ئاشکرای خۆی نەنووسی و نامەکەی بڵاونەکرایەوە ، گلەیی لەسەر خۆی !

● **کاك دیار کریم ـ خەبات ـ هەولێر :** سوپاس بۆ هەستی بێگەردت . گلەیت لە هەندێ برادەری نووسەر کردوە کە نرخی گران لەسەر بەرهەمە چاپکراوەکانیان دادەنێن . ئێمە لەگەڵ تۆداین کە دەبێ زانست و ڕۆشنبیری بە هەرزانترین نرخ بگەنە دەستی خوێنەران و کۆمەڵانی خەڵك . هیواداریں هەر کەسێ ئەم داوایە نەیگریتەوە ، ئەو مەسەلە گرنگەی لەبیرنەچێ !

● **کاك جبار عبدالله ـ گەڕەکی ڕەحیم ئاوا شاری کەرکووك :** هەرچی کون و کەلەبەر هەیە گەڕاین ، هیچ یەکێکمان لەو نامانە نەدۆزیەوە کە دەفەرمووی بۆت ناردوین . ئۆباڵ بە ئەستۆی دایەرەی پۆستە . دڵنیابە ئێمە هیچ شتێکی بەنرخ و گونجاو لەگەڵ ڕێبازی ڕۆژنامەکەماندا ناخەینە پشت گوێ .

★ **کاك خدر بلباس ـ خانەی پێگەیاندنی مامۆستایان ـ سلیمانی :** وا لە خوارەوە هەر پێنج خۆزگەکەت بڵاو دەکەینەوەو ئێمەش لەگەڵ تۆدا دەڵێین : سەدخوزگە :

١ ـ خۆزگە ئێزگەی تەلەفزیۆنی کەرکووك هەر لە دەستپێکردنیەوە تا سەعات (٩) کە بەرنامە کوردییەکەی کۆتایی دێت هەر بابەتی کوردی بڵاو بکردایەتەوە .

٢ ـ خۆزگە لاوانمان ، چ کوڕ چ کچ ، لە پۆشینی جل و بەرگدا لاسایی بێگانەیان نەکردبایەوەو جلی کوردییان لە هەموو جۆرە بەرگێکی تر لا لە پێشتربوایە .

٣ ـ خۆزگە برا شوفێرەکانمان لە کاتی لێخوڕیندا نەختێ لەسەرخۆ بوونایە بە تایبەتی کاتێك لە شەقامی قەرەبالغدا لێ دەخوڕن .

٤ ـ خۆزگە هەموو کەسێك هەستی بەڵێ پرسینەوەو ئەرکی سەرشانی خۆی بکردایە .

٥ ـ خۆزگە ڕۆژنامەی هاوکاری ڕۆژانە بوایەو هەموو ڕۆژێك بەرهەمی دەرچوایە .

ـ لەبارەی خۆزگەی پێنجەمتەوە ، دەمانەوی بڵێین ئەمە ئاواتی هەموو ئیشکەرانی ئەم ڕۆژنامەیەشە ، بەڵام کەم و کوڕی چاپخانەو کرێکاری چاپکردن بە کوردی پێشیان لێ گرتوین . هیواداریں ئەم دوو کۆسپە هەردوو لاچن و ئێمەش ئاواتی خۆمان و خوێنەرانی بەڕێزیش بهێنینە دی ـ

● **قەڵادزێ و کارەساتی ئۆتۆمۆبێل**

کاك محمد عبدالله احمد ـ کتێبخانەی جەماوەر : قسەکانت لەسەر سەرم . بە خودای ڕاست دەکەی و کەوگیرت لە بنی مەنجەڵ داوە . ئەو تەنگوچەڵەمەی ڕێگاوبان و ئۆتۆمۆبێلەی کە لە قەڵادزێ هەیە ، زۆر شوێنی تریش لە دەستی دادیەتی وا قسەکانت خاڵ بە خاڵ دەخەینە بەرچاو هیواداریں کاربەوەستان هەوڵ دەن سنوورێکی باشی بۆ دانێن . جگە لەمە ئەو کەسەش کە حەزی لە لێخوڕینە ، هیوامان وایە بەر لەوەی دەست بخاتە سەر ستێرن ، خۆی دڵنیا بکا لەوەی مل نانێ بە کەسەوەو خۆشیی و چەند کەسێك ناکا بە قوربانی :ـ

١ ـ ئەوەیان شوفیری تاو شارن ، زۆربەیان لە لێخوڕینی تراکتۆرەوە فێربوون . هەر دوای مانگێك دەست ئەکەن بە لێخوڕینی جێب و تاکسی!

٢ ـ زۆربەی شوفیرەکان ئیجازەی لێخوڕینیان نیە

٣ ـ نەبوونی پۆلیسی هاتوچۆ بۆ چاوەدێری کردن و لێپرسینەوە .

٤ ـ گشت شەقامەکانی شارەکە دوو سەرەن ، واتە بۆ جوون و هاتن بەکار دەهێنرێن

● **کاك هاوڕێ احمد محمد ـ سلیمانی :** لەنامەیەکی دوورو درێژدا دوو وێنەی بۆناردوین لەبارەی « شیوی رزگاری » بەوە کە گەڕەکی چوارباغ و سەرشەقام لێك جیا دەکاتەوەو سکالایەکی زۆری لە دەستی شارەوانی سلێمانی کردوە لەسەر ئەوەی ئەم شیوە چەند ساڵە هەر بەو شێوەیە ماوەتەوەو بۆتە هێلانەی پیسی و میکرۆب و نەخۆشی جۆراوجۆر . ئێمە والێرەدا یەکێك لە هەردوو وێنەکە بڵاو دەکەینەوەو مەسەلەکە دەخەینە بەرچاوی سەرۆکایەتی شارەوانی سلێمانی و لایەنە پەیوەندی دارەکانی تر . وێنەکە ئەوەندە شایەتێکی بەهێزە ، کە هیچ خستنە سەرێکی تری ناوێ .

هاوکاری و کۆمەڵانی خەڵك لێرەدا پەنجە بۆ نامەی بەڕێوەبەرایەتی شارەدانی سلێمانی ڕۆژە ژمارە ١٠٢٧٣/٤ ی ٢٦ـ٧ـ١٩٧٨ ڕادەکێشینی و دەڵێین لەگەڵ ئەوەشدا کە ئەو نامەیە دەڵێ « شارەوانی سلێمانی هەڵساوە بە کارکردن بۆ داپۆشینی شیوی ناوبراو بەم زووانە لە کارکردنی ئەبێتەوە » ، مەسەلەکە هێشتا هەروەکو خۆیەتی ، وەکو لە نامەی ١٥ـ٩ـ٧٨ی کاك هاوڕێ دەردەکەوێ .

Institut Kurde de Paris

عاشقێکی لاسار

شیعری عبدالله عباس

رۆژێ ، بینیم ، بەهار بوو ، یان هاوین .
لەبیرمە ، لەرۆژانی ساڵێکا بوو ، من ، هێشتا منال
بووم !
گوڵێکی « هیرۆ »م لەپرچیدا ، ئەویش منی ماچ کرد ..
(دووربە ، هەتا زیاتر لێم نزیك بی ..
ڤینت لێمببێتەوە ، هەتا زیاتر حەزم لێبکەی :
من باڵا گەردانی خەمێکی وام ، لەزەت تیایدا پەنگ
ئەخواتەوەو سەر ئەکات و نامکوژێ .
لەزەت ، لەگیانی من بکەی ، تیایا ئەکەویت ، ناتوانی
هەڵسیتەوە
تاکو بەعەشقی من بسوتێی ، زیاتر ڤینت لێمبێ !..)

بیرت نایەت، پێم وتی، شیعر، عەشقێکی پیرۆزە؟

باڵایەکە ، زریان ئەئاڵێتە باڵای و ناچەمێتەوە
ئەو دەمانە مەرگ رووی عاشق ئەخواتەوە !
ئەم ، بێ بەژیان ئەگریت و خۆی ئەداتە پاڵ زریانیش و
ناکەوێ !

زستان ، هەورێکە ئەبارێ ..
جارجار نمنم ، جارجار بەلێزمە ئەبارێ !
بەهاردێت و هاوین دێت و
لە بایزا گەڵا ریزان دەست پێئەکات ..

بارانەکەم : لەناو هەموو وەرزەکانا ، چەندە بلێی

خۆشم ئەوێی !
دیواری هەرچوار دەوری ئەم عاشقە زریانەو ناکەوێ
بۆیە منیش خۆشم ئەوێ !
کانوونی یەکەم ١٩٧٨

کورتە چیرۆك

بابە، چاوەکانت کوێ ئەبنەوە

غریب رؤوف

– هۆو ، بەربەر ، ئەیدایکم
بە قوربانتبی گا بۆر ..
● بیسمیلاهی ڕەحمانی ڕەحیم ئەوەچی‌یە پیاوەکە بزانە مناڵەکان شێتناکەی .

ئای ئافرەت دەستم لێمەدە ، چۆن‌خەونێکم دی‌بریا خەبەرت نەکردبام .. لە خەونمدا جووتێ گای چاکم **هەبوو ، هەوجارێکی قەشەنگم لێ بەستبوون و زەوی‌یە درێژم پێ دەکێڵان .. چاوم‌لە تۆش بوو ، مەشکۆلەیەك دۆو دەستەوارەیەك نانت دابوو بە کوڵتاو بەرەو کەپرە بچکۆلەکە دەهاتیت .**
● توو سەری خۆت وازلەم خەیاڵانە بێنە ، ئەوە دەساڵی ڕەبەقە تۆ خەون بە زەوی‌یە درێژەوە دەبینیت ، دەهەستە بڕۆ بە لای کریکاریە‌کەتەوە با وەکو دوێنێ دەست‌بەتاڵ بۆم نەگەڕێیتەوە

– ئای تۆ نازانی تواکردنی ناخی زەوی بە گاسن چ تامێکی هەیە بڕوا بکە کە خۆم‌دەدا بە سەر دەسەکەوشەکەدا وام‌دەزانی دوو فریشتە هەریەکەیان باڵێکیان گرتبوم و بە شینایی ئاسماندا دەیان‌فڕاندم بەرز ، بەرز ، بەرزتر لە هەور .. ئاخ خۆزگە رۆژێك ئەهات ئەم‌خەونەم دەبوو بە ڕاست و بە چاوی خۆیشم عەلی بەگم بە ڕیسوایی دەبینی و منیش دەستێکی گەرمم دەکردە ملی زەوی‌یە درێژو بەیەك‌شاد دەبوینەوە .. تۆ دەزانی دەڵێن چەندساڵێکە بە بەیاری ماوەتەوەو کانیاوەکەشی وشکی کردوەو ..

● بۆخاتری خوا ناڵێم بڕۆ بە لای دەردی خۆتەوە ، نازانم تۆ چیتە لەم‌خەیاڵە ، تازە ئێمەو گوندو زەوی کوجا مەرحەبا . عەلی بەگ بە کۆی زوخاڵ بیت وا بە ناهەق دەربەدەری کردین ..
– نازانم بڵێم چی ئافرەت دڵم بە شار ناکرێتەوە ،ژیانی کولەمەرگی لادێ ناگۆڕمەوە بە پاشایی شار . هەربەتەمام ، هەروادەزانم رۆژێك دەبێت بگەڕێینەوە سەر شوێن و ماوای خۆمان .
● **خوا بیکات قسەی تۆبێت .**

(٢)
« ئێرەئێستگەی رادیوی بەغدایە بەشی کوردی
بڕوانە : ل : ٧

شەختە
بەرهەمێکی سەرکەوتووی شاعیرە لاوەکانمانە

جیهانی ئەدەب ، ئەو جیهانە ئاڵۆزو ساکارو تاڵو شیرینەیە کە مرۆڤێ خۆی خستە ناو دۆزەخە بەهەشتاوی‌یەکەیەوە دەرچونی‌مەحاڵەو لقەمەزنەکەی شیعریشی ئەوا جیهانێکی تایبەتەو بۆ لەدایك بوونی کۆرپەیەك هەزاران ژان و سووتان و فرمێسك و زەردەخەنەی دەوێ ، ئەوەنیە مایکۆفسکی شاعیریش هەزاران توانج و تاڵی‌و لافرتێ‌و جنێوی دەلستەوە لە پێناوی لەدایك بوونی شیعرێکا کە خۆی بڕوای پێبوو لە ژانە شیرینە کانیەوە هەڵدەقوڵاو گیانی سەردەمی لێوە بەدی دەکرد ، تۆ بڵێی مامۆستا گۆرانی لەدایك بونی دەرویش عەبدوڵاو (پایز)ەکەیەوە هەڵنکێشابێ.

بەڵێ دنیای شیعر دنیایەکی تاڵ‌و شیرینە ، فرمێسك‌و زەردەخەنەیە ، مردن‌و لەدایك‌بوونە ، جا بۆیە سەیر نیە کە شاعیرێکی لاو لە نووسینی کۆمەڵە شیعرێك‌و تاقی کردنەوەی دوو ساڵیدا سەرکەوتنە تسبیەکەی دەست کەوتبێ چونکە هەر وەکو ووتم شیعر سووتان‌و لەدایك‌بوونە .

هەر بۆیەشە عثمان شەیدا لەم کۆمەڵە شیعرەی کە بە ناوی شەختە لە نامیلکەیەکدا بڵاوی کردۆتەوە وەك شاعیرێك خۆمان پێدەناسێنێ‌و وەك بوونێك شیعری نوێی کوردی ئامێزی بۆ دەکاتەوە هەرچەند وەك باسمان کرد خاوەن تاقی کردنەوەیەکی کەمە وەکو لە دیوانەکەیدا دەردەکەوێ جگە لە شیعری (بروسکەی مرۆڤێکی ون) . کە هی ساڵی (١٩٧٥)یەتی ئەگینا ئەوانی تر هەمووی بەرهەمی ساڵی (١٩٧٦ و١٩٧٧)ن کە ئەمەش نیشانەی بوونی بەهرەیەکی شیعریەو پاراوکردنیشی دەمێنێتەوە سەر خۆی بە خۆ رۆشنبیرکردنێکی خەست .

جیهانی خۆشەویستی لە شەختەدا

خۆشەویستی مەسەلەیەکی گرنگی سروشتی مرۆڤەو چاو لێپۆشینیشی بە خۆدزینەوە دادەنرێ لەم رووەوە یا بە شێوەیەکی دیارتر بڵێین درۆ کردنە لەگەڵ خۆ هەرچەندە خۆشەیستی لە سەرەتادا پەیوەستە بە زاتیەتەوە بەڵام زوربەی کاتیش تێکەڵ بە شتە مەوزوعیەکان دەبێت‌و زوربەی شاعیرە جیهانیەکانیش خۆشەویستی کردونیەتە شاعیرێکی نەمرو ڕایکێشاونەتە ناو دنیای داهێنانەوە ئەوەتا هەر لای خۆمان ئەوەی مامۆستا هەردی کرد بە شاگوڵێ باخچەی شیعری ڕۆمانسی لە ئەدەبی کوردیدا چاوەکانی ست فاتمە بوون‌و لەو بڕوایەدام ئەگەر دڵ ڕەقی فاتمەو خۆشەویستی هەردی نەبوایە ئەو شیعرە مەزنانە لەدایك نەدەبوون‌و هەردیش ئەو پایە بەرزەی نەدەبو ، جا بۆیە نابێ بەلامانەوە سەیر بێت کە (قژ زەرد)ێ کە عوسمان شەیدای بووبێت لایەنێکی گەورەی لە شیعرەکانی‌دا پڕ کردبێتەوە ، بەڵام لێرەدا دەمێنێتەوە سەر مامەڵە کردن لەگەڵ خۆشەویستی‌و کێشە چڕەکانی تێنەگەیشتن‌و پەرەنەسەندنی هۆشی خۆشەویستی ئەم لایەنە لای خۆمان جا بزانین شاعیر دەڵێ چی :

دە ڕووباکی چاوەکانم
وەرە ئەم دڵە دەربێنە با خوێنەکەم
چلکە درۆی گومانەکان بسڕێتەوە
وەرە ئەم دڵە دەربێنە با بمرم‌و بڕێتەوە
کێ وەك ماسی لە زمانی دەریا ئەگا

محمد ڕەنجاو

کێ وەك دەریا لە زمانی ماسی ئەگا
شعری (نیگا)

ئەوەتانێ تێنەگەیشتنی (قژ زەرد) لە ناوەوەی شاعیر چ بوومەلەرزەیەك دروست دەکاو چۆن شاعیر ئامادەیە هەرچی چڵکی گومان هەیە بە خوێنی دڵ بیشواتەوە کە ئەمەش ئەوپەڕی خۆ لە پێناونانی شاعیرە .

شاعیر کە ئەبینی لە دنیایەك کە پڕە لە بەرزی‌و نزمی هەموو شتێك لە پێناوی شتە خۆڵەمێشیەکاندایە تا نرخی مرۆڤیش دەبێتە پارووەیەکی چەوری بۆرژواکان هەر بۆیەشە خۆشەویستەکەی ئاگادار دەکاتەوەو دەڵێ :

نەتزانیوە
مەمکەکانت بۆ چەند مانگێ
لە کۆشکی گشت لۆرتەکانا ڕەواج دەکەن
دوای چەند ماچ‌و هەڵمژینێ
دوای گوشینێ
بۆ جووتێ مەمکی تازەتر ..
خۆت‌و جوانیت هەراج ئەکەن

بەڵام کە هەر ئەبینێ دڵداری لای ئێمە هێشتا وەك زۆربەی مەسەلەکانی تر لە نەکامڵی‌دایەو هۆش‌و گەیشتنی بیری خۆشەویستی نەیتوانیوە خۆی بچەسپێنێ ناچارە ئەویش هەروەکو مامۆستا هەردی کە ئەبینێ خۆشەویستەکەی ناتوانێ بەرگەی دڵە گەرم‌و گوڕەکەی بگرێ‌و چڵکی دەست‌و پێنەگەیشتنی هۆش لە کۆمەڵگایەکی دواکەوتوو هەموو پاکی‌بەك لە ناو دەبات بۆیە سەیرنیە کە دەڵێ کچێ پەروین

ئێستا فرمێسك لە چاوەکانم وەڕەسە
کەس ناسووتێ بۆ گریانم
ئێستا وەرەم بۆتە برین‌و داویەتی‌یە سی‌یەکانم
مەگەر شێتم دەنا بۆچی یاداشتەکانی ناو سێ وەرز
عاشقەکەی دەرماڵی – شەم – ناناسنەوە ؟
دەبێرەوە ..
نا ، نا ، گیانە مەیەرەوە جارێکی‌تر
لە سووچی هەر شەقامێکا پێم گەیشتی
وابزانە نەتناسیوم ؟ بەنیگایەك مەمتوێنەوە

نان مەسەلەیەکی گرنگی شاعیرە

کار کردن لەگەڵ بوونی مرۆڤدا بووەو مرۆڤ بێ کار کردن بێ‌نانە کە واتە کار کردن سەرچاوەی نانەو نانیش سەرچاوەی ژیانە ، بەڵام دەبینین لە ڕژێمی سەرمایەداری‌دا ئەوەی کار دەکات نانی دەست ناکەوێت‌و ئەوەی دەبێتە کۆیلەی ئامێر دەبێتە شاعیر ئەو لایەنە مەزنەی کە ئەدەبی لە پێناو دایە هەروا لە بیری نەکردوە هەرچەندە تا ڕادەیەك نەیتوانیوە بە قوڵی بچێتە ناو مەسەلەکەوە بە تایبەتی لە کۆیلەی یەکەمی شیعری (ژیانی ڕۆژانەی کرێکارێك) کە بەنێخە ئەو کۆیلەبەدا کار کردنمان وەکوو چالاکیەکی مرۆڤایەتی پێناسێنی کاتێ کە دەڵێ :

ئەوە گیانە حەزی خۆتە
دوانزە سانگە
لەشی ئەنەفتت بخەسێ
کۆرپەکەت ئارەقەی سوێری
گۆی مەمکەکانت بمژێ ؟
یاژیانەو .. هەنپەی گورگی برسێتی‌یە
لە دامێنی نۆی ئافرەتا
ئەگری بۆ نان

کار کردن حەزە ، کار کردن سەربەرزی‌یە بەڵام شاعیر گومان لە حەزی کرێکار دەکات بۆ کار کردن کە ئەمەیان بە لای منەوە تێنەگەیشتنی تەواوی شاعیرە لە دنیای بەربڵاوی فەلسەفەی ئابووری‌و کار کردن بەڵام کۆپلەی دوایی هەر ئەم شیعرە کە زوربەی شیعرەکە بە شاعیر هاتوە بە گیانێکی سوزو واقعێکی بەرز نموونەیەکی شیعری ئەوتۆمان دەخاتە بەرچاو کە دەتوانم وەك ڕایەکی زاتی خۆم بڵێم نموونەیەکی بەرزی شیعری ڕیالزمی ئیمڕۆمانەو زوربەی شیعرەکانی مایکۆفسکی‌و نازم حیکمەت نیرۆداو سەیابم خوێندۆتەوە بەڵام هیچیان چێژی کۆپلەی دوایی ئەو شیعرەیان پێ نەبەخشیوم هەر بۆیەشە خۆزگەی ئەوەمە کە ئەمەیان شیعرێکی سەربەخۆ بوایە کە دەڵێ

وا پێنج ساڵە .. هەر شەفەقەی
لوپچێ خوێ .. با بۆنەیەك
سەلکێ پیازو .. تەماتەیەك
لە گیرفانی بەدلەی شینی کار کردنتا
گرێ ئەدەی
کێ شنرۆی وا فێر کرد بۆت
لەبەر دەرگای چاوڕوانی هاتنەوەتا
ورك بگرێ بۆ ئامێزت
(تا دوایی شیعرەکە)

دووا ووشە :

ئەو بەرهەمەی عوسمان شەیدا بەڕای من شتێکی نوێیە لەناو شاعیرە لاوەکا ندا (مەبەستم شاعیرانی هاوتاقی‌کردنەوەکەیەتی)و وەك هاتنە پێشەوەیەك دەتوانین دان بەوەدا بنێین کە عوسمان بەهرەی شیعری هەیەو شتی پێیە بیداتە دەست هەر چەندە لەو کۆمەڵە شیعرەیدا کە سەرەتایەکی شیعریەتی هەروەکوو شتی نوێ‌و بەهرەی شیعری تیا بەدی دەکرێت بێ بەریش نیە لە تقلیدو بەرهەمی لاواز ، بەڵام هەر چۆنێ دەتوانین بڵێین عوسمان ئەگەر ئاوا بڕوات‌و تاقی‌کردنەوەی دوو ساڵی ئەوەبێت کە لەو نامیلکەو ڕۆژنامەکانا (مەبەستم ئەوانەن کە لە دیوانەکەی‌دا نین) بڵاوی کردونەتەوە ئەوا پاشە ڕۆژێکی گەش چاوەڕێی دەکات‌و نابێ ئەوەش لەیاد بکرێت کە عوسمان خۆی کرێکارەو ئەمەش خاسیەتێکی ترە بۆ بوونی کەرەسەیەکی خاوی شیعری‌و بوونی بە شاعیرێکی ڕەسەن لە کۆتاییدا هیوادارم ئەو نووسینەم وەك برەهەمێکی ڕەخنە گرانە لێ‌وەرنەگیرێ بەڵکوو وەك هەڵسەنگاندنێکی ڕای تایبەتی خۆم‌و بەس .

لوێچێ ئەشکی سەیر

چاوی نەسرەتن ، لەگەڵ ناقۆڕی‌دا ،کەوتنە راوکردنی خەو ، بیر کۆچەرە ، هاوەدەم شەوێکی سامناکە ، مەنزڵگای خەم جێ ژوانی تاسەکانە . . ئازار بە گوێچکەی دایکی زانا دەچپێنی : با بگەڕێینەوە ؛ کۆچی‌بیرو چاو بێ بڕانەوەیە.. خۆی کرد بە گەرماوەکەیا. سەیرە بۆ وا سەیرمان دەکات .. تۆ بڵێی بەخیلیمان پێ‌بیات!

بە تەمەڵی یەوە لفکەکەی لە گیانی هەڵئەسوو ، ئازادی کوڕی لە باوەشیا بوو ...
– بابە بۆ باش نامشۆری..
– رۆڵەگیان چۆنت بشۆرم؟
–دایکم باشتر دەمشۆرێت.
بیر فڕی .. گەڕایەوە ، زۆر گەڕایەوە ، بۆ دوو ساڵ‌و نیو لەمەوبەر .

دەستی هێنا ، یاخەکەی کردمەوە ، کراسەکەی داماڵیم ، گیانم ختوکەی لێوە هات ، هێچم لەبەرا نەما ، هەر وەك ئێستا بووم.. خەم بەرچاوی گرتم ؛گریان زۆری بۆ هێنام ، کەفاوی سابونەکە پاسەپۆرتی دەرباز بوونم بوو »
– بابە بۆدەگری ؟
– ناگریم بابەگیان .
–ئەی ؟
– کەفاوی سابونەکە چاوم ئازار دەدات .

لوتکە لە بنار بێزار بوو ، لوتکە هەڵکشاوەکان چاویان سوور بوو ، رۆژ دەستەو دامێنی پێلووی خەم کەوت، داوای لوێچێ رووندکی‌سوێری دەکرد .. گەڕانەوە بلیتی نائومێدی دایە دەست « خوایە ،لوتکە بنار ناناسێتەوە ! دەریا کەناری ناوێ ، نائومێدی دایە دەست .

شەپۆل نایەوی لەوە زیاتر بکشێت .. بۆ کوێ دەچن، چییان لێ دێت؟ خوێن دەکرێتە کاسەوە ، دەرخواردی خەمی ژەم بردە دەدرێ ، دەیخوات لەگەڵ یەکەم قوڵپی هێلنجا مژدانەی شەکراوێکی تاڵ ، شیرێی ئەدرێ بەو تابووت سازەی بەر توورەیی لافاوی ویژدان کەوتوە .. »

سەری هەڵبڕی ، بە لێکدانەوەی خۆی ، کات درەنگ دەنوێنێ ، خێرا لفکەکەی بە خۆی‌دا هێنا
« کات مێشکم دەگوشێت، شوێن سوژنازنم دەکات ، ئاواز خەمەکانم رام دەکات ، شێت گیرترم دەکات چاوی زامەکانم لە قەوارەی ئەسرین‌دا نەدەشەناکێشرێت، هەرایە ، بەزمە ، چەند رۆژێکە کودەتایەك لە پایتەختی دڵی شێت‌و هارما بەرپا بووە ، کەس بەکەس نی‌یە ، سەگ خاوەنی خۆی ناناسێتەوە . . رەش‌بینی بە هەموو شەقامەکانی دڵما راوی بڕوا دەکات ، ئاوڕ بۆ دوواوە نەدەمەوە ، ترسی هەرەشەم لێ دەکات ،تەماشای هیچ شوێنێك ناگەم ،ویژدان تفی لەعنەتم لێ دەکات ، سەرنجی سبەی دەدەم ، هەنگاو بە شوێنما تایەت » .
تەمە .. تەم ..
تەق .. تەق ..

راچەڵەکی ، لە گەشتی بیرو چاوا پچڕا .. گەڕایەوە بۆ دوو ساڵ‌و نیو لەمەوپێش .. دوو زەلامی رووت ، یاخەی لە هەموو شتێك ، ئەنجامی هاوکێشەیەك ، ئازاد دروست بوو .

« بەڵام کاکی برا ، تەماشام مەکە ، ئێستاش برینەکانم دەریایەکی بێ کەنارە ، تەکەی خۆت بخەیتە بەر شەپۆلی ئەو دەریا شێتە ، شێتە ، بەیەکەری ئامانجەکانت راناگرێ .. راناگرێ لوێچێ فرمێسکی سوێرەو دەرژێتە زامەکانتەوە » .

حمە کریم عارف

« یەشار کەمال » لەسەر ڕێڕەوی « نازم حیکمەت » دەڕوا

دوای ئەوەی نازم حیکمەت کۆچی دوایی کرد ، یەشار کەمال هاتە کۆڕی نووسینەوە، بۆ ئەوەی ببێتە پێشەنگی نووسەرە تورکە پێشکەوتنخوازەکان‌و شاکارەکانی بگوڕێتە سەر زمانە لە یەك جیاوازەکان .

بەناوبانگترین بەرهەمەکانی یەشار کەمال ، لە بنەڕەتدا ، لە سێ شت پێك‌هاتوون کە ئەمانەن : (بنکە) ، (ئینجە مەمەد) ، (مەمەد هەڵۆ) ئە سەرگوزەشتەی جووتیارێکی چاوەکی یەکەمی ئەم چەرخە دەگێڕێتەوە .

ماوەیەك ئەمەوبەر چواردەمین بەرهەمی یەشار کەمال لە ژێر ناونیشانی (زەمینی ئاسن و ئاسمانی مس)دا کەوتە بازاڕەوە ، کە بۆ لادێی تورکیایی دەمانگێڕێتەوە ؛ نووسەر بیرو تێڕامانەکانی لە ژیانی خەڵکی‌و چەرخ‌و سەردەمە کەلەپوورییەکانەوە وەردەگرێت .

نووسەر بە یەکجاری دەمانهاوێژێتە نێو جیهانێکەوە هیچ پەیوەندیەکی دوور یان نزیکی‌ی بە سەدەی بیستەمەوە نی‌یە .

لەوێدا خەڵکی هێشتا لە ژێر ڕکێفی باوەڕە کۆنەکاندان، بەجۆرێکی وا دەژین پەیوەندیەکی بەتینیان لە گەڵ سروشتی ناهەمواردا هەیە ئەویش لەو دۆڵە بەپیتانەی وەك دۆڵی (ئەنانا فارزا) یان دۆڵی (چۆکۆ ڕۆڤا) .. یان لەو بان‌و هەورازو ئاوەهەوا خۆشەی کێوەکانی (تۆرۆس) کە ڕووداوەکانی ڕۆمانی (زەمینی ئاسن‌و ، ئاسمانی مس)ی تێدا ڕوودەدەن .

وەك یەشار کەمال باسی دەکات ، ژیانی جووتیارە تورکەکان لە سەر هەژاری‌یەکی ناڵەبار بنیات‌نراوەو هەندێك دەرەبەگی تورك دەیانچەسپاندو دەیانپاراست . تا ڕادەیەك هەندێك گوندیان وەکوو گوندەکانی سەرەتای دەستپێکردنی جیهان دروست کراون .. هەرکە بەهار داهات دادەڕووخێن‌و لێك‌دەچەکێن.. ئەویش بە هۆی ئەو سەهۆڵە فرەی کە لە وەرزی درێژو سەختی زستان‌دا لە دەورو بەریان کۆ دەبێتەوە . کە واتە ئێمە لەگەڵ یەشار کەماڵ‌دا لە ناو ئەو جووتیارانەداین‌و چاوەڕوانین (عادل ئەفەندی) تەشریف بهێنێت !

ئەم (عادل ئەفەندی)یەش دووکاندارێکی یەکێك لە شارە نزیکەکانی ئەو دەوروبەرەیە ، کە قەرزو قۆڵە بە زۆربەی خەڵکی ئەو ناوچەیە دەدات .. بەڵام لەو وەرزی قات‌و قڕی‌یەدا ، کە هیچ دەغڵ‌و دانێکی تێدا نەڕووا زۆربەی جووتیارەکان نەیانتوانی ئەو قەرزو قازانجانەی کەوتووەتە ئەستۆیان بدەنەوە . ترس باڵ بەسەر دەروونیاندا دەکێشێت .. لە کاتێك‌دا سەرنجی ئەو پەڵە زەوی‌یانە دەدەن کە (زەمینی ئاسن)ەو ، ئەو بەفرەی داپۆشیون‌و گەمارۆی داون ، چاوەڕێی تەنیا یەك هیوان لە ئاسمانەوە بێت کە (ئاسمانی مس)ە ، بەرلەوەی (عادل)و پاسەوانەکانی کە سەربازن بگەنە جێ .

« کێیە ئەوەی وا دێت ؟ »
کەس ناوێرێت زاری بترەکێت‌و ناوی بهێنێت .. هەریەکەش هەوڵی ئەوە دەدات ترس‌و لەرزی خۆی سەرنگوم بکات‌و بیشارێتەوە . هەرکە ڕۆژگاریش پتر تێپەڕێت ئەو ترسە پتر دەبێت .. بگرە سەگەکانیش توانا‌و هێزی حەپینیان نەماوە . ئەو سەگە زەردەی کە هی کابرای شەلەیە بە جۆرێکی وا سەیری هام‌و شۆکەران دەکات .. لە تەماشاکردنی‌دا ترس‌و پرسیار بەدی دەکەیت .

هەریەك لەو جووتیارانە ، لە ناخی خۆی‌داو دژی ئەو دۆخ‌و بارەی بووەتە تووشی ژیانیەوە ، هەست بە شۆڕش دەکات .

ئا ئەمە دوخ‌و باری (هەلیل)ی جووتیارە کە باش کێڵگەی بەمووی هەڵنەبژاردووە . هەر ئەمەشە دۆخی حوسنیەو ڕەجەبی دڵدار ، ئەو دوو پێکەوەسووتاوە ، لە هەمان کاتدا ئەو دوو نەفرەت‌لێکراوە . هەرئەمەش دۆخی (کوچك باشی)و (سەفەر)ی کوێخای ئاوایی‌یە کە دەمەقرێیەکی ترسناك لە نێوانیان‌دا ڕوو دەدات ، ئەنجامەکەی دواڕۆژو چارەنووسی پارچە زەوی (یالاك)ی لەسەر دەوەستێت.

ئا لێرەدا نووسەر دەمانهاوێژێتە جیهانی خەیاڵی بەکۆمەڵەوە کە قسەکردن دادەهێنێت یان بە هۆی هێزی ئەفسانەوە دەیگۆڕێت .

توانای یەشار کەمال ، لە نووسینی ڕۆمان‌دا زۆر مەزنە بە تایبەتی کاتێك پەنای هێنایە بەر ئەدەب بە ژمارەیەکی زۆری پیشەو کاردا تێپەڕیبوو ، لە سەرەتادا گۆرانیبێژێکی گەڕۆك بوو ، دوایی کرێکارێکی کشت‌و کاڵی ، ئەنجا لە کارگەدا کرێکار ، ئەنجا مووچەخۆری بەرژەوەندی‌ی غاز .. دوای ئەوە نووسەرێکی گشتی .. بە جۆرێکی وا دەژیا .. وەك چۆن ئەفسانەو داستانەکان لە لادێ هەژارەکانی وڵاتەکەی‌دا سەردەردەهێنن‌و لەدایك‌دەبن .

بەو جۆرە (کوچك باشی) لە نێوان شەوو ڕۆژێك‌دا ، لەلای خەڵکی گوندەکە دەبێتە نیمچە پیرۆزێك ، تا وای لێ‌دێت خۆی باوەڕ بە گرنگی‌ی نائاسایی خۆی دەهێنێت ، بە جەشنێك ڕقی یەکێك لەو سەربازانە هەڵدەستێنێت کە سەربازییان دەکرد ، بە ڕوویدا هەڵدەشاخێت‌و پێی‌دەڵێت : « پیرۆز .. لە چەرخی ئەتۆم‌دا ، ڕزگارکەر ..

لە سەردەمی چوونە ئاسمان‌دا .. دەبێت ئێسکی ئەو ڕزگارکەرە تێك‌بشکێنم .. وای‌لێبکەم بیدەم بە دەرخواردی سەگان .. پیرۆزێك لە ڕواڵەتی عوسمانی‌یەکان‌دا .. لە تورکیای پاش شۆڕش‌دا ! » .

هەرچۆنێك بێت ڕۆمانەکە سەرگوزەشتەی هەندێك کەس نی‌یە ، بەڵکوو داستانی کۆمەڵە کەسێکەو زۆر لە هەناسەی چیرۆکە میللی‌یەکانەوە نزیکە کە هەموو کەلەپووری ڕۆژهەڵات لەو جۆرە چیرۆکانە بێ‌بەش نین !

مکرم رشید تاڵەبانی
کردوویەتی بە کوردی

تەندروستی

بالووکە

● هیوا عمر احمد ●

لەشی مرۆڤ ، چۆن توانای خۆگونجاندنی هەیە لەگەڵ ئەو شوێنەوارەی تێیدا دەژی ، هەروەهـــا ڕژێمێکی بەرگری کردنی ڕێکخراوو نایابی هەیە بەرامبەر هەموو زیندەوەرێکو تەنێکی بێگانە کە بچێتە ناوی‌یەوە . بالووکە :

« بریتی‌یە لە هەڵتۆقینێکی پنت‌پنتی پتەوو ، وشکی پێستی دەم‌و چاوقەدو دەستی مرۆڤ »(١) ، کـــە ترۆپکەکەی بە پێکهاتوویەکی گـــکی کۆتایی دێت .

بالۆکە بریتی‌یە لە ڕوکارێکی زیندووو نموونەیەکی ئاشکرای ڕژێمە بەرگری‌یەکەی کە باسمان کرد...(٢) کە (زیت‌بوونەوەی ئەم ڕژێمەیە بەرامبەر جـــۆرە « ڤایرەس » یکی تایبەتی ...(٣)

بالووکە دەتوانێ بڵاوبێتەوە بۆ شوێنـــی نزیـــك خۆی‌و دوور لە خۆی لە پێستی ئەومرۆڤە بالوکەدارەدا، دەرکەوتنی بالوکە لەڕۆژی دروست‌بوونی‌یەوە نزیکەی «٥٠» ڕۆژێکی دەوێ بۆ ئەوەی وای لێ‌بێ سەرەنـــج ڕابکێشێ .

چارەسەرکردن

هەروەکو (عازەبە) چۆن دێـت واش دەڕوات ، هەروەها بالوکەش چۆن پێك‌دێت هەرواش نامێنێ ، جا دوای چەن مانگێ یان چەند ساڵێ .

چەندان ڕێگەی پزیشکی‌یانە هەیە بۆ چارەسەرکردنی ڕەگ‌کێش کردنی بالوکە ، لەوڕێگانەش .

١ – هەڵکەندن‌و لەبن دەرهێنانی

٢ – سوتاندنی بە مادەیەکی کیمیـــاوی وەك « سیلڤەرنترەیت »

٣ – ئۆتۆدانی بە تۆلێکی کانزایی گەرم

ئەمرۆکەش هەرسی ڕێگاکە وەك سێ هەنگـــاوی ڕێگایەك بەکار دەهێنرێ بەم شێوەیەی خوارەوە :

١ – لەبن دەرهێنانی بە ئامێرێکی تایبەتی

٢ – سوتاندنی پاشماوەکەی بە سیلڤەرنترەیت .

٣ – ئوتودانی دەمی برینە ئاوەڵاکە بە تولێکـــی کانزایی گەرم

بۆ ماوەی چەند ڕۆژێك ، پیویستە بــە ووشـــکی بپارێزرێت‌و تەنیاش بە پاکژ کەرەوە پزیشکی‌یەکان پکژ بگرێتـــەوە هـــــەروەهـــا دەبـــێ بالۆکەدارەکە « زیندەدژ ئەنتی‌بابوتیك» بەکاربهێنـــی وەك «ئەدیژومایسین ، ئەمپیسیلین ، تیتراسابکلین ، کلۆرومایسین » بۆ ئەوەی برینە بەجێماوەکە لە شالاوی بەکتریاو زیندەوەرە گچکەکان بپارێزێت .

پەراوێزەکان

١–بەیلی ولۆڤس شۆرت پراکتیك ئوف‌سێرجەری « ل٩٥»

٢ – میدیسن دایگێست ، ڤولیۆم (١٢)«ل١٢»

٣ – یەکەم سەرچاوە «ل٩٣» .

شانۆ:

تریّ و ڕێوی

سەرکەوتوو بوو بەلام !

احمد سید علی بەرزنجی

بەرهەمـــی ئەم هاوینەی تیپی (پێشـــڕەوی شانۆی کوردی)
شانۆگەری (تریّ‌و ڕێوی) بوو .
نوسینی : ژۆلهێرم فیگدریۆ .
وەگێڕانی : کەمال سابیر .
دەرهێنانی : ئازاد حمە بچکۆل
لە ٢٦–٨–١٩٧٨داو لەسەر شانۆی مەلبەندی چالاکی لە سلێمانی پێشکەشیان کرد .

بۆ چوونە ناو باس‌و لێکۆڵینەوە ئەم بەرهەمـــە دەبێ لە دوو لاوە خۆمانی لە قەرەبدەین : –

یەکەم : لایەنێ کە پەیوەنـــدی بەناوەڕۆك‌و چیرۆکەکەوە هەیەو نوسەر خۆی دەگرێتەوە .

دووەم : لایەنێ کە وەرگێڕو دەرهێنەرو ئەکتەرو هەموو ئەوانە دەگرێتەوە کە پێشکەشیان کرد .

لە خاڵی یەکەمداو لە ڕوانگەی منەوە باسەکە لەناو گێژاوێکی لووت بەرزی‌و ڕاڕایی‌و سێکسی چینی بۆرژواو خەباتێکی بێ ئەنجام‌و سـەر لێ شێواوی زۆر لێ‌کراواندا دەخولێتەوە .

سەرەتاییەکی تەم‌و مژاوی‌و تێکەڵ بەپرپشکی بیری ئەلسەفی ئەبیقۆرس (١) (**تۆشا خـت لێ ون نەبووە ... ئەو شتەی کەلێت ون نەبووە هەتـــە ، جالە بەر ئەوەی تۆ شاخت لێ ون نەبووە کەواتە تۆ شاخداری ... ل یەك) (٢) .**

هەروەها : **... هەیە موستەحەقی دارکاری‌یە ... هەزار مافی ئەوەی هەیە جەللادەکەی هەڵبژێرێ ... زۆرداری دادە !! ئازاردان چێژێکی خۆشی هەیە، زانایشی بۆ ئەوە دروست بووە شەرابـــی باشـــی بخواتەوەو خالوویەکی چاکی هەبێ‌و حەز لە ئافرەتی جوان بکات ... ل ٢)**

★ **ئیگزانتوس** – بازرگان‌و فەیلەسوفێکی ساختەچی ، هەمو شت لە زڕەی پارەدا دەبینـــێ ، لەسەر ڕەوشتی بۆرژوای چاوچنۆکی سەرو تاوەندی هەتا سڵ لەوەش ناکاتەوە کە لە پێناوی بەرژەوەندی خۆیدا شەرەفیشی دانێ‌و بیدا بەدەستەوە :

(ئیگزانتوس : منیش هەر لەبەر ئەوەیە کـــە بەرەڵای ناکەم ، چونکە ئەگەر ئەو لەلام مایەوە ئەزانم تۆش ئەمێنیتەوە .

کلایا : تۆ شەرم ناکەیت ناوا قسە ئەکەیـــت ؟ چۆن بە مانەوەم ڕازیت‌و باش ئەزانی کە کۆیلەکەتم خۆش ئەوێ ؟ !...

ئیگزانتۆس : ئەمەم لێ‌باشترە ... ل (٣٧)

★ **کلایا** – ژنی ئیگزانتۆس‌و تێرو تەســـەڵ ، هیچ کێشەیە ژیانی تاڵ نەکردوە جگە لە برسێتی‌یەکی سەیر بۆ سێکس‌و پیاو ... پیاوەکەی جەنجاڵـــی فێڵ‌و تەڵەکە بازی‌یە .

کرنگ نەبوو بەلایەوە ، هەر بکا بەمەبەستی بابەرامبەرەکەشی تیابچێ وەیا ئابڕووشی بڕووشێ :

(حەزم دەکرو مێرد بوایەبەر لەوەی فەیلەسوف بێ ... ل ٢) وە (جوان سەیرم کە ناشرین ... نابینی لە ئاوێنەی چاوما جوان ئەنوێنی ... هەتـــا هەتایە ئیگزانتۆس بەرەڵات ناکا ، تۆیش وەرە تۆڵەی خۆتی لێ بکەرەوە ، بمکە باوەش ل ٢٥) ... ئاوایە ڕەوشتی کلایا کە نموونەیە بۆ ئەخلاقیەتی چینـــە چەوسێنەرەوەکان لە هەموو شوێنکاتێکدا .

★ **ئیزۆپ** – کۆیلەیەکی جەرگ سوتاوی لەش بریندای قامچی ئاغاکەی‌و زاناو فەیلەسوفی کاتـــی خۆی ، بەڵام بەداخەوە ئەمەندە هەڵەشەو لە خۆڕازی بوو کە زۆر جار (ئەقڵ لێی دەتۆرا) دوا جاریشی هەر ئەو سەرگەرمی‌و بیرە میسالیانەی دایان بـــە زەوی‌دا :

(لەگەڵ ئەوەشا چەند حەز ئەکەم بەرەڵا کرێم ، هەمو دنیا لەبەرچاوم وێنەیەکی لێڵە چونکە من هەـر لە فرمێسکەوە دیومە لەبەر ئەوەیە هەمیشە دڵ‌تەنگ‌و دانام ... ل ٧) .

(ئەمەوێ لەم دنیایەدا جێگەیەکم هەبێ ، لەسەر جۆگەلەیەك بتوانم بەهەر دوو دەستم ئاوی لـــێ بخۆمەوە ، بێ ئەوەی هیچ کەسێ پێم بڵێ ئێستا کاتی

ئاو خواردنەوەیە ..ل ٨)

وەیا پیرە میسالی‌و نەگونجاوەکانی لە گـــەڵ ئێستاماندا :

(مەرجی سەرفرازی ئەوەیە کە کەسی لەسەر سزانەدرێ ... ل ٨) دوا جاریشی بەشێوەیەکـــی منالانە خۆی دایە دەستی مردن‌و تەنها لەبەر ئەوەی دیپلۆ ماسیەتێ نەکات مردنی لاباشتر بوو !!

★ **میلیتا** – کە نیزەکی ئیگزا نتۆس‌و دیســـان تینوی سێکس‌و پیاو ببووە ئامانجی سەرەکی ، بـــا لەسەر حیسابی کۆیلەیەتی خۆی‌بێ ، گرنگ بەلایی‌وە

تێربوون بوو : (کلایا : ... ئەی حەز ئەکەبـــت سەربەست کرێیت .

میلیتا : نەخێر ، چونکە لێرە لە خۆشیدام ... ل١)

(کاتێ لە نزیکتـەوە شەرابت بۆ تێ‌ئـــەکـــەم بۆن‌و بەرامەم گێژت ئەکات ، دور نی‌یە چاوت لـــە لێ‌دانی دڵم بووبێ کاتێ سنگمت لێ نزیك ئەبۆوە .. بەڵام تەنها جارێ هەستت بەوە نەکردووە .. ل٢٠) .

(ئەی حەبەشی تو لەمن ناگەی ... بەڵام مـــن تێت دەگەم ، ئایا هەر ئەزانی چۆن پیاو ئافـــرەت ئەکاتە باوەشی‌و بەخۆیەوە ئەینوسێنێ ؟ ئایا ئەزانـــی چۆن بە دەستێکت ناو قەدی ئافرەتێك بگریت‌و ئەوی تریشت بەرەڵابێت – سنگی حەبەشـــی بـــەرز دەبێتەوە – نەخێر تۆ ئەتتوانی لە خۆشـــەویستیدا جوان‌بن وەکو جوانو ... تـــۆ تێ ناگـــەی ئـــەی حەبەشی ، خۆ هەڵسون لە لەشت وەك خۆتـــێ هەڵسونە لە تاشە بەردێك ... ماسولکەکانـــت ناکرێتەوە ، ئایا دەمت ماچ ئەزانێ ...کەواتە ماچـــم کە ، ماچم کە – میلیتا نزیك ئەبێتـــەوەو ئـــەو ناجولێ – ... ل ٣٣ – ٣٤) .

لەناو بکرەو بەردەی ئانەم پاڵەوانانەدا نوســـەر دەیەوێ پێمان بڵێ کە چینەکانی ســـەرەوە ئـــەو ساش‌و ئێستاش) هەر بەختیاری خۆیان بەلا مەبەستە ، ڕەوشت‌و ئابڕو لە لایان باری کردوەو ئازاردانـــی برسی‌و کۆیلەکانیان لەلا خۆشی‌یە .

چینی ماندوو هیلاکیش شەیدای سەرفـــرازی‌و ڕزگاری‌یە ... بەڵام بەکام ڕێگاو چۆن ؟ !

نوســـەر لەبەرهەمەکەیـــدا دەسەوسانـــە لەوەڵامداوەوە . ئافرەت لەلای ئەو نزمترین پلەی بیرو هۆش‌و لێکدانەوەی دراوەتێ ... دەسەڵاتداریـــان‌و بێ‌دەسەڵاتیان هەر یەك مەبەست ڕایان دەکێشێ ... سێکس‌و ڕابواردن . هەندێ لەم بۆچوونانە شتێکـــی تازەبابەت نین‌و هەندێکی تریان سەیرو سەمەرەن... مەسەلەی لەناوبردنی پاڵەوانەکە بەوجـــۆرەی ڕوویدا ئەوەش (لە زۆر حاڵەتدا بڕوای پاڵەوانەکە ڕەفـــز دەکرێ ، لە کۆتایی شانۆگەری‌یەکەدا بەدەستی خەڵکی دەکوژرێ ... ئەمە بۆیە چونکە خواستە میسالیەکانی کە دەربڕینێکی تەواوی هەست‌و خواست و بـــڕوای

بڕوانە : ل : ٧

لەم ژمارەیەوە ، هاوکاری ، بە زنجیرە ، کتێبـــە بەناوبانگەکەی هونەرمەندی ناســـراو شارلـــی شاپلن – داستانی ژیانم – بڵاو دەکاتەوە .

ئەم کتێبە ، یەکەم جار،لە ساڵی ١٩٦٤دا لە لایەن دەزگای بڵاوکردنـــەوەی (بودلی هێد)ەوە بـــڵاو کراوەتەوە . لە ساڵی ١٩٦٦دا دەزگای بەوبانگی بڵاو–کردنەوەی ((پەنگوین)) لە ژێر سەرپەرشتی خۆیـدا بڵاوی کردۆتەوەو لەم چاپەدا کۆمەڵە وێنەیەکی قۆناغە جۆراوجۆرەکانی ژیانی شارلی بڵاو کراوەتەوە .

وەرگێڕ

ئەمین شوان لە ئینگلیزیەوە کردوویە بە کوردی

داستانی ژیانم

بەر لەوەی پردی (وێستمینیستەر) دروســـت بکرێ ، شەقامی (کینینگتن) تەنها سوار پێیـــــدا هاتوچۆیان دەکردو پیادە ڕێ نەبوو . پاش ســـاڵی ١٧٥٠ شەقامێکی‌تر دروست کرا کە لـــــە پردەکەوە دەستی پێ‌دە کردو دەگەیشتە (برایتن) لەبەر ئـــەوە شەقامی (کینینگتن) – کە زۆربەی تەمەنی منداڵیم لەوێ ڕابواردوە – گەلێ خانووبەرەی جوانی لە ســـەر دروست کرابوو کە لــــە باری ئارشیتێکتەوە یەکجار سرنج ڕاکێش‌بوون‌و ڕووکاریان بە باڵکۆنی جوان ڕازێنرابووەوەو ئەوانەی لە باڵکۆنەکاندا دادەنیشتن ، جارێك بۆیان ڕێك کەوتبوو (جۆرج)ی چوارەم ببینن کە بە سواری عەرەبانە بەرەو برایتن دەچوو .

لە ناوەڕاستی سەدەی نۆزدەیەمدا ، زۆربـــەی خانوەکان ئەو شێوەو ڕەونەقە جوانەی جارانی خۆیانێ لە دەستدابووو .کرابوون بە ژوور ژوورو ئەپارتمانـــی بچوك بچوك بۆ بەکرێ دان . لەگەڵ ئەمەشـــدا ، تاك‌و تەرابان هەروەکو خۆیان مابوونەوەو هەندێ دوکتۆرو بازرگانی کار بە برەوو ئەستێرەی نومایشی هەمـــە ڕەنگەیان تێدا دەژیا .

ڕۆژانی یەکشەمە ، لەبەردەمی یەکێ لە ماڵەکانی سەرشەقامەکەدا عەرەبانەیەکی دووچەرخەی جـــوان ڕادەوەستا کە ئەسپێکی (پۆنی)ی قوتیلەو جـــوان ڕای‌دەکێشا . ئەم عەرەبانەیە چاوەڕێی هونەرمەندێك بوو کە ماڵی لەوێ‌بوو ، و ڕۆژانی یەکشەمە کردبووی بە عادەت دە میل بە سواری عەرەبانە بۆ خۆی گەشـــت بکا .. ئەوسەری ڕێگاکەی دەگەیشتە (نۆروود)یان ئەگەر زۆر بڕۆیشتایە لە (مێرتن) تێ نەدەپـــەڕی . لەگەڕانەوەدا بۆ ماڵ ، لەچەند مەیخانەی بچووکی سەر ڕێگا وەکو (وایت هۆرس) یان (ذی هورنز) یـــان (تانکارد) هەڵوێستەیەکی دەکرد .

تەمەنم ، ئەوکاتە ، خۆی دەدا لە دوانزە ساڵ . وەکو هەر منداڵێك ، زۆر جار لە بەردەم (تانکارد) هەڵدەتوتەکام‌و چاوم دەبڕیە هەڵس‌و کەوت‌و ڕەفتاری ئەو پیاوە کەشخانە کە لە بەر دەمی باڕەکـــەدا لـــە ئەسپەکانیان دادەبەزین‌و خۆیان دەکوتایە ناوەو یەکسەر خۆیان بەرەو ئەو کوڕە دەکوتا کە هونەرمەندەکانی لێ کۆدەبوونەوە . ئەمە عادەتی ڕۆژانی یەکشەمەیان بوو . چەند قۆزو بەرەونەق بـــوون . چاکەت‌و پانتۆلی شەترەنجی‌یان لەبەر بوو . شەپقەی قووچ بـــە سەرەوە . ئەنگوستیلە مرواریەکانیـــان‌و دەرزیلـــەی بۆینباخەکانیان لە بەر تیشـــکی ڕۆژ دەبریسکانەوە . سەعات دووی پاش نیوەڕۆی یەکشەمە ، باڕەکـــە دادەخست‌و ئەو خەڵکەی کە تێیدا بوون لە بەر دەمی کۆمەڵەیان دەبەست‌و پاش هەنـــدێ دەمەتەقێ ، خواحافیزیان لە یەکتر دەکردو هەربەکە بە لایـــەکدا لێیان دەداو دەڕویشتن . ئەم دیمەنە ، بە لای منەوە ، زۆر سرنج ڕاکێش‌و سەیر بوو ، بۆیە بێ تروکاندن چاوم دەبڕیە یەکە یەکەیان‌و هەندێکیان گە بـــە فیزو پۆزێکی یەکجار کەوجانەوە ڕەفتاریان دەکرد ، لەوانی تر زیاتر سرنجی‌یان ڕادەکێشام‌و بە وردی لێیـــان ڕادەمام .

هەر کە دوایەکیان دەڕۆیشت ، دەتووت ڕۆژم لێ دەکەوتە بەر پەڵە هەورێکی تاریك ، ئەو کاتـــە ، هەڵدەستام‌و ملی ڕێم دەگرت‌و هێواش هێواش بەرەو ماڵ دەگەڕامەوە . کام ماڵ ؟ چاکتر وایە بڵێم کۆمەڵە کۆختە وێرانەکەی پشت شەقامی کینینگتن . هەر کە لە دەرگا دەچوومە ژوورەوە ، بە پـــێ‌پلیکانە شـــل‌و شەویقەکاندا هەڵدەگژام‌و خۆم دەکرد بە (کولانە) کەماندا . خانوەکە یەکجار ناخۆش بوو ، وبۆنی کۆنە جل‌و شڕوشیتاڵ ، لەگەڵ لە دەرگا ئاوا دەبووی ، بە گژتدا دەهات .

بە پێچەوانەی یەکشەمەکانی ترەوە ، دایکم ئەمڕۆ لە بەر پەنجەرەی ژوورەکە دانیشتوەو سەیری دەرەوە دەکا . هەر کە چوومە ژوورەوە ، ئاوڕێکی لێم‌دایەوەو بزەیەکی ساردی کرد . ژوورەکەمان یەکجار تەنگەبەر بوو ، وپانایی بە ئاستەم لە دوانزە پێی چوارگۆشەتێ دەپەڕی . پیاو تێیدا هەناسەی سوار دەبوو . لـــە بەر چاوی من لەو دوانزە پێ‌بـــەش تەســـکترو بن‌میچەکەشی لەوە نزمتر بوو کەبوو : مێزێك ، کـــە درابوە قەد دیوارەکەوە تا نەکەوێ ، کۆمەڵێك قاپ‌و قاچاغی پیس‌و تفاقی چاکردنی لەسەر کەڵەکە کرابوو . لە سووچێکدا ، قەرەوێڵەیەکی کۆنی ئاسن کە دایکم بویاخی سپی لێ‌دابوو ، دانرابوو . لـــە نێـــوان قەرەوێڵەکەو پەنجەرەکەدا ، ئاگردانێکی بچکۆلە هەبوو لە پاین قەرەوێڵەکەوە ، کورسی‌یەکی کۆن دانرابوو . ئەم گورسی‌یە نەختێك پان بوو ، بـــە جۆرێك کەڵکی

ئەمڕۆ ، ژوورەکەمان سەرباری هەموو ڕۆژان ، زۆر ناخۆش‌و قەبزە ، چونکە دایکم ، لەبەر هۆیەك کە سەری لێ دەرناکەم ، کۆی نەکردۆتەوە . ئەو بـــە دەگمەن دەهێڵێ ژوورەکە ئەوها بێ سەروبەرو ناڕێك بێ چونکە تەمەنی لە سی‌و حەوت ساڵ تێپـــەڕی نەکردوەو لە هەڕەتی تواناو ماڵداری کردندایەو جاری ئەوهانەبێ – کە بە دەگمـــەن ڕوودەدا – ئـــەم قەلەندەرخانەیە دەکاتە بەهەشتێکی دڵرفێن . بـــە تایبەتی یەکشەموانی زستان ، من هێشتا لەناو جێ دابووم ، ئەو قاوەڵتی ئامادە دەکردو کە چـــاوم دەکردەوە ، خۆم لـــە ژوورێکـــی بچکۆلـــەی خنجیلانەدا دەدی کـــە ئاگردانەکەی داگیرساوەو کەتلیەکی لەسەرە کە هەڵمی لێ هەڵدەسێ‌و لەسەر ئاگردانەکە ماسی‌یەکی برژاوم بۆ دانراوە کە تازە لەسەر ئاگر لادراوە . لەولاشەوە ، دایکم خەریکی نان‌کردنە . بوونی دایکم لە ژوورەکەدا – کە خۆی لە خۆیدا مایەی خۆشی‌و دڵنیایی‌یە بـــۆم – گەرمی ژوورەکە ، گیزەگیزی لەسەر خۆی کەتلیەکە ، بە تایبەتی لە کاتێکدا کە گۆڤارێکی کومێدیم دەگرتـــە دەست‌و دەکەوتمە هەڵدانەوەی پەڕەکانـــی ، هەموو ئەمانە خۆشی‌و سەفای سەر لە بەیانی‌یەکی دڵرفێنی یەکشەمە بوون .

بەڵام ، بەم ڕۆوە ئەمە سێ ڕۆژە دایکم ئەوهـــا بەبێ کەیفی‌و خەمباری‌یەوە بەری پەنجەرەکەی گرتوەو دەستی ناوەتە ژێر چەنەی‌و چاوەکانی بـــەرەو دوور وێڵن . دەڵێی پاپۆڕی نقوم بووە . دەمزانی خـــەم کەڵەکەی کردوە بەسەریدا . (سـیدنی) دوو مانگە چووە بۆ دەریاو تا ئێستا هیچ سەرو شوێنێکی دیارنی‌یە جگە لەمە ، ئـــەو مەکینەی دروومانەی بەکرێی گرتبوو ، وبە بەرهەمی ئەو ئێمەی بەخێو دەکرد ، لە بەر نەدانی قیست لـــە کاتی خۆیـــدا ، لێی

بڕوانە : ل ٧

Institut kurde de Paris

خوێندنی ئیجباری مژدەی ژیانێکی نوێیە لە عێراقدا

جەباری حاجی کەریم
ئامادەی کردوە

خوێندنی ئیجباری مژدەی ژیارێکی نوێیە لە عێراقدا زاڵ بوون بە سەرنەخوێندەواریدا پێویستی بە هێرشێکی دڵسۆزانەی نیشتمان پەروەرانە هەیە کە پابەندی گیانێکی شۆڕشگێڕانە بێت‌و حزب سەرکردایەتی بکات هێزو تەوژمی قۆناغی پێشو بۆ لە ناوبردنی نەخوێندەواری جێ دەستی دیارەو تا ڕادەیەك کاری پیرۆزی جێبەجێ کرد ، نە بەوشێوەی بۆی دانرابو .. لەبەر ئەوە بانگەوازی پڕۆژەکە بۆ لە ناوبردنی نەخوێندەواری بوبە کارێکی ئیجباری ولای هەموان بە کارێکی پیرۆزدائەنرێ‌و پێویستە بە نیروی ەوە کۆش بۆ کۆتری ئەم هەواڵە بکەینەوە .

لە ڕاستیدا ئەم کارە مژدەیەکەو عێراق لەسەر کەوتنێکەوە بۆ سەر کەوتنێکی‌تر دەبات ، نەبێ ئاگاداری ئەوەش بین ئەم بەزۆر خوێندنەش هەروا کارێکی بێ مەبەست نییە بەڵکو ڕواڵەتێکی گرنگە لە ڕواڵەتەکانی کۆمەڵگای سۆشیالیستی‌و ئەو کۆمەڵگایانەی بەرەو سۆشیالیستی هەنگاو

دەنێن ، کارێکی ئەوەندە بە نرخە پێویستی‌یەکی زۆری بە هەموو ئەو ڕێژەو ڕیبازانە هەیە کە مایەی نوقڵانە لێدان‌و خوشبینی‌یەکی بێ هاوتان بۆ کۆمەڵگایەکی هۆشیاری وەك عێراق ..

ئەم بڕیارە خۆی لە خۆیدا دەستگیر کردنی پێشکەوتنێکی بێ پایانەو بانگ کردنی جوتیارو کرێکارە بۆ پێشکەوتن‌و بانگ کردنی

ئافرەتانە بۆ یەکسانی لەگەڵ پیاودا لە ڕوی ماف‌و یاساوەو بانگ کردنی تێکڕا عێراقە بۆ ژیارو ژیانێکی نوێ .

گەلی کوردیش خاوەنی ئاشنایەتی‌یەکی مێژوویی‌یە لەگەڵ خوێنەواریداو هەردەم عەودالی خوێندن بووەو ئەدەبیشمان ڕەنگ داتەوەی ئەم ڕاستی‌یەیە . شاری هەڵەبجەش وەکو هەموو شارەکانی تری کوردستان زۆر بە کامەرانی‌یەوە دەستیان لەمل ئەم بڕیارە پیرۆزە کردوەو هەموو ئامادەیی خۆیان بە نێوچەوانیانەوە ڕۆشن دیارەو ئارامی بە لەشیاندا خۆی هەڵواسیوە ، چونکە ئەم هەنگاوە بۆ قەڵاچۆ کردنی نەخوێندەواری دەبێتە هۆی گۆڕانی ڕەوتی سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەڵایەتی لە نیشتماندا بۆ ئەم مەبەستە گرنگە چاومان بەم مامۆستایانە کەوت‌و هەموو بە

دڵشادی‌یەوە دەربارەی خوێندنی ئیجباری دووان ..

لە سەرەتادا مامۆستا عبداللە محمد شریف لێپرسراوی نەقابەی مامۆستایان کەرتی هەڵەبجەو ئەندامی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی وتی :
لەسەر هەموو یەکێك لە ئێمە پێویستە تواناو چالاکیمان بخەینە کارو مەچەکی کۆڵ نەدان وئازایەتی لێ هەڵکەین‌و بۆ دروست کردنی عێراقێکی نوێ ئارەقی ڕەش‌و شینی بۆ بڕێژین ئەویش لە پاڵ ڕوناکی‌یەکی پڕ ئاسۆدا کە خوێندەواری‌یەو گەیشتن بەم مەبەستە پیرۆزە هەنگاوێکی پێویستە بۆ ئەوەی گەلەکەمان بتوانێ بە چەکی زانیاری بەرەنگاری ئەو کۆسپانە بێتەوە کە دێنە ڕێی لە پێشکەوتنیا ودەردەکانی دەرمان کات‌و هەڵوێستەکانی پێ داڕێژێت‌و

عبدالطیف مولود عبدالکریم

عبداللە محمد شریف

شریف عبدالکریم

امین احمد علی

میللەتێکی - واقیعی پێویستی بە زانیاری‌یەکی واقیعیانە هەیە ، بۆیە حزبی سەرکردە بە جۆرێکی ڕون ئەمەی لە

کۆنگرەی هەشتەمی خۆیدا دەربڕیوەو دانی بەوەدا ناوە کە نەخوێندەواری هۆی دواکەوتنی میللەت‌و کۆسپێکە لە ڕێگای سەرکەوتنیدا . ئێمەش کە مامۆستایان وهەڵگری مەشخەڵی ڕۆشنبیری ئەم وڵاتەین ئامادەین بۆ خۆبەخت کردن لە پێناوی ئەم مەبەستەداو بەردەوام نەقابەشمان چالاکی خستۆتە کار بۆ گێڕانی نەدەواتی زۆر بۆ ڕون کردنەوەی خاڵەکانی ئەم یاسایەو ڕاکێشانی بیرو هۆشی دانیشتوان بۆ بەشدار بوون لەم ئەرکە نیشتمانی‌یەداو ئەم بڕیارە دەسکەوتێکی کە بوو بۆ عێراقی ئازیز .

دوا بە دوای ئەو مامۆستا عبد اللطیف مولود عبد الکریم مامۆستای قوتابخانەی (سەرکەوتن) وتی : هەرکات ئەم وشەیەم بەرچاو دەکەوێ ماوەیەك تاس دەکەم‌و بیری یادێکی تاڵ‌و سوێر ئەدات لە تەڵی هەست‌و سۆزم‌و دەڵێم : لەم ماوە کورتەی دەساڵەی شۆڕشی ٣٠ی تەموزدا کە کۆتایی هەموو گێژاوەکانی عێراق‌و سەرەتای شۆڕشێکی هاوچەرخ‌و خاوەن تام‌و چێژێکی تایبەتی‌و خۆیەتی‌یە هەتا وشەش مانای گۆڕاوەو پێویستە بۆ هەر وشەیەکی شۆڕش مانایەکی خودی شۆڕشی لە بەر دەم بنوسین دەنا قاموس‌و فەرهەنگە کۆنەکان بەرەو هەڵەمان دەبەن . ئێمەی کورە هەژارو چەوساوە جاران ئاواتمان ئەوە بوو کە بخوێنین‌و خەباتمان دەکرد

لە پێناویداو بگرە ئامادەش بووین قوربانی بۆ بدەین ، بەڵام ئەوە تا شۆڕش «بەزۆر» بەهاوولاتیان دەخوێنێت‌و بە پیر ئەوانەوە دەچێت کە داوای مافی خوێندن دەکەن ، سادەتر فەرمان ڕەوای سیاسی ئێستای عێراق بە زۆری یاساودەسەڵات‌و پارەو کتێب‌و مامۆستاو جێگای ڕەخساو بە ڕۆڵەکانی وڵات دەخوێنێت . ئەم هەنگاوەو هەنگاوەکانی کەی شۆڕش وام لێ دەکەن داوا بکەم فەرهەنگی تازەو وشەی تازە دابنرێ بۆ هەموو ئەو ماناو مەبەستە تازانەی دێتە گۆڕێ . ئەمەش مانای بڕاوبڕی وشەی شۆڕشە کە بە واتای گۆڕینی وشەو ماناو مرۆڤە بۆ سودو بەختیاری مرۆڤ . ئێمەش لە سەرمانە خشتێك بین بۆ ئەم کۆشکە ڕەنگینە کە هۆی بنیات نەری عێراقێکی تازەیە .

ئنجا شاعیر ص : هەژار زیاتر دەستی بۆ چارە سەرکردن‌و جۆری خزمەتەکە ڕاکێشاو وتی :
بێ‌گومان ئەم ئەرکە گرانە بە چەن وشەیەك تەواو نابێت‌و نابڕێتەوە ، بەڵام ئەوەی کە گرنگە بۆ ئەم ئامانجە بەنرخە ئەوەیە کە هەڵبژاردنی مامۆستا گەلێ گرانترە لە دۆزینەوەی نەخوێندەواری ! چونکە ئەم کارە پیرۆزە مامۆستای ئەوێ کە بتوانێ جۆری ژیانی خێزانی‌و دەسکەوتی ڕۆژانەو توانای نەخوێندەوار هەست پێ بکاو لەگەڵ باری گرانی ژیانیدا دەستی بگرێ بۆ پلەی زانین‌و هەست کردنی بە پێویستی ژیان‌و زانیاری .

مامۆستا شریف عبدالکریم عزیزیش مامۆستای قوتابخانەی (هەڵەبجە) وتی
ئێمەی مامۆستا لە پێشی هەموو یەکێکەوە بەرەنگاری ئەم ئەرکە بووین‌و دەبین‌و لە سەرمانە هەوڵ بدەین بۆ زامن کردنی خوێندن لەسەر ڕێبازێکی شۆڕشگێڕانەی

پێشکەوتن خوازانەو هەموو کات ئێمە ئەوەمان لەبەر چاوە کە لەسەر ڕێگای ڕزگار کردنی کۆمەڵ خەبات دەکەین‌و زۆر بە ڕێزەوە تەقەڵلاو چالاکیمان دەخەینە کار بۆ ئەم هەنگاوە پیرۆزەی شۆڕش بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری

بڕوانە : ل ٧

ئامێدیێ پێدڤی چیە ؟

گەریانەکا کورت ل بازێرێ ئامێدیێ بێ وەستیان گەلەك کێماسی‌و داخازێت وێ دێ‌کەڤنە بەرچاڤێت مروڤی . یاسەیر ئەوە هندەك ژڤان کێماسیا بەرپرسیارێت ناڤخوێی شێن ب سناهی نەهێلن‌و بن برکەن .
بو نمونە شەقاما گشتی ل ئامێدیێ گەلەك کەندوکور پێت لێ پەیدا بوین ب نێڤ قەلابا- قێری هەمی دی‌هێننە پرکرن داخازو کێماتیێت ئامیدیێ ئەڤەنە .

١ - کولان‌و شەقامێت خراب ڤرکەن زێدەبار شەقامێ سویلاڤێ ئامیدیێ ئەڤە ژساڵا ١٩٧٠ تاکو نهو یێ‌خرابە .

٢ - ئەڤە هەشت هەیڤ تێهەیە ئاڤاهێی مەکتەبا گشتی یێ ئاڤاکری . یافەرە رێڤەبەریا ناڤ‌خوێی بلەز ژ بەلێندەری ((متعهد)) وەرگریت ئو ڤەکەت . چمکی ل ئامیدیێ چو جهێت خوێندنێ نینن ڤەکرنا ڤێ مەکتەبێ چاکترین دیاریە

٣ - گەلەك جهێت شوینە- وارا یێت هەین ل ئامیدیێ بێ خودانن ساڵبو ساڵ یێ دهورگەن بو چی ژهەمی شوینەوارا ئەڤە کورێت ژمبابنە ؟

٤ - دەسنگایا تێلە فونێ باکەڤنە پێدڤی گوهرینیە .

٥ - گورستانا ئامیدیێ گەلەك ژ بازێری یادویر کەفتی .. یافەرە شارەوانیا ئامیدیێ ترومیلەکێ بکریت بو ڤەگوهازا مریا .

صدیق علی ئامیدی

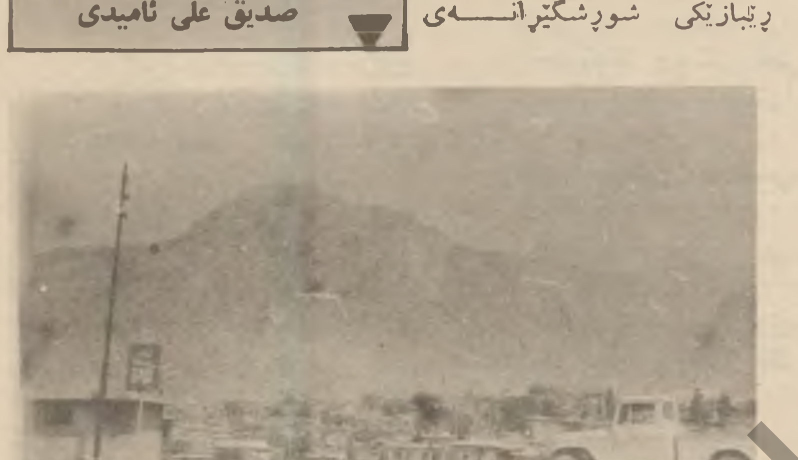

((هاوکاری)) لە کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار :

فراوان کردنی تواناو وزە بو زیاد کردنی بەرهەم

سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش ، لە ماوەی ئامادەکردنی نەخشەی مەرکەزیەوە بۆ بەدی‌هێنانی پەرەپێدانی یەکسانی هەموو ناوچەکانی وڵات لە سەر ڕێ‌ڕەوێکی زانستی لیکۆڵراوە کردوە ، بەمەش ڕێگای لەبەر دەم زامن کردنی هەموو پێویستی‌یەکی گۆڕانکاری شۆڕشگێڕانەدا کردۆتەوە .

هەر لەم چوارچێوەیەدا شۆڕش هەرلەدوای دەرچوونی بەیاننامەی ١١ی ئادارەوە ،

هەنگاوی باشی ناوە بۆ چەسپاندنی بنکەی پیشەسازی پێشکەوتوو لە ناوچەی کوردستانی عیرقدا . چەندان

پڕۆژەو کارگەی گەورەی بۆ ئەم مەبەستە کردەوە سەرەڕای کارکردنی خێراو لێهاتوانە بۆ فراوان کردنی

کارگەو کومپانیاکانی تری بەرهەم هێنان ، لەو کارگانەی ئەم فراوان کردنە گرتنیەوە . کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار بوو بۆ ئەوەی وزەی بەرهەمی زیاد بکات‌و ئەم فراوان کردنە (٧٠٠) هەزار دینار تێ چووە .

پێداچوونەوەیەکی مێژوویی :

کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار لە ساڵەکانی پەنجادا کاروباری دامەزراندنی دەستی پێ‌کرد ، لە ساڵی ١٩٥٧دا کەوتە کارو چیمەنتۆی بەرهەم هێنا ، ئەم کارگەیە ، لە سەرەتادا بۆ بەرهەم هێنانی چیمەنتۆی بەستی دوکان‌و

ناجی عزە محمد صالح

قادر محمد

دەربەندیخان دروست کراو بووە بنەڕەتیش لە پاشە ڕۆژدا بۆ بەرهەم هێنانی پێویستی ناوچەکە بە چیمەنتۆ . ئەوسا ، کارگەکە یەك فرنی هەبوو بە وزەی (١٢٠.٠٠٠) سەدو بیست‌هەزار تەن لە ساڵێکداو چیمەنتۆی ئاسایی‌و چیمەنتۆی

وای بەرهەم دەهێنا کە زوو لە ناو ئاودا بیبەستێ‌و بۆ ئەمباری بەستی ناو ئاو بەکار بێ .

فراون کردنی کارگەکە :

لە سەردانەکەماندا بۆ کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار، چووینە لای بەڕێز ((ناجی عزە محمد صالح)) بەڕێوەبەری کارگەکە ، دوای ئەوەی ئەو سەرەتایەی دەربارەی کارگەکە بۆ ڕاگەیاندین ، وتی :
- لە ساڵی ١٩٧٣ دا ، سەرکردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕش وای بە باش زانی چاو بە بەرهەمی پڕۆژەکانی ئاوەدانی ناوچەکەدا بگێڕێتەوەو لەوانە ، کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار لە نەخشەی فراوان کردندا بوو ، پێویستی ناوچەکە بە خێرایی کردن لە تەواوکردنی ئەو پڕۆژانەدا کە تەواو کردنیان دواکەوتبوو وای پێویست کرد کە خەتێکی تری بەرهەم بکرێتەوە .
دیسان وتی : کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار، کەرەسەی

ئەوەلی وای هەیە کە لە کەرەسەی ئەوەلی کارگەکانی‌تر چاکترە ، سەرەڕای نزیکی ئەم کەرەسەیە لە کارگەکەوە ، ئێمە گیروگرفتی کارگێڕیمان نیە ، بە پێچەوانەوە تواناو وزەی کارگێڕی هانمان دەدا بۆ بیرکردنەوە لە زیاد کردنی بەرهەم کە لەگەڵ پێویستی فراوان بوونی پڕۆژەکانی ئاوەدانی ناوچەکەدا بگونجێ .

خەتی تازەی بەرهەم :

بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی کارگەکە پێی‌وتین : دەربارەی خەتی تازەی بەرهەم ، لەم کارگەیەدا ، بە هۆی شارەزایی کارگێڕانەوە کە توانیوبانە بە سەر زۆربەی زۆری گیروگرفتە تەکنیکیەکاندا زاڵ ببن، توانراوە ، ئەو خەتە ،بە هەمان نیسبەتی خەتی یەکەم بەرهەمی زیاد بکرێ . واتە ئەو فرنە تازەیەی لە کارگەکەدا کراوەتەوە ، بە هەمان وزەی بەرهەمی فرنی یەکەم ، بەرهەمی هەیەو ئێستا وزەی بەرهەمی کارگەکە (٢٤٠.٠٠٠) دوو سەدو چل هەزار تەن چیمەنتۆیە لە یەك ساڵدا .

بڕوانە : ل : ٧

دووەم میهرەجانی ڕۆشنبیری وتەندروستی جوتیاران لە پارێزگای سلێمانی

فریا عبداللە
● پ هاوکاری لە سلێمانی ●

لە ژێر دروشمی [لە پێناوی بەدی‌هێنانی لادێ‌یەکی هوشیارو پێشکەوتودا] بە چاودێری بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی ڕۆژانی ١١-١٧-٩-١٩٧٨ دەزگای ڕۆشنبیری‌و ڕابەری کردنی جوتیاران لە پارێزگای سلێمانی دووەم میهرەجانی ساڵانەی خۆی لە گوندە نوێ‌یەکانی ناوچەی هەڵەبجەدا ساز کرد .
ئەوەی شایانی باسە یەکەم ئاهەنگی ئەم میهرجانە

لە گوندی هاوچەرخی (زەمەقیدا) دەستی پێ‌کردو بەڕێز عبدالمنعم بادی قائمقامی قەزای هەڵەبجەو هاوڕێ لێپرسراوی ڕێکخراوی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست‌و لێپرسراوی نوسینگەی جوتیاران‌و جەماوەرێکی زۆر لە دانیشتوانی گوندی هاوچەرخی ناوبراوو میوانێکی زۆری قەزای هەڵەبجەو شاری سلێمانی ئامادەی ئەم ئاهەنگە بوون . سەرەتا

وتاری بەڕێز پارێزگاری سلێمانی لە لایەن بەڕێز قائمقامی قەزای هەڵەبجەوە خوێندرایەوەو تیێدا پاش بەخێرهاتنێکی گەرمی هەموو لایەك دووپاتی ئەوەی‌کردەوە **کە دروست کردنی ئەم گوندە نوێیانە بە هەموو پێداویستیەکی ژیانەوە یەکێکە لە مەبەستە سەرەکی‌یە نەگۆڕاوەکانی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست . هەروەها ئەو بەڵێنەشی تازە کردەوە کە سەرکردایەتی سیاسی داویەتی بە دانیشتوانی ئەوگوندە هاوچەرخانە سەبارەت بە چارە سەرکردنی گیروگرفتەکانیان لە مادەی داهاتودا .**
پاشان وتاری دەزگای گشتی ڕۆشنبیری‌و ڕابەری کردنی جوتیاران لە لایەن بەڕێوەبەری بەشی سلێمانیەوە کاك (نۆاد قادر حسن)

خوێندرایەوەو تیێدا پەنجەی بۆ کەڵکەکانی ئەم گوندە هاوچەرخانە کێشاو ئەمجاوتی: **مەبەستی سەرکیمان لەم چالاکیانەی دەزگاکەمان بریتی‌یە لە نەهێشتنی ئەو جیوازی‌یانەی کە لەدێرزەمانەوە لە نێوان لادێ‌وشاردا پەیدابوە ..هەروەها هەوڵمان بۆ ئەوەیە کە بتوانین ڕۆژبەڕۆژ زیاتر بیرو هۆشی برا جوتیارەکانمان فراوان بکەین‌و فێری زەوی چاندنێکی زانستیانەیان بکەین ...**
ئەمجا دەربارەی بایەخدان بە هەوڵی نەهێشتنی نەخوێندەواری قسەی کردو لەم ڕووەوە دەوری خۆیانی ڕون کردەوە ... لە کۆتایشدا کاك نۆاد داوای لە تێکڕای جوتیاران کرد کە زیاتر بێن بە دەنگی ئەو دەستکەوتانەی سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕشەوە کە بۆئەوانی هێناوەتە کایەوە .

پاشان وتاری یەکێتی هەرەوەزو نوسینگەی جوتیاران خوێندرایەوە . دوا بە دوای ئەم وتارانە بەڕێز قائمقامی قەزای هەڵەبجە دەستی کرد بە دابەش کردنی ئەو خەڵاتانەی کە بۆ ئەو جوتیارانە تەرخان کرابوون کە چاکی بەرهەم هێنانیان بە شێوەیەکی زانستیانەو سەرکەوتوانە لێ کردوە بە لاداو بە دەنگی لێپرسراوانی کەرتی کشت‌و کاڵەوە هاتوون ئەو خەڵاتانەش بریتی بوون لە دوو ئامێری پاراستنی ئەمخۆشی کشت‌وکاڵ‌و پێنج ڕادیۆ کە بە سەر حەوت جوتیاری سەرکەوتودا بەشرانەوە .
پاشان تیپی مۆسیقای میللی لە بەڕێوەبەریتی ڕۆشنبیری جەماوەر لە پارێزگای سلێمانی کاك کریم خەمزەی لە چەند گۆرانیەکی فولکلۆری کوردیدا

پێشکەش کرد .
هەروەها تیپی شانۆی لادێی سەر بە بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری‌و ڕابەری کردنی جوتیاران لە پارێزگای هەولێر شانۆگەری‌یەکیان دەربارەی جونیەتی‌و هەڵس‌وکەوت‌و کێشەو سودی گوندە نوێیەکان‌و نەهێشتنی نەخوێندەواری‌پێشکەشی کرد.
دەربارەی ئەم شانۆگەریە کاك ئەنوەر شێخانی پێمانی‌وت : وەنەبێ ئەم شانۆگەریە دەقێکی بۆ ئامادە کرابێ .. بەڵکو بە شێوەیەکی ڕەوان بێژی خۆمان بۆ ئامادە کردوە لێرەشدا لە نێوان دەمەتەقێیەکدا هێزو توانای ئەکتەرەکانمان بۆ روون دەبێتەوە ..
هەروەها لەم ئاهەنگەدا تیپی مۆسیقای پێشڕەوانی یەکێتی لاوانی گشتی لیژنەی

٣٠ی تەموز لە هەڵەبجە هاوبەشی‌یان کردو چەند سرودو گۆرانی دڵگیریان پێشکەش کرد .
ئەوەی شایانی باسە دەربارەی ئەم مهرەجانە یەکێتی ئافرەتانی‌سلێمانی‌هاوبەشی‌یان کردەولە هەر گوندێك لەم گوندە نوێیانەی. هەڵەبجەدا کۆڕێکیان بۆ خێزانی جوتیارەکان ساز کردوەو دەربارەی گوندەکانیان‌و پێداویستیەکانیان‌و هەوڵی نەهێشتنی‌نەخوێندواری

قسەیان بۆ کردون .
هەروەها سەرۆکایەتی تەندروستی سلێمانی‌و «ارشاد بیطری » دیسان لە سازکردنی ئەم میهرەجانە هاوبەشی‌یان کردوەو بە چەند تیپێك لە ناو گوندە هاوچەرخەکاندا ئەرکی سەرشانی خۆیان بەجێ گەیاندوە. ئەمەش ماوەی هەفتەیەکی خایاندو لە هەموو گوندە هاوچەرخەکانی قەزای هەڵەبجەدا پرۆگرامەکەیان دووبارە دەکردەوە

Institut kurde de Paris

« هۆزانا من » دناڤ شەبەرا كەریم فندی و ڤەهێل ئامێدی دا

فخری احمد

لروژا ٢٠-١٩٧٨/٧/٢١ - ێ میهرەجانـەكا مەزنو بەركەفتی هاتبو گێران ل پارێزگەها دهوكێ ، بۆ شاعیرێت كوردستانێ ناوچا - سلێمانی - هەڤلێر - دهوك -ێ لـژێر چاڤدێریا دەزگـەها روشەنبیریا جەماوەریو بهاریكاریا ئێكەتیا نڤیسەڤانیت كورد دەڤەرا ئوتونومی .

گەلەك هوزانڤانێت مەزن بشكداری تێداكربو ، هەروەها گەلەك تورەڤانو زێرەڤانێت زمانو تورێ كوردی دگەل چەند مروڤێت ئەدەب دوست تێدا ئامادەبـون ، ئەڤ ئاهەنگە گەلەكا جوانو ژێهاتی بو وێ‌گاڤەكا بـەرگەفتی بو بـۆ ئێك‌گرتنو پێش‌ئێخستنا تورێ كوردی . وئێكەتیـا نڤیسـەڤانێت كورد - تایی دهوكێ - گەلەكا هێـژای سوپاسی‌یێ یە كو رابوی ئو ئەڤ كارە هەلگرتی‌یە سەر ملێت خوو بشێوەكی تازە رێك ئێختنیو هیڤی‌یا مە ئەوە گەلەك جارێت دی یا بەردەوام‌بیـت بو ئامادەكرنو پێك‌ئێنـانا ئاهەنگێت مەزنترو بەركەفتی‌تر ، .

ژوان هوزانڤانا یێت كو بشكداری دڤێ ئاهەنگێدا كرین ماموستا ، (كریم فندی) بو یێ كو هاتیە نیاسین لـسەر لاپەرێت روژناما (هاوكاری) بنڤیسەڤانەكێ مەزنو بنـاڤو بانگێ .هێژا ،.. بهوزانەكێ ژ - هوزانێت خو لژێر ناڤێ - هوزانا من - هەر چەندی هوزاناوێ یا جوان بو بەلێ چ تـام تێدا نەهێلا چونكی لبرگەیەكی (مقطع) ژ شیعرا خودا دگوت « هەسپێ سەلاحەددینێ نەمر دشهیت .... هەتا كو .... دابگەهیت ئاڤا ژیانێ ، بو ڤی ملله‌تی بینیت » ئو ئەڤ برگەیا زانایەو هاتیە زانینو لبەری چەند سـالا كو برگەیەكە ژ هوزانەكا نەبەلاڤكرن لژێر ناڤێ - لاندك - یاماموستا (ڤەهێل ئامێدی) ، وهەروەسا ئەڤ هوزانە نەمازە ئەڤ برگـە گەلەكا هاتیە گوتن لسەر زارێ ماموستا ڤەهێل - ولسـەر هندێرا نوگە یا وەلێ هاتی هەتا كو مە هەمیا (قوتابیـت ئامادەیا - چاندنێ -) وەكی سترانەكێ یا لبەركری .

دەمێ ئاهەنگ هاتیە گێران ماموستای (كریم فندی) هوزانا خو ڤەخاندی سەیدایێ - ڤەهێل - ژی یێ ئامادەبو لئاهەنگێو گەلەك تورەبو ژ بەر (ڤێ هندێ) ، ئو ئەم لێ ناگرین چونكی ژ مافێ وی‌یە كو رابیتو بەرەفـانی‌یێ ژ شیعرا خو بكەت لناڤ چونو تێك‌دانێ ...

لدوماهی‌یا ئاهەنگێ ئەزێ پێ ئاگەهداربوم كە هەردو ماموستا كەفتنە (هەڤركی‌یەكا نەرم) وماموستا ڤەهێـل پرسیار ژێ كرو گوت :-

ئەرێ ماموستا : ئەو برگا تە خواندی لسەر شانوێ ئانكو ئەڤ برگە (هەسپێ سەلاحەدینێ نەمر دشهیت .... تا كو دوماهی یی دابگەهیت ... ئاڤا ژیانێ بو ڤی ملله‌تـی بینیت) (برگەیەكە ژ برگێت هوزانەكا من لژێر ناڤێ -لاندك- چەوا گەهشتە دەستێ تە ؟ ولسەر چ بنیات تە هلگـرتی‌یە وخواندی‌یەو كرییە برگەیەك ژ شیعرا خو ؟ بێ‌ی كـو تو پەیڤەكێ ژ پەیڤێت وێ بگوهـوری بتنێ نەیـست ناڤێ هەسپی) ! ...

ماموستایی (كریم فندی) بەرسڤ لێ داڤەو گوت :-

(راستە من یاوەرگرتی ژ دەسـتێ ماموستا (حسن نعمت) ی‌و من دیت گەلەكا جوانەو من هەلگـرت‌و من (تظمین) كر وكرە برگەیەك ودەینانده ناڤ شیعرا خـو) . بەلێ هەروەكی ئەز دزانم ئەی ماموستا نابیتن هوزان بێتە (تظمین) كرن بەری كو بێتە بەلاڤكرن ، هەروەسا یا زانایـە كو ئەو پارچا بێتە (تظمین) كرنو بێتە خواندن لسـەر شانوێ دڤێت ئانكو پێتڤی لدوماهیا برگەی بێژیت (فـلان كەس) ئانكو خودانێ بركا شیعرێ ، بەلێ دەمێ تە برگـە خواندیو بدوماهی ئینای تە بوچی نەدگوت (ڤەهێل ئامێدی) چونكی ئەڤەیە رێكا دروست بو خواندنا هوزانا (تظمیـن) كری لسەر شانوێ . من دڤێت ئەز ماموستایێ هێـژا ئاگەهداركەم كو بزانیت دەمێ هوزانەك دگەهتە گوها كـو ئەڤ هوزانە نەیا بێ خودانەو نابیت پرسیار لسەر نەهێتەكرن چونكی نهو گەلەك‌و بێ‌هژمار شاعێرو تورەڤانێت هـەین دبەرزەنە بەلێ هوزانێت وان بەرە بەرە سەرێ خو دهلینـن چونكێ ملله‌تێ كورد یێ پرە ژ هوزانڤانا ئو ئـەم نەشێین بجارەكێ هەمیا دیار كەین چونكی دبێ هژمارنو گەلەكن ، هەر وەسا بوچی دابێژن (دڤێت - هوزان ژ ڤەرێژا هوزانڤانی بیت) هەكەر گەلەك كەس دا رابن گەرێین گوند وبەر گونداو شیعرێت بەرزە كوم‌بكەن‌و هەر ئێك دا بێژیت ئەز شاعێرم ، بەلێ دا گەلەك ئەرزانی كەفتە ناڤ شـیعرێو دا بەرەبەرە (ئەدەبێ) ساف‌و زەلال ئێتەتیك شێلان ..، بەلێ ئەز خـو دهژمێرم ئێك ژ وانا یێت كو زێدەڤانی‌یی‌و بەرەڤانی‌یێ لزمان‌و تورێ كوردی دكەم ژ بەرزەبون‌و تێك‌چون‌و تێك‌دانێ‌و ئـەز نەرازێ بونا خو دیاردكەم . بەرامبەری ڤی كارێ یێ كـو ماموستایی هێژا پێ رابوی‌و گونەهبار دكەم بەرامبـەری دادگەها تورەیا زمانێ كوردی‌یا بلند ، بەلێ دجهێ داخێ‌دایە ژ بەر نەبونا ڤێ دادگەهێ وپاشكەتنا زمانـێ كوردی لرێزا زمانێت پێشكەفتی‌یێت جیهانێ دێ داخازێ ژماموسـتای كەم كو رابیت ئەو بخو (موحاكەما) خو بخو بكەت لسـەر ڤێ چەندێ .

وگوتنا من ئەوە بو ماموستایێ هێژا بو جارەكا دی ژ ڤەرێژا خـو هوزانا دابرێژیت‌و داخـازا من سەركەتن‌و سەربلندیا ماموستایە وهیڤی دارم لمن تورە نەبیت‌و لمـن نەگریت .

ئەڤەژی ئەو برگەیە ل خواری یێ كو ماموستا (ڤەهێـل ئامێدی) نڤیسی‌و (سەیدا) (كریم فندی) دناڤ هـوزانـا خودا خواندنی ومن رەخنە لێ لێ گرتی :

« هەسپێ شێخ (مەحمودێ) نەمر[١]
دشهیت
پێ كولێ لعەردی دكەت
گازی دكەت
كا سوارێ لڤاڤیت من
بگریت
دابدەت رێكا خەباتێ
ببریت
دا بگەهیت ئاڤا ژیانێ
بو ڤی ملله‌تی بینیت .. » .

(١) هەر وەكی مە گوتی بتنێ نەبیت ماموستای بەس ناڤێ هەسپی گوهوری بیتن .

چیرۆك

رێ تەڤیایا

● رمضان دروێش ●

پایزەكا درەنگی‌بوو سپێدەكا زویبوو ، تۆرینا خانوێ وانا لهنداڤ ئاڤێ ژ نشكەكێڤە كرە قیژو ژ خەوا شرین رابوو ئینا لەرزی‌و ترسا !

بەرێخودا ئاسمانی ئەورێت پێشـەمانا كۆمدبوون‌و ڤەدرەڤین ، باكەكێ‌هین .. یێ تێتن بەلگێت زەر دوەرینیت چڤێت داراو گلو گیای لگەل خۆ دهەژینیت‌و ، گول دەنگێ تەیرابوو هندەك ئاوازێت خەما دخوینن . دەما ئەڤ دیمەنە دیتی هوزەكا كوبر لێداو چەند ئاخوینك هاتنێ‌و بەردا گریێ . گریا وێ نەڕاوەستا تاكو ئاگەهـ لخو نەماو كەتە ئاخێ ... دەیكا وێ یا دل نازك یا ژینا خو بكەسەرو كولك بووراندی هاتە هنداڤ سەری‌و روینشت سەرێ كچا خو لسـەر پێ خو داناو رۆندكێت وێ ڤەمالین دەمەكی كچا جان هشیاربوو وچاڤێت وێ ب دەیكا وێ كەڤتن ..

دەیكا ژار گوتێ : « كچا من ، تەخێرە ؟ تە چ گولێبوویەو تە چ دیتی‌یە ؟

ئینا گۆت ، ما دایێ ئەز چ بێژمە تە ؟!

(داخاز)ێ هەژار دگۆتە من : « دا بۆ خـو بڕەڤین من ژی دەستێ خۆ دكرە ددەسـتێ وی‌دا ئەم بۆ خـۆ دڕەڤین ... ئاخ چەندا خۆشبوو دەمێ ئەم دناڤ وان گەلیادا دچووین دبەر كەڤراڕاو سەر حەلاناڕا دبوورین مە ستران ب ئەڤینیێ‌و دلسۆژیا خو دگۆتن‌و هەر قوناغەكێ كانیكەك دكەتە پێشیامەو مە بێهناخۆ لێ ڤەدداو دەڤێت خۆ دئێخستنە دناڤ وێ ئاڤێداو تێر ژێ ڤەدخار ... دایێ ئەو ئاڤ چـەندا زەلال‌بوو وەكی رۆندكێت چاڤێت بچویكا بوو !! مە هـەر ئاگەهـ ل برسێ نەبوو لێ هندەك جارا كارچـك و دۆڕی دكەڤتنە دڕێكا مەدا مەژی خۆ پێ مژویلدكرو برێكێڤە مـە دخوارن چ تشتێ مە دیتی دلێ خو بو مە ڤەدكرو پێ‌خۆشبوو مە ببینیت ... دبەر گەلەك گوندو گهورارا بوورین ..

لێ مە ژی رێك بەرنەداو خۆ لچ جها گیرۆ نەدكرو مە دگۆت هندی بشێێن بچین چێترە چونكی دا ژ نەحـەزا دویر بكەڤین ...

وەختەكی گەهشتین بەر ئاڤەكا بووش سیبەلێت وێ مەزنبوون دەنگەكێ ب ترس‌و سـهم ژێ دهات‌و بەردا زڤرۆك چێدبوون هـەر وەكی دڕندەكێ برسی قرش‌و دار دگەل خۆ دبرنە خارێ چەندا ب ترسبوو دابێ كەلەكڤـانەك لبەر لێڤێ راوەستابوو گازی مەكر و گۆت ئەگەر هوین دێ بوورن وەرن دا هەوە دەربازكەم ... (داخازی) ژی گوتێ بەلێ مام ئەم دێ‌بوورین .. ئـەم ژێ چووین لكەلەكا وی سواربووین .. كەلەكڤانی كەلەكا خۆ ڤەكرو دەستێت خـو هاڤێتنە دارێت كەلەكێ ..

د هینگێدا مروڤەكی ژ دویرڤە كرە گازی : كەلەكڤـان تو ب خودێ ناراوەستی هەتا بگەهمەوە ؟ ئەزو پیرە دایكا خۆ ژی دێ دەربازبین ، دلێ داخازی پێ سۆوت گـۆت : مـام گونەهن ژبەرپیراتیا دایكا وی راوەستە تا كو بمەرا بگەهن .. كەلەكڤانی وەنەدكر راوەستیت لێ سـەخمەرەتا داخازی و پیرە ژنێ راوەستا .. بەرێ خۆ ددەین مروڤەكێ دڕندەیەكی سەرو چاڤێت وی تێك‌چووینەو ژنەكا سەرە یادگەل ، ئینـا ئەو ژی سواربوون ... كەلەكڤانی كەلەكا خۆ كاركر لئاڤێ‌و برێ ئەوی زەلامێ دڕندە هندەك پسیار ژ (داخازی)كرن‌و گوتێ ئەڤ قیزاهە چیا تەیە ؟ و دێ كیڤە چی ؟

« داخازی » ژی ب دلەكێ ساخ گۆتی ئەڤاهە دەزگرامنە ، خوشتڤیا دلێ منە ئەمێت رەڤین ژ نەخوشـیا مامێ وێ‌و بێبەختـا . ئەمێ هەڕین وارەكێ دویر دا ماربكەم و دا بگەهینەئێك .

وی پیسی « داخاز » هەر مژویلكرو دەمەكێ پالـەك لێداو هاڤێتە دناڤ وان پێلادا !! گاڤا من دیتی ئاگەهـ من نخو نەما و هەردوو چاڤ لمن تاریبوون‌و من كـرە قیـژو رابووم دا خۆ بدویڤڕا پاڤێژم ... وی چەپەلی ئەز گـرتم هندی من كرو نەكر خۆ ژ دەست بینمە دەرێ بها نەكر ... بەلێ ئەز نە دڕاوەستام و من هە بزاڤكر دا ژ دەستا دەركەڤم .. دبەرڕا من گۆتێ هەی خودێ تە چ ژمە بوو تە ئەم ژێك دوبركرین‌و دوو دلێت ساغ شكاندن !!

ژنكا پڕ ژی چەند قەسە گوتنێ‌و بو من گری لوێ ژی جەیتاندو ترساند ئەوێ ئێدی نەوێریـا باخڤـت .. دلـێ كەلەكڤانی ژی سووت‌و داخبو ، رابووو خو راكێشایێ بەای كەلەكڤان پیربو هندی ئەوی ژی بزاڤكر ج بها نەكرو كەلەك بخو چو دئاڤێداو ئەم لسـەر سوارین،دەمەكێ ئەم نێزیكی لێڤا وێ بووین من لێ كرە قیژو هەوارو خۆ ژ دەستی ئینا دەرێ‌و من خۆ ژ كەلەكێ هاڤیت و كر غارو بازدا ..

مروڤەكی زیرەك‌و شارەزا لهەوارا من هات‌و گوت كچا من راوەستە تە خیرە ؟

من گوتێ د بەختێ تەدا من ژ ڤی گورگی دویركـە دەزگرێ من ولاوێ من هاڤێتە د ئاڤێدا دا من بۆ خۆ ببەت !!

ئینا گۆت نەترسە هندی ساخم ناهێلم كەس نێزیكی تە ببیت چاوا ئەو دڕندە هات .. بەرامبـەری وی مروڤی راوەستاو لێ كرە قیژو گوتێ هەما نێزیكی مە ببی بزانە تو نامینی . دویماهیكێ وی پیسی بازداو رەڤی ، ئینا گـوتێ كارێ بێبەختا هەر رەڤینە ... پشتی وی مروڤێ ئـەز خلاسكریم چەند پسیار ژ من گرن من ژی چیرۆكا خـۆ بـۆ گوت . چاوا گولمن بوو بەردا گریێ .

و گوت ، كچا من ما تۆ من ناسناكی ؟ ئەزم بابێ تە ئەزم یێ هەردەم بەر ئابورێ ژ بونا ژینا هەوەو هاتە سەرێ من‌و ئەنیا من ماچیكر و دەستێ خو بسەرێ من‌دا ئینا من ژی ب روندكڤە گوتێ : باب ئەگەر تۆ لناڤ مالا خو بایاو تە ئـەم نەهێلابایین هۆ بسەرێ من نە دهات .

ئەرێ باب : ئەگـەر تۆ لمالبای‌و « داخازی » ئـەز خاستبام ! ما تە ئەز نەددامێ ؟ گۆتی كچامن دا تە دەمە وی بێ تە ڤیایا ، یێ تە صەژێ‌كربا . ئاخ دایێ دوان ئاخڤتنادا ئەز هشیاربووم .

لوما نـا

- رەشید فندی -

- تۆ سپێدێ دیـار نەبووی ؟

- ئەز درەنـگ هشـیار دبم ... پاشر ، هەمـی سپێدەیا دڤێت ئەز مێلاكـی بخوم . . دگەل گولچیزكـا وپارچەكا ئەزمانی

- پا ئەم ژارو بـەلەنگـاز نان‌و ماستی دخۆین ..

- تۆ دوهی كیڤە چووبووی؟

- ئەز چووبوومە بەغدا ،من كراسەك !!! بخۆ كـڕی‌و هاتمەڤە .

- تە كیش ئوتومبێـل بربوو ؟

- من (رینـو) بـربوو سەرسنكێ ، من ڤێ جـارێ (بیجو) بر !!

- تە هند (كیلو مێتـر) برین بۆ كراسەكی ؟؟

- پێ‌كەنین ...

- تە نەخشا خانی چێ‌كر ؟

- ئەڤە نەخشا حەفتێ‌یە ، بەلێ بدلێ من نینە ...

- پا رێنجبەر چ‌بكەن . ! ؟

-ما خاینێ تە بدلێ تەنینە؟

- تۆ دزانی ئەڤە خاینـێ پێنجێ‌یە ، ئەم بكرێ ددەین ، ژبلی دوزدە دكاناو سـێ شوقڤا ...؟

- دەرەبەگایەتیا .. زەڤی‌و زاری ژی هند ملك نەبوو !!!

- مەعاشێ تە بوویە چەند؟

- صافی هەیڤێ پێنج‌سەد دینارا كۆم دكەم ..

ئەڤە بیست سالە ئـەز دخاندنێ‌و وەزیفـەی‌دا ... مەعاشێ من (٦٠) دینارن ...

- تۆ شیڤا لكیرێ كەرەم دكەی ؟

- پشتی چار شوپشێت . بیری‌و چارێكەكا وێسكی ئەز نیڤ مریشكێ لسەر مێـزا كۆمكانێ دخۆم ...

- ئەڤە مەسرەفێ منـێ دەهـ رۆژایە ..

- سلامەتی‌بیت من زانـی كورێ نساخە ؟

- پرسكەك لدەسـتێ وی هاتبوو .. من برە بەغدا ،نك خەبیرەكێ بیانی ..

- پا دختورێ مە خودێ‌یە...

فەلسەفا ژیارێ

كوهـ نەدە ژیارا كێلە
نێ سستە ئەو كەلەك
هەڤ هەڤا ژیارێ بهێلە
خو پشت گەرم نەكە گەلەك
دو گازێت بلند رابهێلە
تە داخاز دكەم ئەی فەلەك
نێ مەرگ دێ بیتە زڤێلە
دێ لسەر گەشبیت بەلەك
بو مرنێ مروڤ نەیێ فێلە
مروڤ خو دبینیت چەلەك
ئەم هزر دكەین جیهان رێلە
بەلێ لدەورە ئەو خەلەك
لەوا ژبارەكا چڤێلە
وەك وێ چیچكا دبەت قەلەك
خو دداخازا نە راشێلە
دێ دانی چاڤێت بەلەك .

● خدیجه مسعود ●

« بەرەسیص عابدی » ژدەست نڤیسا فقیهێ طەیران

سەرهاتیا بەرصێ عابد بەرهەمەكێ پڕبهایە یا فقیهێ طەیران) ٥ بمن وەرە هەتا نهو تشتەك دەربارا وێ نەهاتیە بلاڤ‌كرن‌و ئەڤە هندەك ژ پێشیا وێیە :

گوهـ بدتە پیری دەفتەران
دا ئەز بخونم ڤی خەتی
مازن ببێ باخو مەرا
لجوندیێ دخزمەتێ

خزمەتا سولطان‌و میران
صنعەتا داناو وەزیران
هون مەكن بێ‌شەیخ‌و پیران
گوهـ بدەن ڤێ شیرەتێ

ئەڤ بعەندە خاصە شیرەتە
شەرطێ غولامان خزمەتە
با خو نە بینن زەحمەتە
حەقی ئنصاف‌و مدوەتێ

حەقی ئنصاف‌و مروەتێ
مروەت ژ میرو حاكمان
خزمەت لڤەول‌و خادمان
بێ شیخ‌و پیرو عالمان
ضایع مەكن هون طاعەتێ

خزمەت حەكن بی مورەیی
هەچی كەسێ عاقل هەبی
دا طاعەتا بەرصیص نەنی
هاتنە سەر حكایەتێ

هاتم قصا بەرصیص ببێم
شەیطانیا ئبلیس ببێم
لعابدێ حەبیس ببێم
اظهار بكم وێ شوهرەتێ

اظها بكم بەحسێ دعام
برصیص رجالەك‌بو دشام
طاعەت دكر دائم مودام
زەربو ژ خەوف‌و هەیبەتێ

زەربو ژ وعظێ سەروەران
دوربو ژ بەحس‌و خەبەران
كەفت بو مغارو كونبەران
چوبو مەقامێ وحدەتێ

چوبو مەقامێ ئەولیا
ژ ترسا خودا كەفت‌بو چیا
دچێرێ دنێڤ پەزكوڤیا
نیزیكی حالێ حكمەتێ

كفش‌بو لوی جەزبەك ژ حال
ئەو عابدێ مەسكەن جبال
ژ ترسا خورێ قەد بوبودال
دلەرزی ژتایا خەشیەتێ

ژ خەشیەتێ بو ئەولیا
ئەو عابدێ مەسكەن چیا
خارن چبو ئاڤ‌و گیا
دور بو ژ زادێ شوبهەتێ

دور بو ژ وی زارو طەعام
خزمەت دكر دائم مودام
ناڤێ وی چوبو شەرق‌و شام
كامل ژ قەدرو قیمەتێ

ئەو سال بسال كامل دبو
طاعەت دكر فاضل دبو
مەقبولێ ئەهلێ دل دبو
روهن كر چرایا رومەتێ

رومەت چرایا هلكری
شیخ كو سرێ واصل‌كری
ترسا خودێ دل كول‌كری
قەط شەڤ‌و روژان خەونەتی

قطخەو نەبو ژ ترسا خودا
ماكەس ڤەبیرتی باب‌و دا
كی مێرە مێرێ جان‌ڤدا
ئی خواری صەبرا غیرەتی

- عبد الرقیب یوسف -

گۆلەك ژباغچێت ڤولكلورێ ئەدەبێ كوردی

پاییز

پاییزە دلێ مال‌خراب چەندێ [illegible]ما گێژە .
گەلاڤێژا مال خراب سەرێ [illegible] هەلینا بێژ‌و ترازی دەف وێ بونە رێزە .

★ ★

خوشیكێت بهارا یێت گە[illegible] شڤان‌و بێریا
زێدەباری چێكینی لاوژە بێژا .
پاییزە دلێ مال‌خراب چەندێ دخەمادا .
ئەز بو تە پەڕكەكێ كاغەزێ دێ نڤیسم بەردەمە دسیبەلێت ئاڤادا .
ئەز نزانم بێهنا گەردەنا زەر خوشترە ئان یا رەشە ریحانێ لحەودادا .

★ ★ ★

ئێروكە پاش‌ڤە پاییزە من نەكرییە كاروبارێ زڤستانێ
سەرێ چیایێت ژوری دكەروڤە مژێ وەربون
دەشتكا ژێری یا دخازیتەڤە كاڤەكا بارانێ .
ئەز نزانم دەڤێ خوپاڤێمە كوهارێ حەیدەری ئان طەوافا ڤێ نیشانێ .

★ ★ ★

ئێروكە پاش‌ڤە پاییزە مجالێ گاوو گێرا .
گەلاڤێژا مال‌خراب یا هاتیەڤە لگەل هەیڤێ
لمابەینا جوتەكێ هوبرە ستێرا .
مەمكێت مال خرابێ پارو پێرار قەوی دكچكوكەبون
سالكا ڤێ سالێ یێت تاتینە حالێ مال‌و مێرا .

رێكێش ئامێدی

Institut Kurde de Paris

تریۆ ریوی (پاشماوە)

نوسەر خۆیەتی بەرەو ڕوی کۆسپیوا دەبێتەوە کە لە ژیانی رۆژانەدا رێگای سەرکەوتنی بەسەریا نابێ)(٣).

ئیزۆپ بەدەستی خەڵکیو لەسەر داوای ئەوان دەکوژرێو ناگاتە ئەو هیوایەی کە بەدرێژایی چیرۆکەکە خەباتی بۆدەکرد ... سەرنەکەوتنی بەهۆی بلیمەتیو بەهێزیو توانای دوژمنەکانی‌یەوە نەبوو ، بەڵکوو بە هۆی کەللەڕەقیو ئەقڵی مناڵانەی خۆیەوە بوو .

دەرهێنەر (ئازاد حمە بچکۆل) لە رێنمایی شانۆگەری‌یەکەدا دەڵێ (... کە تۆ لەم هۆڵەدا دانیشتووی مانای وایە لە دورگەی سامۆسی یۆنانی‌دای ، دەیان ساڵ پێش زایین ... بەدڵت نی‌یە ؟ دەباشە ، بە ئارەزوی خۆت شوێنو کاتێکی تر هەڵبژێرە) .

جا کە برای دەرهێنەر ئەم سەربەستی‌یەی شوێنو کات هەڵبژاردنی دایە دەست خۆمان ئەوا بۆ بینەر هەیە کە روی پرسیاریش بکاتە ئەمان .

من لەسەرەتادا بڕیارمدا بە ئارەزوی خۆم شوێنو کاتێکی‌تر هەڵبژێرم ... بەڵام کە بەراوردم کرد ، بینیم ئاسۆی کارتێکردنی بەرهەمەکە لێڵو تەماوی‌یە ... جا کەواتە بۆمان هەیە لە برای وەرگێڕ بپرسین کە بۆ ئەم بابەتەی هەڵبژاردووەو خۆی پێوە هیلاك کردوە ؟ ئایا نەدەبوو بابەتێکی تربووایە کە نزیك بە خواستو داوای زوربەی بینەران بووایە ؟ .

ئەنجام بینەر دەخاتە گومانەوە لە بێهودەیی خەباتو هەوڵدانی ئەو کۆیلەیە بۆ بەدەست هێنانی رزگاری . وەرگێڕ لەگەڵ ئەوەی کە بەرهەمەکەی بە پوختی‌و شێوەیەکی جوانو سەرکەوتووانە وەرگێرابوو بەڵام لە چۆنێتی هەڵبژاردنی بابەتەکەیدا بەداخەوە دەبوایە زیاتر وریابووایە هەر بۆ ئەمەش ئەو قسەیەی خۆی بیردەخەمەوە کە دوای بینینی شانۆگەری‌یەکە بە دوو رۆژ پێی وتم (ئێمە بەر لەوەی نەخۆشە هیلاکەکە لە جۆرو چۆنێتی دەردەکەی ئاگادار کەین دەبێ یەك دوو قاپ خوێن بکەینە جەستەیەوە تا هێزێکی مادی لەلەشی‌دا پەیدا بکاو بتوانێ بەرەنگاری هەنگاوەکانی داهاتووی ببێتەوە)

دەرهێنەر وەك ئەکتەرێکی سەرکەوتوو لە زۆر بەرهەمی تری ئەم تیپەدا بەهرەو لێهاتوویی خۆی دەرخستوە بەڵام لەبارەی کاری دەرهێنانەکەیەوە بۆ ئەم بەرهەمەیان دەبینین (لەگەڵ هەندێ وردە سەرنجدا) چالاکانە مامەڵە لەگەڵ بابەتەکەدا دەکاو لە دوو قۆڵەوە بەرهەمەکە پێشکەش دەکاو بینەران کەمەندکێشی بینین دەکا :

یەکەم : بەکار هێنانی شێوە کۆنەکەی دەرهێنان لە دەستپێکردنو پەردەو دیسان دەست پێکردن تا کۆتایی ... کە لەمەدا بارو چۆنێتی شانۆگەری‌یەکە دەرهێنەری مەجبور کردبوو کە پەنا بەرێتە بەر ئەو شێوە دەرهێنانەو شانۆی رۆمانی ئەرستۆ تالیسی بە خنجیلانەیی خۆی دەنواند .

دووەم : کۆکردنەوەی هەموو رووداوەکان لە دیمەنێکدا ، دیکۆرێکی سادەو رێكو پێك ، بەکارهێنانی رووناکی‌و تاریکی لە جیاتی پەردە ...

هەروەها سووربوون لەسەر ئەوەی لایەنە پێکەنیناوی‌و توانجەکان دەربخرێن تا بینەر بەو شێوە دەرهێنانە وەرس نەبێ .

بەڵام پێشکەش کردنی رووداوەکان وا بە پەلەو یەك بەدوای یەکدا دەلاقەیەکی کردبووە کارەکەوە ، چونکە باسەکە لە خۆیدا زۆر جار پێویستی بە لێكدانەوەو قوڵبوونەوە هەبوو ... بینەریشمان پیانەدەگەیشت .

ئەمە بووە هۆی ئەوەی کە بەلای زوربەوە مەسەلەکە وەك مەتەڵێکی حەل‌نەکراوی لێهات .

جلو بەرگەکان تابلۆی گونجاوو سەرکەوتوو بوون و لەگەڵ کاتو شوێنی رووداوەکاندا دەچەسپان دواجار دەتوانم بگەمە ئەو ئەنجامەی کە بەرهەمەکەو ئامادەکردنی‌و تا پێشکەش کردنیشی لەو ئاستە سەرکەوتووەدابوو کە شایانی ئەم تیپە بێ ، رواڵەتی لاوازیشی جگە لە هەندێ وردە هەڵەی تەکنیکی تەنها ناوەڕۆكو چۆنێتی هەڵبژاردنی بابەتەکەیە کە لەو هیوایەدام بەرهەمی داهاتوویان گەلێ لەمە سەرکەوتووتربێ چ لە ناوەڕۆکدا چ لە لایەنە هونەری‌و تەکنیکیەکانی‌تردا .

تیپی پێشرەوی شانۆی کوردی جێگای پێی خۆی لە کاروانی شانۆی کوردی‌دا چەسپاندوە پێویستە بەهەموو لایەك پشتگیری بکرێ .

پەراوێز

(١) ئەبیقۆرس ٣٤١ ـ ٢٧٠ پێش زایین ، لە شاری ساموس لە یۆنان لە دایكبووە ، خاوەنی رێبازێکی تایبەتی خۆی بوو لەفەلسەفەدا لەلای ئەمو موریدەکانی (بەختیاری خۆشی لەشە) هەروەها (مەبەستی ژیان خۆشی‌یە ـ للذة ـ) دیسان (دەبێ ئازاری لەش بە خۆشی بگۆڕین ، مرۆڤ چی لەلا خۆش‌بێ ئەوە خۆشی‌یە سائیتر خوای دەکرد خۆ ئازاردانو خەڵکی سووتاندن بێ !!) .

بۆ زیاتر زانین دەربارەی ئەم رێبازە بڕوانە (تأریخ الفلسفه الیونانیه ـ یوسف کرم ـ القاهره ١٩٦٦) .

(٢) بۆ هێنانەوەی ئەم بەڵگانە برای دەرهێنەر کاك ئازاد دەقە وەرگێڕراوەکەی دامێ جا بەپێی ئەو دەقە کە بە رۆنیۆ راکێشراوە دەستینشانی لاپەرەکانم کردوە .

(٣) آفاق عربیه ـ عدد ٥ ـ ١٩٧٧ ـ المسرح الحدیث بین الثورة والتمرد ـ فؤاد دوان ص ١١٠ .

(٤) بە تایبەتی لە (لانەوازان ـ خولەچەخماخە)دا کە دوو شانۆگەری سەرکەوتووی ئەم تیپەنو بۆ تەلەفیزیۆنیش تۆمار کراون .

باسەرچاوەکان ((پاشماوە))

گوێگرە کوردە بەڕێزەکان مژدەیەکی خۆش :

میری نیشتمانی یاسای ژمارە نەوەدی دەرکرد کەتایبەتی‌یە بە پەیوەندی زەوی‌و زارەوە لە ناوچەی کوردستاندا ، ئەمیاسا گرنگە کە ساڵەهای ساڵە چاوەڕوانمان دەکرد تیرێکەو ئاراستەی سەر دڵی دەرەبەگە خوێنڕێژەکان کراوەو ئەودروشمە دێنێتە دی کە دەڵێ ((زەوی هی ئەو کەسەیە کە دەیکێڵێت)).

ـ ئۆخەی پیاوهەر هیوا نەبڕێت بە ئاواتی خۆی دەگات.. ئەمە ئەورۆژەیە کە ساڵەهای ساڵە من چاوەڕوانم دەکرد ، ئۆخەی ئاواتمان هاتەدی .. تازە بەمن چی کەنگاوی ئەستێرکی زەوی‌یە درێژ وشکی کردوە ، هەموو هیوایەکم ئەوچۆرە ئاوو ئەودوو بستە زەویە بوو ، کە ئاو نەما زەوی وشك سودی چی‌یە ؟ .

لە بیرمە باپیرم هەموجاری بۆی‌ئەگێرامەوە ئەبوت:((ساڵی بەفرە زۆرەکە بەهارەکەشی زۆر تەڕبوو ، جێی ئەم کارو ئەستێرکە بەردەڵانو قامیشو چڕی‌یەکی وابوو تەنانەت جێی دانیشتنی چوار کەسی نەبوو ، کە سەیرم کرد خاکەکەی شێدارەو زەلێکی زۆریشی لێڕواوە لە دڵی خۆمدا وتم ئەبێ لێرەدا ئاو هەبێ .. بۆیە شەش مانگی رەبەق رەنجمداو پاچو خاکەنازم وەشاندو دوای ماندووبوونێکی نیوە مەرگی توانیم ئەمچوار بانە زەوی‌یە بە دەست بێنمو قۆڵێکی کزیش ئاو دەربخەم ، ئەستێرکێکی بچکۆلەشم بۆ کرد بەشەوو رۆژێك پردەبوو لە ئاوو زەوی‌یە درێژم بێ‌ئاو دەدا ...)) دەستەکانت خۆش‌بێت بابەگیان لەگەڵ زەوی‌و ئاودا هەرچی بکرێت هێشتا کەمە .. ئای لە خوڕەی ئاوی ئەستێرکەکە لە کاتی بەردانیدا چەند خۆش‌بوو بڕوا ناکەم هیچ ئاوازو سازێك بیگەیشتایەتێ ،گەلێك لە قاسپەقاسپی کەوو چریکەی سیاچەمانە دڵگیرتربوو .. ئای بابەگەورە تۆ بە ئارەق ڕشتنو دەستو پەنجە سوتاندن ئەوزەوی‌یەت خۆش‌کردو ئاوەدانت کردەوە، بەڵام عەلی بەگ عەلی بەگی خوا نەناس نازانم چۆن وا بە ئاسانی پشت گوێی خستو جێ پەنجەکانتی کوێر کردەوە ...

ـ پێم‌نەوتی رۆژێك دەبێت بگەڕێینەوە شوێنو ماوای خۆمان ئەوەتا بە چاوی خۆت‌دیت ..

● بەڵام ئەزانیت ئەگەر یاسای ژمارە نەوەد نەبوایە بە خوا ئێستەش خەونت بەزەوی‌یە درێژەوە دەبینی .

ـ باشە ئافرەت تۆ بە خەیاڵتا دەهات جارێکی‌تر زەوی‌یە درێژ تینوێ لە ئاو بشکێت دوای ئەوهەموو ساڵە وشکەو پشتگوێ خستنە

● من کە بیرم دەکردەوە بەخەیاڵما دەهات بەڵام بەمجۆرەنا کە میری نیشتمانی خۆی بیری ئیرتیوازیمان بۆ لێبدات‌و لەباتی چۆرە ئاوێك ئاشکێرێك ئاومان‌بۆدەربخات.

ـ باشە ئەی‌لەبیرت دێ ساڵانی زوو بۆ ناردنی بامیو تەماتەو بەرهەمەکانی‌تر دەستمان بەپشتێنی ئەمو‌ئەودا دەکرد کە بۆمان بەرن بۆ شار کەچی ئێستا ئەوەتا هەرلە سێبەری کەپرەکەی خۆماندا ئۆتۆمبێلێکی هەرەوەز راستەوخۆ لێمان‌وەردەگرێتو جێ‌نمان بوێت بۆمان‌ساخ دەکاتەوە ..

● ئۆخەی هەزار ئۆخەی کەڵە تەنگو جەلەمەی شارو نەبوونی‌و مەینەتی رزگارمان‌بوو ، وەبە زەوی‌و ماوای خۆمان شادبوینەوە ، خوائاگادار پیاوەکە ئێستا مستێ لە خاکی زەوی‌یە درێژمان ناگۆڕمەوە ـ بە هەموو کلوری دنیا ..

ـ چاوت لێ‌بە ئێستا جۆنیت‌و ئەوساش سەرزەنشتی منت دەکرد کە (با واڵێم داڵقم بە زەوی‌یە درێژەوە لێ‌دەدا) ..

● وامەڵێ سەرزەنشتم نەدەکردی ، بەڵام لەورۆژە رەسەدا ئەمزانی نەخۆزگەی تۆو نەئاخی من هیچیان ئۆخەیان بە دڵ نەدەگەیاند ..

ـ ئەی‌بۆ ناڵێیت ئێستا منیش وەکو تۆ رەنجدەدەمو لەبەری ماندوێتیم حەساوەمەوە بۆنی زەویم کردوەتامی رەنجم چێشتوە بۆیە وا لام خۆشەویست بووە ...

هاوکاری لەکارگەی((پاشماوە))

دوایی لەگەڵ کاك قادر محمد قادر چاودێری تەکنیکی بەرهەم ، بەناو کارگەکەدا گەڕاین‌و لە هەر بەشێکدا بە وردی چۆنیەتی بەرهەم هێنانی چیمەنتۆی بۆ روون کردینەوە ، کە لە قۆناغی دووەمەوە کار دەست پێ دەکا ، ئەوکاتەی کەرەسە ئەووەلی‌یەکان جیا دەکرێنەوە ئەو کەرەسانە لە ئاشی چیمەنتۆدا بەردی ئاسنی دەچێتە ناوو دوای گۆڕینی هەمووی بە شێوەی هەویرێکی شل ، فحصی مختبری دەکرێو ئینجا دەچێتە کوورەی سوتاندنو بە سەر هەردوو فرنەکەدا دا بەش دەکرێو لە شێوەی ساچمەی وردا بەرەو هاڕین دەچێو لەوێوە بە چیمەنتۆی وشك دێتە دەرێ.

لە قۆناغەکانی کار کردندا ، کرێکارەکانمان دی ، ئەوەی سەرنجی راکێشاین ، لەو شوێنەی چیمەنتۆ دەکەنە کیسەکانەوە دەبێ کرێکارەکان ((کەمامە)) بەکار بێنن ، بەڵام لە جیاتی کەمامە بە مشکی یان جامانە یان پارچە قوماشێك دەمو لوتی خۆیان دەگرن . چاکتر وایە ، کرێکاران لە سوودی لەو کەمامەیەتێ بگەیەنرێن‌و وایان لێ بکرێ بەکاری بێنن .

لەگەڵ لێپرسراوی نەقابەی کرێکاراندا

لە گەڕانەکەماندا چاومان بە جێگری سەرۆکی لیژنەی نەقابی کرێکارانی کارگەی چیمەنتۆی سەرچنار کەوتو پێی راگەیاندین کە :

ـ نەقابە تەفەللای دلسۆزانە دەدا بۆ ئەوەی بە تەواوی خزمەتی کرێکاران بکا لە رووی کۆمەڵایەتی‌و تەندروستی‌و هەموو بارێکی تری ژیانەوە ، دوکتور هەموو رۆژێ دێ بۆ چاوپێکەوتنی کرێکاران ، سەرەڕای ئەوەی بەردەوام کۆڕی هوشیار کردنەوە بۆ کرێکاران دەبەستینو پەیوەندیمان لەگەڵ ئیدارەدا پەیوەندی هاوکاری کردنە .

خوێندنی ((پاشماوە))

چونکە بایەخدان بەمەسەلەیەکی واو کۆمەڵێکی خوێنەوار بایەخدانە بەعێراقێکی نوێو چاوەڕوانی بەرهەمێکی نوێو واقیعێکی نوێ دەکەین . بە راستی ئەم کارە خۆی گەیاندنی هەموو چەشنە زانیاری‌یەکە بە هاووڵاتیانو هەوڵدانە بۆ چەسپاندنی ئارەزووی زانین لە ناویاندا ، ئیتر بۆ پێشەوە بۆجووڵانەوەی هەموو وشەیەکی ڕاستو دروست ..

دوا جار مامۆستا امین احمد علی مامۆستای قوتابخانەی [دەرسیم] وتی..

یاسای خوێندنی ئیلزامی بە گشتی هەنگاوێکی شۆڕشگێڕانەی پیرۆزە چونکە هاوبەشی دەکا لە گۆڕینی باری ڕامیاری‌و کۆمەڵایەتی‌و رۆشنبیری‌دا هەروەها خێرایی‌یەکی ئەوتۆیە دەمانگەیەنێتە پەروەردەیەکی سۆشیالیستی بەجێ .

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی بەرنامەی رەنێوهێنان ، ئەمینداریەتی گشتی بەرێوەبردنی کاروخانە سازی، قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٧٨/٢٤ دروستکردنی مەڵبەندی‌لاوانی‌هەڵەبجە .

رای دەگەیەنیت کەوا ئەم قۆنتەراتە نهێنیەی سەرەمان بەم مەرجانەی خوارەوەهەیە :ـ

١ ـ ئەتوانرێت کۆمەڵەئیستارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە ڵبەندی ئەم‌بەرێوەبەریەتی یاخود لە بەرێوەبەریەتی کاری پارێزگای سلێمانی بە (١٥) پانزە دینار دەست بکەوێت. کەنادرێتەوە بە مەرجێکت قۆنتەراتچی مەرجە گشتی‌یەکانو مواسەفاتە هونەریەکان بکرێت کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ .

٢ دوا ماوە بۆ پێشکەش‌کردنی تەندەرەکان لە یاخود پێش کاتژمێری دوانزەی‌نیوەرۆك رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ١٠ـ١٠ـ٩٧٨ئەبێتو ئەدرێت بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرایەتی‌یەدا . ئەمانەی خوارەوە پێویستە لەگەڵ تەندەرەکاندا هەبن .

١ ـ بالمتەی سەرەتایی (پێشەکی) بە ٤٠٠٠ چوار هەزار دینار لە شێوەی کەفامەتی بانق یاخود لەشێوەی چەکێکی مۆرکراودا بێت بۆ ماوەی شەش مانگ بە کاردێت لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە .

ب ـ پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگە نامەیەکدا کە لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوەدەرچووبێتو بۆ ئەم ساڵ تازە کرابێتەوە .

ج ـ بەرنامەی ئەو کارانەی‌لەمە دەچن .

د ـ پێناسی پلەی قۆنتەراتچیەکان .

٤ ـ هەر تەندەرێک لەکاتی دیاری‌کراوی خۆیدا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشت

٥ ـ ئەم بەرێوەبەریەتی‌یەبەوەو پابەند نیە نزمترین تەندەریان هەر تەندەرێکی تر لە رووی نرخەوە قبوول‌بکات.

٦ ـ هەر رۆژێکی دواکەوتنی کار (٢٠)بیست دینار سزا ئەدرێت .

٧ ـ ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکان .

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچیە‌کان نەخشەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا بهێننەوە ،نەخشەکان ئەدرێتە ئەو قۆنتەراتچیەی کەواقۆنتەراتەکەی بۆ دەرچووە .

٩ ـ پێویستە قۆنتەراتچی پولیکی (٢٥٠) فلس بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

١٠ ـ ئەو تەندەرانەی لەناو زەرفێکی داخراودا نەبن بە هیچ ئەژمێردرێو پشت‌گوێ دەخرێن .

١١ ـ لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەکانی کاروباری ئەندازیاری مەدەنی بە هەر دوو بەش یەکەمو دووەمیەوە ئەبەسترێت .

٢ ـ هەر سڵ کردنەوەیەك لەلایەن قۆنتەراتچیەکانەوە لە نێوتەندەرەکاندا بنووسرێت پشت‌گوێ ئەخرێتو رەفز ئەکرێت .

١٣ ـ قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەر دابنێتو هەموو رۆژێکیش سەر لە ئیشەکە بدات .

١٤ ـ پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ عەمبارێك یا چەند عەمبارێکی بۆ پاراستنی چیمنتۆکە هەبێت .

شیروان علی امین
ئەمینداری گشتی کاروخانە سازی

بۆزانین

دەزگای گشتی چیمەنتۆ لە سەرچنار رادەگەیەنێت کەوا قۆنتەراتێکی نهێنی هەیە بۆ ئامادە کردنی ١٥٠٠٠ پانزە هەزار تۆن بەردی گەچ بۆ دەزگاکە کەوا لەکانە بەردەکانی بازیان لە قەزای‌چەمچەماڵ دەرئەهێنرێت .

پێنج هەزار تۆن لە ماوەی ساڵی ١٩٧٨ ئامادە ئەکرێتو دە هەزار تۆنی لە ماوەی ساڵی ١٩٧٩ ئامادە بکرێت.

بەپێی ئەو مەرجومواسەفاتانە هەیە کەوا ئەتوانێت لە لای پارێزگاری سنوقی ئەم دەزگایە بە ٥٠٠ پێنجسەد دینار دەست بکەوێت ئەو کەسانەی ئارەزوویان هەیە لەم قۆنتەراتە نهێنی‌یە بەشداری بکەنو هەموو مەرجە ئوسولیە کانیان تێدا هەبێت ، تەندەرەکانیان پێشکەشی سکرتاریەتی دەستەی راوێژکاری دەزگاکە بکەن ، بارمتەی‌سەرەتاییش بە (١٠٠٠) هەزار دینار لەگەڵدا بێتو لەناو زەرفێکی داخراودا بێت ناوی قۆنتەراتەکەی لەسەرنووسرا بێت ، قۆنتەراتی ئامادە کردنی (١٥٠٠٠)پانزەهەزار تۆل بەردی گەچ بەکاش یا بەشێوەی چەکێکی مۆرکراویاکەفالەتێکی بازرگانی بەرامبەر بە ئیلتیزا میان بەقۆنتەراتەکەدا ئەمەش لە پاش بڵاوکردنەوەی بۆزانینەکە دەگێرێتەوە بۆیان ، ئەوەی شایەنی باسە دوا ماوە بۆ وەرگرتنی تەندەرەکانی ئەوەی پاش دەوامی رەسمی‌رۆژی٧ـ١٠ـ١٩٧٨ ئەبێتوپارەی بڵاو کردنەوەی ئەم بۆزانینەوهەر کرێیەکی تر ئەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسەی قۆنتەراتەکەی بۆ دەرئەچێت .

بەرێوەبەری گشتی
ناجی عزت محمد صالح

بۆزانین

دەزگای گشتی چیمەنتۆ لەسەرچنار رادەگەیەنێت کەوا قۆنتەراتێکی نهێنی هەیە بۆ دروستکردنی چوار بورجو پەرژینێك بۆ لایەنەرۆژهەڵاتەکانی دەزگاکە بە ئەستونی کۆنکریتی‌و شەبەکەی ئاسنینو تەلی درکاوی وبە پێی ئەو مەرجو مواسەفاتانەی هەیە کەوا ئەتوانرێت لەلای پارێزگاری سنووقی‌دەزگاکە بە (٥٠٠) پێنجسەد دینار دەست بکەوێت ، ئەوکەسانەی ئارەزوویان هەیەو هەموو مەرجە ئوسولیەکانیان تێیدا هەیە هاموشۆی ئەم دەزگایەبکەن بۆپێشکەش‌کردنی تەندەرەکانیانو بارمتەی سەرەتایش لەگەڵ خۆیاندابهێنن بە (٨٠٠)هەشت سەد دیناری کاش یا چەکێکی‌مۆرکراو یاخود کەفالەتێکی بازرگانی بەرامبەر بە ئیلتزامیان بەو قۆنتەراتە ، دوا ماوە بۆ پێشکەش‌کردنی تەندەرەکان لە کۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی ٧ ـ١٠ـ١٩٧٨ ئەبێتو ئەدرێت بە سکرتاریەتی دەستەی‌راوێژکاری‌و لەناو زەرفێکی داخراودا بن ، قۆنتەراتی‌چوار بورجو پەرژینێك لەسەری بنوسرێت .

ئەوەی شایەنی باسە پارەی بڵاوکردنەوەی ئەم بۆزانینەو پارەی مۆرکراوی قۆنتەراتەکە لەلای کاتبی عەدلو هەرکرێیەکی‌تر پەیوەندی بە بڵاوکردنەوەی ئەم‌بۆزانینەوە بێت ئەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسەی قۆنتەراتەکەی بۆ دەرئەچێت .

بەرێوەبەری گشتی
دەزگای گشتی چیمەنتۆ لە سەرچنار

بۆزانین

دەزگای گشتی سینەماو شانۆ (بەرێوەبەرێتی هونەری میللی) رادەگەیەنێت کەوا پیویستی بە کادیری ژنانی هەیە بەسیفەتی ئەندامی تیپ بۆ ئیشکردن لە تیپی هونەری میللی لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا بارەگای لە پارێزگای هەولێر ئەبێت بە پێی ئەم مەرجانەی کە لە خوارەوە باس‌کراوە .

وە ئەو کچانەی ئارەزوویان هەیە داواکارەکانیان پێشکەشی ئەو لایەنانە بکەن کە لە بۆ زانینەکە روون کراوەتەوە وە هەریەك لە پارێزگاکەی ، ژوانی روو بەروو بوونو تاقی‌کردنەوە لە کاتژمێری دەی بەیانی رۆژی ١٠ـ١٠ـ١٩٧٨ ئەبێت لە هۆڵی ابن المستوفی لە پارێزگای هەولێر .

١ ـ خانوو بەرەی رۆشنبیری میللی لە هەولێر .
٢ ـ خانوو بەرەی رۆشنبیری میللی لە دهوك .
٣ ـ خانوو بەرەی رۆشنبیری میللی لە سلێمانی .

مەرجەکان :

١ ـ تەمەنی داواکار لە ٢٠ ساڵ تێ نەپەڕێتو لە ١٤ ساڵ کەمتر نەبێت هەروەها ئەو کەسەی نمرەی زانیاری بەرزتر ئەبێت لە کاتی بەرگریدا وەبەرترە .

٢ ـ ئەو کچانەی وەرگیراون مووچەیەکی مانگانەی بڕاوەیان ئەدرێتی نزیکەی ٤٨ دینارو (مخصصاتی ئیرافیش بە رێژەی ٥٠٪ ئیزافە ئەکرێتە سەر مووچەکەیان) .

٣ ـ ئەو کچانەی وەرگیراون کەفالەتێکی مۆرکراو لە لایەن کاتب عەدلی پارێزگاکە بە ٥٠٠ (پێنجسەد دینار) پێشکەش بکەن .

٤ ـ ئەو کچانەی وەرگیراون دەزگاکە گواستنەوەیان لەو بۆ جێگەی ئیشکردنیان ئەخاتە ئەستۆی خۆی .

تێبینی

ئیشکردن لە تیپەکە ئێواران لەکاتژمێری پێنج تا نو ئەبێت .

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی بەرنامەی رەنێو هێنان ، ئەمینداریەتی گشتی کارو خانەسازی ، قۆنتەراتی نهێنی‌ژمارە ٧٨/٢٥ دروستکردنی نەخۆشخانەیەك لە هەڵەبجە .

لەبەر ئەوەی تائێستا هیچ قۆنتەراتچیەك بەدەم قۆنتەراتەکەوە نەهاتوو ـ بڕیارماندا سەرلەنوێ قونتەراتەکە دووبارە بکەینەوەو بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە ..

١ ـ ئەتوانرێت کۆمەڵە ئستمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەریەتی‌یە یاخود لە بەرێوەبەریەتی کاری پارێزگای سلیمانی بە (٣٠) سی دینار دەست بکەوێت کەنادرێتەوە بە مەرجێك قۆنتەراتچی مەرجە گشتی‌یەکانو مواسەفاتە هونەری‌یەکان بکرێت کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ .

٢ دوا ماوە بۆ پێشکەش‌کردنی تەندەرەکان لە یا پێش کاتژمێری دوانزەی‌نیوەرۆ رۆژی شەممە رێکەوتی ١٤/١٠/١٩٧٨ئەبێت و ئەدرێت بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لە مەڵبەندی ئەم‌ئەمینداریەتی‌یەدا

٣ـ پێویستە ئەمانەی خوارەوە لەگەڵ تەندەرەکاندا هەبن :ـ

أ ـ بارمتەی سەرتایی (پێشەکی) بە (١٥٠٠٠/ـ) پانزە هەزار دینار لە شێوەی کەفالەتی بانق یا چەکێکی مۆرکراو بۆ ماوەی شەش مانگ لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەدا بەکار بێت .

ب ـ پێناسی ژووری بازگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە بەرێوەبەریەتی باجی داهاتەوە دەرچووبێتو بۆ ئەم ساڵ تازەکرابێتەوە .

ج ـ بەرنامەی ئەو کارانەی لەمە ئەچن .

د ـ پێناسی پلەی قۆنتەراتچیەکان .

٤ ـ هەر تەندەرێك لەکاتی دیاری‌کراوی خۆیدا پێشکەش نەکرێت یا هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشتگوێ نەخرێت

٥ـ ئەم بەرێوە بەریەتی‌یە بەوەوە پابەندنی‌یە نزمترین تەندەر یاهەر تەندەیکی تر قبوول بکات .

٦ هەر رۆژێکی دواکەوتنی‌کار (٥٠/ـ) پەنجا دینار سزا ئەدرێت .

٧ ـ ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکان شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش‌کردنی تەندەرەکان .

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچیەکان نەخشەکان لەگەڵ تەندەرەگانیاندا بهێننەوەونەخشەکان تەنیا ئەدرێتە ئەو قۆنتەراتچیەی کەواقۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو .

٩ ـپێویستە قۆنتەراتچی پولیکی (٢٥٠) فلس بەتەندەرکەوە بلکێنێت .

١٠ـ ئەو تەندەرانەی لەناوزەرفێکی داخراەدا نەبن شت گوێ ئەخرێن بەهیچ ئەژمێردرێن .

١١ ـ لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا شت بە مەرجە گشتی‌یەکانی قۆنتەراتی کاروباری ئەندازیاری بەهەردوو بەشی یەکەمو دووەمیەوە ئەبەسترێن .

١٢ـ هەر سڵ کرانەوەیەك‌لە لایەن قۆنتەراتچیەکان لەنێو تەندەرەکەوە بنوسرێت ،پشت‌گوێ نەخرێتو رەفز ئەکرێت .

١٣ ـ پێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەر دابنێتو بەدەوامێکی تەواو ئیش‌بکات..

١٤ ـپێویستە قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی بۆ دەرئەچێت عەمبارێك یاچەند عەمبارێك بۆ پاراستنی چیمەنتوکە ئامادەبکات .

شیروان علی امین
ئەمینداری گشتی کارو خانەسازی

Institut Kurde de Paris

تیپی مۆسیقای سلێمانی و ڕۆژی جیهانیی مۆسیقا ..

بۆشاردنەوەو دوودڵی ڕۆژی جیهانیی مۆسیقا ناونیشانێکە لەوانەبە زۆر کەس بیستبێتی بەڵام نەزانی ئەم ڕۆژە پیرۆزە چیەو چۆن هاتۆتە کایەوەو ئامانجو مەبەست لەم ڕۆژە چیە ..؟!

دەزگای یۆنسکۆی سەر بە نەتەوە یەکگرتووەکان لە ساڵی ١٩٤٩دا بڕیارێك هێنانی ئەنجومەنی جیهانیی مۆسیقای‌دا لە شێوەی ڕێکخراوێکی تایبەتو ڕاوێژکاردا بۆ کاروباری مۆسیقا لە جیهاندا کە بارەگاکەی لە شاری پاریس بێ وە پێك‌هاتن لەسەر ئەوەی کە هەردەوڵەتێ ببێ بە ئەندام پێویستە لیژنەیەکی تایبەتی مۆسیقا بۆ خۆی دروست بکا بە مەبەستی گەشە پێدان بەرەوپێش‌بردنی مۆسیقاو کاروباری مۆسیقا لەو وڵاتەدا .. ساڵی ١٩٧٣ کۆبوونەوەیەکی ئەنجومەنی جیهانیی مۆسیقا سازکراو بڕیاردرا کە لە ساڵی ١٩٧٥وە ڕۆژی یەکی تشرینی یەکەمی هەموو ساڵێك بە ڕۆژی مۆسیقا لە هەموو جیهاندا دابنرێ بەمەبەستی ناساندنی مۆسیقا بەجەماوەری گەلو بەخش‌کردنی بیروباوەڕی یۆنسکۆ کە ئاشتیو برایەتی‌یە لە نێو گەلانداو گەشەپێدانو پێشخستنی کەلەپووری نەتەوەیی بەهۆی گۆڕینەوەی شارەزایی لە ناویەکدا .

بۆیە لەم ڕۆژەدا لە گشت ئەو وڵاتانەی کە ئەندامن لە ئەنجومەنی جیهانیی مۆسیقادا ئاهەنگ‌ومیهرەجانی گەورەو جوانو جۆر بەجۆر بەم بۆنەیەوە ئەگێڕن .

جاتیپەکەمان تیپی مۆسیقای سلێمانی لەساڵی ١٩٧٦ ـ ەوە لە هەوڵو تەقەللای بەردەوام دایە بۆ ئەوەی لە ئاهەنگی گشتی‌دا کەلە بەغدا ئەگێڕدرێت هاوبەشی بکاو چەندەها جار پەیوەندی بەکاربەدەستانی ئەو دەزگایانەوە کردوە کە پەیوەندی‌یان ڕاستەوخۆ بەم مەسەلەیەوە هەیە ،

لە ئەنجامی ئەم هەوڵو کۆششەدا بڕیاردرا کە تیپی مۆسیقای سلێمانی لە ڕۆژی ٥ـ١٠ـ١٩٧٨ لە هۆڵی گەل بە بەرنامەیەکی تایبەت بەخۆی هاوبەشی ئەم ڕۆژە پیرۆزەبکا ،

وە نەبێ تیپی مۆسیقای سلێمانی تەنها هەوڵو تەقەللای هەر ئەمە بووبێ بەڵکو لەساڵانی ١٩٧٦و ١٩٧٧دا لەشاری سلێمانی ئاهەنگی جوانو شکۆداری سازکردوە بە شێوەیەکی ڕێکوپێك بە هاوکاری لە گەڵ تیپەکانی تری مۆسیقا .

مەبەستی گرنگ لەم هەوڵو تەقەللایە ئەوەبووە کە هونەری ڕەسەنی نەتەوەی کوردمان بە شێوەیەکی پوختو گونجاو لە سنوری تواناداو بە

هونەرمەندانو نەتەوەکانی‌تر بناسێنێ کە نەتەوەی کوردمان وەك هەموو نەتەوەیەکی تری دنیاهەر لەسەرەتای بونی‌بەوە خاوەن مۆسیقای ڕەسەنی تایبەت بەخۆیەتی ، کە زۆر بە ئاسانی ورروونی لە مۆسیقای نەتەوەکانی‌تر جیا ئەکرێتەوە ، بەهۆی ئەو مورکە تایبەتو فۆرمە-زانستیەی کەهەیەتی .

گومان نی‌یە ئەمەش بەستراوە بەسروشتو باری ژیانو ئەو خاسیەت و سفەتە تایبەتیانەی گەلی کورد خاوەنیانە .

بۆیە تیپەکەمان لەسەر ئەو ڕۆشنایانە پرۆگرامێکی تایبەتی ئامادەکردوە کە هەموو بەشەکانی گۆرانی‌و مۆسیقای کوردی بگرێتەوە .

هەر لایەنو بەشێك شێوەیەکی تایبەتو سفەتو تامو چێژێکی خۆی هەیە کە هەموویان لە کەلەپووری نەتەوایەتیمانەوە هەڵقوڵاونو هەڵ هێنجراون .

گۆرانی میللی‌و بەرهەمی نوێی تیپو هەڵپەرکێی کوردی‌و کۆراڵ لەو ئاهەنگەدا لەرووی ئاوازو داڕشتنو شێوەدا چوارچێوەیەکی تایبەتو نوێیان هەیەو پێشکەش ئەکرێن :

هەروەها نزیکەی ٢٣ هونەرمەندی کورد کە چەندەها ساڵ لەمەو پێش خزمەتی هونەری کوردیان کردوە هەر یەکە لەسنوری توانای خۆی‌دا لە ئاهەنگێکی تایبەتیدا کە لە ڕۆژی ٦ـ١٠ـ١٩٧٨ لە هۆڵی (خلد) بۆ ئەم مەبەستە ئەگێڕدرێت بەسەر دەکرێنەوە .. بەداخەوە ئەڵێین زۆربەیان لەناوچەی سلیمانین چونکە تواناو دەسەڵاتمان هەر ئەوەندەبوو .

لەلایەکی تریشەوە هونەرمەندانی تەشکیلی بەگیانو هەستێکی بەرزەوە

هاوبەشیمان لەگەڵ ئەکەن بە [illegible] کردنی پێشانگایەکی تایبەت بە مۆسیقاو گۆرانی بەم بۆنەیەوە .

ئومێدەوارین لەم هەوڵو کۆششەماندا بتوانین ڕەزامەندی هەموو لایەك بهێنینەدی‌و چەپکە گوڵێکی ڕەنگینمان هاویشتبێتە سەر باخچەی هونەری کوردەواریمان ..

فەرەیدون سعید دارتاش
سەرۆکی تیپی مۆسیقای سلیمانی

لە بیرەوەری ٣١ ساڵەی کۆچی دوایی مێژوو نووس و ڕۆژنامە نووسی نەمر :

حسین حزنی موکریانی

● لە کۆتایی مانگی ڕابوردوودا ، بیرەوەی ٣١ ساڵەی کۆچی دوایی مێژوو نووسو ڕۆژنامە نووسی نەمر حسین حزنی موکریانی ڕابورد، ئەو ئینسانە لێهاتوەی دەورێکی پیرۆزی گێڕا لە بڵاوکردنەوەی تازەترین کەرەستەی ڕاگەیاندنو هوشیار-کردنەوە لە ژیانی گەلی کوردماندا ئەویش « ڕۆژنامە » یە ، ئەم ئینسانە نەمرە کە عاشقی وشەی کوردی‌بوو ، شەو نوخونی دەکرد بەلای ڕۆژنامەو گۆفارەکانی « کوردستان » و « ئەباراتە » و « ڕووناکی »و دەیان کتێبی مێژوویی‌و ئەدەبی‌و خۆشەویستی و شە کردیە هونەرمەندو بەدەستی خۆی کلێشەی لەتەختە بۆ چاپکراوەکانی دروست دەکرد ؛ خۆشنووس‌بوو ، خۆی خەتی بەرگو وتارەکانی دەنووسی .

● لە ٢٠ـ٩ـ١٩٤٧دا دڵی ئەم ئینسانە گەورەیە لە لێدان کەوت، بەڵام ، سامانێکی گەورەی بۆ نەوەی دوارۆژ بەجێ‌هێشت...

● مامۆستای نەمر حزنی موکریانی، ئەی ئەو ئینسانەی لەدایك‌بوبتو ژیایتو کوچت کردو عاشقی وشەی کوردی پاكو پیرۆزبووی ، لە بیرەوەری ٣١ ساڵەی دواکوچتا ...سڵاوی نەوەکانی ئەمڕۆت لێ بێت کە لە گەڵ وشەی کوردیدا شەونخونی دەکەنو هیلاکنابن .

ـ بەهرە ـ

ڕێ‌ڕەو

هیچ گومانم لەوەدانیەکە ئێوە دوارۆژ بەوشێوەیە دروست دەکەن کە ئێمە چاوڕوانینو ئارەزوومان لێ‌یە ، بەڵام دەمەوێ لەسەرتاپای کرداری ڕۆژانەتاندا داوربابن دەرەتان لەو چاوانە ببڕن کە بەدوای هەڵەکانتاندا دەگەڕێنو ڕێز لەخەڵك بکرنو خۆتان لەوان بە زلتر مەزانن .

هاوڕێ صدام حسین

دەستکردی غازی احمد سعد الله

چاپکراوی نوێ

داخی دەروون

بە یارمەتی دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی دیوانی شیعری شاعیری میللی حبیب علی مەنمی میرانی دەرچوو ، کە بریتی‌یە لە شیعرەکانی شاعیری ناوبراو لە ٩٠ لاپەڕی قەوارە گەورەدا

داخی دەروون

حبیب علی مەنمی میرانی

١٩٧٨

لەچاپخانەی کوردستان

چاپکراو .. لەڕێدایە :

کازیوە

بە ناوی « کازیوە » وە کۆمەڵێ شیعری پۆستەری شاعیری ناسراو « شێرکۆ بێکەس » بەمزوانە دەردەچێ ، کە بریتی‌یە لە شیعرە پۆستەری‌یەکانی شاعیر لەم ساڵانەی دوایدا نووسیونی .

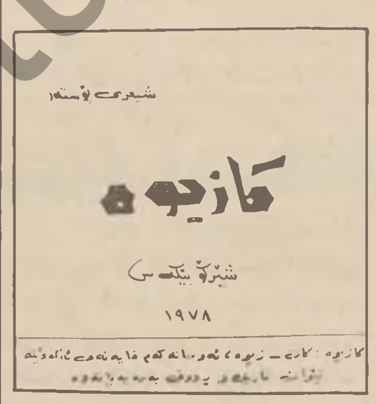
شیعری پۆستەر

کازیوە

شێرکۆ بێکەس

١٩٧٨

کاتی کە وێنە دەدوێ

ئەم وێنەیەمان بۆ هاتووەکە لایەکی گەڕەکی « ناچاری »یە لە هەولێر لە ڕێگەی هەولێر-کەرکووکە ، منداڵانو ژنان بەوجۆرە ئاو دەبەن بۆ ماڵەکانیان . تا ئێستا خەڵکی ئەم گەڕەکە چەندان داواکاریان داوە بە شارەوانی هەولێر بۆ چارەسەرکردنی گیروگرفتی بێ ئاوی‌و بێ کارەبایی ، خۆزگە کاربەدەستانو لێپرسراوانی پارێزگای هەولێر بە پێی توانا چارەسەرێکیان بۆ ئەم گرفتەی خەڵکی ئەو گەڕەکە دەدۆزی‌یەوە .

باخچەی منداڵانی هەولێرو ئاسۆی پاشەڕۆژ

پەرسەندنو پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی وخوتقاندنی نەوەی نوێ ، پێویستی بە ئاراستە-کردنو پەروەردەی بایەخ پێدانی زیاتری منداڵانە ،بۆیە، ئێستا لە وڵاتدا بابەخی دیارکراو بە کردنەوەی باخچەی منداڵان دەدرێو مەڵبەندە کۆمەڵایەتیەکانیش بەشدارن لەم هەنگاوە تازەیەدا کە هەموو شارەکانی گرتۆتەوە لە پێناو گۆڕینی زیاترو زامن کردنی خواستی منداڵانو ئاسۆی ژیانێکی نوێ‌تردا .

لە باخچەی منداڵانی هەولێردا ، زیاتر ئەم بابەخەمان بۆ دەرکەوت ، کاتێ لەگەڵ بەڕێوەبەری باخچەکەو خوشکانی سەرپەرشتی‌کەر لەو مەڵبەندە دواین . لە هەولێردا ، چەند باخچەیەکی تایبەتی بو بۆ ئەم مەبەستەو لە باخچەیەکدا خوشکە « ئەڵماس سابیر »ی بەڕێوەبەری باخچەکە ئەوەی پێڕاگەیاندین ، کە کردنەوەی ئەم باخچە تایبەتی‌یانە ، بۆ منداڵان بایەخێکی نوێ‌و ئاشکرای هەیە لە پەروەردەی منداڵانو لە باوەش گرتنی ئاواتو ئارەزووی نەوەی نوێدا کە پێویستی بە ئاراستەیەکی نوێ‌تر هەیە .

هەروەها وتی :

ـ باخچەی منداڵان ئێستا ڕووەو تەکانو هەنگاوێکی گەورە ئەبێتەوە ، ئەویش ئاشکرایە لە ئەنجامی هەنگاوو تەقەللای شۆڕشدایە کە زیاتر بەتەنگ نەخشەی خێزانی عیراقی‌یەوە دەچێ

بەرەو ژیانێکی‌تر ..

لە باخچەی منداڵاندا ،منداڵ پرۆگرامێکی تایبەتی بۆ دانراوە ، بەسەربەستی یاری دەکاو چەندەها مامۆستای تایبەتی لە ناو پۆلەکاندا ، خەریکن زەردەخەنە لە سەر لێوی ئەومنداڵانە دروست دەکەن ، کەتەمەنیان لە نێوان ٤ـ٥ساڵی دایە .

هەموو ڕۆژێ لە پۆلەکاندا خاتوونەکان وانەی تایبەتی بەو منداڵانە ئەڵێنەوە کە بریتین لە : یاری سەربەست، ژمارەو پێوان ، پاکوخاوێنی ، زانیاری گشتی ، وەرزشی منداڵانە .

جگە لەمانە ، وەك سەرنج ئەدرێت ، منداڵان لەو قۆناغە سەرەتایی‌یەدا بەهاوکاری کردنی یەکترو هەرەوەزی ئەکەن لە ناو یەکتردا و خۆشەویستی‌یەکی مەزن لەگەڵ یەکتردا ئەگۆڕنەوە .

ـ شێرزاد ـ

ئەوین و یاد

فؤاد حسین احمد

تۆ هەورو بارانیت
ئەستێرەو جوانی‌و زریانیت
شاباڵی چ گەردەلولێك تۆی بۆ من هانی
تا بووم بەخەمێکی قوڵی نێوان پەنجەکانت
هەموو سەرگەردانی‌و تەنیایی‌و شێتایەتی
ئەم جیهانەت پێ بەخشیم
داخ .. ! خۆزیا ئەمزانی تۆ لە چی بوویت
خۆزیا ئەو ئاوازانەم بۆت بژەنیایە
کە تۆ حەزیان لێ ئەکەیت
گەر ئەمزانی چۆن ژیتارەکەت بۆ هەڵگرم
قژە نەرمەکانت بۆدابهێنم
لەبەردەم ئاوازەکەتا دەس بەسەما بکەم
بەڵام .. ! وا هەست ئەکەم هێشتا لەسەرەتای ڕێگادام
ناتوانم هەنگاو هەڵێنمو پێت بگەم
مۆتەکەکان هەموو ڕێچکەو داڵانێکیان تەنیوە
داخ .. !
گوڵاڵە سورەکان هەر لەخۆیانەوە هەڵئەوەرێنی
باڵی پەپولەکان لەتەك تروسکەی گزنگا
ڕەنگە جوانەکانیان ئەدۆڕێنن
بەڵێ .. ئا .. ! ئەتوێمەوەو لەتەك بێ بەشی‌و
لە نێو چنگرۆکی نائومێدیا ئاوێتە ئەبمو ئاوارەی لاپەڕەکانم ..
گوڵاڵەکانی تەمەنم .. لە نێو گێژەنی فرمێسکا ئەخوسێنەوە .. !!
ڕۆژگارەکانی ئەوسامان
ساتە پڕ لە جۆشو کامەرانیەکانی ڕابوردومان
دەست لەملانی‌و ماچ‌وسەما کردنمان
گیانم لە سۆزن ئەداتو ئاخو داخێکی کوشندەم
تێ‌بەرئەدات ... و هەتا هەتایە
ئازارم پێ ئەبەخشێت ...

هونەر لە دەرەوەی سنوور..

دەست‌وپەنجەی شانکارو ئاڵەتی سیتار..!

ئاوازی بەسۆز لەو ئالەتەوە دەردەچێ کە ئەم بەدەستو پەنجەی هونەرمەندانەی تەلەکانی دەجوڵێنێ .. سەدان کەس گوێی بۆ شل دەکەنو لەگەڵ ئاوازی موسیقای ڕەسەنی هیندستانیدا ، دەچنە دەریای خەیاڵێکی خۆش‌و بەتامەوە.. دوایی ... هەموو بەگەرمی چەپڵەی بۆ لێ‌دەدەن .

ئەم هونەرمەندە ،شانکارەو ئالەتەکەی دەستی ئالەتێکی کەلەپووری هونەری هیندی‌یە کە « سیتار»ی پێ دەڵێن .

« ڕافی شانکار لە ساڵی ١٩٢٠ لە هیندستان لەدایك بووە . هەر لە منداڵیەوە ئارەزووی موسیقاو سەمای میللی کردوە ، لە بەردەستی‌موسیقازانێکی میللی گەورەدا کە ناوی «علاءالدین خان » بووە پێ‌گەیشتووەو ئێستا لە وڵاتانی ئەوروپاشدا، جەماوەرێکی زۆرزۆر بونەتە عاشقی ئەوموسیقایەی‌کە « شانکار » بە ئالەتی « سیتار » لێ‌دەدا ...

هۆی سەرکەوتنی « شانکار » ڕەسەنی‌ی ئەو ئاوازەیە کە پێشکەش بە خەڵکی دەکاو ئەو خاوێنی‌و سۆزەیە کە لە ئاوازەکانیا دەیدا لە گوێی خەڵکی .

● فێرکردنی ئیجباری شۆڕشێکە دژی نەزانی‌و دواکەوتوویی
● فێرکردنی ئیجباری ڕێگامانە بەرەو گەشە کردنی نیشتیمانەکەمان
● فێرکردنی ئیجباری دووپات‌کەرەوەی دەوری ئافرتە لە کۆمەڵگای سوشیالیستدا.
● فێرکردنی ئیجباری چەکێکی کاریگەرە دژی هەژاری‌و دواکەوتن
● لادێی پێشکەوتوو بە فێرکردنی ئیجباری دێتە دی .
● شۆڕش بەخششێکی بەردەوامە فێر کردنی ئیجباری بناغەی کۆمەڵگای سوشیالیستە .

Institut Kurde de Paris

بەشداری‌کردنی جەماوەر لە ئەرکەکانی جەنگ‌و ئەرکە جۆربەجۆرەکانی تردا کە بۆ جەنگ پێویستن . هۆیەکی کاریگەرە بۆ ئەوەی سەرکەوتن بنەبڕو سەرانسەرو نەکۆڕبێت .
سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البکر

٢٥ فلسە

هاوکاری

ژمارە
سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەڕە

دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخیلانی شەقامی « الجمهوریة »
بەغدا – س.پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥ـ٥ خەت
سەرنووسەر : محمد امین محمد

● الاثنین ٩ تشرین الاول ١٩٧٨ العدد ٤٤٤ ●

● دوو شەممە ٩ی تشرینی(١) ١٩٧٨ ژمارە ٤٤٤ ●

لە دوو بەیاننامەی هەردوو سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕشدا :

عیراق بۆ تێکشکانی ڕێکەوتنە خیانەتکاری یەکانی کامپ دێفید دەسپێشکەری یەکی مێژوویی دەکا

١ ـ دانانی عیراق بە بەشێك لە جەبهەی ژوروو لە رووی دوژمندا .
٢ ـ داوای راوێژکردن بۆ بەستنی کۆنفرانسێکی بالای عەرەبی .
٣ ـ داواکردنی دامەزراندنی سندوقێکی نەتەوەیی بۆ زامن‌کردنی پێداویستی دارایی بۆ جەبهەکانی بەرەنگاری کردن .

ئەی گەلی مەزنی عیراق
ئەی جەماوەری تێکۆشەری نەتەوەی عەرەب

لەو کاتەوە کە ئەنجامەکانی کۆنفرانسی کامپ دیڤید راگەیەنراوە .. جەماوەری عەرەب بەدەست نیگەرانی‌یەکی قووڵی چارەنووسی ئیستاو دوارۆژی‌یەوە دەنالێنێ ، بەهۆی مەترسی‌ی ئەو پیلانە پڕتاوان‌و خیانەتکاری‌یەی کە لە کۆنفرانسەکەوە سەری هەلدا .. ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەکۆبوونەوەی تەنهایی‌و بەکۆبوونەوەی هاوبەش لەگەڵ هەردوو سەرکردایەتی نەتەوەیی‌و قوتری حزب لەئاڵو گۆڕی رووداوو چۆنیەتی دەنگ دانەوەی ناو نیشتمانی عەرەب وردبۆوە .. و لەگەڵ ئەو هەموو ئازارەش کە جەماوەری عەرەب لە هەموو شوێنێکدا دەری‌بری‌و ئەو نارەزایی‌و بێزاری‌یەش کە دژی پیلان‌و خیانەتکاری‌یەکە رای‌گەیاند .. کەچی وەختەی هەلوێستە رەسمی‌و میللی‌یەکان دژی پەیمانە خیانەتکارە مەترسیدارەکان سەبارەت بەبەربەرچی‌دانەوەیەکی تونوتۆلی پیلانە خیانەتکاری‌یەکە کە چارەنووسی نەتەوەو مافو کەرامەتی دەگرێتەوە ، نەگەیشتە رادەی مێژوویی .. دیاربوو کە مەیدانی عەرەبی چاوەڕێی سوارێکی کارامەبوو کە بتوانێ بەرەنگاری رووبەرووبوونەوەکە بێ‌و ئەوەندە بەرزبێتەوە کە بتوانێ تاریکایی‌یە رەشەکە برەوێنێتەوەو ئەو نائومێدی‌یە لابەرێ کە خەریك‌بوو بەرەو دەروونی کۆمەلانی فراوانی جەماوەری عەرەب رێ‌بگرێتە بەر

گەلی عەرەب لە هەموو شوێنێکدا چاوی بڕیبووە شۆڕشە مەزنەکەتان ئەم وڵاتەدا ، هەروەها چاوی بڕیبووە حزبە نەبەزەکەتان کە شەرەفی ئۆبالەکەو بەر پرسیاریی تێکۆشانی نەتەوەیی زیاد لە (٣٠) سالی لە ئەستۆی خۆی گرتووە .. هەر دەبوو حزبەکەتان هەلوێستێکی ئازایانەی مێژوویی بنوێنێ‌و شۆڕشەکەشتان بە تەواوی مانای ئۆبالی مێژوویی نواندنەوەو بە قورسایی مێژووی کۆن‌و نوێی عیراقەوە بۆ بەرگری‌کردن لە شەرەفی نەتەوە هەلبداتێ ، هەروەکو ئەمە لە رابوردوویەکی دوورو رابوردوویەکی نزیکەوە وەدی‌هات دوای لێکۆلینەوەیەکی تیرو پڕی ئیحتیمال‌و زروفە عەرەبی‌و دەولەتیەکان‌و بەرابەری‌کردنی ئامۆژگاری‌یەکانی هەردوو سەرکردایەتی نەتەوەیی‌و قوتری حزب ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئەمەی خوارەوەی بڕیاردا :

یەکەم ـ دانانی عیراق ، هەر وەك هەمیشە وا بووە ، بە بەشێك لە جەبهەی سەربازیی ژووروو رووبەرووی زایۆنی دوژمن‌و لە هەر جەبهەیەکی نووساو بە قەوارەی زایۆنی‌یەوە کە دەرفەتی بزواندنی دژی دوژمن لە دوا رۆژدا برەخسێنرێ . هەروەها عیراق ئامادەیی خێرای خۆی رادەگەیەنێ بۆ ناردنی هێزی چالاکی سەربازی بۆ مەیدانی سوریا بۆ ئەوەی هێزێکی عەرەبی زامن بکرێ کە توانای بەسەر رووبەروو بوونەوەی دوژمن‌و پووچەل کردنەوەی نەخشە ئیمپریالیزمی‌و زایۆنیەکاندا بشکێ . ئەو نەخشانەی کە بەئامانجی چۆك پێدادانی نەتەوەو تێپەڕکردنی ئەو چارەسەری‌و

بڕوانە : ل : ٧

وڵاتانی عەرەب هەموو یەك مەیدانی مل ملانێن دژی دوژمن

بانگ راهێشتنی وڵاتە عەرەبەکان بۆ کۆبوونەوەو بڕیاردان لەسەر شێوەی بەرەنگاربوون و بەکارهێنانی تواناکان

سەرکردایەتی نەتەوایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست دووپاتی کردەوە کەوا نەتەوەی عەرەب وەرچەرخانێکی مێژوویی توندی لەبەردەمدایە کە لەسەری پێویست دەکات بە قووڵی لە مەترسی‌یەکانی ئەم هێرشە نوێیەو لق‌و پۆپەکانی وردبێتەوە . ئەمەش دەقی بەیاننامەکەیە :ـ

ئەی جەماوەری نەتەوەی تێکۆشەری عەرەبمان .

نەتەوەی عەرەب ئەمڕۆ بەرەنگاری هێرشێکی ئیمپریالی زایۆنی نوێ بوە کە لەرێککەوتننامەکانی ئەم‌دوایی‌یەی کامپ‌دێیفیدا خۆی دەنوێنێ .. ئەو رێککەوتننامانەی کە تێیاندا ئالای خۆبەدەستەوەدان ، فەرمانڕەوایەك لە فەرمانڕەواکانی عەرەب هەلی‌گرتوە ، کە بۆ خۆی بەوە رازی‌بووپشت‌لەئاواتەکانی گەلەکەی و مێژووەکەی‌و قوربانی بەکانی‌نەتەوەکەی‌و ئەو شەهیدو رۆلە کوژراوو هەتیوانەوەرگێڕی کە بەنرخترین شتی خۆیان لە پێناوی بیروباوەڕو عەقیدەی خۆیان‌و لە پێناوی مسۆگەر کردنی دوارۆژی وڵات‌و نیشتیمانی عەرەبی‌ی خۆیاندا کردە قوربانی .

لەم هێرشە تازەیەدا ، نەتەوەی عەرەب وەرچەرخانێکی توندی مێژوویی لە بەردەمدایە کە لە سەری پێویست دەکات بە قوولی لە مەترسی‌یەکانی ئەم هێرشەو لقی‌و پۆپەکانی وردبێتەوە ، هەروەکو لەسەری پێویست دەکات کە هەلوێستێکی تێکۆشەرانەی سەخت‌و قایمی لێ‌بگرێ لە پێناوی‌راوەستاندنی ئەو داهێزرانەی کە لە ریزەکانیدا هاتۆتە ری‌و لە پێناوی کۆکردنەوەی ئەو هێزانە ، کە دژی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزمی لەپێناوی بەرپەرچ دانەوەی ئەوهێرشە بە جۆرێك کە ببێتە مایەی سەرکەوتن‌و بە سەری‌داو گەڕاندنەوەی بەرەو دواوە .

حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست کە بە درێژەی مێژووی خەباتگێرانەی خۆی مەسەلەی رزگارکردنی خاکی زەوت کراوی فەلەستینی کردوە بە تەوەرەی مەسەلەی رزگاربوونی عەرەب بەگشتی ، ناتوانی مل‌ملانێ لەگەل زایونیزمدا بە مل‌ملانێیەکی جوغرافی دابنێ کە لەسەر ئازادکردنی چەند کیلو مەتر لێرەو چەند کیلۆمەتر لەوێ بوەستێ . ئەم هەلوێستە لە دەستنانی حزبەوە هەلدەقولێ بە سەر ئەو راستی‌یەدا کە زایۆنیزم سەرەرای ئەوەی بەشێکی خۆشەویستی

نیشتمانی عەرەبی داگیرکردوە کە ئەلقەی پێك گەیاندنی رۆژهەلات‌و رۆژئاوای نیشتیمانی عەرەب‌و دانیشتوان و گەلەکەی ئاوارە کردوە ، ئەم زایۆنیزمە بزوتنەوەیەکی داگیرکەری نیشتەجێ‌کاری رەگەزی‌تیرەیی دەمارگیری کینەداری مەزنیخوازو دوژمنانەیەو ئەو ناکوکی‌یەی لە نێوان ئەوو بزوتنەوەی شۆڕشی عەرەبدایە ناکۆکی‌یەکە کە نە بە گفتوگۆ لە نێوانیانداو نە بە شان خەواندن‌و نە بە هەولی گەیشتن بە چارەسەرکردنی مام‌ناوەندی چارەسەر دەکرێ بەلکو بە بەرەنگاری کردنی گشت لایەنەی تەواو تا ئامانجە نەتەوەیی‌یەکان دێتە دی .

هەروەها حزب هەمیشە ئەوەی زانیوە کە بزوتنەوەی زایۆنی هێز ئەوەندە لەخۆی وەرناگرێ بەو پلەیەی کە لەپشتگیری کردنی زۆری ئیمپریالیزم‌و لەوەوە وەری‌دەگرێ کە قەلایەکی پێشکەوتەی ئیمپریالیزمەو ئیمپریالیزم دەیپارێزێ‌و ئەسپابی هێزی پێ دەبەخشێ بە جۆرێك کە ببێتە نووکە نێزەی جێبەجێ کردنی بەرژەوەندی‌یە چەوسێنەرەوە ئیحتیکاری‌یەکانی لە ناوچەی عەرەبداو ئامرازێکی تیژ بۆ پاراستنی بەش‌بەشی

نیشتیمانی عەرەب‌و دەست رۆیشتنی هێزە کۆنەپەرستەکان تێیداو بەکار هێنانی ئیحتیکاربانەی فراوانی خێرو بێرو داهەتەکانی .

لەم زانینەوە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست هەمیشە لەو بڕوایەدابووە کە بەرەنگاربوو نەوەی زایۆنیزم‌و لەرووداوەستانی ، نەك خۆبەدەستەوەدانی‌و گفتوگۆ لەگەل کردنی ، تەنها رێگایە بەرەو بەربەرەکانێ کردنی‌و لادانی مەترسی‌یەکانی‌و بەرەنگاربوونی زایۆنی دوژمن هەرگیز ناشێ لەبەرەنگاربوونی ئیمپریالیزمی دوژمن جیا بکرێتەوەو ئەم بەرەنگاربوونە پێویستی بەوە هەیە ، لە لایەکەوە ، هەموو ئەو هێزانەی کە لەگەل ئیمپریالیزم کەوتوون وبۆ زایۆنیزم کەوتوونەتە مل‌هێنانە خەت‌و هێزەکانی ئازادی سەرکوت دەکەن ئەفەرۆزبکرێن ، لەلایەکی ترەوە هەموو هێزە نەتەوەیی‌و پێشکەوتنخوازە شۆڕشگێڕە عەرەبەکان لە جەنگێکی نەتەوەیی سەرتاپاگیری درێژەوەدادا یەك‌بگرن بۆ رزگارکردنی تەواوی فەلەستین لە زایۆنیزم‌و رزگارکردنی تەواوی نەتەوەی عەرەب لە ئیمپریالیزم‌و وەدی‌هێنانی کۆمەلگای عەرەبی یەکگرتووی ئازادی سۆشیالیست .

لە پێناوی ئەمەدا ، حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە کاتی دامەزراندنی‌یەوە خەتی خۆبەدەستەوەدانی لەگەل دوژمندا بەخەتێك داناوە کە ناگاتە هیچ ئامانجێك‌و پرۆژەکانی خۆبەدەستەوەدان ، جۆرە پرۆژەیەکن کە ئامانجەکانیان گەیشتن نیە بە چارەسەرکردنێکی بنەڕەتی بەلکو ئامانجیان قایم کردنی جی‌پێی زایۆنیزمە لە لایەکەوەو سەردانەواندنە بە بیرکردنەوەی عەرەب تا بنەڕەتی بوونی هەمیشەیی زایۆنیزم پەسند کات ، لە لایەکی ترەوە .

پرۆژەکانی خۆبەدەستەوەدان تازەنین ، بەلکو هەر لە دەست‌پێ‌کردنی نیشتەجێی زایۆنیەوە لە فەلەستیندا خراونەتە روو ، بەلام پاش شکانەکەی ١٩٦٧ گوژمێکی نوێی گرتەخۆی . هەر لەو کاتەوە ئیمپریالیزم وزایۆنیزم توانیان دەولەتە عەرەبەکان بێننە سەر قبوول کردنی بڕیاری ژمارە (٢٤٢)ی ئەتەوەوە یەکگرتوەکان ، پرۆژە یەك لە دوای‌یەك خراونەتە روو بە جۆرێك هەر پرژەیە لەوی

پێشووتری خراپتربوو وهەندێ کەی لەو گومانەدا بوون کەوا شەڕی تشرینی ١٩٧٣ دەبێتە نوختەیەکی وەرچەرخان لە کاروانی دەست‌هەلگرتندا بەجۆرێك ئەرازووی هێزەکانی بەلای نەتەوەی عەرەبدا دەشکێ پاش ئەوەی نەتەوەی عەرەب ئەوەندە توانای بە شەری وئابووری‌و زانیاری‌و سوپایی کەوتۆتە بەردەست کە بتوانێ وەزعی ئیستای لە هی جاران بگۆڕێ . بەلام ئەوەندەی بێ‌نەچوو ئەو ئومێدانە سەرنەکەوتن کاتێك کە دەرکەوت ئەو جەنگە لە جیاتی ئەوەی جەنگێکی رزگارکردن بێ . جگە لە جەنگێکی بزواندن بۆ گەیشتن بە خۆبەدەستەوە دانێکی نوێ هیچ تری لێ‌دەرنەچوو ، ئەوەبوو بڕیاری ژمارە (٣٣٨) دەرچوو وبانگ راهێشتن بۆ کۆنفرانسی جنێف بۆ گفتوگۆکردن خرایە روو رێگای خۆبەدەستەوەدان بە پاتی کرایەوە وەکو ئەوە عەرەبەکان بن کە لە جەنگدا دۆڕاندوویانە . سەردانەکەی سادات لە

بڕوانە : ل: ٢

هەوالێك دەربارەی هەولدانی گێڕانی کودەتایەکی سەربازی لە لوبنان

رۆژنامەی (القبس) کە لە کوێت دەردەچێ رۆژی ٥ شەممەی رابوردوو بلاوی کردەوەکە هەندێ‌لە ئەفسەرانی سوپایی لوبنان هەولیان داوە کودەتایەکی سەربازی لە لوبناندا بگێڕن‌و کەمیل شەمعون بکەن بە سەرەك کۆمار .

رۆژنامەکە لە دەم هەندێ سەرچاوە شارەزایەکانی بیرۆتەوە رای‌گەیاند کە ئەو تۆپ‌بارانە گەرمەی مێلیشیاکانی بەرەی راستڕەو لە بیرۆتدا کردیان بە مەبەسی داپۆشینی بزوتنەوەیەکی سەربازی بوو کە هەندێ لە ئەفسەرانی سوپایی سەر بە کەمیل شەمعون بە دەستیانەوە بوو بیکەن بۆ گەیشتنە کۆشکی کۆماری‌و لابردنی ئەلیاس سەرکیسی سەرکۆمار ...

هەروەها رۆژنامەکە وتی هێزکانی دامرکێن وەلامی تۆپ بارانەکەیان دابەوەو دەستیان کرد بە تۆپ باران کردنی گەرەکی (حدث) بۆ لێدانی ئەو کۆمەلەمێلیشیایانەی کە خەریکی پشتگیری کردن‌و یارمەتی‌دانی کودەتاگێرەکان بوون .. دوای سەرنە گرتنی کودەتاکەش دەست‌کرا بە گرتن لە ناو سوپادا .

رێکخراوێکی لوبنانی فڕاندنی موسی الصدری گرتە ئەستۆی خۆی

رۆما ئاژانسەکانی دەنگوباس: سێ شەممەی رابوردوو یەکێ لە رێکخراوەکانی لوبنان‌بێ ئەوەی ناوو پێناسەی خۆی ئاشکرا بکا فڕاندنی موسی‌الصدری سەرەك ئەنجومەنی بەرزی موسولمانە شیعەکانی‌لوبنانی گرتە ئەستۆی‌و لە نامەیەکیدا کە رۆژنامەی (پیش‌سیرای) ئیتالی رۆژی سێ شەممەی رابوردوو بلاوی‌کردەوە ، روونی کردەوە کە الامام الصدر لە رۆژی ٣١ی ئابی رابوردووەوە دوای گەیشتنی‌بەرۆما لە تەرابلسەوە فڕێنراوە .

هەروەها نامەکە وتی الامام الصدر ئیستا لە شار ئەمستردامەو یەکێ لە هەورافیقەکانیشی کەناوی محمد یەعقوبە لە کاتی هەولدانی‌راکردنیدا لەو شوێنەی تیاگیرابوو کوژراوە . ئەوەشی‌ئاشکراکرد کە کرداری فڕاندنەکەی لە عباس‌بدرالدینی(رۆژنامە نووس)ەوە کە سەر بە رێکخراوەکەیە سازکراوە .

ئەوەی شایانی باسە الامام‌الصدر لە ٣١ مانگی ئابەوە دیارنی‌یەو هەوالەکانیش وایان‌دەگەیاند کە لە تەرابلسەوە بەیەکێ لەفڕۆکەکانی ئیتالیا بەرەو رۆما چووە .

عیراق (٣٠) ملیۆن دۆلار بە یارمەتی دەدا بە ئەردەن

پێش نیوەڕۆی (٥)شەممەی رابوردوو لە دیوانی وەزارەتی ناوخودا پەیمانێك مۆرکراو بە پێی پەیمانەکە عیراق(٣٠) ملیۆن دۆلار بە یارمەتی دەدا بە ئەردەن .

بەڕێز عزە ابراهیم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆ لە لایەنی عیراقەوە پەیمانەکەی ئیمزا کرد بەڕێز سلیمان عراری وەزیری ناوخۆی ئەردەنیش لە لایەنی ئەردەنەوە ئیمزای کرد .

بەڕێز وەزیری ناوخۆی ئەردەن‌سوپاسی خۆی‌بەرامبەر یارمەتی‌یەکە دەربڕی‌و وتی ئەمە بە شێوەیەکی عەمەلی هەلوێستی بە باوەڕو تێڕوانینی نەتەوەیی‌یانەی عیراقی بەرا دەدا .

بەڕێز کریم محمود حسین وەزیری لاوان‌و وەزیر دارایی بە وەکالەت لەگەل هەلسوڕێنەری کاروباری‌ئەردەن لە بەغدا لە مۆرکردنی پەیمانەکەدا ئامادە بوون .

سەردانی جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە سعودیە و کویت

دوابەدوای دەرچوونی بەیاننامە مێژوویی‌یەکەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەبارەت‌بەهەلوێستی عیراق بەرامبەر پەیمانەکانی کامپ دیڤیدو ئامادەبوونی خێرای عیراق بۆ بەشداربوونی‌لە جەبهەی ژوورووداو هەر جەبهەیەکی تری نزیك لەدوژمن ، جێگری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەڕێز صدام حسین بە سەرۆکایەتی وەفدێك سەری لە وڵاتی‌عەرەبی سعودی داو لەگەل ئەمیر فهد بن عبدالعزیزی‌جێ‌نشین‌و جێگری یەکەمی سەرەك وەزیرانی سعودیەداسەبارەت بە مەسەلە چارەنووسی‌یەکانی عەرەب‌وگرنگی کارکردنێکی هاوبەشی‌یانەی عەرەبی دوان‌ولەسەر ئەوە رێك کەوتن کە بە زووترین کات کۆنفرانسێکی بەرزی عەرەب بۆ لێکۆلینەوەی دۆخ‌و باری عەرەبی بگیرێ‌و رەو‌و رێبازی کاریگەری وا برەخسێنرێ کە نەتەوەی عەرەب بتوانێ بەسەر ئەو گرفتەیدازال بێ کە پێشی هاتوە . هەروەها وڵاتی عەرەبی سعودیە ستایشی پێشنیازەکەی عیراقی کرد بۆ یەکخستنی ریزەکانی عەرەب .

بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دوای کۆتایهاتنی سەردانەکەی لە سعودیە بە رەسمی لە لایەن جێنشینی سعودیە ئەمیرفهد بن عبدالعزیز و کاربەدەستە گەورەکانی سعودیە بەرێ کراو لە دوایدا سەری لە کوێتیش داو لە گەل بەڕێز ئەمیر جابر الاحمد الصباح ئەمیری دەولەتی کویتدا کۆبۆوەو لە کۆبوونەوەکەدا دوا ئاڵو گۆڕی هەلوێستی ناو مەیدانی عەرەبی‌یان باس‌کردو کوێت ستایشی‌دەست‌پێشکەری‌یەکەی عیراقی کرد بۆ هاوکاری‌و کۆمەك بەیەکردنی هێزکاتی عەرەب دژی دوژمنانی .

بڕوانە : ل : ٧

کوشتنی سەرۆکی لقی پارتی کاری نیشتمانی تورکیا لە ئەستەمبوول

ئەنقەرە ا ف ب ئا.د.ع :
ئەو دوو ئاژانسە بلاویان کردەو کە ئێوارەی سێ شەممەی رابوردوو سێ‌چەکدار تەقەیان لە سەرۆکی لقی پارتی نیشتمانی تورکیا لە ئەستەمبول کردو گورچ گیانی دەرچووەو. یەکێکی تریشس لە تەقەکەدا بریندار بوو .

سەرچاوەکانی پۆلیسی تورکیا رایان گەیاند کە چەکدارەکان لەبەردەم مالەکەی خۆیدا تەقەیان لە رجب‌هسکلی سەرۆکی لقی ئەستەمبول کردوەو بە ئۆتۆمۆبێلێك دەرباز بوون کە چاوەڕێی کردوون بێ ئەوەی پۆلیس بتوانێ بیان ناسێ .

برێژنێف‌و کارتەر پێکەوە کۆدەبنەوە

رۆژنامەی (الانباء) کە لەکوێت دەردەچێ سێ شەممەی رابوردوو بلاوی کردەوە کە لەوانەیە لە مانگی تشرینی دووەمی داهاتوودا برێژنیف‌و کارتەر لە مۆسکۆ چاویان بەیەك بکەوێ .

هەروەها رۆژنامەکە وتی ، سایرۆس ڤانسی وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا لەو چاوپێکەوتنەدا ئامادە دەبێ ، بەلام هیچی تری دەربارەی چاوپێکە وتنەکە نەخستەروو.

Institut Kurde de Paris

پەیامبەرەکانی سەرۆک البکر نامەکانی سەرۆکی بەڕێز بە سەرۆک و مەلیکەکانی عەرەبی دەگەیەنن

بەرەبەیانی رۆژی هەینی پەیامبەری بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکر ، بەڕێز نعیم حداد ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دوای ئەوەی دوو نامەی لە سەرۆکی بەڕێزەوە بە مقدم علی عبداللە صالح سەرکۆماری عەرەبی یەمەن و بەڕێز علی ناصر محمد سەرۆکی ئەنجومەنی سەروکایەتی وەزیرانی کۆماری دیموکراتی یەمەن گەیاند ، گەڕایەوە بۆ بەغدا .

لە لایەکی ترەوە پەیامبەری بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکر ، بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نیشتەجێ و ئاوەدانی ، دوای ئەوەی نامەی سەرۆکی بەڕێزی بە مەلیك حەسەنی دووەمی مەلیکی مەغریب گەیاند ، پایتەختی ئەو وڵاتەی جێ هێشت و بەرەو نواکشۆتی پایتەختی مۆریتانیا بەرێ کەوت بەڕێز طه یاسین رمضان کۆنفرانسێکی رۆژنامەنووسی لە فڕۆکەخانەی سبادا بەست و دەربارەی چاوپێکەوتنەکەی لەگەڵ مەلیك حسندا دواو وتی (مەلیك حەسەن ستایشی دەستپێشکەری یەکەی عیراقی کردوەو موافەقەتیش لەسەر بەشداری کردنی کۆنفرانسی بەرزی عەرەبی کردوە) .

بەڕێز رمضان لە نواکشۆت نامەیەکی تایبەتی لە سەرۆکی بەڕێزەوە بە محمد مصطفی ولد سالکی سەرکۆماری مۆریتانیا دەگەیەنێ کە سەبارەت بە داوای عیراقە بۆ بەستنی کۆنفرانسێکی بەرزی عەرەبی .

هەروەها رۆژی ٥ شەممەی رابوردووش پەیامبەری بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکر بەڕێز محمد محجوب وەزیری پەروەردە گەیشتە مەقادیشۆی پایتەختی سۆماڵ و لەگەڵ گەیشتنیدا لەگەڵ سەرۆک محمد سیادبری کۆبۆتەوەو نامەکەی سەرۆکی بەڕێزی پێ گەیاندوەو دوای ئەوە بەرەو جیبۆتی کەوتۆتە رێ . بەڕێز محمد محجوب وتی ، سەرۆکی سۆماڵ ستایشی دەست پێشکەری یەکەی عیراقی کردوە .

لە لایەکی ترەوە پەیامبەری شەخسی ی سەرۆکی بەڕێز بۆ لای سەرۆکی لیبیا معمر القذافی و سەرۆکی جەزائیر هەواری بۆمەدیەن ، بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەدانان . دوای ئەوەی دوو نامەی لە سەرۆکی بەڕێزەوە بە هەر دوو سەرۆکی ئەو دوو وڵاتە گەیاند شەوی شەممەی رابوردوو گەڕایەوە بۆ بەغداو بە ئاژانسی دەنگوباسی عیراقی راگەیاند کە هەردوو وڵات ستایشی هەڵوێستی عیراقیان کردوەو ئامادەبوونی خۆشیان بۆ بەشداربوونی کۆنفرانسی بەرزی وڵاتە عەرەبەکان نیشان داوە .

ئێوارەی هەینی رابوردووش پەیامبەری سەرۆکی بەڕێز بۆ لای سەرۆکانی سۆدان و سۆماڵ و جیبوتی بەڕێز محمد محجوب دوای ئەوەی سێ نامەی لە سەرۆکی فەرماندە بە سەرۆکەکانی ئەو سێ وڵاتە گەیاند گەڕایەوە بۆ بەغداو رای گەیاند کە سەرۆکەکانی هەرسێ وڵاتەکە ستایشی دەستپێشکەری یەکەی عیراقیان کردوە .

لە لایەکی ترەوە پەیامبەری سەرۆکی بەڕێز ، بەڕێز سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەری لە ابوظبی و بحرین و عومان و دەوڵەتی میرنشینەکانی عەرەب و قەتەر داو نامەی سەرۆکی بەڕێزی بە سەرۆکەکانی ئەو وڵاتانە گەیاندو لە دوای چاوپێکەوتنی بە سەرۆکەکانی ئەم وڵاتانە رای گەیاند کە ستایشی دەستپێشکەری کەی عیراقیان کردوەو ئامادەیی

بروانە : ل : ٧

کۆمەڵانی خەڵکی وڵاتەکەمان ئامادەیی دەردەبڕن بۆ بەشداربوون لە شەڕی شەرەف و سەربەرزی نەتەوەییدا

هەر کە بەیاننامەکەی رۆژی یەکشەممەی رابردووی رێکەوتی (١) ی ئەم مانگە لە لایەن ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشەوە لەبارەی ئەو وەزعەوە کە پاش کۆنفرانسی کامپ دیڤید هاتۆتە کایەوەو ئامادەیی خێرای عیراق بۆ ناردنی سوپا بۆ سوریا دەرچوو ، هەموو وڵات هاتە جۆش و خرۆش پشتیگری کردن لە بەیاننامەکەو لە هەڵوێستی حکومەتی شۆڕش لەم بارەیەوە . لە بەغدا ، خۆپیشاندانێکی گەورە لە لایەن هاوڵاتیانەوە رێکخرا کە لە رێزی پێشیەوە هاوڕێیان نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و طاهر توفیق و محی عبدالحسین ئەندامانی سەرکردایەتی هەرێمایەتی حزب و هاوڕێیان لقی بەغدادی حزب . دەڕۆیشتن

لەو دروشمانەدا کە جەماوەر هەڵیان کرتبوو رۆڵەکانی گەلەکەمان ناڕەزایی توندی خۆیان دەربڕی بەرامبەر بە هەموو چارەسەری بەخۆبەدەستەوە دەرانەکان و سڵاویان کرد لە هەڵوێستی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لە عیراقدا دەربارەی ئەم مەسەلە چارەنوسی یە ... هەروەها ئەوەیان دووپات کردبووەوە کە درێژەدان بە تێکۆشانی چەکدارانە دەستەبەری لە ناوبردنی پیلانەکانی سازاندن و دەهۆڵ لێدەرەکانی یەتی و چارەنووسی نەتەوەی عەرەب لە لایەن بەکرێ گیراوان و خائینانەوە دیاری ناکرێ ، بەڵکو ئەو بەنجانەی لەسەر پەلاپیتکەی تفەنگ دانراون دیاری دەکەن و کۆنفرانسی کامپ دیڤید تەنها یەکێکە لە ئاکامەکانی رێبازی خۆبەدەستەوەدانی سەر شۆڕکەر .

کاتێك کە خۆپیشاندەران لە مەیدانی (تحریر) کۆبوونەوە ، هاوڕێ طاهر توفیق ئەندامی سەرکردایەتی هەرێمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست وتاری حزبی خوێندەوە کە تێیدا ئامادەیی هەمیشەیی عیراقی دەربڕی بۆ خۆفریدانە ناو جەنگە چارەنووسی یەکانەوە دژی زایۆنی دوژمن بۆ ئازادکردنی تەواوی خاکی داگیرکراو . ئەمەش دەقی وتارەکەیە :-

ئەی جەماوەری تێکۆشەر ئەی رۆڵەکانی گەلە مەزنەکەمان

ئەم نەوەیەمان بە ناسکترین قۆناغی مێژووی خەباتی نەتەوەی عەرەبدا تێدەپەڕێ بە تایبەتی کە ئیمپریالیزم و زایۆنیزم ئەو کەسەیان دۆزیەوە بێتە نوێنەری ئامانجەکانیان ، بە ئاشکراو بێ شەرم کردن لە خوێنی شەهیدان .. وبێ پەنگاوە لەم کەوتنە ناو کەندەڵانی خیانەتەوە .

ئەمە شتێکی ناکاو نەبوو بۆ حزبە تێکۆشەرەکەتان چونکە ئەو ، لەبەر رۆشنایی بیروباوەڕی خۆی ، دەزانێ کە رێبازی سازکردن و خۆبەدەرویشتن دەستەوەدان بەرەو ئەم (دباردەیە نەبێ بەرەو هیچ جێگایەکی تر ناڕوا . حزبەکەتان کە جەماوەری فێرکردوە کە دروشمەکانی بکا بە کردارو بیانخاتە کردارەوە ، زیاتر لە بەرنامەیێکی بۆ وەستان دژی پیلانەکانی سازاندن خستۆتە روو .

کاتێك کە ناڕەزایی بەرامبەر بڕیارە خۆبەدەستەوەدەرانەکانی ٢٤٢ و ٢٣٨ دەربڕی ، دەیزانی ئەوەی لەم دوو بڕیارەوە پەیدا دەبێ هەرگیز لە بڕیارەکانی خۆیان چاکتر نابێ . لەبەر ئەوە ، کۆبوونەوکانی کامپ دیڤید لە خراپتر بەولاوە هیچی تری نەدایە دەست ، ئەمڕۆش کەئێوە لەم کۆبوونەوە جەماوەری یە مەزنەدا سڵاو لە بڕیاری سەرکردایەتی یە سیاسی یە تێکۆشەرەکەتان و بەرنامەی

عەمەلی دەکەن ، هەرگیز هەڵوێستی وڵاتە تێکۆشەرەکەتان لاسەر سوڕێنەر نیە کە هەموو توانا مادی و سوپایی یەکانی خۆی بۆ جەنگی نەتەوایەتی تەرخان بکا چونکە لە گێژەنگی رووداوەکاندا ئەم حزبە تێکۆشەرە لە بیروڕاکانی خۆی لای نەداو بە تاقەی رێگەی دانا بۆ وەدەست هێنانەوەی سەربەرزی ئەم نەتەوەیە .

کاتێکیش کە سەرنەوی کەران ئەم واقیعە رەفزکراوەیان کردە بیانو ، حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست هەر لە سەرەرەگ و ریشەو بیروڕاکان سووڕما چونکە هەر ئەمانن کە لە هە لە نگاندنی رووداوەکاندا ناکەونە هەڵەوە .

جارێکی تر داوا لە سوریا دەکەین کە سنوور لە بەردەم سوپا ئازارەمانەکەماندا بکاتەوە بۆ ئەوەی ئەرکی نەتەوایەتی خۆی بەجێ بێنێ .

وجارێکی تر توانکانی ئەم نەتەوە مەزنەو وزەکانی و تێکۆشانی پاڵەوانەکانی و توانای ئەو بۆ سەرکەوتن دووپات

دەکەینەوە . سڵاو لە پاڵەوان و تێکۆشەرانمان لە هەر پارچەیەك لە پارچەکانی وڵاتە گەورەکەماندا . سڵاوی رێز لە سەرۆکی باوک و فەرماندەو هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین و بە ناوی ئێوشەوە سڵاو لە سەرکردایەتی یە تێکۆشەرەکەمان کە ئاوێنەی رۆشنی و بژدانی ئەم نەتەوە تێکۆشەرەیەو هەرواش بوە .

والسلام علیکم .

لە لایەکی ترەوە ، هاوڕێ طه یاسین رمضان سەرکردەی گشتی سوپای میللی لە بروسکەیەکدا کە بەم بۆنەیەوە بۆ بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر و هاوڕێ صدام حسینی نارد دووپاتی کردەوە کەوا

بروانە : ل : ٧

پیشانگای مەڵبەندی قەلاچۆکردنی نەخوێندەواری

لە رۆژانی ٢٨-٣٠ی مانگی رابردوودا بە سەرپەرشتی ئەمینداری گشتی ی پەروەردەو فێرکردنی باڵا پیشانگایەکی هەمەرەنگ لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەدا رێکخراو تیایدا مەڵبەندەکانی قەلاچۆکردنی نەخوێندەواری لە پارێزگای هەولێردا بەشداربون . لە پیشانگاکەدا کە دورۆژی خایاند ، چەندەها نموونەی جل وبەرگ و بابەتی خۆماڵی پێش کەش کرا کە لە دەستکردی مەڵبەندەکان بوون .

پ هاوکاری

کۆبوونەوەی دەستەی گشتی ی یەکێتی نووسەرانی کورد - لقی سلەیمانی

بڕیاردراوە رۆژی ١٥-١٠-١٩٧٨ سەعات . پێنجی سەرلە ئێوارە ئەندامانی دەستەی گشتی ی یەکێتی نوسەران لقی سلەیمانی لە بارەگای یەکێتی کۆببنەوە بۆ هەڵبژاردنی دەستەی بەڕێوەبەری نوێی لق . جا تکا لە ئەندامان دەکەین کە لە کات و شوێنی دیاریکراودا بۆ ئەو مەبەستە ئامادەبن .

دەستەی بەڕێوەبەری لقی یەکێتیی نووسەرانی کورد لە سلەیمانی

کۆڕێکی هونەری لە دهۆك

لە سەعات چواری رۆژی ١٢-١٠-١٩٧٨ دا دەزگای رۆشنبیری جەماوەر لە یانەی (ئەهادرە)لە دهۆك کۆڕێکی رۆشنبیری دەبەستێ و هونەرمەندی کورد ابراهیم سلمان باسێکی تێدا بە ناونیشانی (دەوری شانۆ لە کۆمەڵگای کورددا) . دەخوێنێتەوە .

ئەحمەد سالار

لە شانۆی کوردی دەدوێ

سەر لە ئێوارەی بەیانی ١٠-١٠-١٩٧٨ ، کۆمەڵی هونەر و وێژەی لقی هەولێر ، کۆڕێکی فراوان لە هۆڵی ئیبن مستەوفی بۆ شانۆگەری کوردی رێك دەخا ، کە تیایدا هونەرمەندی ناسراو « سالار » باسێکی هونەری پێش کەش دەکاو لە باسەکەدا تاقی کردنەوەی خۆی لە گەڵ شانۆ ئەگێرێتەوەو هەنگاوەکانی پەرەسەندنی شانۆی کوردی دەسنیشان دەکا .

پ هاوکاری لە هەولێر .

وڵاتانی عەرەب هەموو یەك مەیدانی مل ملانێن دژی دوژمن .. «پاشماوە»

قدسی داگیرکراوە ، شەپۆلێکی سەرتاپاگیری ناڕەزایی لە هەموو نیشتیمانی عەرەبدا وروژاندو شایەتێکی ئاشکرای ئەو دەستەی هەڵگرتەبوو بۆ دوژمن کە رێگای خۆبەدەستەوەدان دەبداتە دەستەوە ، لە لایەکەوە . و وردوخاش کردنی کیانی بەربەرەکانێ و بەرەنگاربوون و تێکۆشان . لەلایەکی ترەوە . هەڵوێستی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بریتی بوو لە رەت کردنەوەی بێ بەکو دوو تاوانبارکردنی تەواوی ئەو سەردانە .

هیوای حزب وابوو کە ئەم سەردانە هەندێ لەوانەی کە رێگای گفتوگۆیان گرتبوە بەرو هەوڵی بەستنی کۆنفرانسی جنێڤیان دەدا وریا بینەوە تا بزانن ئەم رێگایە نەسەرەتای هەیە ونەکوتایی جگە لە خۆبەدەستەوەدانی بێ بەکو دوو بۆ ئیرادەی دوژمن و تەنها رێگا بۆ بەرەنگاربوونی ئەو هێرشە ئیمپریالی زایوانی یە دڕندانەیەو دەست هەڵگرتنی شەرمەزارانە کەی سادات ، هەمان رێگای رەت کردنەوەی شانشل کردن و گفتوگۆکردنەو کارکردن بۆ کۆکردنەوەی هێزەکانە لە بەرەیەکدا کە هەر هەوڵی پەیوەندی کردنێك لەگەڵ دوژمندا چ لە قدسی داگیرکراوبکرێ یان لە جفێفدا ، چ بە تەنهایی بکرێ یان پێکەوە ، چ لە ژێر چەتری نەتەوە یەکگرتوەکاندا بکرێ یان لە دەرەوەی ، بنێتە لاوە ، بەرەیەك کە بوونی خۆی تەنها لە ئیرادەی شۆڕشگێڕانەی عەرەبەوە وەربگرێ ئیرادەی خۆڕاگرتنی راستەقینەو بەرەنگاربوونی راستەقینە .

بەڵام گەلێك لەو هێزە عەرەبی یانەی کە ناڕەزایی خۆیان بەرامبەر بە سەردانەکەی سادات

دەبڕی ، تەنها ناڕەزایی خۆیان بەرامبەر بە لقێکی مەسەلەکە دەربڕی و بەدەنەکەیان واز لێ هێنا . ناڕەزایی یان بەرامبەر ئاکامی مەسەلەکە دەربڕی نەك هۆیەکەی ، ئەمەش دەرفەتی زیاتری بۆ ئیمپریالیزمی ئەمەریکا هێنایە پێش بۆ ئەوەی بکەوێتە زیاتر راهێنانی ئەقلی عەرەب بەجۆرێك ئەو بەری ئاواتی گەلێ لەو هێزانە بوو کشانەوە لەو سەرزمینە عەرەبی یانەی کە لە ساڵی ١٩٦٧دا داگیرکراون و دامەزراندنی دەوڵەتێکی فەلەستینی لەرۆخی رۆژئاوا و کەرتی غزە لەگەڵ ئامادەیی تەواودا بۆ دانان بە قەوارەی زایۆنی دوژمنداو دانی هەموو مافەکانی کشانی سیاسی و ئابووری و رۆشنبیری پێی کە خۆی و ئیمپریالیزم ئاواتە خوازی بێ گەیشتنین نە تەنها لە نیشتیمانی عەرەبدا بەڵکو لە هەموو جیهاندا ، بەتایبەتی لە ئاسیاو ئەفریقادا .

لە کاتی سەردانەکەوەو لەو کاتەوە کە کۆنفرانسی (بەرەی خۆڕاگرتن وبەرەنگاربوون) لە طرابلس گیراوە ، حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لە خەمی ئەوە دابە ئەو مەترسی یە گەورانە دەرخا کە لەم جۆرە بیرکردنەوەیەوە سەر هەڵدەدەن و پرۆژەی بەڵێننامەیەکی پێشکەش بە کۆنفرانسە کە کرد کە ئامانجی ئەوەیە خەتی شانشل کردن و گفتوگۆکردن بخرێتەلاوەو هەڵوێستی بەرەنگار بوون و لێ ڕاپەڕین بگیرێ و بۆ ئەم مەبەستە ئامادەیی تەواوی خۆی دەربڕی کە تواناکانی حوکمی شۆڕش لە عراقدا بخاتە ژێردەستی بەرەوە .

لە جیاتی ئەوەی ئەم هەڵوێستە بەباشی وەربگیرێ ، حزب و شۆڕش لە عیراقدا

کەوتنە بەر هێرش و بوحتانی دڕندانە ، کە هیچ لێکدانەوە یان هۆیەکیان نەبوو جگە لە هەوڵدان بۆ تاکاندنەوەی ئەم هەڵوێستە رەسەنە رادیکالە . کە تاکە هەڵوێستی نەتەوەیی یە کە بتوانێ پێداویستەکانی سەرکەوتن لە مل ملانێی نەتەوە لەگەڵ دوژمنەکەیدا ، بینێ . لەگەڵ ئەوەشدا حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست زیاتر لە سەر هەڵوێستی مەبدەئی خۆی سووربوو . لەو باوەڕەدوە کەوا جەماوەری عەرەب بەخۆبەخۆیی تەواوی خۆی رێگای خۆبەدەستەوەدان لە رێگای بەرەنگار بوون جیا دەکاتەوە .

حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لەو باوەڕەدایە کە رێککەوتنەکانی کامپ دیڤید ، هەر چەند بڕ مەترسی بن ، جگە لە زادەی بیرکردنەوەی خۆبەدەستەوەدان بەولاوە هیچی ترنین ، و ئەگەر هەموو هێزە عەرەبەکان هەڵوێستی ناڕەزایی خەتی گفتوگۆکردن و خۆبەدەستەوەدان بگرنە بەر ، ئەوانەی خۆیان هاویشتۆتە باوەشی دوژمنەوە جڵەوکێش دەبنەوەو ئەمە دەبێتە هۆی وەستاندنی ئەو داهێزرانەی کە لە هەڵوێستی عەرەبیدا رووی داوەو وەزعێکی میللی سەرتاپاگیری ئەوتو دێتە کایەوە کە نەك تەنها ئەم جۆرە رێککەوتنە سەرشۆڕانە پڕشورەیە بەربەست دەکا بەڵکو هەڵوێستی دەست هەڵگرتن دەگۆڕێ بە هەڵوێستی بەرەنگاربوون .

رێککەوتنەکانی کامپ دیڤید توانی گەورەترین وڵاتی عەرەب لە شەڕی بەرەنگاربوون دەرکات و مەیدانەکەی لە هێزێکی عەرەبی شەڕکەری گەورە چۆڵ کرد کە مەیدانی عەرەب ناتوانێ دەستی لێ هەڵگرێ و پێی ئیستیعماری زایۆنی بەرەزامەندی عەرەبی لە لایەن فەرمانڕەوایەکی

عەرەبەوو لەسەر هەموو حاکی فەلەستین وا چەسپاندو دەرگایەکی بۆ دوژمن بۆ مامە لە کاری لەگەڵ نیشتیمانی عەرەب و هەموو جیهانی سێیەمدا کردوە کە سی بوساڵ لێی گیرابوو .

هەروەها ، بۆ ئیمپریالیزم ئۆری کرد کەوا مافی هەمیشەیی هەبە دەست نجاتە ناو کاروباری ناوچەکەوەو بە کەیفی خۆی بیجوڵێنی هەر پاش ئیمزاکردنی رێککەوتنەکانی کامپ دیڤید ، ئیمپریالیزمی ئەمەریکا پرۆژەیەکی تازەی بۆ چارەسەرکردنی تەنگوچەڵەمەی لوبنان بە باریدەدانی زایۆنی دوژمن هێنایە پێشەوە .

بەڵام ئەم شتانەی لە رێککەوتنەکاندا باس کراون مەترسی دارترین شتی نین چونکە رێککەوتنی وەکو ئەمە تەنها بەوەوە ناوەستێ کە تێیدا نووسراوە ، بەڵکو ئەوە گرنگە کە لە پاشدا ، لە کرداردا ، لێوەی دەبێتەوە .

ئەم رێککەوتنە ، دەرگا لە بەردەم دەسەڵاتی ئەمەریکی زایۆنی بەسەر ناوچەکەدا بەجۆرێك دەکاتەوە کە لە دەوروبەری ئیستیعماری داگیرکەرانەشدا وێنەی نەبوە . ئامانجی لە ناوبردنی هەر هەنگاوێکی پێشکەوتنخوازنەیە کە عەرەب لە تێکۆشانی درێژی خۆیاندا وەدی یان هێناوە هەروەها لە ناوبردنی هەر بزوتنەوەیەکی نەتەوایەتی شۆڕشگێڕ لە ناوچەکەدا ، نەك هەر ئەمە ، ئامانجی دابڕ کردنی نەتەوەی عەرەب و شیتاڵ کردنی پارچەکانی نەهێشتنی خۆناسینی و بنیاتنانی داورۆژی شارستانی یەتی کە تواناکانی پێیان بەخشیوەو دەبەوێ هەمیشە سەر بە ئەو سەرشۆڕی خواستی ئەوبێ و هەموو سامانەکانی بخاتە ژێر رکێفی ئەوەوە . لە راستیدا ، ئامانجی ئەم رێککەوتنە لەناوبردنی بوونی

عەرەبو دوارۆژی عەرەبە .

سەبارەت بە هەموو ئەراستی یانە ، سەرکردایەتی نەتەوایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست و سەرکردایەتی شۆڕش لە عیراقدا زنجیرەیەك کۆبوونەوەیان کردو تێیدا لە هەموو لایەنە مەبدەئی و تەتبیقی یەکانەوە ، لە وەزعەکەیان کۆڵیەوەو گەیشتنە ئەوەی ، لەبەر پڕ مەترسی یەتی ئەو وەزعەی پاش ئیمزاکردنی رێککەوتنامەکانی کامپ دیڤید بۆ دوا رۆژی خاکی داگیرکراوی فەلەستین و بزوتنەوەی رزگاریخوازو شۆڕشگێڕانەی فەلەستینی ، هاتۆتە کایەوەو لەبەر ئەوەی بە تەنگی ئەوەوەن کە ئەو داهێزرانەی هەڵوێستی عەرەبی کە سیاسەتی یەك لەدوای یەکی خۆبەدەستەوەدان دروستی کردوەو لەبەر ئەوەی لەسەر ئەو باوەڕەن کە ئەم شەڕە خەباتگێڕانەیەی دژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و بەشی بەشی و دواکەوتن بەرپابوە شەڕێکی نەتەوەیی یەو ئەو مەترسی یەی کە لەم هێرشە دڕندانەیەوە دێتە پێش بۆ وڵاتێك نیە تاوڵاتێکی تری لێ دەربازبێ و بۆ بەشێك لە نەتەوە نیە تابەشێکی تری لێ دەربازبێ ، بەڵکو بۆ دوارۆژی هەموو نەتەوەو ئامانجەکانیەتی لە یەکیەتی و ئازادی و سۆشیالیزمدا ، و کە مەیدانی عەرەبی هەمووی یەك مەیدانی مل ملانێ یەو دەبێ ئەو هەوڵانەی بۆ وەستاندنی ئەم هێرشە دەدرێن تێی برژێنرێ و کە هەموو توانا عەرەبی یەکان ، چ دارایی و چ سەربازی و چ بەشەری ، دەبێ بخرێنە خزمەت ئەم مل ملانێ مێژوویی یەوە بەشێوەیەکی تایبەتی لە بەرەکانی بەرنگاری داو کە مەیدانی سوریا و عراق یەك مەیدانن لە جەنگی دژی زایۆنی دوژمنداو کە ئەو مەترسی یەی وڵاتی عەرەبی مصر بەرەنگاری دەبێ لەو مەترسی یە کەمتر نیە کە فەلەستینی بەرەنگاری بووو کە هەر وڵاتێکی تری عەرەب بەرەنگاری دەبێ و لەوانەیە پڕ مەترسی و تریش بێ و کە گەلی عەرەبی مصر کە

لەپێناوی وەدی هێنانی پەیامی نەتەوەیی پێشکەوتنخوازی ئازادیخوازی خویدا بەخوێن و ئارەق و تیکەنانی ژیانی خۆی فیداکاری کردوە ، مافی ئەوەی هەیە نەتەوەی عەرەب لەم لێ قەومانەیدا بەشداری بکەن و لەگەڵیدا دژی ئەو سیاسەتانە بوەستن کە دەیانەوێ سەری پێدا نەوێنن و زەلیلی بکەن ، بۆیە بڕیاری ئەمانەی خوارەوەماندا :

یەکەم : رەفزکردنی تەواوی رێککەوتنەکانی کامپ دیڤیدو هەرشتێکی تر کە لێوەی بێتەوە .

دووەم : دووپات کردنەوەی باوەڕی بێ بەکو دوو بەوەی کەوا تاقە رێگای وەرشکاندنەوەی دەست درێژی زایۆنی ، رێگای بەرەنگاری یە نەك رێگای گفتوگۆو خۆ بەدەستەوەدان .

سێیەم : دووبارە دووپات کردنەوەی ئەوەی کە بەرەنگاربوونی زایۆنیزم ونەخشەکانی بەشێکە لە بەرەنگار بوونی ئیمپریالیزم و نەخشەکانی و لێك جیا ناکرێنەوە .

چوارەم : هێرشی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم گەیشتۆنە رادەیەکی ئەوتۆ لە دڕندەییدا کە هەڕەشە لە هەموو بوونی عەرەب و هەموو وڵاتە عەرەبەکان دەکات هەر چەند ئەم وڵاتانە لە سیستەم و بیروباوەڕدا جیاوازبن .

پێنجەم : پێویستە لە سەر دەوڵەتە عەرەبەکان کۆببنەوە بۆ بڕیاردان لەسەر شێوەی بەرەنگاربوون و بەکخستنی هەوڵ و دانانی هەموو ئەو تواناییانەی هەیانە بۆ بەرەنگاربوون و رزگارکردن .

شەشەم : دانانی مەیدانی سوریا - عراق بەشیوەیەکی مەبدەئی بە یەك مەیدانی بەرەنگاربوون کە عرق هەموو گرانایی خۆی تێ فڕێ بدا .

حەوتەم : پشتگیری کردن و داشداری کردنی عەرەبی فەلەستین لە زەمینەی داگیرکراودا لە بەر بەرەکانێ کردنی داگیرکاری زایۆنی و پرۆژە خۆبەدەستەوەدەرانەکاندا و پشگیری کردنی و داشداری کردنی بزوتنەوەی بەرگری فەلەستینی تا بتوانێ دەوری ئازادیخوازانەی شۆڕشگێڕانەی خۆی ببینێ .

هەشتەم : پشتگیری کردنی گەلی مصر بەشێوەی مادی و مەعنەوی تا نەهێڵێ رێککەوتنە سەرشۆڕکەرەکان ئیمزاو جێ بەجێ بکرێن .

نۆیەم : داوا کردن لە هەموو جەماوەری عەرەب و رێکخراوەکانی لە هەر جێیەبن و بەرگری فەلەستینی و هەموو هێزە نەتەوەیی و پێشکەوتنخوازەکان لە نیشتیمانی عەرەبدا بۆ کارکردن لە هەموو بوارەکانداو بەهەموو شێوەکانی تێکۆشان تاڕێککەوتنەکانی خۆ بەدەستەوەدان سەرنەکەون .

دەیەم : داواکردن لە هەموو هێزە پێشکەوتنخوازو سوشیالیستەکانی جیهان تا پاڵی نەتەوەی عەرەبدابن لەم جەنگەیدا .

حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە کاتێکدا ئەم هەڵوێستە دەردەخا کە لە بیروباوەڕەکانی یەوە وەرگیراوەو لە ئیمانی تەواویەوە هاتوە بە مەزنی ئەم نەتەوەیەو بە نوێ بوونەوەی لەدایك بوونی لە گیروگرفتداو بە دوارۆژی بڕشنگداری ، دڵنیایە لەوەی کەوا نەتەوەی عەرەب کە بێ ئیرادەی شۆڕشگێڕانە نیە ، دەتوانێ هەموو پیلانەکان وردوخاش بکات بەسەر هەموو کۆسپەکاندا زاڵ بێت و سەرکەوتن بەسەر دوومناندا وەدەست بێنێ .

بژی تێکۆشانی گەل دژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم .

بژی تێکۆشانی گەل لە پێناوی یەکیەتی و ئازادی و سۆشیالیزمدا

سەرکردایەتی نەتەوەیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست

١-١٠-١٩٧٨

تیشکێ سەرنجم بۆ: لێکۆڵینەوەی هونەری یاخود هەڵبزرکاندن؟

سۆران مەحوی

لەم چەندانەنەدا، ناميلكەيەكى بچوك ، لەچوار چێوەی باسێکی رەخنەییدا ، بە ناوی **(لێکۆڵینەوەی هونەری یان هەڵبزرکاندن ؟!)** کە لە نووسینی کاك عومەر مەعروف بەرزنجەیی بوو لەسەر پەڕاوەکەی کاك حسین عارف (چیرۆکی هونەری کوردی) کەوتە بازاڕەوە .

پێشەکی پێش ئەوەی بێمە سەر باس کردنی بابەتەکانی ئەو باسە ، ئەمەوێ ئەوە بدرکێنم کە چۆن خۆ ئامادە کردن بۆهەموولێکۆڵینەوەیەکی ئەدەبی گونجاو پێویستە ، بێ گومان ئەوەش بە دانانی چەندان بەرنامەو نەخشەی تایبەتی دێتە دی ،هەروەهاش بەو مێیە ، پێویستە لە سەر رەخنەگری رەسەن ، لەکارەکەیدا پەیڕەوی یەکی تەواو . لە پرۆگرامێکی زانستانە ؛ بکاتو لەو هەڵو مەرجانە لانەدا کە کەوتۆتە ئەستۆیەوە ... ئەگینا ئەنجام ؛ کارەکەی لەکاری رەخنەگری دەردەچێتو بێ ئەوەی پێ بزانێت دەخلیسکێتە نێو چەند مەبەستی لاوەکی یەوە .دیارە ئەوەش لەنرخو بەهای رەخنەکەی دێنێتەخوارەوە... جاگەر بمانەوێ لەم ڕوانگەیەوە بروانینە رەخنەکەی رەخنەگرو شەنو کەوێکی زانستانەی نووسینەکەی بکەین ، زۆر زوو دەگەینە ئەنجامو لەزۆر شتی شاراوە نیزیك دەبینەوە !! جارێ سەرەتا با بەو پرسیارە دەست پێ بکەین ، ئایا رەخنەگر لەرەخنەکەیدا تا چ رادەیەك مەبەستی پێکاوەو خوێنەرانی کەم تا زۆر بەمەبەستەکە ئاشنا کردوە؟ !

رەخنەگر کاتێك خامەی رەنگینی دەخاتە گەڕ ،پێی وایە ئەم شتێکی نوێ تری لە بابەتەکەی کاك حسین عارف وتووە :-

گوایە گلەیی لە نووسەری **(چیرۆکی هونەری کوردی)** ئەوەیە : ئامەوزووعی بانە چۆتە باسەکەیەوە و مێژووی (سەرەتاو سەرهەڵدانی) چیرۆکی هونەری لە ساڵەکانی (١٩٢٥ - ١٩٣٩) داناوە کە بەلای رەخنەگرەو وارەوابوو ، کاك حسین عارف بگەڕایەوە بۆ ساڵی ١٩٢٠م ، بۆ ئەو کاتەی رۆژنامەی پێشکەوتن لەوساڵەدا گرەوێکی بۆ پەخشانی کوردی سازکردو ئانجام پەخشانی (بۆچرووك)ی مستەفاسائیب و بەخشانەکەی جەمیل سائیب کە بەناوی (رۆژو بوونێك) ەوە بوو، بەخەڵاتی دووەمو سێیەم دەوریان لە پەرەپێدانی چیرۆکی کوردیدا گێڕا .. ئەمە لەکاتێکداکە نابێ ئەوە فەرامۆش بکرێ کە بەخشان نەك لەگەڵ چیرۆکی هونەری کوردیدا ، بگرە لەگەڵ چیرۆکی گەوێ ناگردانیشدا جیاوازی ئاسمانو ریسمانە ..چونکە چیرۆك بەندە بەسێ کۆڵەکەی تۆکمەی وەك (کاتو رووداوو پاڵەوان) جگە لەوەی ئەبێ بەروونیش لەرووی شێوەوە (سەرەتاو گرێ و کۆتایی) تیا دیارو ئاشکرابن.. ئەوانە لەلایەك ، لەلایەکی کەشەوە ، نازانم رەخنەگر چۆن پەی بەوە نەبردوەکە هەرکامێك لەو پەخشانانە دەگرین ، گەلێك دوورن لە ئاسۆی رووناکی چیرۆکی لە (خەوما) کەی جەمیل سائیبەوە کە کاك حسین عارف بۆ سەرەتای چیرۆکی هونەری کوردی داناوە ..

هەر ئەو غەفلەت بوونە ، پەل بەرەخنەگر دەکوتێتە باسێکی نەشیاو ترەوەو لەباتی ئەوەی داوی باسەکەی بە چەندان وشەی ناسكو شەفاف بچنێ، کە ئەوە یەکێکە لە هەلومەرجی رەخنەگرە رەسەنەکان ، کە چی کلیلی باسەکەی بە چەند وشەو دەستەواژەو رستەی بێ سەرو ژێر دەست پێ دەکا کە گومان نابەم تا ئێستا لە هیچ فەرهەنگێکی ئەدەبیدا بینرابێ .. تەنانەت لەو زاراوانە شەوە سەر دەکێشێتە شتە تایبەتی یەکانو مەبەستی شەخسی نووسەر دوە وەك دەڵێت :-

(من وای بۆ ئەچم ، کە نووسینەکانی ئەو سەر دەمەی نووسەر ، جگە لەجای شیرین هیچیان رووی دانیشتنیان نی یە لەکاوێژی ئەمەیدا ! !)

ئەگینا نووسەر ئەموەندە ا بێهەوا !!) نی یە . بۆ ؟ هەرهەمان نووسەر لە باسی ئەکنیکی چیرۆکەکانی ساڵانی دوای ١٩٧٠دا باسێکی درێژو لەبەر ناوی (خۆی!!)و لێکدانەوەی چیرۆکەکانی بواری کەم کەسی تری داوە ..ل٣٤ لێکۆڵینەوەی هونەری یان هەڵبزرکاندن ؟)

بەڵێ ئەمە (مشتێ نموونەی خەر بارێکە) ، وەنەبێ تاکە نموونەك بێ لە بژار کردنی ئەو بابەتە کە رەخنەگر رەخنەکەی پێ مەیاندوە ...

دوای ئەو کنەکردنو کەینو بەینە ، ئینجا رەخنەگر دێتە سەر شیتاڵ کردنو شی کردنەوەی بەرهەمەکانی چیرۆك نووس گوایە دەڵێ :-

کاك حسین بۆ ناوی چیرۆکە سادەکانی خۆی نابات ، کە لەرێزی پێشەوەی ئەو بابەتەن کە تەواو تووشی ئەم پەتایە بوونو تێکڕا دروشمی خۆنیشاندانن ...ل ٣٢ لێکۆڵینەوەی هونەری یان هەڵبزرکاندن ؟)

بۆ بەڵگەی قسەو نموونەی باسەکەش پەنجەی بۆ چیرۆکەکانی

(زۆری بە دەمەوەماوە ، مردن بۆ دووژمنی هەر دوولا ..... تا مامەی قوشمەی ئاژاوە چی ، راکێشراوە ... ل ٣٣ لێکۆڵینەوەی هونەری یان هەڵبزرکاندن ؟) .

جارێ لەسەرەتاوە . ئەو رایە رەت دەکرێتەوە . چونکە هەرگیز نەبووە ، وەك چەندان جاریتر لەو باسەدواوم ، بەرهەمی دوێنێ بەپێوانەی ئیمرۆ بپێوانەکرێت . ..

ئایا رەخنەگر زەمینەی پێش کەوتن یان دانەدواوەی ئیمرۆی نووسەر ، لە جاو دوێنێدا بەجی لەمەحەکەدا ؟! .. ئینجا بۆ ئەو مەبەستە ئایا رەخنەگر ئاورێك لە (کلافەیە ژانی توورە)ی چیرۆك نووس بداتەوە .. نەك بەرای من بگرە بە بۆ چوونی هەموو خوێنەرێ .جیاوازی عەرشو سەمایەو هەر یەکێك لەو چیرۆکانە ، ئەستێرەیەکی پرشنگدارن بە ئاسمانی رووونی مێژووی ئەدەبی کوردی یەوە ...

رەخنەگر دوای ئەو رەش بینیانەیو هەڵچوونە سایکلۆژی یەی ، لە دوورەوە دەکەوێتە تەقە کردن لەو بەرهەمانەی چیرۆك نووس کە تا ئێستا دنیای رووونیان نەبینیوەو بۆ ئەو مەبەستەش بەهەموو دڵنیایی یەکەوە ، کۆڕی زانیاری کوردی لێ تێژدەکا ئەو بەرهەمەی نیازی لە چاپ دانی هەیە بۆ چاپ ئەکەین ، ئەوە تا گرێ کوێرەی مەبەست دەکاتەوەو دەڵێ : -

(ئەمە حاڵو ووردبینی کاك حسین بێ ئاخۆ ئەو (بیبیلۆگرافیایەی) کە ساڵێك لەمەوبەر داویەتی بە کۆڕی زانیاری لە چ گێژاوێکدا بخولێتەوە . تا کورد ئەڵێ : شەنە لە مەنە کەمتر نی یە ل ٤٠ لێکۆڵینەوە هونەری یان هەڵبزرکاندن ؟!) ..

بریارێکی وەها (مطلق) بۆ خرابی بەرهەمێ کە هێشتا نەجوێتە بەردەستی خوێنەران ؛ کوتومت ئەو قسەیەمان دێنێتەوە یاد ؛ وەك (ماسی لە بەحرا سەودا بکرێ) وایە .. یان بەبێ بەڵگەو سەلماندن تفەنگ بە تاریکی یەوە بنرێت کە ئەمەش هەرگیز لە سیفەتو مەرجی رەخنەگری خاوەن زانستو زانیاری نی یە .. من بەلای خۆمەوە ئەڵێم : تۆ بڵێی ئەم هەموو هاندانەی رەخنەگر بۆ کۆڕی زانیاریو لە چاپ تەدانی ئەو بەرهەمە بۆ ئەوە نەبێ کە بەرهەمێکی کوردی کەمتربێتە بازاڕەوە لەکاتێکدا کە نامەخانەی کوردی ئیمرۆ زیاتر لە هەموو رۆژێك پێویستی بە کتێبە کوردی یەکان هەیە ؟!

رەخنەگر لەگۆشەیەکی رەخنەکەیدا ، بەدەنگێکی وەعزگەری یەوە ئاگادارمان دەکاتەوە لە دەستیاوو کینەکاریو هەموو ئارەزایی و گلەیی لەکاك حسین عارف ئەوەیە : کە گوێی بەو لایەنانە نەداوەو بەگوێی خوێنەراندا دەچرپێنێو دەڵێ : -

(نووسەر بە جۆرێکی سەرنج راکێشەر بایەخێکی تەواوی بەدەستیاوو مەسەلەی دۆستایەتی داوە ، لە بابەتی وای کۆڵیوەتەوە کە ئەك چیرۆك نین ، بەڵکو یاپارچە نووسینێکی سادەشی ئازمێرێ . ل ٤٣ لێکۆڵینەوەی هونەری یان هەڵبزرکاندن ؟!).

کارێکی سەیرە ! ئەمە کاتێك جێی خۆی دەگرت کە رەخنەگر خودی خۆی ئەو لایەنەی فەرامۆش نەکردابەو لە هەموو کەسانێ زیاتر بە دەربەست ئەو مەبەستەوە بهاتایە !! ئایا ئەبێ دەستیاو یان کینە لای رەخنەگر چی بگەیەنێت ؟!. کە بەلایەوە هەندێ لە چیرۆکەکانی لە ناوەڕاستی پەنجاکان بەدواوە، هەنگاونانێکی تازەو سوود بەخشە .. کەچی گوێی خۆی لە هەندێ لەو چیرۆکانە خەوانەوە کە بەلای خوێنەرانەوە مۆرکی کوردەواریو خۆماڵیتیان پێوە نی یەو تا دەرحاڵیش لەمشتو مڕان بۆ ساخ کردنەوەیان لەو ڕووەوە !! ..

بۆیە دەڵێم : - حەیفە مرۆڤێك خانوکەی خۆی شووشە بەندبێتو کەچی بەردە فڕکانەش بکا !!

ئینجا ئەوەی لێرەدا گرنگە تۆ بڵێی : ئەم دیمەنانە هەروا سووكو ئاسان بەخشکە بەسەر خوێنەراندا تێپەڕێو خوێنەری زیرەكو کارامە ئەو پەندەی لەمەر باوو باپیرانمان بۆ ئیمرۆ نەهێنێتەوە بەر چاوکە دەڵێ ئەم کاسەیە بێ ژێر کاسە نی یە) .

« گەربم ئەحمەد حوسێن »- ١٩٧٨-

- ١ -

« تەلی شیعر :-

من (کانی مەو پێکەنینم لەفرمێسکیچاوی هەوری گریاودایە
بەردا ریکم چێژی بەرم
لە تەراتی ردگم دایە ...
هەژانێکم هەکبەی خەمی هەژانەودم
لە تەوژمی وبژدان دایە
چەمەنێکم .... بوونم لەدەست کولم دایە !
لە دووایشا ... هەستبارێکم تەلی هەستم
لە دەروونی کاروان سەرای تەمەن دایە .

× × ×

- ٢ -

« خەندە :-

ئەی کجۆڵەی دەوار نشینی دڵی من
لە دوو تۆی عەشقی چاوانتا
بێ ئاوێنە خۆم ئەبینم !
نیگاکانم رەوە کۆتری دوای بالاتن
وورده لەنجەو ڕەوتی جوانت شۆڕەسوارن
بووکی خەندەی : لێوانی تۆم بۆ ئەهێنن ..

« گەریم ئەحمەد حوسێن »- ١٩٧٨-

« کورتە چیرۆك »

شەروالی دراوی ئەم خەڵکە بە ئێمە پینە ناکرێ

« زۆری نەما بوو تاڵەکانی مێشکی لە یەك بناڵێت ، بە تایبەتی پاش ئەوەی تابلۆکانی ئەو ئێوارەیەی ئەهاتەوە پێش چاوو لەگەڵ بەراوردکردنی ڕۆژانی زوویدا تێکەڵ بە وردە خەیاڵی ئەبوون .

دەنگێ لە گوێیدا ئەم ئاوازەی بزڵێ ئەدا

« رۆژێ منیش یاران شادی میوانم بوو ، بۆ باخچەی دڵداری ئەو گوڵی جوانم بوو .. »(١)

« دنیا بەهارێکی دەنگ بوو ، هەموو شەوێك کە لە کرێکاری ئەگەڕایەوە ، ئەچووە سەربانو لەسەر جێگاکەی ڕائەکشا .. لەگەڵ دڵخۆشی کارەکەیدا ، جگەرەیەکی ئاگر ئەداو لە وردە ئەستێرەکان ورد ئەبۆوە ...

هەموو پشووی هەینی یەك تا کاتی عەسر خۆی بەکاروباری ماڵەوە خەریك ئەکرد .. ئینجا ئەو جلەی لەبەر ئەکرد کەوا (٣) ساڵ بوو بە بەدروونی دابوو ، بەرەو بازاڕ ئەکەوتە ڕێ بە نیازی هەوا گۆڕینو لێ ڕوانینی لەهەڵسو کەوتی خەڵکەکە ..

ئەو ئێوارەیە لەگەڵ ئێوارەکانی تردا جیاواز بوو : لە فەلکەکە زۆر ورد ئەبۆوە.. ئامۆیی خۆی لەگەڵ تەنیایی بەرگەکەیدا ئەبینیەوە ... پێکەنینی سەرسامی بە رویاندا ئەپڕژان کاتێ کەسیان لێ ئەئەڕوانی .. کچێکی عەبا بەسەر سەرنجی ڕاکێشا چونکە تیشکەچاوێکی گرتە دەریای مەنگی چاوەکانی .. دیار بوو تازە هاتبووە شار ، بۆیە شێوەی هەنگاونانی ، گەپو سووراوی روخساری هەڵئەوەران ، لێرەدا بوو ئەیویست چاو لەوانی تر بکات ،ڕەتێکی دا...بە قینێکی بزەو نازەوە وتی : - ئۆی کاول بیت چ ڕێگایەکیت ...! ئەم بەپێکەنینێکەوە بەلایا تێپەری . بەرەومال ڕێ کەوتەوە ..

دوو ئافرەت دەرگای ماڵی سەر شەقامەکەیان کردوەوە.. بۆیەی دەمو چاوو ڕومەتیان کاڵ بڕبوە . یەکێکیان دیار بوو فریای خۆ جوانکردن نەکەوتبوو ، لایەك لەقژی ئاڵۆزکابوو ، بە دەستێکی ڕێکی خستو بەوی تریان ، قردێلەو تەوقەکەی پێوە لکاند ....

پێکەنینێکی سەرسامیو ڕقی تێکەڵ بەتفی ناو دەمی کردو ڕوی کردە سەر ئەخشەی پێ هەنگاوەکانی ئەوان .. ئاخێکی هەڵکێشاو خۆی کرد بەکۆڵانی لای ماڵەوەدا. هەرزەکارێکی بینی چاو بازی لەگەڵ ئافرەتێکی بەشوودا ئەکرد ، کە لە سەربان جێگەی ڕائەخست . لەگەڵ بینینی ئەم تابلۆیەشدا ئاوازێکی وێنەیی خەمناك لەناو مێشكو دڵو دەروونیدا دروست بوو،پرسیارێك لەناو مۆخیدا هاتوچۆی ئەکرد .. « یارە ئەم خەڵکەی بۆ وا گۆڕیوە ؟! »

هاورێیەکی خۆی بینی ، پرسیارەکەو تابلۆکانی ئەو ئێوارەیەی نیشان دا .. هاورێکەی پاش زەردەی پێکەنینێك دەستێکی قینی فڕێ داو وتی : -

- کاکی خۆم . شەروالی دراوی ئەم خەڵکە بە ئێمە پینە ناکرێت ..... !

- ئاخر بەدەست خۆم نی یە بەبینینیان زامدار ئەبم ..

- دە کەواتە پێبکەنە . چونکە دەرمانێکە بۆ زامداری ...

لەگەڵ ئەم وەڵامەدا .. لەناو پێخەفەکەشیدا هەر پێ ئەکەنی .. جارێ بە خەڵکەکەو تاوێك بە هاورێکەی خۆی ... »

١ - گۆرانی یەکی فۆلکلۆری یە

رەمەزان ئیبراهیم
سلیمانی

میهرەبان خاتوونی شاعیرو ئەڤین و چەکی شیعر

ئافرەتی شاعیریش وەکووهەموو شاعیرێکی خاوەن تواناو بەهرە دڵتەڕو هەستناسكو بیرو مێشك ڕوونو خاوەن سۆزە ، بەچەکی شیعری پاراوەوە بەخەیاڵی فراوانو رازاوەوە چوستو چالاکانە بەزرنگییەوە چووەتە مەیدانی زۆرانبازی ژیانوبەتواناو لێهاتوویی خۆیەوە چنگ بەچنگ ، روو بەرووی گێرەوکێشەو هەڵدێری هەمەجۆرە بەباوەڕێکی تەواوەوە وەستاوەو رێگای سەرفرازیو خۆشبەختی خۆی بڕیوەو گوێی نەداوەتە بەندوباوی گەندەڵی ناڕەسەنی ناو کۆمەڵ .

بەلێ ، ئافرەتی شاعیریش وەکوو هەموو پیاوە شاعیرەکان بە بێ جیاوازی رەگەز بیری لەو شتومەکانەی دەوروبەری خۆی کردۆتەوە بۆ هەموو کیرمەو کێشەیەکیش چارەسەرکردنێکی ریکوپێکی داناوەو بە چاونەترسیو دلێرییەوە لە کردەوەی ناوێلو نالەبار توورەبووەو سەرپێچی لێ کردوە . بەڵگەش بۆ ئەم قسانەمان (میهرەبان خاتون)ە کە ئافرەتێکی شاعیری کوردەو بەشیعر ، بەهەستی ناسك ، بەسۆزی نەرم ونیان بێزاریو وەڕسی لە واقعی تفتوتاڵی خۆی دەربڕیوە،بەئاشکرا بەوشەی ڕەنگینو زوڵاڵو بە هۆنراوەی کاریگەر بەرگری لە ئەڤینو خۆشەویستی کردوە . جا لەوەیە ئێوەی خوێنەری بەڕێز بپرسنو بڵێن ئایا : میهرەبان خاتون کێیە ؟

میهرەبان خاتون کچی مەلا حسێنی (١) مانی یە (مانی: گوندێکە کەوتۆتە ناوچەی بەرواری لەباکوری ئامێدی) . جگە لەوەش بە میهرەڤان خاتوون (٢)و میهرەبان بەرواری (٣) لەناو کۆمەڵی کوردەواریدا ناسراوە ، بەڵام ساڵی لەدایك بوونەکەی بەتەواوی روونو ئاشکرا نی یە ، ئێمە لە کتێبەکەماندا (ئافرەتە ناودارەکانی کورد) نووسیومانە لەساڵی ١٨٥٨دا ژیاوەو دوو سەرچاوەی تریش هەیە لەوبارەوە یەکێکیان ئەڵێت : لەسەدەی هەژدەهەمدا هاتووەتە دنیاوە (٤) ؛ ئەوی تریان دەڵێت : لە سەرەتای سەدەی هەژدەهەمدا ژیاوە (٥) . ئینجا ساغ کردنەوەی مێژووی راستەقینەی لەدایك بوونی میهرەبان خاتون لێکۆڵینەوەیەکی ناوجەیی دەوێ کە ئەم مەسەلەیەش لەم قۆناغەدا وابزانم کەوتووەتە ئەستۆی برا ئەدیبە کرمانجەکانی . ناوچەی بادینان .

میهرەبان خاتون ، ئافرەتێکی باڵا بەرزو کەڵەگەتو شۆخو شەنگ بووە ، لەگەڵ ئەوەشدا بەش بەحاڵی خۆی خوێندەواڕو تێگەیشتوو بووە ، بۆیە ناوبانگی لە هەموو ناوچەی بادیناندا سەری هەڵداوە ، شۆرەتی ئەو دەوروبەرەی تەنیوەتەوە ، کوڕوکاڵو لاوانی ئەو هەرێمە هەمیشە (٦) ئاخو داخیان بۆ هەڵدەکێشاو ئامەزرۆی ئەڤینی ئەو بوون ، هەوڵو تەقەلای ئەوەیان ئەدا کە ببێتە هاوسەری ژیانی ، بەڵام میهرەبان خاتون دڵی خۆشەویستی لە ئامۆزاکەی (فەتی ئەحمەد) بەولاوە بۆ کەسێکی تر نەدەخوریا (٧) هەردەم هەردووکیان لە ئاخی دڵەوە عەشقو شەیدای یەکتر بوو بوون ، کەسیش بە نهێنی ئەو خۆشەویستییەی نێوانیانی نەدەزانی .

میری بەرواری ئەو سەردەمە ناوبانگی جوانیو لێهاتوویی میهرەبان خاتونی بیستبوو ، بۆیە بەمەبەستی داخوازی کردنی ڕوۆی کردە ئاوایی مانیو مێوانداری بە باوکی میهرەبان کردو داوای لێ کرد کە کچەکەی بکاتە هاوسەری ، ئەویش بەم داخوازیە دڵشادو کەیف خۆش بوو ، بەڵام میهرەبان خاتون کە بەم کەینو بەینە دەزانێ گەلێ دڵماتەو غەمگین دەبێتو هەوری غەم ئاسمانی شادی لێڵو خامۆش دەکا . دونیای لەبێش چاو تەنگ ئەکا ؛ چونکە ئەم کردارە بەهیچ جۆرێك لەگەڵ هیواو ئامانجەکانیدا ناگونجێتو هەمیشە دوو دڵی دڵخواز بەناحەقانە لەیەك دەرەنجێنێت .

بەڵام میهرەبان خاتون بەدڵێکی سافی بێ گەردەوە بەنیازێکی پاکەوە بەڵێنی خۆشەویستی راستەقینەی دابووە ئامۆزاکەی کە لەو بەو لاوە لەگەڵ کەسێکی تردا ژیان بەسەرنەباتو دڵ بەکەسێکی تر خۆش نەکا تا ئەو رۆژەی ژیان دەباتە ژێر گڵەوە . هەر لەبەر ئەمەشە بەزیرەکانە بیری لەچەکی شیعر کردەوە کە تاکە رێگایە بۆ بەرگری کردن لە مافی خۆشەویستیو دڵداری ، لەناخی دڵەوە بڕیاریدا کە بەزاخاوی مێشك بە بەهرەی جوانو قەشەنگ بەوشەی پاراوو دڵراکێشەر ، بە چاوقایمیو پێداکرتن لەرووی کردەوەی ناڵەبارو ئەگونجاو بە توڕەییەوە رابوستێت ، پڕ بەدەم بەرووی ئارەزووی تەسکی ئەمو ئەودا بنرکێنێت . ئەوەشمان لەباد نەچێت باوکی میهرەبان بەوەی نەدەزانی کە کچەکەی پابەندی عەشقی دڵداری ئامۆزاکەیەتی، بۆیە بەشادمانیەوە حەزی لە خزمایەتی میر ئەکرد .

چەکی شیعر :

بەبیری رۆشنوبەهەستێکی ناسكو بەدڵێکی غەمگینەوە بەسەرهاتی دڵداریوخۆشەویستیو ئارەزایی خۆی لەو کارە ناپەسەندە بەم هۆنراوەیەی خوارەوە بۆ میر دەربڕی :

ئەمز چ بێژم چ بەیان کەم کی بحالێ من دزانێ ؟
مەخفیانان ئاشکرا کەم ئاە ژڤی دەردێ گران
ئاە ژ دەست عشقو ئەڤینا کەفتیمە تازیو شینا
کی دێ ساخ کت ڤان برینا ؟ چۆ ژ دل سەد ئاخوزان
دەردەگی زۆری گرانە عەقلو هۆش من چو نەمانە
مام پەیویلەو بێ خودانە کێ دبیە ئەف چ زەمان ؟
من نەما سەبرو قەرارە ، دل ژمن بوو پارە پارە
جەهەننەم.زۆرگەرموهارە لەو ژمنچو هەستوخوان(٨)
یێکە دل نابێت دوو جوار نابێتن محەبەت چ بۆخوار
تشتەکە ناچێتە بازاڕ نە بەدەست شێخو مەلان
دوودلا یەك دوو حەباندن زەحمەتە ژێکدی رەڤاندن
ئارەتا عشقێ بخاندن نابێتە شەرحو بەیان
عشق نزانیتن گەداهی عشق نزانیتن پادشاهی
شوعلە کە ژ نورا ئیلاهی هەروەکی رۆحو رەوان

کەمیر ئەو شیعرەی بیست،لە ناوڕۆکەکەی تێ گەیشت .زانی کە میهرەبان خاتون دڵی بە یەکێکی تر بە خشیوەو دڵخوازی هەیە بۆیە بەم تاکە بەیتە شیعرە وەڵامی ئەداتەوەو بەیەکجاری دەستی لێ هەڵئەگرێت و ئەڵێت :

بۆ ئەڤین ئینەچارە تشتێکی روهنە دیارە
ژداستانە تە دیارە هەر شوکور ئەی میهرەبان (٩)

بەو جۆرە میهرەبان خاتون بە چەکی شیعر ئامانجەکانی پێکاو دەستی لە دەست میر بووەوە بەگەیشتنی بە ئەڤینی راستەقینە لەگەڵ ئامۆزاکەی شاد ئەبێت .

پەراوێز :

١ - عبدالجبار الجباری - ئافرەتە ناو دارەکانی کورد. ١٩٦٩ ، کەرکوك ل ٥٠ .
٢ - انور بەرواری - دیرێکا مهرەڤان خاتونی -گۆڤاری دەنگی گێتی تازە ژمارە / ٢بەرگی /٢مارتی ١٩٤٤ ل ١١٥.
٣ - عبدالجبار محمد الجباری - هەمان سەرچاوەی پێشو .
٤ - انور بەرواری - هەمان سەرچاوەی پێشو .
٥ - گۆڤاری چیا - میهرەبان خاتوین - ژمارە /٢سالێ ١٩٧١ ل٣٥-٣٦ .
٦ - انور بەرواری - هەمان سەرچاوەی پێشو .
٧ - انور بەرواری - هەمان سەرچاوەی پێشو .
٨ - لەگۆڤاری چیا هەمان سەرچاوە ئەم بەیتە بەم جۆرە هاتووە :
« دوزەخێ پڕ ئاروماره لەو ژمن چون هەستو خوان»
٩ -لەم بەیتە شیعرە وا دەرئەکەوێت کە شیعرەکەی میهرەبان خاتون بریتی نیە هەر لەو حەوت بەیتە ،بەڵکو داستانێکی دوورو درێژەو ئێمە کەمێکمان لێ ی بەدەست کەوتووە ، جا هەر برادەرێك تەواوی ئەم شیعرەی لاهەیە بابێ زەحمەت بۆ مانیڕەوانە بکات پێشەکی سوپاسی خزمەت گوزاری ئەکەم .

جەبار جەباری

لە ناوبردنی نەخوێندەواری

ڕێگای گەشەکردنی باری کۆمەڵایەتی و ئابووری و سیاسی گەلە

ئاشکرایە کە نەخوێندەواری دەردێکی سامناکی کوشندەی کۆمەڵگای مرۆڤایەتـی بووەو هەر لە کۆنەوە ڕەگی ژەهراوی لە هەموو کون و قوژبنێکـی جیهاندا واکوتاوەو تا ئەمڕۆش زۆربەی گەلانی بە دواکەوتوویـی و ژێـر دەستی هێشتوەتەوە ..

بەڵام دەرکەوتنی گەلانی شۆڕشگێری پێشکەوتن خوازو بڵاوبوونەوەی بیرو هۆش لە نێوان گەلە سەربەستەکانداو بوونی ڕێکخراوی پەروەردەی ڕۆشنبیری و دامەزراندنی دەزگای پلان دانان بۆ ڕێکخستنی کاروبارو چاککردنی ڕێگاو بانی نێوان و لاتان لەو هۆیە گرنگانە بوون کە بوونە یارمەتی دەری پەرەسەندنی هێرشی نەهێشتنی نەخوێندەواری .

هەر وڵاتەی لە مەبەستێکی وستی باوەڕپێکراوەوە بەردو هێرشەکە ئەچوو (ضیجریاو سەنغال) هێرشی بەرەو نەخوێندەواریان بۆ ژیانەوەی لاوێکان کرد (هندو دۆمنیکان) لە پێناوی گەشە کردنی کۆمەڵدا کردیان ... کۆماری (مالی) بە مەبەستی فێرکردنی جوتیارەکان بوو کە بازرگانە کەوردەکان نەیان خەڵەتێنن ... وە (جامایکا) لە باوەڕی ئاینی و کۆمەڵایەتی‌یەوە بەدی هێنا . وڵاتە (عەرەبەکان و کوباو چین) بۆ ڕزگار کردنی گەل بوو لە ژێر دەستی داگیرکەرو ئیمپریالیزم

لە گەڵ ئەوەشدا ڕێگای نوێ فێرکردنی گەورە بە تەنها مەبەست لە خوێندن ونووسن و فێری کردارەکانی ژمارە نیە . بەڵکو مەبەست گەشەکردنی باری کۆمەڵایەتی و ئابوری و سیاسی‌یە هەروەها پەیوەندی دارە بە پێشەو زیادکردنی هۆش و توانای مرۆڤ لە کردارو بیریداو فێرکردنی و ڕاهێنانی لە سەر باوەڕێکی ڕاستەقینەو دوورکەوتنەوەی لەبابەت ئیشەکەیەوە لە پێناوی زیادکردن و چاککردنی بەرهەمدا ،

لەبەر ئەم ئەهمیەتەی نەهێشتنی نەخوێندەواری ڕێکخراوی (یۆنیسکو) لە یەکەم کۆنگرەی ساڵی ١٩٤٦دا بڕیاری دا کە هێرشێکی (دوەلی) بکا بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری لەم ڕووەوە دەستی کرد بە دامەزراندن و کردنەوەی چەند بنکەیەکی پەروەردەیی و فێرکردن لە وڵاتانی جیهاندا . وەکو بنکەی (سرس‌للیان) لەمیسر بۆ کردنەوەی دەورەو پێگەیاندنی کادری وڵاتە عەرەبیەکان .

سەرەتای دەست پێکردنی وڵاتان بۆ لە ناو بردنی نەخوێندەواری هەر یەکە پاڵپێوەنەرێکی تایبەتی هەبووە. لینین دەڵێ (دەوڵەت کاتی بە هێزە کە جەماوەرەکەی هەموو شتێك بزانێ‌و ڕای لە هەموو کارێکدا هەبێ ئەمەش بە کردەوەو هۆش‌و زانین دەبێ) . سەرکردەکانی سۆڤیەت لەو باوەڕەدا بوون کە نەخوێندەواری ماوەی جەماوەرنادا بۆ جێبەجێ‌کردنی ئەم وتەیە بەتایبەتی بۆ وڵاتێك کە بیەوێ بەرەو ڕێبازی سۆشیالستی بچێت . لە ساڵی ١٩١٧وە کەوتنە خۆیان بۆ فێرکردنی گەورە .

- پاش سەرکەوتنی شۆڕشی (کوبا) لە ساڵی ١٩٥٨دا دەستی کرد بە خۆ ئامادەکردن .. (فیدل‌کاسترۆ) لە مانگی ئەیلولی ساڵی ١٩٦٠دا لە ژێر دروشمی « لەسەر گەل پێویستە گەل فێری خوێندەواری بکا » ئەوەی خستە بەر دەم گەلی کوبا کە بەیەك ساڵ دەتوانن بە سەر ئەم دەردەدازاڵ بن . هێرشەکەیان لە ١/کانوونی دووەم ساڵی ١٩٦١دادەستی پێکرد و لە ٢٢/ کانوونی یەکەم ساڵی ١٩٦١دا ئەو ئاواتە دێرینەیان هێنایە دی، پێش تەواوکردنی ساڵەکە نەخوێندەواریان لە کوبادا نەهێشت .

کۆماری صۆماڵ لە ساڵی ١٩٧٤دا دەستی پێکرد ...بە یەك ساڵ نەخوێندەواری لە وڵاتدا نەهێشت . ئەو هۆیانەی بوونەمایەی سەرکەوتنی ئەم هێرشە بریتی‌بوون لە ئامادەکردنی هەموو پێویستێکی گرنگ لەلایەن کۆماری صۆماڵەوە ، بڵاوکردنەوەی باوەڕێکی سیاسی بەهێز لە ناو جەماوەردا ، فێرکردنی خوێندەوارەکان بۆ دەرس وتنەوە بەشێوەی (محاضرات لە تەلەفزیون‌و ڕادیۆوە ، دانانی لیژنە لە هەموو شارو قەزاو ناحیەو گوندێکا وەلێپرسراوی بەرامبەر هەڵسوڕاندن و جێبەجێ کردنی هێرشەکە ، قوتابیان هێزی کاریگەر بوون لە سەرخستنی هێرشەکەدا ، ئامادە بوونی هەموو نەخوندەوارەکان بە خواستی خۆیان بۆفێربوون.. لە بنەڕەتیشدا (ئیلزامی) بوو بۆیان . لە پاش ئەوە دەستیان کرد بە گواستنەوەی مامۆستایان‌و فەرمانبەران‌و قوتابیان بۆ شوێنە دوورەکان بۆمانەوە لەگەڵ دانیشتواندا ، ئەو پارەیەی کە لەلایەن شارەزایانی بێگانەوە بۆ ئەو مەبەستە دانرابوو (٥٠٠) ملێون شلن بوو .. بەڵام توانیان بە (٧٨) ملێون شلن نەخوێندەواری لە صۆماڵدا نەهێڵن .

زۆر کۆنگرەو کۆبونەوەی گرنگ لە جیهاندا گیراوە بۆ لێدوان‌و باسکردنی‌سەرکەوتنی ئەم پرۆژە مرۆڤایەتیە .

وەکو لە ساڵی ١٩٤٩دا لە شاری (سینو لە دانیمارك)و ساڵی ١٩٦٠ لە شاری (مۆنتریاڵ لە کەنەدا) .

« لەڕۆژی ٨ی ئەیلول ، ساڵی ١٩٦٥دا کۆنگرەیەکی جیهانی لە (تاران) گیراوو بڕیاری هێرشی نیشتمانی‌یان دا بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری لەو وڵاتانەدا کە نوێنەرەکانیان بەشداری کۆنگرەکە بوون وە کۆماری عیراق یەکێك بوو لەو وڵاتە بەشداربووانە .. وە هەر لەو کۆنگرەیەدا ئەو ڕۆژەیان کرد بەڕۆژی نەهێشتنی نەخوێندەواری‌جیهانی‌و بڕیار درا هەموو ساڵێك یادی بکرێتەوە .

لە ساڵی ١٩٧٠ لە نۆرین. جگە لەو کۆبونەوەو کۆنگرانەی کە لە وڵاتە عەرەبیەکاندا هەندێ لەووڵاتانەی کە بەشداری ئەو کۆنگرانە بوون دەستیان کردوە بە هەوڵدانی نەهێشتنی نەخوێندەواری وەکو تەنزانیا -ئیران . مالی‌کولومبیا . نایجر . لاوس . گینیا . گواتیمالا . مالیزیا . لیبریا . جامایکا ،

ئاشکرایە کەعیراقی خۆمان یەکێکە لەو وڵاتانە کە بایەخێکی تەواوی داوە بەم پرۆژەیە بەتایبەتی لە ساڵی ١٩٦٩ خۆی ئامادە کردوەو هەموو پێویستێکی بۆ تەرخان کردوەو هیچ کۆسپێکی نەهێشتوەتەوە .. چەندەها کۆنگرەی بەرزی گرتووە بەتایبەتی کۆنگرەی سێیەمی کەلە ساڵی ١٩٧٦دا لەبەغداد بەسترا وماوەی (٨) ڕۆژی خایاند .

بەڵگەیەکی ڕاستی‌یە بۆ سەرخستنی کە سەرکردایەتی شۆڕش سوورە لە سەر جێبەجێ کردنی .. ئەو بڕیارە گرنگەی کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەریکرد بۆ هێرشێکی نیشتمانی فراوان بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری بە شێوەیەکی ئیلزامی‌و هەنگاوێکی شۆڕشگێرانەی مەزنە بۆ ڕامالینی ئەم دەردە سامناکە لە عیراقدا .

هیوادارین گەلی عیراقمان لەو ماوە دیاری کراوەدا کە (٣) سێ ساڵە بەسەر ئەم دەردەدا زاڵ بێ‌و ڕووناکی بخاتە هەموو شوێنێکی وڵاتەکەمانەوە . باناوی عیراقی شۆڕش زیاتر بەرز بکەینەوە .

سەرچاوەکان

١ - التقرير النهائي والتوصيات ومجموعة البحوث والدراسات الميدانية لمؤتمر بغداد ٨-١٠ نيسان ١٩٧٦ .

٢ - تقرير حول الطرائق والوسائل المستخدمة في كوبا للقضاء على الامية .

٣ - محو الامية في الصين.

٤ - دراسات مقارنة في تجارب محو الامية .

- ئومێد کاکەڕەش -

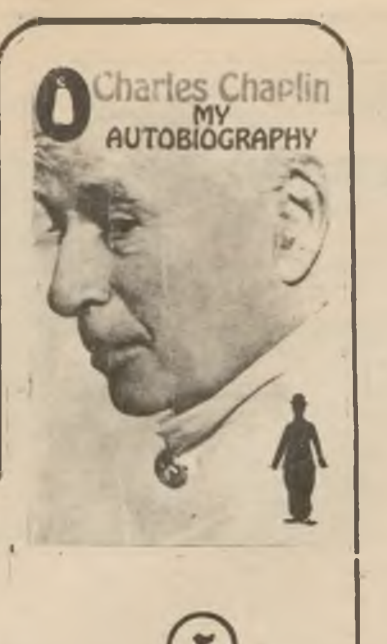

داستانی ژیانم

ئەمین شوان لە ئینگلیزیەوە کردوویە بە کوردی.

(٢)

وەرگیراوەتەوە . ئەمە سەرەڕای ئەوەی ئەو پێنج شیلینگەی کە من هەر هەفتەیەك لە جیاتی ووتنەوەی دەرسی دانس وەرم دەگرت‌و هەندێ کون‌و کەلەبەری ژیانمان پێ دەگرت ، لە ناکاودا بڕا .

ڕاستی‌یەکەی چونکە زۆربەی ژیانمان هەر بە کولەمەرگی‌و گیروگرفت دەبردە سەر ، ئەگەر شتێکی ناخۆشیش ڕووی بدایە ، من هەستم پێ نەدەکرد چونکە تامی شیرینیم نەچەشتبوو تا بتوانم لە تاڵی باش بتەم‌و لەبەر ئەوەی بێرینە بووم ، وەکو دەڵێن « بای دەرەوە » بووم‌و زۆر زوو ناخۆشیم لە بیر دەچۆوە . هەر کە لە قوتابخانە دەردەچووم ، یەکسەر ڕێی ماڵم دەگرتە بەر و تا دەگەیشتمە لای دایکم ڕانەدەوەستام هەر ئاوێکی پیس هەبوو،بە سەتڵ فڕێم دەدایە دەرەوەو دەچووم هەندێ ئاوی پاکم دەهێنا . پاش ئەوە بەرەو ماڵی (مەك‌کارثی) بەڕێ دەکەوتم‌و ئێوارەم لای ئەوان ڕادەبوارد . ئەمەش تەنها بۆ ئەوەی لە ژوورە ناخۆشەکەمان ڕزگارم بێ . ماڵی مەك‌کارثی ناسیاری کۆنی دایکم بوون‌و لەو کاتەوە کە ئەم ئەکتەرێکی هونەری کومیدی بوو ، ئەوانی دەناسی‌و- دۆستایەتی لەگەڵیاندا هەبوو .. ئەوان لە خانوویەکی خۆشی باشترین ناوچەی سەر شەقامی کینینگتن‌دا دەژیان‌و لەچاو ئێمەدا پاشا بوون . لەگەڵ (والی)ی ئاقە کوڕیاندا تاتاریکایی دادەهات پێکەوە یاریمان دەکرد ، زۆر جار چای ئێوارانیشم هەر لەوێ دەخواردەوە ،هەر ئەمە دەبووە هۆی ئەوەی گەلێ جار نانی شێوانیش لەگەڵ ئەواندا بخۆم ، هەموو جارێك دایکی والی کوڵێك گلەیی پێمدا بۆ دایکم ڕەوانە دەکرد کە بۆ سەریان لێ نادا ، منیش هەندێ تەوازۆ خوایم بۆ دەکرد چونکە دایکم لەو کاتەوە کە کەوتبووە بێوڵەتی‌و بەخت ڕەشی‌یەوە ، کەمتر دۆستانی سەرشانۆی دەبینی .

بێ‌گومان ، هەندێ جاریش لە ماڵ دەمامەوەو دایکم چای‌و کەلانەی بۆ دەکردم کە لانەم بەلاوە زۆر خۆش‌و بەتام بوو . جارجارەش سەعاتە وەختێك شتی بۆ دەخوێندمەوە ، منیش هەموو ئازای گیانم دەکرد بە گوێ چونکە ئەو بەڕاستی شێوەیەکی یەکجار دڵگیری هەبوو لە خوێندنەوەدا .

ئەمجارە ، هەر کە خۆم کرد بە ژووردا ، دایکم لای لێ‌کردمەوەو بە توڕەیی‌یەوە سەیرێکی کردم . دیمەنی توڕەی دایکم یەکجار ترساندمی چونکە گەلێك لە شتێکی خێو ئاسا دەچوو : ژنێکی لاوازی ڕەنگ بەڕیو چاوەکانی ، ئێش‌و ئازارو جەزرەبەی ژیانیان لێ دەباری .لە لایەکەوە ئارەزووی ئەوەم دەکرد دەربەڕم‌و خۆم لەو دیمەنە ڕزگار کەم . لە لایەکی ترەوە ، دڵم بواری نەدەدا بەجێی بهێڵم چونکە یەکجار هۆگری بووبووم . بە تیلە چاوێك سەیرێکی کردم‌و بە لالووتیکەوە وتی : ئەوە بۆ بۆخۆت ناچی بۆ ماڵی مەك‌کارثی ؟ قوڕگم پڕ بوو لە گریان . وتم ، ئاخر دەمەوێ لای تۆ بمێنمەوە .

ڕووی کرد بەولاوەو ئیگای وێڵی بەرەو دەرەوەی پەنجەرەکە فڕێ ...... « خێرا بچۆ بۆ ماڵی مەك‌کارثی‌و لەوێ نیوەڕۆژە کەت بکە ، چونکە هیچمان نیە بۆتی‌دانێم » .

لە قسەکانیدا ، هەستم بە توڕەیەك کرد ، بەڵام ورتەم لێوەنەهات .

بە کزی‌یەوە وتم : باشە ئەگەر حەز دەکەی دەڕوم ..

بزەیەکی کردو بە ئەسپایی کێشای بە سەرمدا « نا ، نا ، خێرابە بڕۆ .. » هەرچەندی پێم داگرت کە ئەڕۆم ، لەقسەی خۆی نەهاتە خوارەوە . ملی ڕێم گرت ، بەڵام.لە ناخی دڵدا هەستم بە گوناهباری دەکرد بەوەی کە بە تاقی تەنیا لەو کوختەیەدا بەجێی بهێڵم ، چ ئەوەشم بە بیردا نەدەهات کەوا لە چەند ڕۆژی ئایندەدا ، کۆسپێکی ترسناك چەقی ڕێگای پێ‌دەگرێ .

لە سەعات هەشتی شەوی (١٦) ی نیسانی ساڵی ١٨٨٩ لە (ئیستەین)ی (ولویرت) لەدایك بووم . هەر بە ماوەیەکی کورت پاش ئەوە ، گواستمانەوە بۆ (وێستسکوێر)ی سەر شەقامی (سانت‌جۆرج) لە (لامبێث) . وەکو دایکم دەیگێڕێتەوە ، دنیای ئەو کاتە یەکجار خۆش‌بووە. باری ژیانیشمان خراپ نەبووە : سێ ژووری پڕ لە ڕایەخ‌و ئەسپابی جوانمان هەبووە ... خۆم باشم لەبیرە ، هەرشەوە کە دایکم دەچوو بۆ شانۆ ، من‌و (سیدنی)ی برامی لەسەر قەرەوێڵەیەك درێژ دەکردو باش دامانی دەپۆشی‌و کارەکەرەکەمانی تەمێ دەکرد کە زۆر وریامان بێت . کە بووم بە سێ ساڵ‌و نیو ، هەموو شتێکم بە ئاسان دەهاتە بەرچاو : کە سیدنی برام - کە تەنها چوار ساڵ لەمن گەورەتر بوو - بتوانێ سیحربازی بکاو شلنگێك قوت بداو دوایی بە ئاسانی لە پشتی سەری‌یەوە دەری بکا ، ئەی من بۆ

بڕوانە: ل : ٧

قوتابخانەی تێکەڵاو بۆگوندەکانی ناوچەی کوردستان

« خوێندنی ئیجباری کۆترێکی باڵ ئەخشینەو . بەبامی زانست‌و ڕۆشنبیری‌یەوە بەسەر شاخ‌و قەدپاڵو دۆڵ‌و دەشتی سەوزی کوردستانا باڵەکانی لێك‌دەدات ... خێرو خۆشی بەسەرناسۆی چاوی منداڵەکانی جوتیاران‌و ڕەنجدەرانی‌گەلەکەماندا دەبارێنی‌و لە زستاندا ..لەتەك ئاگردانی‌پڕ لە پشکۆی دار بەڕوودا .. هەر منداڵە هەژارەو ڕەنگە‌ی‌نیگاکانی دەر ژێنە سەر لاپەڕەی کتێب ، لەجیاتی‌ئەوەی گوێ بۆ ئەفسانەی ترسناك‌و باسی دێوو درنج‌ڕابگرێ .. ڕۆشنبیری وەردەگرێ . لە بەهاران‌دائیتر هەر دەبینن بەرخەوانەو کتێبەکانی بە ژێر باڵیەوەیە... دەنگی ئاسکی ئەموو بارەی کاربلەو بەرخەکانی‌و قاسپەی‌کەوو [illegible] مام شوان هەرێو خۆیان ئاوازی ئەمرن‌وسەد ئەوەندە کوردستان دتڕفێن دەگەن .. لەهاوینیشا .. دسان بارچە جکەری جووتیارەکان ..«گروگاڵ » دەکەن بە درێژایی شەوانی پایز .. هەر چاویان‌دەبڕنە « ئەستێرە » ی بەرەبەیان‌و هیوای گەڕانەوەی‌قوتابخانە دەکەن .

خۆ ئەگەر زووتر بە ئاکا هاتبان .. ئێستا دەیان « پیکاسۆ » تابلۆی بۆ ژیانی جووتیارو سەیان دەکێشاو دەیان « بتهۆفن » ئاوازی شمشاڵی شوانەکانی لێ دەداو دەیان « نیرۆدا » دەنگی جەوساوەکانی دەهۆنیەوەو ڕایان دەکەیان بۆ خەڵکی جیهان ...ئێمەش گەلێکین .. لە وڵاتی شاخ‌و ڕووبارو کێلگەی گەنم‌و دارستاندا .

لە پێناوی ژیانێکی بەختیارو پڕ کامەرانی دا تێدەکۆشین.. خوێندن کرا بە خۆڕایی‌و . خوێندن کرا بە ئیجباری .. دوو هەنگاوی مەزن بوون بۆ گەیشتن بە هیوا . بەڵام شتێکی ئاشکرایە ، هێشتا منداڵەکانمان چاوەڕوانی دەستکەوتی ترن ، چاوەڕوانی ئەوەن کە لەهاوڕێ کیژەکانیان جیا نەبنەوەو ئەوان بەیەکەوە بەرخەوان‌و شەغرە کنشن‌و بیستان ڕنین‌و ڕەز چنن . هیچ کاتێ بیریان لەوە نەکردۆتەوە کە هەر لەم تەمەنە زووەوە دەکرێنە دوو لەشکر کە یەکێکیان کوڕەو زۆرداره .. ئەوی دیکەیان کیژەو زۆرلێکراوە .. ڕاستە منژوو شایەتی ئەوەمان بۆ دەدا کە کورد نایەوێ جیاوازی بخاتە نێوان ئافرەت‌و پیاو بە مەرجی ڕەچاوکردنی بەرزەوەندی گشتی ئەبێت . ئێستاش ئەوەی ئێمە لەو پارچە نووسینەدا مەبەستمانە ئەوەیە کە لەگەڵ ساڵی تازەی خوێندندا . ببینین کیژو کوڕانی گوند بەیەکەوە دانیشتوون‌و بە جووتە گوێ ڕادەگرن . با ... قوتابخانەکانمان ببنە مەڵبەندی تێکەڵاوی تا لە ئێستاوە ئەو دەرمانە ساز بکەین کە چارەسەری گیروگرفتی لاوەکانمان دەکا لە تەمەنی « هەرزەکاری »دا چونکە لێکۆڵینەوەی زانستی ئەوەی بۆ ڕوون بووەتەوە کە لە یەك جیاکردنەوەی کیژو کوڕ زۆر گیروگرفتی دێتە ڕێ لە کاتی هەرزەکاریدا بۆ نمونە وەك :-

١ - کیژو کوڕ لە ئاستی یەکدا دڵە لەرزە دەیان گرێ بەهۆی تێکەڵ نەبونیان لە گەڵ غەیری جنسی خۆیانداو واش دەکا هەر بە دوورە پەرێزی بمێننەوە ..

٢ - لە یەکدی دووری کیژو کوڕی دڵدار دەبێتە هۆی ئەوە کە زۆر موشتاقی یەکتر بن‌و ئەمەش کار دەکاتە سەر دەروونی هەردووکیان‌و لەمە خوێندن‌و کۆڕانکاری‌یەکانی ناو کۆمەڵیش دوایان دەخا .جگە لەوەی ئەم موشتاقی‌یە دەبێتە هۆی هاتنە کایەوەی هەندێ دیاردەی نابەجێ ؛ کە لە ڕەوتی کۆمەڵگا لایان دەدا .

٣ - دووری کیژو کوڕ ، وایان لێ‌دەکا چڕۆی هیچ هیوایەك لە دڵیاندا نەڕوێ چونکە کەسیان بە چارەنووسی خۆیان نازانن ئاخۆ کێ دەبێتە هاوسەری ژیانیان !!و لە ئەنجاما خێزانی بێ بناغە پێك‌دێ .

٤ - کە کیژ لە کوڕ جیا کرایەوە .. مانای وا بە سەربەست نیەو .. چینە زۆر لێکراوەکەیە کە لە پێشەوە باسمان کرد جا کە سەربەستیش نەبوو ئەوا باوك‌و برا وەك کەلوپەل بە سامان دەیگۆڕنەوە ..

٥ - بڵاو بوونەوەی دوودڵی‌و

هەندێ ڕووداوی سەیر لەناو کۆمەڵدا وەك ڕەدووکەوتن‌و فڕاندن‌و داوێن پیسی.

٦ - زۆر گیروگرفتی‌تر کە دێتە ڕێی کیژو کوڕ لەگەڵ یەکەم هەنگاویان بۆ زانکۆو ژیانی خوێندنیان بە تێکەڵاوی .

جگە لەو گیروگرفتانەش کە خستمانە ڕوو خوێندن بە تێکەڵاوی دەرمانیانە ... دیسان سوودی سامانیشی هەیە وەك لە جیاتی ئەوەی لە هەر گوندێك لە ژمارەی قوتابیەکانی لە نێوان (٤٠-٦٠) قوتابی‌دابە ، دوو قوتابخانە بکرێتەوە ئەوا باشتر نیە یەك قوتابخانەبێ ؟و جێنێك مامۆستا بن؟.. لە کاتێکا کە وڵاتەکەمان زۆر پێویستی بە مامۆستایە !...

جا هەزاران گوندی کوردستان چاوەڕوانی هێزی دڵسۆزانن لە پێناوی‌بنیاتنانی کۆمەڵێکی سۆشیالیستی‌و پێشکەوتوودا ....

تێبینی : بۆ نوسینی ئەم باسە تەنیا سوودم لە مەلزەمەیەکی (دکتۆر نومەیمە عەلی‌خان) ی مامۆستام وەرگرتوە .

« کاکل حەسەن »

گفتوگۆیەك لەگەڵ تیپی مۆسیقای ڕەواندز

● هۆشیار عبدالرحمان ●

لە خانوویەکی بچوکدا کە تەنیا ژوورێکی تێدابوو لەیەکێ لە گەڕەکەکانی ڕەواندزی خۆشەویستدا چەند منداڵێکی خوێن گەرم ، بەدەستە ئاسکەکانیانەوە هەندێکیان پەنجە نەرمەکانیان لەسەر تیرەی عودو کەمانەکانیان دانابوو ، وەهەندێکیان (ئوکۆردیۆن‌و تەپڵە) کانیان لەباوەش گرتبوو خەریکی (پرۆڤە) کردن بوون ، تێ دەکۆشان تا بتوانن بەهۆی ئەم هونەرەوە خزمەتی شاروگەلەکەیان بکەن‌و وابکەن کە هونەری کوردی بگاتە ڕیزی هونەری گەلانی تری جیهان ..

منیش بە پێویستم زانی ئەم هونەرمەندانە بەخوێنەوارانی ڕۆژنامەی «هاوکاری» ئازیز بناسێنم .

پێش ئەوەی گفتوگۆیەکەمان دەست پێبکا کاك (چەتۆ سالح) کە یەکێکە لەئەندامانی تیپەکەو هەروەها سەرۆکی تیپەکەیە ناوی ئەندامانی تیپەکەی پێ گوتم کە لەم ئەندامانە پێك‌هاتووە ...

- چەتۆ سالح سەرۆکی تیپ (کەمان)
- فاروق باپیر (کەمان)
- شێرزاد ئەکرەم (کەمان)
- ڕێبوار نوری (کەمان)
- ڕزگار جەودەت (کەمان)
- ئەحمەد جبار (ئۆکۆردیون)
- نیعمەت باپیر (تەپڵ)
- نەریمان ئاغا (تەپڵ)

سەرپەرشتی تیپ مامۆستا (زرار موحەمەد مستەفایە) زۆر جێگای شانازی‌یە کە مامۆستا زرار زۆر خوی ماندوو دەکا بۆ پەرەپێدانی ئەم تیپە ... کاك (چەتو) وتی :

- ئەگەرچی جەماوەری ڕەواندز (بەشی‌زۆری) هانمان نادەن بۆ فێربوونی مۆسیقاو دەستی یارمەتیمان بۆدرێژ ناکەن،ئێمە بەپێچەوانەوەڕۆژ بەڕۆژ زیاترکۆشش دەکەین‌و لێ‌ناگەڕێن هیچ گیروگرفتێك بەسەرماندا زاڵ بێت .

تاکو ئێستا هیچ گۆرانی‌یەکان لە ئێستگەو تەلەفزیۆن تۆمار نەکردوە ئەمەش لەبەر نەبوونی ماوەو نەبوونی پارەیە ، من ئێستا (پرۆڤە) لەسەر ئاوازێك دەکەم بۆ خۆم دامناوە بەناوی (سەرکەوتن)ەوە .

سەبارەت بەچوار هونەرمەندە شەهیدەکانی تیپی پەروەردەی سولەیمانی (فرمان ، کارزان ، ڕێبوار ، ئازاد) وتی :

- ئەمانە چوار خونچە گوڵ بوون لە ئاسمانی هونەری کوردی‌دا زور جێی‌داخ بوو کە زووبوونە قوربانی هونەر کەدەیان توانی بۆشایەکی گەورە لەهونەری مۆسیقادا پڕ بەنەوە لە سولەیمانی بەتایبەتی‌و لەکوردستان بەگشتی ، پێویستە لەسەر ئێمە کە هیچ دریخی‌یەك نەکەین بۆ ئەوەی ئەم بۆشاییە گەورەیە لەپاشە ڕۆژدا پڕبکەینەوە .

لەبابەت ئەو هونەرمەندەوە کە کاری تێ‌کردوە وتی : مامۆستا ئەنوەر قەرەداغی زۆرکاری تێ‌کردووم‌و هیوام وایە بگەم بەپلەی کاك ئەنوەر .

بڕوانە : ل: ٧

Institut Kurde de Paris

هاووڵاتییانی پارێزگای سلێمانیش لەگیروگرفتی گواستنەوە رزگاریان بوو

● لەم ڕۆژانەدا بەرێــز بەڕێوەبەری گشتی دەزگــای گواستنەوەو هاتوچۆ هاتــە پارێزگای سلێمانـــــیو نووسینگایەکی ئەو دەزگایــەی کردەدە بۆ هاتو چۆ کــردن لەنێوان سلێمانیو بەغــدادا بەم بۆنەیەوە ئاهەنگێکـــی سەرەتایی سازکـــراوەلە ئاهەنگەکەدا بەرێز جعفـــر عبدالکریم حسین جێگـــری پارێزگاری سلێمانیو گـــەلێ لە سەرۆك دائرەکانی شـــار ئامادە بوون . کردنەوەی ئەم نووسینگایەش بۆ هاتوچـــۆی نێوان پارێز گاکەو بەغدا بــە ئوتومبێلی تازەو هاوچـــەرخ هەنگاوێکی پیرۆزی ترە بــۆ خزمەتی هاووڵاتیان .

● لە بەرگرنکی ئــــەم نووسینگایەو پەیوەندی راستەو خۆی بەئیشوکـــــاری هاووڵاتیانەوەو بۆ شارەزابو-نیان لە چونیەتی هەڵسوکەوت کردن لە کەڵیاندا سەرمان دا لە بارەگای نووسینگاکـــەو حاومان کەوت بەهەندێ لـــە لێ پرسراوانیان بە هـــەوای سودی گشتی .

● هەر لە سەرەتـــــاوە بەرێز شەماڵ مەحموودمحەممەد بەڕێوەبەری نووسینگاکـــە باسی کردنەوەو ئیشو کارەت کانیانی کردو وتـــی :

× لێرەدا ئەمەوێ بەکورتی باسێکی سەرەتای دامەزراندنو دەست پێ کردنی ئیشوکـــاری نووسینگاکەمان بکەم . جاهەر لەدەست پێ کردنی ئاهەنگـــی کردنەوەی نووسینگاکەوە بەکەم ئوتومبێلمان بە خۆڕایـــی هاووڵاتیانی سوار کردو بردنی بۆ بەغداد ئیتر لەو کاتەوە هاتو چـــۆی ئوتومبێلەکانمان لە سلێمانیەوە بۆ بەغداد بە ڕێکخـــــراوی ئەوە دەستی پێ کرد بەژمارەی سێ ئوتومبێل لە هـــەردوو سەرەوە . وەکو ئاشکراشـــە ئوتومبێلەکانمان هەموو جۆرە هۆیەکی حەوانەوەی هاتوچۆ-کەرانیان تیایە وەکو ساردیو گەرمیو موسەجەلاتـــــی بەندوسیو کەلوپەلی تروەهەر ئوتومبێلە لەکاتێکی دیــــاری کراودا دەر دەچـــــێ بەکەم ئوتومبێل کە دەر دەچێ لەسلێمانیو بەغداش لەکـــات ژمێری ۳٫۳۰ی سەر لەبەیانی دەکەوێتە ڕێکاو کات ژمێـــری

یەکی دوای نیوەڕۆ دەگاتــــە جێگاو دووەمیشیان لەکـــات ژمێری ۱۰٫۳۰ی سەر لەبەیانی دەر دەچێو کات ژمێـــری چواری عەسر دەگاتە جێگـــاو سێ هەمیشیان کات ژمێـــری ۳٫۳۰ی دوای نیـــوەڕۆ دەر دەچێو کات ژمێری ۷ی ئێوارە دەگاتە جێگا . هەر ئوتومبێلێك جێگای ٤٣ کەسی تیــــــا ئەبێتەوەو نرخی هـــــەر جێگایەکیش ۱٫۱۰۰ دینارێكو سەد فلسە . هەروەهــــا نووسینگاکەمان لە ڕۆژێکـــدا بەدوو دەستەی فەرمــــان بەران دەوام دەکا دەوامـــی یەکەمیان لەکات ژمێری ۷ی سەر لەبەیانیەوە دەست پێ دەکات تاکـــــات ژمێری دووی دوای نیـــــوەڕۆ دەوامی دووەمیشیــــان لە کات ژمێـــری دووی دوای نیوەڕۆوە هەتا کات ژمێـــری حەوتی ئێوارە . کەواتە هـــەر لە حەوتی بەیانیەوە هەتـــا حەوتی ئێوارە دەوامـــــان هەیەو ئیشوکار جێبەجـــێ دەکەین . هەروەها ئــــەم دەوامە لەڕۆژانی هەینــــیو شودەکانیشدا هەر وایە . ئیشوکاری نووسینگاکەمان ئێستا لە شێوەی تاقی کردنەوە دایەو هەر بەسەرکەوتنیشـــی هەوڵ دەدەین فراوانتری بکەین ژمارەی ئوتومبێلەکـــــان زۆر بکەینو ئەوێش دەکەوێتــــە سەرشانی هاووڵاتیان ئەوێش بەیارمەتی دانو هاتـــــن بەدەنگمانەوە . هەروەهاچونکە ئێستا کە جێگای دائرەکەمان شوێنی وەستا ــــــــــ

ئوتومبێلەکانمان راستەوخۆ هی دەزگای خۆمان نیە، لەسەر بڕیارێکی بەڕێوەبەرایەتـــی گشتی وامان نیازە لــــــه داهاتـــــودا لـــــــە گەڕەکی کانیسکان مەڵبەندێکی گشتی بکەینەوە بۆ دائیرەو گەراج هەموو پێویستیەکـــی نووسینگاکەمان .

دوای ئەوەبە خوشکە شیریـن محمد صالح لێپرسـراوی بلیـــت بڕیـــــنو

لەهاووڵاتیان ئەوەیە کــــــە بەگوێرەی توانا یارمەتیمـــان بدەنو لەکاتی دیـــــاری کراودا بێن بۆکارت بڕیـــنو لەکاتەکانی دەرچـــووندا ئامادەبنو پەلە نەکـــــەنو لەسەرخۆبنو ئێمەشـــــس کەمتەرخەمی ناکەین چونکـــــە مەبەستی هەمـــــــووان هەرسودی گشتی‌یەو خزمەت **گوزاریو خۆش گوزەرانـــی هاووڵاتیانەو پاشەڕۆژیشـــــی**

وە هەرکاتی دەرچـــوون هات ئیتر ئێمە دەســــت دەکەین بە سەیرکردنـــــی بلیتەکانو هەر یەکە لە شوێنی خۆیدا دایان دەنێینو . ئـــەم دەست پێش کەرییەش بـــۆ ئەوەیە کە لەکاتی سواربونو دەرچووندا قەرەباڵغیو ناڕێکی روونەدات ، هەتا ئێستاش لــــە **هەموو سەفـــــــەری ئوتومبێلەکاندا وەکو سـەیرم کرد بێت لەکاتی سواربوونو**

عبدالکریم ... شید

شیرین محمد صالح

شەماڵ مەحمود

پارە وەرگرتنمان وت :

وەکو تاقی کردنەوەیـــەك کە بۆ یەکەمجار دەکـــرێ بەکورتی باسێکی ئیشوکارە-کانیانمان بۆ بکاتو ئەویش لە وەڵامدا وتی .

× هەر لەیەکــەم ڕۆژی دامەزراندنی نووسینگاکەمانەوە کە ڕۆژی ١٢-٩-١٩٧٨ بـــوو هاووڵاتیان زۆر بە گەرمــــیو بەقەرەباڵغی هاتن بەپیر ئـــەم تاقی کردنەوەیەوەو گەلـــێ خۆشحاڵو شادمان بوونو من بەش بەحاڵی خۆم هـــــــەر لەوکاتەوە ئەم تاقی کردنەوەیــە بەسەر کەوتوو دەزانم چونکە ئێستا سەرەتایەتیو هاووڵاتیان بەتەواوی ئێیان نەزانیوە لــــە کەڵكوسودە گشتی یەکانـــــی نەگەشتوون . ئیتر ئاشکرایە هەر بەشارەزا بوونیـــــان زیاتر رووەمان تێدەکـــــەنو ئێمەش بەهەموو توانایەکـــی خۆمانەوە ئامادەین کــــــــە بەباشترین شێوەو بەکیانـــی لە خۆبوردنەوە خزمەتـــــی هەمووان بکەینو داواشمـــــان

ئەنجامی هەمـــو هەوڵێـــك دەردەخا .

● ئینجا کاك عبدالکریـم رەشید لێپرسراوی هاتوچوو بەڕێ کردنی ئوتومبێلـــەکان لەنووسینگاکەدا وتی :

× هەموو ئوتومبێلــەکان کاتی دەرچوونی تایبەتیـــان بۆ دیاری کراوەو هـــــەر وەکو کاك شەماڵ وتـــی لەسێ کاتی دیاری کراودا لە هەر دوو سەرەوە دەردەچـــنو دەکەنە جێگاو ئیتر بەهیــچ جۆرێ لەوکاتانە دواناکەون ، مەگەر خوانەخواستە شکانو بەنحەریان لێ ڕوو بدات . جـا بۆیە دەڵێم پێویستـــه لــــە سەرهەموو هاووڵاتی یـەك کە ڕۆژێك پێش سەفەرەکـەی سەرمان لێ بداتو بلیـــت بکڕێتو ڕۆژی سەفەریشـــی نیو سەعات پێش دەرچوونـــی ئوتومبێلەکە لە بــــەردەم نووسینگاکەدا ئامادەبێـــت کە ئێستا بەردەمی ئوتێلـــی ئاشتی‌یە بەرانبەر بە کارگـــەی جگەرەکەیە .

دانیشتندا هاتوچۆکـــــەران پێخوشحا لی یەکی ئاشـــکرا دەر دەبڕنو ئەمەش ئــــەوە دەکەیەنێ کە هاووڵاتیـــــان بەسەنگێکی فراوانو پڕ بڕواوە هاتوون بەپیر ئەم هەنگـــاوە پیرۆزەوە دەمێکە چاوەڕوانی ئەم تاقی کردنەوەیە بــــوون کە لە گیروگرفتی نەقلیــــات رزگاریـــــان بێـــــتو بەئیسراحەتەوە سەفەرەکانیان بکەن چونکە ئوتومبێلەکانی ئێمە هەموو بابەتێکی حەوانەوەیان تێدایەو ئێمەش هەمیشـــــە ئەوەمان دەوێ کە هاووڵاتیان ئێمان رازی بنو هیوای گەشتی خۆشیان بۆ دەخوازین .

● بۆ زیاتر ڕوونکردنەوەی هەندێ بابەتی ئەم دەزگایـــە جارێکی تر گەڕاینـــــەوە لای کاك شەماڵی بەڕێوەبـــەرو هەندێ پرسیـــاری ترمـــان ئاراستەکرد .

● هاووڵا تی یەك بلیتـــی کڕیوەو لەکاتی دەرچوونـــی ئوتومبێلەکەدا دوا کەوتـــوە . ئەوە چی لێ دەکەن ؟

× هەر وەکو باسمان کرد دەرچوونی ئوتومبێلەکان کاتی تایبەتی بـــۆ دیـــاری کراوەو هەموو سەفەرێکیش ژمارەی تایبەتی خۆی هەیــەو لەسەر کارتەکە نوسراوە . جا ئەگەر وەکو ئێوە دەڵێـــن بەکێك لەکاتی دیاری کـراودا نەهات ئەوا ئیتر ئەو کارتەی کە کڕیویەتی بەتاڵ دەبێتەوەو ئێمە لەسەری دەنووسین بـۆ نووسینگای بەغدا لە نەهضەکە ٥٠٪ی نرخی کارتەکــــــەی بدەنەوە خۆ ئەگەر بشیــەوێ بەئوتومبێلی دوایی بـــڕوات ئەوا دەبێ کارتی تازەبکڕێتو ئیتر شوێنەکەی دەدرێـــت بەهاووڵا تی یەکی کە هــــەر لەوێدا کارتی تازەی بـــۆ دەبڕین . وە ئەگەر لەکاتـــی دەرچوونی ئوتومبێلەکـــەدا شوێن بەچۆڵی مابـــووەوەو خەڵکیش هەبوو بڕوات ئـەوا هەر لەوێدا کارتی بۆ دەبڕینو سواری دەکەین .

● کاك شەماڵ ، وەکـــو کاك عبدالکریم وتی ، هەمـوو کەس دەبێ نیو سەعات پێش دەرچوونی ئوتومبێل ئامـــادە بێ ، بەڵام من وەکو ســـەیر دەکەم ئێوە شوێنی لــەبارو چاکتان نیە بـــۆ ئـــەوەی چاوەڕوانی تێدا بکەن ؟

× کاکە وەکو باسمان کرد نووسینگاکەمان تازەیەو لەڕاستیشدا ئەم شوێنــەی ئێستامان زۆر بچووکە بـــه شێوەیەك کە شوێنی خۆشمان بەتەواوی نابێتەوە ، لەگـــەڵ ئەوەشدا هەر جێگایەکـــی بچووکمان لــــە بەردەم نووسینگاکەدا تەرخان کردوە بۆ شوێنی چاوەڕوانی هاووڵاتیانو وەکو باسیشمان کرد خەریکین شوێنـــی چاوەڕوانی بەباشترین شێوەی تازە دروست دەکەین بەجۆری کە هاووڵاتیان بێ تاقـــەت نەبنو خوایاربێت هەمــــوو شت ئامادەدەکەین بۆ ئەوەی زیاتر خزمەتی هەمــــووان بکەین .

● چاوڕوانی ئـــــەوە دەکەن کە لەسلیمانیەوە خەت بکەنەوە بۆ پارێزگاکانی تـــرو قەزاو ناحیەکان ؟

× وەکوو دەزانین دەزگای گشتی هاتوچۆو گواستنەوە لە سەرەتادا ئەم تاقی کردنەوەیەی لەنێوان بەغداو پارێزگاکانـــدا کردەوەو ئێستاش هـــــەر لەهەولێ ئەوەدان کە خەتـــی نێوان بەغــــداو هەمـــوو پارێزگاکان تـــەواو بکـــەن ئیتردوای تەواوبـــــوونو سەرکەوتنی ئەمانە رەنگـــــە بیریش لەو خەتانە بکەنەوە ،

● لە ڕێگا وەســـــتانو دابەزین هەیە ؟ .

× هەر لەبەر ئەوەی کــە کاتی دەرچوونو گەیشتنـــــە جێگای ئوتومبێلەکانمان دیاری کراوە چی لەبەغداوە بـــۆ سلێمانیو چی لە سلێمانیەوە بۆ بەغدا وا بڕیار دراوە لـــەم سەرو لەو سەریشەوە تەنهـا نیو سەعات لە توزخورماتـــو بوەستن بۆ نانخـــواردنو حەسانەوەی هاووڵاتیـــان ،

● بەڕای ئێـــوە ئـــەو ئوتومبێلانەی کە ئێستا هەتا-نە بەشی هاتوچۆی پارێزگاکە دەکەن ؟

× بەڕای من ئـــەگـــەر تاقی کردنەوەکە سەربکەوێـت کە هەتا ئێستا زۆر ســـەر کەوتوە ئەوا ژمـارەی ئــەو ئوتومبێلانەی ئێستا هـــەن

هەتا ئێستا شەش ئوتومبێلمان هەیە سیانیان لەم ســـەرو سیانیان لەوسەر هاتوچـــۆ دەکەن ، پشت بەخوا هـــەر بە سەرکەوتـــنو هاتـــن بەدەنگی هاووڵاتیانەوە ئێمـــە داوا دەکەیـــن کـــــە ئوتومبێلەکانمان بۆ زیاد بکەنو ئیتر چاوەڕوانی دوارۆژێکـــی چاکی لێ دەکەین .

● کاك شەماڵ وەکـــوو سەرەتایەکی تاقی کردنەوەکەتان چیتان هەیە بۆ هاووڵاتیان ؟ .

× هەموو دەزانن ئێمە لــــە هەموو ئیشو کارەکانمانـــدا مەبەستمان خزمەت گـــوزاریو خۆش گوزەرانی هاووڵاتیانـــەو وابزانم چەپڵەش بەدەســـتێ لێ نادرێ ! بۆیە دەڵێم کــــە پێویستە لە سەر ئەوانیـــش بەگوێرەی توانا پارێزگـــاری پرۆگرامو بڕیارەکانی ئێمــــە بکەنو لەکاتی دیاری کـراودا سەرمان لێ بدەنو پارێزگاری پاكو خاوێنی ناو ئوتومبێلەکان بکەن خۆیان بەخاوەنـــــی ئوتومبێلەکان بزانن ، چونکـه دەزگای ئێمە سەربە کەرتـــی سۆشیا لیستی‌یەو مولکـــی هەموانەو لەسەر هەمــووان پێویستە کە ئاگاداری بکـــەنو خوایاربێت لە داهاتـــــودا هاووڵاتیان لە گیروگرفتـــــی

حمه سعید حمه کریم فرج

پ. هاوکاری لە سلیمانی

بڕوانە : ل : ٧

بەرەو هەڵمەتێکی گشتی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری

● نەریمان ● — ١ —

هیچ گومان لەوەدا نی‌یە کە نەخوێنـــدەواری بەفۆرتێکی هەرە گەورەی سەرڕێگای پێشکەوتـــن ئەژمێررێت ، هەر چەندە سەدەها قوتابخانە لەهەمـــو کونجو کەلەبەری وڵاتەکەماندا کراوەتەوە هێشـــتا دوو ملیۆنو چارەکە ملیۆن کەسمان پتر لە خوێنـــدەواری بێبەش کراون ، حکومەتی نیشتمانی لە چوارســـاڵ لەمەوبەرەوە بیری لەم هەڵمەتە نیشتمانی‌یە کردوەتەوە، ئەوەبوو لەمایسی ١٩٧٦دا کۆنگرەیەکی فراوانی بۆگرتو دەیەها باسو لێکۆڵینەوەی تیادا شی‌کرایەوەو نەخشە بۆ چۆنێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری لەناو جەمـــاوەردا کێشراو لە ٢٢ی مانگی مایسی ١٩٧٨دا قانونـــــی ژمارە (٩٢) بڵاوکرایەوەو بەپێی ئەم قانونـــە ئـــەو نەخوێندەوارەی کە تەمەنی‌لەنێوان پانزدەو چلو پێنـــج ساڵە ئەبێت لە یەکەم ڕۆژی مانگی کانونی یەکەمـــــی ساڵی ١٩٧٨دا خۆی لە یەکێك لەمەڵبەنـــدەکانـــــی نەهێشتنی نەخوێندەواری ناونووس بکاتو دەســـت بکاتە خوێندن .

لە بەرئەوەی هەموو ڕۆژنامەو گۆڤارەکان ئەرکـی سەرشانی خۆیان بگرنە ئەستۆ لەڕۆژانی ٨و ٩ی مانگی ئابی ١٩٧٨ داکۆبونەوەیەکی راگەیاندن پێك هێنـــراو هەموو دەزگا چاپەمەنیو ڕۆژنامە گەری‌یەکان تیــــادا بەشداری‌یان کرد .

لەوساوە تا ڕۆژی ئەمرۆمان ڕۆژنامەو گۆڤـــارە کوردی‌یەکانمان ئەرکی ئەم پێویستی‌یە نیشتمانی‌یەیان خستوەتە ئەستۆو دەستیان کردوەتە چوونە نـــاو جەماوەرەوەو کەرەستەو نووسینیان لەم بابـــەتـــە بڵاوکردوە تەوە گۆڤاری (بەیان) نوێنەری تایبەتـــی خۆی ناردە پارێزگاکانی سلێمانیو دهۆك بۆ ئـــەوەی چستو چالاکی ئەم هەڵمەتە نیشتمانی‌یە بەخوێنـــەران رابگەیەنێت ، هەروەها گۆڤاری (رۆشنبیری نوێ بش) چالاکی‌یەکانی پارێزگای هەولێری لەم بابـــەتـــەوە بڵاوکردوەتەوە خۆ ڕۆژنامەی (هاوکاری) لەوســـاوە لەهەموو ژمارەکانیدا دەربارەی ئەم هەڵمەتەنیشتمانی‌یە چی بۆ هاتبێت بڵاوی‌کردوەتەوە ، ڕۆژنامـــــەی (بیری نوێ یش کەوتوەتەخۆیو بەشداری ئـــەم راگەیاندنەی کردوە ، ئا ئەم هەموو نوسینانە لە خۆیدا بابەخ پێدانێکی زۆر بەنرخەو مایەی شانازی پێکردنـــه ، باشتریش ئەوەیە لێی سارد نەبینەوە تا لــــەڕۆژی هەڵمەت بردنەکەوە نزیك ئەبینەوە ئـــەوا لەســـــەر نووسینو بیرورا دەربڕینو چوونە کۆڕی ئەم خەباتەوە دریغی نەکەینو نووکی خامەمان زیاتر بخەینە کـــار ..

ئێمەمانان کەلەسەرێکەوە (نووسەر)و لەسەرێکی ترەوە ئەرکی (مامۆستا)یمان کەوتوەتە ئەستـــۆ ئەبێت بچینە ریزی پێشەوەی ئەم تێکۆشانە وابەشـــس بەحاڵی خۆم بڕیارم داوە لەمەوپاش زنجیرە نووسینێك لەم ڕۆژنامە بەرێزەدا بڵاو بکەمەوە بەمەرجێك ئـــــەم چوارچێوەیە بگرێتەوە : (جاری باهەمومان بەکزاراوە بەکار بێنین ، رەگی نەخوێنـــدەواری لە جیهـــانـــی ئەمرۆماندا ، تاقی‌کردنەوەی گەلان ، قووڵیو فراوانی ئەم هەڵمەتە نیشتمانی‌یە ، هەوڵدان بۆ نەهێشتنـــــی نەخوێندەواری لەناو گەلی کوردی ئازیزماندا ، ئـــەو کتێبانەی لەم قۆناغەدا بەکار ئەهێنرێن پێویستـــی سەرشانی مامۆستاکانمان چی‌یە ؟ .... هتد ...)

ڕوویدەم لەبرا شاعیرو چیرۆك نووسو شانـــۆ گەری‌یەکانمان ئەکەم کە بەخامەی رەنگینیــــــان نەخوێندەوارە کوردەکانمان هانبدەن تا وەکو ئـــــەم هەلە لەدەست خۆ نەدەن .

گەشتێك بە جیهانی بێ دەنگیدا

لەم ماوەیەدا کۆمەڵەیەکـــی‌نوێ لە شاری هەولـــێردا کرایەوە ، ناوی کۆمەڵەکـــە« کۆمەڵەی کەڕولاڵە کانــــی هەولێر » ەو ئەندامەکانی ئەوکۆمەڵەیە نزیکەی پەنجاکەسنو دوانزە ئافرەتی ترش تـــازەهاتوونەتە ریزی کۆمەڵەکەوە.

دامەزراندنی ئەم کۆمەڵـــە . لەڕاستیدا هەنگاوێکـــــی گەورەیەو لەڕووی کۆمەڵایەتی-یەوە بایەخێکی دیارکـــراوی هەیە ، لەکاتێکا کە شۆڕشـــس بایەخ بە مرۆڤ دەدا لـــــە بەشداربوونی ئەرکــــــی کۆمەڵایەتی داو بە چاونکـــی مرۆڤانەتی دەڕوانێتە پاشــــە ڕۆژی مرۆڤ .

لەو سێ ساعەتەدا کــــە لەگەڵ ئەندامەکانی ئـــــەم

ئازاد جوهر

کۆمەڵە بێ دەنگەدا کۆبوبنەوە. کۆمەڵێ پرسیارمان خستـــە بەردەم سەرۆکی کۆمەڵەکـــە کاك - ئازاد جوهر - کـــە

دەرچووی ئامۆژگــــــای دراتاشی‌یە ، لەوەڵامداوتـــی :

- لە ئەنجامی بایەخـــی شۆڕشــــــدا بەمرۆڤو چارەنووسی مرۆڤ . لـــەم ماوەیەدا لێ‌پرسراوان هـــەوڵو تەقەللایان خستە کار بـــۆ ئەوەی لە کۆمەڵەیەکـــــی تایبەتی‌دا بەیەکترمان بگەیەنن. بۆ ئەوەی زیاتر سەرپەشتـــی زبانمان بکەنو دڵسۆزانەتـــر بەتەنگ گیروگرفتە کانماوە بێن ..

× باشە ئامانجەکانـــــی ئەوکۆمەڵەیە چین ؟!

- مەبەست لەم کۆمەڵەیـــە دروست کردنی هیوایــــــە بەرامبەرژیانو رزگارکردنمانە لە وگیروگرفتانەی رووبـــە رووەمان دەبێتەوە . وەهەروەها خەڵك . لە دانیشتنەکانماندا کۆمەڵە ئیش بۆ ئەوبێ کارانە دودۆزێتەوە ، کە تا ئێستـــا بێ‌کار ماونەوەو بڕیاریش‌وایـــە کەفێری مۆسیقاو بابەتـــــی کۆمەڵایەتی تربین .

+ بەلای ئێوەوەگەورەترین گیروگرفت چی‌یە کە لـــــە

ئەنجامی نەخۆشی کەڕولاڵی‌دا رووبە رووتان دەبێتەوە ؟

- بەپێچەوانەوە ، ئێمـــــە دوورین لە هەمـــــــــوو گیروگرفتێکی کۆمەڵایەتـــیو جەنجاڵی ژیانو خۆ شترین کاتبەسەردەبەینو

زۆریش بەتەنگ گیروگرفتـــی خێزانەکانمانە وەینو هـــەوڵ دەدەین بەبێ‌دەنگی چارەسەری کێشەکانیان بکەین .

لەکاتی دانیشتنەکـــەدا ، برادەرێکی‌تر بەنووسین ئـــەم **شتانەی بۆ تۆمارکردم :**

- ناوم نەهرۆیـــــــــەو

هەندێ لە ئەندامانی کۆمەڵەکە

لەدەرچوانی ئامۆژگـــام . بەڕۆژکار دەکـــەم و دوای نیوەڕۆش لە دارتاشی کـــار-دەکەمو خاوەنی چەند منالێکمو خۆم زۆر بە بەختەوەردەزانم. سەرەڕای کـــار کـــردن ئارەزوویەکی زۆرم هەیـــە لەیاری شەترەنجو تا ئێستـــا جەندەها جار سەرکەوتنـــم بەدەست هێناوە لەگـــــەڵ هاوڕێ کانی‌تردا . هەمـــو هیواشم ئێستا ئەوەیە کـــە خێزانەکەم فێری خوێندەواری بکەم .

هەروەها برادەرێکی تـــر نووسی :

- منسەرباری ئـــــەم نەخۆشی بە هێشتا ئومێـــدم **گەورەیە** بەرامبەر بـــــــە باشەڕۆژو بەهیواوە تەماشای ژیان دەکەم . هەروەهـــــا ئارەزووی وەرزشیشم هەیەو

بەئومێدم لەم لایەنەوە بکەمە ئاواتو سەرکەوتنی زیاتـــر بەدی بێنم .

کاك ئازاد جەوهـــــەر « سەرنجێکی‌تری سەبـــارەت بەبابەخدانی شۆڕش بـــــە کەڕولاڵەکان دەربڕی :

- بەستنی کۆنگرەیەکـــی تایبەتی بۆ کەڕولاڵەکـــان نیشانەیەکی دڵسۆزانەتر بـوو لە هەڵوێستی مرۆڤایەتـــی شۆڕشو گەلێك ئەنجامـــی ئیجابی دابە دەستـــــەوەو هیوای ئێمەی بەرامبەربە ژیان گەشترکردەوە .

+ ئومێدی داهاتووتـــان چی‌یە ؟! .

- لەم ماوەیەدا بڕیاروایـــە کە جێگایەکی رێكو پێکتـــر ، وەك مەڵبەندێکی گرینگـــی کۆمەڵایەتی بۆ ئەم کۆمەڵەیـــە بکرێتەوە ، کە ئەمیا بەخـــە هەموو ئومێدمان بـــوو . وە هیواش‌دەخوازین کەلەهەنگاوی قەڵاچۆکردنی نە خوێندەواری‌دا بەشداری بکەیـــــــنو ئێمەش بـــــــە رۆڵـــی خۆمان ، تەقەللای زیاتـــر بدەین کە نەخوێندەوارەکـــان فێری نووسین بکەیـــــنو کۆمەڵەکە هەمووی بکە بن بـــە خوێندەوار .

پ - هاوکاری لەهەولێر

Institut Kurde de Paris

نەژاد عەزیز سورمێ و چەند رایەك دەربارەی شیعرو ئەدەبی کوردی

لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ شاعیری لاو نەژادی عەزیز سورمێ ئەم گفتوگۆیەمان سازدا ..

محمد موکری ئامادەی کردووە

ــ : بۆ تا ئێستا شیعری کوردی ئەو ناوبانگەی نیــــە کە شیعری میللەتانــــی دەوروبەر هەیانە ؟

ــ : ئــەوە شتێکــی ئاشکرایە کە بۆچــی ئــەو ناوبانگەی نیــە .. جــارێ پێشەکی ئەدەبی هەمــــوو نەتەوەیەك لە مێژوو و بــارو زروفی نەتەوەکە خۆی جیــا ناکرێتەوە ، بەڵام ئەمە ئەوە ناکەێنێ کە ئێمە لە هەمـــو وەختێکدا دەتوانین ئەمــــە بکەین بە پارسەنگی هەڵسە ـ نگاندنەکانمان .. ئەوەتا بــە دەبان نەتەوە ، تۆانیویانــــە لە تەك چالاکـــیـــــە کۆمەلایەتیەکانیاندا لایەنـــی ئەدەب و رۆشنبیریشـــــــس فەرامۆش نەکەن ..

کەواتە دەبێ بڵێـــــن (وەرگێڕ) مان نیە ، مـــن ئەمە ناڵێم . ئێستاکە تـــا رادەیەك ژمارەیەکی چاك لـــە ئەدیب و رۆشنبیرەکانمـــان دەستیان داوەتە ئەم کارە . بەڵام لێرەدا دوو نوختە دێتە کۆزێ .. کە بەرای مـــــن بووەتە کۆسپێکی سەخت لە کاری وەرگێڕاندا .. «مەبەستم وەرگێڕانی شیعری کوردییە بۆ سەر زمانە دراوســـێ و بێگانەکان .»

یەکەمیان ئەوەیە کـــــە وەرگێران لە لای ئێمە وەکــو « ئیختصاص » نیە .مەسەلەن تاکو ئێستا وانەبووە کـــە زمانزان و رۆشنبیرێکی ئێمە خۆی بۆ (وەرگێران) تەرخان بکات . چونکە بەس نیە تەنها شیعر وەربگێڕدرێت...کەواتە ئەو وەرگێڕەی کە هەشمانە هەر لەوە ردتی نەکردوە کـــە جاروبار شیعرێك یاخـــود (حیرۆکێك) یکی بەدڵ بووە و وەری گێڕاوەتە سەر زمانی عەرەبی « ئەلبەتە زمانەکانی تر مەگەر بە دەگمەن ..تاکو

نەژاد عەزیز سورمێ

تەرا » وەکو ئەوەی کە لــــە رۆژنامەی « الفکر الجدید »و (العراق)دا هەیە . ئەلبەتــە ئەمەیشیان بە دەوری خۆی لە قالبی ئیعتیاراتێك ناحەتــــە دەردەوە بە هۆی ئەوەی کـــە کارەکە نەخشەکێشراو نیە . دووەمیان:مەسەلەی وەرگێرانی وتارێك یاخود لێکۆڵینەوەیەك بە هەر جور . بەڵام من وای دەبینم کەلەوەرگێڕانی بەرهەمی داهێنراوەدا.وەکو شیعر یاخود چیرۆك .. تاد ، هـــــەر ئەوەندە بەس نیە کە زمانەکە بزانێ ، دەبێ لە پاڵ ئەمەشدا وەرگێڕ سەلیقەو حەشــــەی ئەدەبیشی هەبێت ئینجا ئەگەر بتوانێت شیعرێك یاخـــــود حیرۆکێك وەربگێڕێ .. ئیتر وەرگێڕان هونەرێکە بـــــۆ خۆی .

: بانی کەم دەسەلاتــــی وەرگێرەکانمان بووەتە هــۆی ئەمە ؟

ــ: بە تەبیعەتی حاڵ .بەڵام دیسان بەو جۆرەش نیە کــــە وەرگێرمان هەر نەبێـــــت . حەندانێکمان هەن کە بتوستە حاکی مەردانەیان لە بیرنەکرێت لەوانە لەبێش هەمووبانـــەوە مامۆستا (محمدی مەلاکەریم)و هەروەها دکتۆر مــــــــارف خەزنەدارو لە رۆژنامــــــەی (العراق) یشدا مامۆستایان (محمدبەدری و عەباس بەدری و فاتح مەلاکەریم و لەتیـــــف هەڵمەت و حەندانی ترشــــــی

ــ:بەرای من ئەگەر شاعیر خۆی بتوانی شیعرکانــــی خۆی تەرجەمە بکات چاکترو لەبار ترە ..

ــ: راستە . بەڵام بــــــە مەرجێك شارەزایەکـــــی تەواوی لەو زمانە هەبێت کە بۆی وەردەگێرێ .

ــ: (دڵدارەکەم) . وەکـــو نووسەرێك لە رۆژنامەیەکـــدا کردبووی بە سێ بەشەوە . رای تۆ حۆنە

لەگەڵ ئەو دابەشکردنـــە .

ــ: من خۆم هێشتـــــا دەستم نەداوەتە شیعـــــر . شیعرەکانی (صلاح شوان) م بێ خۆش بووە هەمیشـــــە دەمخوێندنەوە .

(صلاح) زمانێکی شەفافی هەیە ، من حەز لەو زمانــــە دەکەم ..

بۆ ئەوەیش کە نووسەرێـك (دڵدارەکەم)ی کردوە بــــە سێ بەشەوە « وا دەزانـــم مامۆستا محمد بەدری بوو لە رۆژنامەی (العراق) دا خۆی کردوویەتی بە سێ بەشـــــــ .یەوەك نووسەرەکە .

بەهەر حاڵ « دابەشکردن » وا دەزانم هیچ لە مەسەلەکـــە ناگۆرێت . حونکە مـــــرۆڤ نەختە بۆ هەموو شتێك داینێ ناتوانێ ئەمە لەگەڵ شیعـــردا بکات ..

ئەگەر (دڵدارەکەم) هەزار بەش بێت و یەك بەش بێت لـــە (صلاح) جیا نابێتەوە .

ــ(زریان) گۆمەلـــــــــە هۆنراوەکەی (ئەنوەر جاف)، چی لە بارەوە دەڵێی ؟

ــ: هەر لــــــــە (وەرزی سەرهەڵدانی فەرهاد)ەوە کە لە ژمارە تایبەتیەکەی (بەیان)دا بلاوی کردەوە ، تاکو دەگاتـــە (خاك و زریان و خۆشەویستی) یەکەی . ئـــــــــەنوەرم

خوێندۆتەوەو کاری تـــــێ کردووم ..

جیهانی ئەنوەر جیهانێکـــی وەنەوشەییەو پڕە لە خەون ..

بەکەم دیاردەی من هەستم پێ کردبێت لە شیعرەکانـــی (ئەنوەر)دا (شێـــــوە) و (ناوەرۆك) شان بە شانـــی یەکتری و لێك جیا نابنەوە، کە ئەمەش شاعیریەتی ئـــەنوەو پیشان دەدات .. دیســـــان ئەنوەر بەرای من لە مەسەلەی (جوانکاری)شدا سەرکەوتوو .

(زریان) ی ئەنوەر لـــــە لای من هەر هەمان ئـــــەو زریانەیە کە لە رۆژانـــــی منداڵیمدا لە (بەفرەرۆژە)کاندا خلۆری دەکردمەوە . پەنجەو گوێی دەتەزاندم بــــــەڵام خۆشەویستی یەکی ئەوتۆ لە دڵمدا ئاگردەدا لـــــــە خۆشەویستی ئەو پشکۆیانـــە زیاتر بوو کەوا گەش گەش لە ئاگردانی بەر سۆبەکەمـــاندا دەسووتان و منیش خۆم بـــێ گەرم دەکردنەوە .

ــ: خۆت دەربـــــــارەی (ئەوشەوانەی خەوم نایــێ) چ دەڵێی ؟

ــ: ئەوەی وتومە . وتومــە لە (ئەو شەوانەی خەوم نایێ) دایە و هیچتر ..

ــ: لەم بەینەدا خەریکــی تەرجەمەی ، جەند تەرجەمــە یەکی نایابتم دیوە ، خــۆت چۆن دەبینی پاش ئـــەوەی رووت کردۆتە ئەم کارە ؟

ــ: راستە حەند بەرهەمێکم لە حیرۆك و شیعر کـــردووە بە کوردی . بەڵام جارێ لـــە سەرەتا دام بزانین دەگاتـــە کوێ .. تەنها ئەوەندە دەڵێم کە ئێمە زۆرمان پێویستی بە وەرگێرانی ئەدەبیاتی بێگانــە هەیە .

ــ: وەکو خوێنەرێك،دیسان وەکو شاعیرێکیشـــــس چیرۆکی ئێستای کــــوردی چۆن دەبینی ؟

ــ:چیرۆکمان هەیە ،چیرۆکی چاکیشمان هەیە بەڵام نابشاـ رمەوە هەندێ جار کە بـــازێ شت دەخوێنمەوە بە نــــاوی چیرۆك نووسراوە زۆرم پــێ ناخۆش دەبێت ..

بە داخەوە لەلای ئێمــــە (بیری راگوزاری)یش بووەتە چیرۆك !!

ــ: باشە تۆ جیاوازی یــەك لە نێوانی شیعرو چیـــرۆکدا بەدی دەکەی ؟

ــ: کە بڵێم (شیعر)شیعرەو (حیرۆك) یش چیرۆك لەوانەیە بە سەیری بزانی ..

هەر چی چۆنێك بێـــــت جیهانی چیرۆك بەربەرەوڵاَ ترە ، بەڵام رەنگی شیعر تۆخترە.. لە هی چیرۆك .

لەگەڵ ئەوەشدا چیرۆکهەیە بە زمانی شیعر دەنووســری ، یاخود شیعر ئامێز دەبێـــت ، شیعریش گەلێ جار بە بینـــای درامی لە چیرۆك نزیــــــــك دەبێتەوە .. لە هەمـــــــــوو حاڵەتێکیشـــــــدا (چیرۆك) حیرۆکەو (شیعر)ــــــش شیعرە .

باس هەیە چیرۆك نووس ناتوانێ دەربڕێ بـــــەو شێوەیەی کە شاعیر لـــــــە شیعرێکیدا دەری دەبڕێ و بــە پێچەوانەوەش ..

ــ: ئەشێ شاعیر بێ بــــە ئەکتەر ؟!

ــ: (ئەکتەر)یش دەبێتــە (شاعیر) چونکە هەردووکیان هونەرمەندن .

ــ: بەرای تۆ شیعرکانــت رێو رەچەیێکی تایبەتیـــان هەیە ؟

ــ: من جارێ لە سەرەتـــا دام . بەڵام گومانیش لەوەدا نیە کە سەیری ئاسۆیەك دەکەم .. ئەگەر تاکو ئێستا نەیانبووبێ ، دەبێ (بەیانـــێ) بیان بێت .. ئەگەر وانــــەبێ زۆر بە ئاسایی واز لە شیعـــر نووسین دەهێنم ..

ــ: باشە تۆ چ دەکەی بــــە پیوەر ؟

ــ:ژیان و تاقی کردنەوەکانی و ژانەکان دەبنە پێوەر .. مـــن هەرگیز بیر لەوە ناکەمــــەوە رۆژێ ، رۆژگارێ دابنیشم و بە پێی پێوەرێك شیعـــــــر بنووسم ، بەڵام ئەمە مانـــای ئەوە نیە کە بەرەڵا بم ..

ــ:کام دێرە شیعری کوردی کاری تێکردویت و زۆرت بە دڵە ؟

ــ: هەزاران دێرە ، ناتوانم دەسنیشانیان بکەم .

ــ: باشە ئەمەیان قەبناکە: ئێستا دەشێ بزانین کامـــام شیعرت بە دڵ نەبووە ؟ بۆ؟

ــ: هەر لە شیعرکانی خۆم بە دەیان شیعرم بە دڵنەبووەو دڕاندومن .. چ جای هی تر.. کە لێم دەپرسی بۆ ؟ دەڵێــــم (نازانم)

ــ: بە لای تۆوە وشــــە چ دەگەیەنێت ؟

ــ: وشە جیهانێکە بۆ خۆی، تەنانەت کەونیشە بە گشـــت هەورازو نشێوەکانیەوە ..

هەموو خەون و خەیاڵەکانی شاعیر لە ئامێزی وشەدایە.. بۆیە وشە خۆشە ویستە .. دڵدارە ..

من وای دەبینم ئەگەر وشە نەبوایە زۆر شاعیری ئــــەم دونیایە بە هەناسە تەنگــــی و پشی سواری دەمـــردن .. کەواتە لێرەشدا وشە ژیانــە ..ژیان بەهەموو تاڵـــــی و شیرینیەکانی ..

بۆ بەدری خان

بۆ ئەوەی خەم
وەکو لاولاو ، نەئاڵیتێم
جەورو ستەم
نەشێوێنێ رێبازی رێم
لە ناو دڵتا
لە ناو باخی سینەی گوڵتا
بکەرەوە جێم
ئەی بەدری خان
ئەزانی چل ساڵی خشتە
خۆشەویستی تۆ وێردمە
ئەو خۆشەویستی یەم لە پشتە
لە نەهاتیا پردمە
ئێستا پیرم
دەستەوسان
بۆ کۆچی دوایی ئێچ‌رم
ئەی بەدری خان
جا نازانم
وەك سالانی زووی ژیانم
بۆ پەستنی تۆ ئەشێم
سا بۆ ئەوەی وەك شاعیرێك
هەرگیز لە جوانی تۆ بدوێم
بەزەییت بێ
جاروبارە بپرسەلێم
ئەی بەدری خان .

ع ـ ح ـ ب

محمد حسین محمد بەرزنجی

هاوکاری و خوێنەران

● کاك محمد ئازاد کریم ..

نووسینەکەتمان پێ گەیشت.. برای خۆشەویست لێکۆڵینەوە پێویستـــی بەرۆشنبیری و سەلیقە هەیە.. بەبێ ئـــەمانـــــەلێکۆڵینەوە لەبەرهـــەمێکـــی ئەدەبی مەبەست نایێکـــێ . .زۆرتر بخوێنەوە زیاتر خۆت ماندووبکە ، بۆئەوەی لەمەودوانووســـینی بـــەهێـــزو سەرکەوتووترمان بۆ بنێریت .

● کاك محمد رشید وانی ..

برای بەڕێز ئەوپارچـــەهەڵبەست و چیرۆکەی بەناوی « گۆرانی پیاوێکی مردوو »و« بەیانی رۆژی ژنهێنانـــە » وەرت گێراون و بۆ بلاوکردنەوەبۆت ناردووین.. لە ناردنیاندا دەبوایە بەلەت نەکردبایـــە.. وەرگێران هونەرێکـــی سەربەخۆیە . بنچینـــــەی هونەری وەرگێران زمانزانی و شارەزایی دارشتن و چێـــژی ئەدەبی یە .. ئەم مەرجانە بــە خوێندنەوەو هەوڵدان گـــەربە هێزتر بکەیت ، بە بێ گومان دوارۆژ ئەوکارە ئەدەبیانـــەی خۆتیان پێوە خەریك دەکەیت زیاتر سەرکەوتن وەدەســـت دەهێنن .

● کاك خالـد عبدالمجیـــدفتح‌الله ..

کاکی برا هونەری چیـرۆك نووسین زۆر لەوە زیاتـــرە کە وا بە بەلەو ئاسانی دەست بدرێتە نووسینی .. چیـــرۆك زیاتر بخوێنەوە ، رۆشنبیریت فراوان بکە زیاتر بنووســـەو خۆت تاقی بکەرەوە ، بـــۆ ئەوەی لە چیرۆکەکانـــــی لەمەودواتدا سەرکەوتوو تــر بێت .

● کـــاك عبدالله کریـــم هەلکەوت ..

کاکی برا ئەوەی نووسیوتەزۆر راستە بەڵام چارچی یە .. مرۆڤ بۆ ئەوەی قسەکانـــی زیاتر پەسەندکرێت .. دەبــێ لەپێشەوە هەڵەکانی خـــۆی چاك بکات .. ئەگینا قســـە وەك بڵقێکی سەر ئاوەو جێگای هیچ ناگرێت .. کەوابـــــوو با هەریەکەمان لە خۆیــــەوەدەست پێ بکات ..

● پەروا امین عبدالله ..هاورێی بەڕێز ئەوهەڵبەستەی بەناونیشانی « ئارەزویـــەك »بۆت ناردووبــــن .. دەبـــێ لێمان ببووری کە بلاومـــــــان نەکردەوە ، چونکــە هەنـــدێ مەرجی هەڵبەســـــــتی سەرکەوتووی ناتـــەواوە . ئەومەرجانە بە خوێندنـــەوەوزیادکردنی رۆشنبیری چـــاك دەکرێن . هیوامان وابـــــەلە دوارۆژدا هەڵبەستـــــــی سەرکەوتووی شاعیرانەمـــان بۆ بنێریت .

● کاك هیوا شێخانی ..

کاکی خۆشەویست ئێمـــەلە گەڵتانین کە لە ســـەرەتاوە بەوجۆرە رەشبینی بـــــەوەبڕوانیتە ژیان ، دڵت بـــۆ ژیان بکەرەوە . بخوێنـــەوەو هەوڵ بــــدە ، ئەنجـــام شیعری سەرکەوتووی باشتر دەڵێیت ..

● کاك دڵشـاد شـــریف قەرەداغی ..

برای بەرێز چیرۆکەکەت ناوەرۆکی چاك و بەســـوودە ، بەڵام ئەوەی جێگای داخـــەلە دارشتندا ، پێویستـــی بـــە زیاتر خۆماندووکردن هەیە ..بەردەوام بـــــە لە چیـــرۆك نووسیندا دوارۆژێکی روونا کت بۆ دەخوازین .

● کاك ئەحمەدی مەلا ..

کاکی برا .. کۆمەڵ لەسەر ئەوجۆرە شتانە پەکـــی نەکەوتوە کە تۆ بە شیعر بۆت ناردووین .. بەهـــرەی شیعرت هەیە .. تێکـــــەڵاوی خەمەکانی کۆمەڵبە .. « لــە ورێنەی بەیانیانی زستان »دوورکەوەرەوە ، دەگەیتـــە ئەنجامێکی چاك ..

● کاك نیازی حەمە عەزیز ..

برای خۆشەویـــست هەڵبەستەکەت لاوازە بـــــۆ بلاوکردنەوە ناشێ .. ئـــەگەر خۆت زیاتر خەریك بکـــــەی دوارۆژێکی رۆشنت دەبێ ..بەهرە مەندی شاعیرانـــــە بـــە هەڵبەستەکەتەوە دیـــارە . .زیاتر بخوێنەرەوە زۆرتـــــر هەوڵ بدە ، بۆ ئەوەی شیعری بەهێزتـــرو بە پێزو بـــڕ ماناترمان بۆ بنێریت .

● کاك ئیســـماعیل رەزائورەزباری ..

ئەبێ ببووری شیعرەکـــەت بۆ بلاوکردنەوە دەستـــــی نەدا چاوەڕوانی هەڵبەســـــتی بەهێزترین .

حەیاتەکەم و.. هێندێ شتی سەیرۆکە

روونکردنەوەیەك

بە پێویستی دەزانیـــــن سەرنجی برای بەڕێز مامۆستا محمد رشید فتاح و خوێنەری خۆشەویستمان بـــۆ ئــــەو حەقیقەتە رابکێشین کـــــەنووسەری ئەورەخنەیەی لــــە مامۆستا محمد گیرابـــــوو ،نووسەرێکی لاوەو هەبــەو ناوی تەواوی (ابوبکر حسین علی قەرەداخی)یەو قوتابی‌ی پۆلی شەشەمی قوتابخانـــەی ئامادەیی سلێمانییە هەروەکوو یەکەمجاریشی نییە کـــــە نـــــــووســـــــینی لە (هـــاوکاری)دا بـــلاودەکرێتەوەو ئێستا چەنـــــد نووسینێکی ترشـــــیمان لەبەردەستدایە .

هەروەها ئێمە داوا لـــەمامۆستا محمدو لە خوێنـــەری بەرێزیشمان دەکەین کــــەجارێکی ترو کەمێ بە وردی بە هەردوو وتارەکەدا بچنـــەوە(واتە رەخنەکەو وەڵامەکەی)و ئینجا بەراوردێکی بە ویژدانانەلـــــە شـــێوەی دەم و دووی هەریەکەیاندا بکەن وئەوســـاحوکمی خۆیان بدەن .

دوا جار ئێمە لە وەختێکداکە وەڵامەکەی کاك محمـــد رشید فتاح وەك خۆی و بەبێ هیچ دەسکاری کردنێك بـــلاو دەکەینەوە ، لەوە دڵنیـــــای دەکەین کە (هـــاوکـــاری) رۆژنامەی هەموانەو لــــــە کومپانیاو کومپانیا کاری یەوە دوورەو چاکتریش وایــــــەکە ئینسان لە حاڵەتی وەهادا بتوانێ دان بە خۆیدا بگرێ و جڵەوی هێمنی خۆی لەدەس بەرنەبێ و تفەنگ بە تاریکیەوەنەنێ .

لەگەڵ عوزرخوایی‌ماندا
(ئـــەدەب و ژیـــان)

ئەوی راستی بێت لەبـــەر هێندێ شتی لاوەکی نەبوایە ، کە لە مێژە بەلای خۆمـــەوە تەحرە حسابێکم بۆ کردوون ، قەتعەن وە جواب نەدەهاتم . دەئێ .. وا بە جواب هاتـــی حەیاتم دەتەوێ چ بڵێی !؟

حەیاتم .. دەمەوێ ئـــەوە بخەمە پێش چاو ، ماوەیەکـــە نازانم لەبەختی کەچی ئەدەب و زمانی کوردی یە ، لەبەر چـــتی ترە .

لەسەر لاپەڕەی گۆڤـــارو رۆژنامەکان هێندێ نووسین و مووسینۆکە بلاودەکرێنەوە ، کە تیابێ سێ و دوو خەڵکـــی تاوانبار دەکەن و ، تۆمەتـــی خراپ خراپیان دەدەنە پاڵ ، ئەمەیش وەکو پەردەی لـــە روو هەڵماردراوەو ، تـــازە دیزە بە دەرخونە ناکـــرێ ، ئەوەیە کە کەسانێك هیـــچ بنەمایەکی ئەدەبی و رۆشنبیرـ یان نیە . کۆمپانیایان بـــــە ناوی کۆمپانیای نەقدو ، قـــاچ کێشانەوەو ، پەلاماردان و یـــا بیاهەڵدانی بەلاش (ذ .م .م) دامەزراندووەو بەنـــــاو موستەعاردوە کار دەکـــەن . ئاواتیان تەنها مەکەبـــــــی شەخسی خۆیان و بــــــارە بەبداکردنە !! . باشـــــــــە حەیاتم گەر بپرسین : جـــا دەوری رۆژنامەو گۆڤارەکـــان لەمەدا چی یە ؟.

ئەوا حەیاتم دەڵێـــن :ـ ئەوانیش لەبەر هەر هۆیــەك بێت کە لێرەدا بواری ئەوەمان نیە کە خۆمانی لێدەبـــــن ، هەمیشە دەرگایان بۆ بـــــلاو کردنەوەی ئەم جۆرەحــــــت و متانە والایە .

ئێ ..دوایی .. حەیاتــم چتم زۆر پێیە ؛ با جارێ وا بمێنی .

لە ژمارە (٤٤٢)ی رۆژنامەی هاوکاریدا نووسینێکی مامۆستا (ابوبکر قەرەداخی)م پەرچاو کەوت ، لە ژێر ناونیشانـــی (فروید لەبەر دەم زانستـــی نوێدا ، یا پیاوو زانســـــت و سێکس) . هەرچەندەلەوانەیە مامۆستای ناوبراو نـــــاوی خۆی دابێت ، یا ئەندامێکـــی هێزای کۆمپانیایەکـــــــی شاراوەبێت ، ئەوا هیـــچ گرنگ نیە بەڵام حەیاتم پیـــاو بەم دوو سێ چتەی خوارەوەدا بۆنی ئەوەی لێدەکات کــــــە ئەندامێکی چالاکی کۆمپانیایەکی شاراوەیە .

١ ـ مامۆستا دەفەرمـــوێ (وەکو) بــــــــەراوردی نووسینەکەیمان کرد !؟ .

٢ ـ ئەم نووسینە لە ژمارە (٤٨)ی گۆڤاری بەیاندا کە لە مانگی ئادارو نیســــانـــی ئەمساڵدا دەرچووە . ئەی بۆ تا ئەمڕۆ مامۆستا لـــــێی بێدەنگ بووە ؟

٣ـ بۆ ئەم نووسینـــــەی نەنارد بۆ گۆڤاری بەیان . کە خۆی خاوەنی مەسەلەکەیە ، یا زانیویەتی راستــــــــی مەسەلەکە لە لای نووسەرانـــی ئەو گۆڤارە ئاشکرایەو ، لـــە رۆژنامەی هاوکاریدا کەسانێك هەن کە ئەم نووسینــــــەی دەقۆزنەوە !

حەیاتم بائیتر بێینە ســـەر مەسەلەکە

مامۆستا دەفـــەرموێ :ـ مامۆستا محمد رشید لـــــە گۆڤاری بەیاندا لە ژێـــــــــر ناونیشانی (فروید لە بەردەم زانستی نوێدا نووسینێکـــی بەناوی خۆیەوە بلاوکردۆتەوە، لە کۆتایی نووسینەکەبـــــدا پێنج سەرچاوەی دەســـتـ نیشان کردووە ، کە گوایە بۆ نووسینەکەی ســــــوودی لێ‌وەرگرتوون ، هتد ..)

حەیاتم :ـ کەواتـــە لێرەوە ئەوەمان رونتر بۆ ئاشکـــرا دەبێت ، کە ئەندامانـــــی کۆمپانیاکە .. نەك هـــــەر تێناگەن ، بەڵکو (تحویــــر) یش دەکەن) .

گەر مامۆستای ناوبـــــراو تۆزێك بە ویژدان بوایـــە ، ئەمەی وا هەڵنە دەگێڕایەوە . چونکە من نەم نووسیوەسوودم لەم سەرچاوانە وەرگرتووە . بەڵکو نووسیومە (ئــــەو سەرچاوانەی کە ئـــــەم نووسینەیان لێ وەرگیراوە .) خۆ ئەوەتا شکور هەمـــــان ژمارەی گۆڤاری بەیان ماوەو، هێشتا مشك لاپەڕەکانـــــی نەقرتاندووە ،

با زەحمەت نەبێ مامۆستـــــا چاوێکی پێدابخشێنێتەوە .

نازانم : بەلای مامۆستـــاوە جیاوازی هەیە لە میانــــــەی سوود لێ وەرگرتـــــن و ، وەرگرتنی رووتدا ؟ گەر هەیە، بۆ جیای نەکردوونەتەوە ؟ ها حەیاتم . لە بەرچی ؟

حەیاتم ... سوودوەرگرتن لە کوێ و ؟ و ەرگرتن لــــــە کوێ ؟ وەرگرتن یانـــــــــی (اقتباس) ..واتەمن ئـــەو نووسینەم وەرگرتووە ، ناڵێـــم لە گیر فانی کراسەکەم دەرمـ هێناوە ! .. حەیاتم .

فروید خەڵکی قەرەداخ نیە تا لە نزیکەوە بیناسین ، ئیمـــە هەموومان لە کتێبەوە ناسیوـ مانە ، هەمووشمان بەکتێـب لافی سەقافەت لێدەدەیـــن ، دەیجا خۆ کەسمان نــــان و پیازمان لەگەڵ فرۆیـــــــدا نەخواردووە کە واتە ئـــــەو جۆرە کتێبانەش موڵکــــــی هەموومانەو پێویستە لێیانەوە فێربین .

حەیاتم چتێکی تر هەیـــە ، حەزدەکەم جارێکی تریش بە نووسینەکەدا بچیتەوە .توخودا دکتۆر نەوال سەعداوی لای لە کتێبی (چەپێ فرویـــــدی) کردۆتەوە . ئەوەتا مــــــن نووسیومە : (پۆل رۆبنسون) لە کتێبی حەپی فرۆیدیـــــدا دەڵێت :ـ (زۆر لـــــــــە خانەدانەکانـــــی ئەورووپی و ئەمەریکی .. هتد ئەی بـــۆ ئەمەت خستۆتە لاوە ..ناشێ مەبەستێکت هەبێت ! .

دەبنا حەیاتم : پیاو گـــەر سەرچاوەیەك کتومت بــــە پەرو تووکەوە بقۆزێتەوە ، نابێت قسەی زانایەکی وەکو (انجلز) لەگەڵ کتێبەکەیــدا بەراورد بکات نەکو خوانــەـ خواستە (تحویریکی) تیابێت و ببێتە عەیبە ، خۆ کتێبەکـــەی (انجلز) لە هەمـــــــــوو کتێبخانەکاندا هەیەو ، لەبــەر دەستایەو ، بۆ نەبێتــــــە سەرچاوەی دووەم ؟ هــــــا حەیاتم .

لە کۆتایدا دەڵێم :ـمامۆستا دەڵیت :ـ محمد رشید بـــە ناتەواوی بەوە نووسینەکـــەی وەرگرتووە ، دەحەیاتم تـــۆ بەلای خۆتەوە کـــــە هێندە شارەزای ، بۆ داوا لە خەڵکی دەکەیت کە لەم جۆرە باس و خواسانە بنوسن . بـــــۆ خۆت بەلای خۆتەوە قوڵــت لێ هەڵنەماڵی و ، دەســـــت پێشکەریت بکردایەو ، بـــۆت راست بکردبنایەتەوە ، تـــــا تۆزێك شتی تازە لە تۆوە فێر بووبنایە !!

ئیتر حەیاتم .. هیچی تــر ناڵێم .. تا بە قسانـــــــم دێننەوە .

محمد رشید فتاح

Institut Kurde de Paris

عیراق ئاماده‌یی

سازاندنانه‌ن كه شه‌ره‌فی له‌كه‌دار ده‌كه‌ن‌و مافه مێژوویی‌ه‌كانی زیان پێ ده‌گه‌یه‌نن . ئێمه داوا له حكومه‌تی سوریا ده‌كه‌ین كه به‌شێوه‌یه‌كی ته‌واو له‌گه‌ڵ ئه‌و هه‌نگاوه نه‌ته‌وه‌یی‌یه مێژوویی‌یه دابێ‌و كاروكرداری پێویست بۆ ئاسان‌كردنی مه‌سه‌له‌ی بوونی هێزی سوپای عیراقی له‌سه‌ر هێڵه‌كانی پێشه‌وه‌ی جه‌بهه له‌گه‌ڵ دوژمندا بگرێته‌به‌ر .

دووه‌م – قه‌به‌یی ئه‌و مه‌ترسی‌یانه‌ی كه له ئه‌نجامی چوونه ده‌ره‌وه‌ی میسر له كێشه‌ی عه‌ره‌ب‌و زایۆنی سه‌ر هه‌ڵ ئه‌ده‌ن له كاتێكدا كه په‌یمانه‌كانی كامپ دیڤید جێ‌به‌جێ بكرێن .. وا ده‌خوازێ كه هه‌موو حكومه‌تانی عه‌ره‌ب هه‌ڵوێستێكی راست‌و به‌رپرسیار بوه‌ستن بۆ ئه‌وه‌ی نه‌هێڵرێ په‌یمانه‌كان به‌جێ بهێنرێن‌و عیراق داوا ده‌كا كه راوێژبكرێ بۆ به‌ستنی كۆنفرانسێكی بالای عه‌ره‌بی كه بارودۆخی عه‌ره‌بی تێدا باس‌بكرێ‌و له‌سه‌ر هه‌نگاوی راسته‌قینه‌و هاوبه‌شی‌ی عه‌ره‌بی‌وا رێك بكه‌ون كه نه‌هێڵێ هیچ لایه‌نێكی عه‌ره‌بی به هیچ چاره‌سه‌ری‌یه‌ك رازی بێ كه زیان به‌ماف‌و مه‌سه‌له نه‌ته‌وه‌یی‌یه چاره نووسی‌یه‌كان بگه‌یه‌نێ‌و نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب تووشی مه‌ترسی‌ی به‌ش به‌ش بوون‌و په‌رت‌و بلاوبوون بكا .. وه عیراق ئاماده‌یی خۆی ده‌رده‌برێ بۆ میوانداری كردنی ئه‌م كۆنفرانسه .

سێیه‌م : له تێگه‌یشتنی عیراقه‌وه بۆ ئه‌و دۆخ‌و باره ئابووری‌یه خنكێنه‌ره‌ی كه میسر ساڵانێكی دورو درێژه به ده‌ستی‌یه‌وه ده‌نالێنێ وه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی كه سه‌ركه‌وتنی عه‌ره‌ب له نه‌هێشتنی سه‌رگرتنی په‌یمانه‌كانی كامپ به‌نده‌داو گه‌رانه‌وه‌ی میسر بۆ باوه‌شی كاری هاوبه‌شی‌ی عه‌ره‌ب ، بارێكی دارایی ئه‌وتۆ ده‌خاته سه‌ر میسر به‌ته‌نیا توانای به‌سه‌ریدا نه‌شكێ .. وه له حاڵه‌تێكدا كه حكومه‌تی میسر ئاماده‌بێ واز له په‌یمانه‌كانی كامپ دیڤید بێنێ ، عیراق داوا له وڵاته عه‌ره‌بی‌یه پاره‌داره‌كان ده‌كا كه سندوقێكی نه‌ته‌وه‌یی پێك‌بهێنرێ بۆ یارمه‌تی‌دانی

(پاشماوه)

میسرو زامن‌كردنی پێداویسته دارایی‌كانی بگرێته ده‌ست .. به‌مه‌رجێ كه زامن‌كردنی پێداویسته دارایی‌یه‌كان بۆ جه‌بهه به‌ره‌نگاری‌یه‌كانی رۆژئاواو ژورووو رۆژهه‌ڵات‌و پێداویسته دارایی‌یه‌كانی رێكخراوی رزگاری فه‌له‌ستین‌و بۆ خۆراگرتنی گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین له خاكی داگیركراودا به پێی په‌یمانێك بێ كه لایه‌نه مه‌به‌سداره‌كان مۆری بكه‌ن‌و په‌یره‌وی پێوه‌بكه‌ن‌و له‌ژێر چاودێری ته‌واوی خێزانی عه‌ره‌بیشدا بێ .. وه‌عیراق وا پێشنیار ده‌كا كه ئه‌و پاره‌یه‌ی بۆ سندوقه‌كه داده‌نرێ ساڵی‌ی له نۆملیار دۆلار كه‌متر نه‌بێ‌و به‌پێی پێویستی جه‌نگیش قابیلی زیادكردن بێ‌و ماوه‌ی ده ساڵ بێ .

هه‌روه‌ها وا پێشنیار ده‌كا كه به‌شه به‌شداربووه‌كان وه‌ك خواره‌وه بێ :

١ – عیراق – یه‌ك ملیار دۆلار
٢ – لیبیا – ملیارو نیوێك دۆلار
٣ – جه‌زائیر – نیو ملیار دۆلار
٤ – سعودیه – سێ ملیار دۆلار
٥ – كوێت – ملیارو نیوێك دۆلار
٦ قه‌ته‌ر – نیو ملیار دۆلار
٧ – میرنشینه‌كانی عه‌ره‌ب – یه‌ك ملیار دۆلار .

به مه‌رجێ له‌و سندوقه پێنج ملیار دۆلار به یارمه‌تی‌یه‌كی تایبه‌تی ساڵانه بۆ میسر ته‌رخان بكرێ‌و باقی پاره‌كه‌ی تریش بۆ به‌ره‌كانی به‌رهه‌ڵستكاری‌یه‌وه ته‌رخان بكرێ بۆ ئه‌وه‌ی پێویستی‌یه سه‌ربازی‌یه‌كانی رێگای به‌رگه‌گرتن‌و رزگاری پێ مه‌یسه‌ر بكرێ .

ئه‌ی جه‌ماوه‌ری تێكۆشه‌ری نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب :

ئه‌ی گه‌لی مه‌زنی عیراق

له دۆخی ته‌نگانه قورسه‌كاندا ، بیروباوه‌رو وره‌كان تاقی ده‌كرێنه‌وه‌و شه‌ره‌فی هاو وڵاتیه‌تی‌و سه‌ر به‌نه‌ته‌وه بوونیش تاقی ده‌كرێته‌وه‌و ئێمه له‌و هه‌لوێسته مێژوویی‌یه‌دا به گیانێكی به‌رزی نه‌ته‌وه‌یی‌یه‌وه .. بازدبه‌سه‌ر ئه‌و هه‌وڵه نا پیرۆزانه‌دا ئه‌ده‌ین كه له هه‌ندێ لای ناسراوه‌وه ده‌رچوون بۆ ئه‌وه‌ی خراپه بده‌نه پاڵ حزبی به‌عسی سۆشیالیست‌و پاڵ شۆرش له وڵاتی عیراقدا به مه‌به‌سی ئه‌وه‌ی كه حه‌ماسه‌تی شۆرشگێری به‌رامبه‌ر مه‌سه‌له‌ی فه‌له‌ستین‌و تێكۆشانی عه‌ره‌ب دژی نه‌خشه ئیمپریالیزمی‌و زایۆنی‌یه‌كان لاواز بكرێ .. به‌ڵام ئه‌و لایانه ئه‌وه‌یان بیرچووه كه عیراق له سه‌رده‌می ئاشووری و بابلی‌یه‌كانه‌وه‌و له سه‌رده‌می سه‌لاحه‌دینی ئه‌یوبی‌و له‌پاشانا له جه‌نگه ١٩٤٨ جه‌نگی تشرینی ١٩٧٣و تا ئیمرۆكه‌مان هه‌میشه جێ‌و پایه‌یه‌كی ئاشكرای له تێكۆشاندا دژی زایۆنی‌و بۆ رزگاركردنی فه‌له‌ستین بووه‌و حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست زیاد له (٣٠) ساڵ شه‌ره‌فی تێكۆشانی هه‌یه .. و مه‌یدانه‌كانی تێكۆشان به‌وه ئاسیویانه كه بروایه‌كی پته‌وی به‌بیروباوه‌ره نه‌ته‌وه‌یی‌یه‌كان هه‌یه‌و ئاماده‌بوونێكی به‌رزیشی بۆ قوربانی‌دان له‌پێناویاندا هه‌یه .. شه‌ره‌فی بیروباوه‌رو به‌هاكانی تێكۆشانیش له‌و دۆخه دژواره‌دا ، ئه‌ركی چوونه‌وه ناو مه‌یدانه سه‌خته‌كانی سه‌ر له‌نوێ ده‌خه‌نه‌وه ئه‌ستۆی . . چوونه‌وه ناوێكی سوارانی ئازا .. بۆ ئه‌وه‌ی به‌رگری له شه‌ره‌فی نه‌ته‌وه‌و مافه‌كانی بكرێت .

ئه‌ی جه‌ماوه‌ری عه‌ره‌ب له هه‌موو شوێنێكدا ..

ئێمه كاتێ ده‌چینه ناو جه‌نگی شه‌ره‌فه‌وه له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا كه قوربانی‌ی پێ ده‌وێ ، پشت به توانای به‌رزی قوربانی‌دان‌و به‌رپه‌رچ دانه‌وه‌تان بۆ پیلانه‌كه به‌وه‌نده‌ی كه شایسته‌یه‌تی ، ده‌به‌ستین بۆ ئه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب سه‌ربه‌ست‌و سه‌ربه‌رزانه جێگای شیاوی خۆی بگرێ‌و ده‌وری مه‌زنی خۆی له بنیاتنانی شارستانیه‌تی‌یانه‌دا بۆ خزمه‌ت كردنی ئاده‌میزاد له‌سه‌ر بنچینه‌ی دادو راستی‌و ئاشتی‌ ، به‌جێ بهێنێ‌و داوا له رۆڵه‌كانی گه‌لی مه‌زنی عیراقمان ده‌كه‌ین كه وزه‌و توانایان له كارو تێكۆشاندا به‌رزبكه‌نه‌وه .. چونكه مێژوو جارێكی‌تر هه‌ڵی بژاردونه‌وه هه‌ر وه‌كو پێشتر كه‌سانی پێش ئه‌وانی هه‌ڵبژاردبوو .. بۆ ئه‌وه‌ی به شه‌ره‌فه‌وه به‌رگری له‌نه‌ته‌وه‌و له فه‌له‌ستینی زه‌وتكراو بكه‌ن .. وه داوا له هه‌موو دۆستان‌و تێكۆشه‌رانی رێی حه‌ق‌و ئازادی هه‌موو شوێنێكی جیهان ده‌كه‌ین كه پشتگیری عه‌ره‌ب بگرن له‌تێكۆشانی ره‌وایاندا بۆ رزگاركردن‌و سه‌ندنه‌وه‌ی مافه به‌جێ‌كانیان.

ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش

١ تشرینی یه‌كه‌می ١٩٧٨

ئه‌وه‌ی شایانی باسه هه‌ردوو سه‌ركردایه‌تی نه‌ته‌وه‌یی‌و قوتری حزب‌و ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش ئێواره‌ی شه‌ممه‌ی رابوردوو دوا كۆبوونه‌وه‌ی ناوكۆیی‌یان له كۆشكی كۆماریدا به‌ست‌و دۆخ‌و باری ئێستای عه‌ره‌بی تێدا باس‌كراو ئه‌و بریاره مێژوویی‌یانه‌شی تێدا درا كه له به‌یاننامه‌كه‌ی ئه‌نجومه‌ندا راگه‌یه‌ندران .

له كۆبوونه‌وه‌كه‌دا هاورێ میشیل عفلق ئه‌میندارى گشتی حزب‌و هاورێ احمد حسن‌البكر جێگری ئه‌میندارى گشتی – سه‌رۆك كۆمارو هاورێ صدام حسین یارمه‌تیده‌ری ئه‌میندارى گشتی – جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش‌و هاورێیان ئه‌ندامانی هه‌ر دوو سه‌ركردایه‌تی نه‌ته‌وه‌یی‌و قوتری‌و ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی ئاماده بوون .

په‌یامبه‌ركانی سه‌رۆك (پاشماوه)

خۆشیان بۆ به‌شداربوونی كۆنفرانسه‌كه نیشان داوه . له لایه‌كی تره‌وه ئاژانسی ده‌نگوباسی سۆدان رای‌گه‌یاند كه به‌ڕێز ابو القاسم محمدابراهیم جێگری یه‌كه‌می سه‌رۆك جعفر نمیری موافه‌قه‌تی سۆدانی بۆ به‌شداربوونی كۆنفرانسه‌كه به‌نێرراوی سه‌رۆكی به‌ڕێز راگه‌یاندوه .

گفتوگۆیه‌ك (پاشماوه)

هه‌روه‌ها سه‌باره‌ت به (پرۆڤه) كردن وتی : –

ئێمه هه‌فته‌ی حه‌وت رۆژ (پرۆڤه) ده‌كه‌ین به‌یانی‌و ئێواره تاكو ئیستا چه‌ند ئاهه‌نگێكمان له‌شاری ره‌واندز گێراوه به‌ڵام نه‌مان توانیوه له‌شاره‌كانی تری كوردستان ئاهه‌نگ بگێرین ئه‌ویش ده‌گه‌رێته‌وه سه‌ر ئه‌و هۆیانه‌ی كه له‌پێشه‌وه باسم‌كردن .

خوا یاربێ له‌پاشه‌رۆژدا گه‌رده‌ستی یارمه‌تیمان بۆ درێژكرێ له‌هه‌موو شاره‌كانی كوردوستان ئاهه‌نگ ئه‌گێرین .

پاش ئه‌وه‌ی پارچه مۆسیقاكه‌یان به‌ناوی (سه‌ركه‌وتن)وه پێشكه‌شیان‌كردین زۆر سوپاسم كردن‌و به‌م جۆره ئه‌م هونه‌رمه‌ندانه‌م به‌جێ هیشت‌و گفتوگۆ كه‌مان ته‌واوبوو له‌كۆتایی‌دا سه‌لاوێكی گه‌رمی بۆ به‌ریوه‌به‌رانی رۆژنامه‌ی هاوكاری ئازیز ئاراسته‌كرد ...

هاووڵاتانی (پاشماوه)

ئه‌قلیات‌و هاتو چۆ دوورده‌خه‌نه‌وه كه ماوه‌یه‌كی دورو درێژه پێ‌سوه‌ی ئه‌تلێنه‌وه ! .

● سوپاسیش بۆ رۆژنامه‌ی هاوكاری خۆشه‌ویست كه ده‌رفه‌تی‌داین خۆمان ئاشكرا بكه‌ین لای هاووڵاتیان‌و بابه‌تی ئیشوكارمانیان بۆ روون بكه‌ینه‌وه .

● ئێمه‌ش داوای پێش‌كه‌وتن‌و سه‌ركه‌وتنی ئه‌و ده‌زگا چاكه ده‌كه‌ین‌و هیواداریـن دوارۆژێكی روناكتری هه‌بێت بۆ خزمه‌تی گه‌ل‌و نیشتمانمان .

كۆمه‌ڵانی خه‌ڵكی وڵاته‌كه‌مان (پاشماوه)

سوپای میللی له‌سه‌ر پێیه بۆ جمان به‌ره‌و به‌جێ هێنانی ئه‌ركه نه‌ته‌وه‌یه‌كان .

به‌ریزان احمد عبدالقادر النقشبندی سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی راپه‌راندنی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی‌و محمد علی امین سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی‌و مه‌كته‌بی سیاسی حزبی شۆرشگێری كوردستان‌و پارتی دیموكراتی كوردستانیش پشتگیری ته‌واوی خۆیان له‌بریاره به‌جه‌رگانه‌كه‌ی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش ده‌ربری كه ئامانجی پاراستنی شه‌ره‌فی نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب‌و داكۆكی‌كردن له دوارۆژی‌یه‌تی .

سه‌ركردایه‌تی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست له لوبنان ، رێكخراوه‌كانی لقی به‌غدای حزب، به‌ره‌ی رزگاریخوازی عه‌ره‌ب ،یه‌كێتی گشتی كۆمه‌ڵه جوتیاری‌یه‌كان نیقابه‌ی پارێزه‌ران‌و ماكته‌بی ته‌نفیزی یه‌كێتی گشتی لاوانی عراق به بروسكه‌و به‌یاننامه پشتگیری‌یان له سه‌ر كردایه‌تی سیاسی كرد بۆ ئه‌م بریاره ئازایانه‌یه‌ی .

هه‌روه‌كو شاری به‌غدا ، له‌شاره‌كانی تری وڵاتدا خۆپیشاندانی پشتگیری كردن له لایه‌ن هاووڵاتیانه‌وه رێكخرا. له شاره‌كانی بصره ، بابل، مثنی ، دیوانیه ، تأمیم ، انبار ، نجف ،ذی‌قارو هه‌ولێر، هاووڵاتیان له گه‌ڵ بیستنی بریاره‌كه‌دا هه‌ڵرژانه سه‌ر شه‌قامه‌كان‌و پشتگیری توندی خۆیان بۆ بریاره‌كه‌و هه‌نگاوه‌كانی تری میری نیشتمانی له‌م باره‌یه‌وه . ده‌ربری .

هه‌روه‌ها مه‌كته‌بی ناوه‌ندی جوتیارانی حزب ، لیژنه‌ی به‌ره له به‌غدا ،نیقابه‌ی رۆژنامه نوسه‌كان ، نیقابه‌ی مامۆستایان ، مه‌كته‌بی سوپایی سه‌ركردایه‌تی لقی‌ذی‌قار حزب ناوه‌ندی كرێكارانی حزب ، ئه‌میندارى گشتی یه‌كێتی ده‌ولی كرێكاره عه‌ره‌به‌كان پارێزگاری هه‌ولێر ، پارێزگاری قادسیه ، لیژنه‌ی به‌ره له تأمیم ، یه‌كێتی گشتی ئافره‌تانی عراق ،سه‌ركردایه‌تی باكوری حزب ، سه‌ركردایه‌تی لقی نینوی حزب ، سه‌ركردایه‌تی لقی ذی‌قارحزب هه‌موو بروسكه‌ی پشتگیریان بۆ بریاره‌كه بۆ به‌رێز سه‌رۆك احمد حسن البكرو هاورێ صدام حسین نادر .

جگه له‌مانه ، به‌رێز سه‌رۆك احمد حسن البكرو هاورێ صدام حسین له‌م لایه‌نانه‌ی خواره‌وه بروسكه‌ی پشتگیریان پێ‌گه‌یشت‌كه تیاندا ئیرراوه‌كانیان‌پشتگیری‌و پیرۆزبایی خۆیان بۆ هه‌نگاوه دالێرانه كه ده‌ربریوه .

سكرتاریه‌تی به‌ره‌ی نیشتیمانی‌و نه‌ته‌وه‌یی پێشكه‌وتنخواز ، یه‌كێتی لاوانی عه‌ره‌ب یه‌كێتی مێژونوسه عه‌ره‌به‌كان یه‌كێتی كرێكارانی پۆسته‌و ته‌لگوراف پزشكه عه‌ره‌به‌كان ئه‌مانه‌تی گشتی یه‌كێتی به‌ریدی عه‌ره‌بی قوتابیان ، ئابووری‌زانا عه‌ره‌به‌كان یه‌كێتی مامۆستایانی فه‌له‌ستین له عراق ، قوتابیانی میسری عه‌ره‌بی ، ئه‌نجومه‌نی گه‌ل له به‌غدا ، سه‌ركردایه‌تی لقه‌كانی بصره ، دیالی ، انباری حزب ، لیژنه‌ی به‌ره له دیاله‌و میسان‌و هه‌ولێر ، پارێزگارانی به‌غدا ، ذی‌قار، انبار ، ده‌ۆك‌و دیاله‌و قوتابیه‌كانمان له ئینگلته‌ره‌و ئێرله‌نده ،یاساناسه عه‌ره‌به‌كان ، خاوه‌ن پیشه ته‌ندروستی‌یه‌كان ، یه‌كێتی دوكتۆره دانسازه عه‌ره‌به‌كان ،كیمیاویه عه‌ره‌به‌كان ، لیژنه‌كانی به‌ره له بابل كربلاء پارێزگارانی كربلاو صلاح الدین‌و ده‌یه‌ها رێكخراوی تری میللی تر چ له ناوه‌وه‌ی وڵات و چ له ده‌ره‌وه‌ی .

سه‌ره‌دانی جێگری (پاشماوه)

هه‌روه‌ها ده‌وڵه‌تی كوێت لایه‌نگیری خۆی پێشاندا بۆ به‌ستنی كۆنفرانسێكی عه‌ره‌بی له به‌غدا . جێگری به‌ڕێز دوای ئه‌وه‌ی سه‌ردانه‌كه‌ی له كوێت دوایی هات ، رۆژی سێ‌شه‌ممه‌ی رابوردوو له گه‌ڵ وه‌فده‌كه‌دا كه بریتی بوو له به‌رێزان نعیم حدادو عدنان حسین‌و محمد محجوب ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش . له لایه‌ن جێنشینی كوێت سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران‌و كاربه‌ده‌سته گه‌وره‌كانی تری كوێته‌وه له فرۆكه‌خانه‌ی كوێت به ره‌سمی به‌رێ‌كراو گه‌رایه‌وه بۆ به‌غداو له فروكه‌خانه‌ی به‌غداش له لایه‌ن هاورێ دكتۆر منیف الرزاز یارمه‌تیده‌ری ئه‌میندارى گشتی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست‌و به‌رێز سعدون شاكر ئه‌ندامی قوتری حزب ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌تی سه‌ركردایه‌تی شۆرشه‌وه پێشوازی خۆی‌و وه‌فده‌كه‌ی كرا . ئه‌وه‌ی شایانی باسه ،له‌گه‌ڵ گه‌یشتنی جێگری به‌رێز بۆ كوێت به‌شیوه‌یه‌كی ره‌سمی پێشوازی‌یه‌كی گه‌وره‌ی كراو به‌رێز شێخ سعد العبدالله جێنشین‌و سه‌رۆك وه‌زیرانی كوێت له پێشی پێشوازی‌كه‌ره‌كانه‌وه بوو كه بریتی‌بوون له كاربه‌ده‌سته گه‌وره‌كانی ده‌وڵه‌ت .

جگه له ستایشی هه‌ردوو ده‌وڵه‌تی سعودیه‌و كوێت بۆ هه‌ڵوێستی عیراق‌و لایه‌نگیریان بۆ به‌ستنی كۆنفرانسێكی به‌رزی عه‌ره‌بی رۆژی سێ‌شه‌ممه‌ی رابوردوو ده‌وڵه‌تی (قطر) به‌یاننامه‌یه‌كی ده‌ركردو تیایدا لایه‌نگیری خۆی به‌رامبه‌ر داواكه‌ی عیراق بۆ به‌ستی كۆنفرانسی به‌رزی عه‌ره‌ب پێشان‌داو له به‌یاننامه‌كه‌دا ده‌ری‌خستوه كه پێویسته نه‌خشه‌ی ئه‌وتۆ دابنرێ كه ناكۆكی نێوان هێزه‌كانی عه‌ره‌ب نه‌هێڵێ .

هه‌روه‌ها حكومه‌تی ئه‌ردنیش به به‌یاننامه‌یه‌كی ره‌سمی لایه‌نگیری خۆی

به‌رامبه‌ر ده‌ست‌پێشكه‌ری‌یه‌كه‌ی عیراق بۆ به‌ستنی كۆنفرانسێكی به‌رزی عه‌ره‌بی راگه‌یاند جگه‌له‌مه‌دبوانی ئه‌میری له ابوظبی به‌یاننامه‌یه‌كی ده‌ركردو تیایدا نیشانی‌دا كه شێخ زاید بن‌سلطان سه‌رۆكی ده‌وڵه‌ته میرنشینه‌كانی عه‌ره‌ب شێخ خلیفه بن‌زایدی كوڕی كه جێنشین‌و جێگری سه‌ركرده‌ی گشتی هێزه چه‌كداره‌كانی ده‌وڵه‌ته ، راسپاردوه بۆ ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی‌ی به سه‌رۆك احمد حسن البكره‌وه بكاو لایه‌نگیری ته‌واوی ده‌وڵه‌ته میرنشینه‌كانی عه‌ره‌بی سه‌باره‌ت به ده‌ست‌پێشخه‌ری‌یه‌كه‌ی عیراق بۆ به‌ستنی كۆنفرانسێكی به‌رزی عه‌ره‌ب پێ‌رابگه‌یه‌نێ

هه‌روه‌ها رێكخراوی رزگاری فه‌له‌ستین به‌یاننامه‌یه‌كی ده‌ركردو خۆشحاڵی خوی به‌رامبه‌ر به‌یاننامه‌كه‌ی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش نیشادا

بالوێزی كۆماری عه‌ره‌بی یه‌مه‌نیش له به‌غدا رای‌گه‌یاند كه له لایه‌ن سه‌رۆك كۆماری وڵاته‌كه‌یه‌وه المقدم علی عبدالله راسپێراوه لایه‌نگیری یه‌مه‌ن به‌رامبه‌ر به‌یانه مێژوویی‌یه‌كه‌ی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆرش رابگه‌یه‌نێ . جگه له‌مه وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی ئه‌م وڵاته به‌یاننامه‌یه‌كی ده‌ركردو تیایدا لایه‌نگیری خۆی به‌رامبه‌ر به‌ستنی كۆنفرانسێكی به‌رزی عه‌ره‌بی نیشادا .

هه‌روه‌ها سه‌رۆكی پارتی پێشكه‌وتووخوازی لوبنان به‌رێز ولید جنبلاط به په‌یامنێری ئاژانسی ده‌نگوباسی عیراق له لوبنانی راگه‌یان كه عیراق ده‌ورێكی سه‌ره‌كی بنه‌بری بۆ پێكهێنانی به‌ره‌یه‌كی سه‌ربازی‌و سیاسی نواندووه‌و داوای‌كرد كه گشت توانای عه‌ره‌ب به ئاده‌میزادو به ئابووری‌یه‌وه بۆ جه‌نگی رزگاربوون ئاماده‌بكرێن .

داستانی ژیانم (پاشماوه)

وا نه‌كه‌م ؟ جارێكیان هه‌روام كردو نیو په‌نی‌یه‌كم قووت‌دا . پیره‌نیو په‌نی له قورگم گیراو كه‌وتمه لرخه لرخ . دایكم ناچار به هه‌ڵه‌داوان ناردی به دوای دوكتۆرێكدا .

دایكم ، هه‌رشه‌وه كه له شانۆ ده‌گه‌رایه‌وه ، له‌گه‌ڵ خۆیدا شیرینی بۆ من‌و سیدنی ده‌هێنایه‌وه‌و له‌سه‌ر مێزه‌كه‌ی داده‌نا ، تا به‌یانی كه له خه‌و هه‌ڵساین به شادی‌یه‌وه به‌سه‌ریدا بكه‌وین : یان پارچه كێكێك بۆ ، یان هه‌ندێ شه‌كره سووره‌و نوقڵ . مه‌به‌ستی ئه‌و له‌مه ئه‌وه‌بو كه به‌یانی‌یان هه‌ڵده‌سین نه‌یكه‌ین به ، قیژه‌و هه‌ڵلاوبگره‌و به‌و جۆره بۆ خۆی تا دره‌نگانێك بخه‌وێ .

● ماوه‌یه‌تی ●

بۆزانین

له پرۆژه‌كانی نه‌خشه‌ی په‌ره‌پێدانی نه‌ته‌وایه‌تی‌ر به‌رنامه‌ی ره‌نیوهێنان ، ئه‌میندارێتی گشتی كاروخانه‌سازی قۆنته‌راتی نهێنی ژماره ٧٨/٢٧ دروستكردنی مه‌ڵبه‌ندی لاوانی رانیه .. له‌به‌ر به‌رزبوونی ئه‌و نرخانه‌ی كه‌وا له‌لایه‌ن قۆنته‌راتچیه‌كان‌وه پێشكه‌ش‌كرا ، بڕیارمان دا سه‌ر له‌نوێ بۆ زانینه‌كه دووباره بكه‌ینه‌وه .

١ – ئه‌توانرێت كۆمه‌ڵه ئیستماره‌ی مه‌رجه‌كانی قۆنته‌راته‌كه له مه‌ڵبه‌ندی ئه‌م به‌رێوه‌به‌رێتی‌یه یاخود له به‌رێوه‌به‌رێتی كاری پارێزگای سلێمانی‌و هه‌ولێر به (٥) پانزه دینار ده‌ست بكه‌وێت كه نادرێته‌وه به مه‌رجێك قۆنته‌راتچی مه‌رجه گشتی‌یه‌كان‌و مواسه‌فاته هونه‌ری‌یه‌كان بكرێت كاتێك قۆنته‌راته‌كه‌ی ئه‌كه‌وێته گه‌ستۆ .

٢ – دوا ماوه بۆ پێشكه‌ش كردنی ته‌نده‌ره‌كان له پێش كاتژمێری دوانزه‌ی نیوه‌رۆ رۆژی شه‌ممه رێكه‌وتی ٢١–١٠–١٩٧٨ ئه‌بێت‌و ئه‌درێت به‌سكرتێری لێژنه‌ی كردنه‌وه‌ی ته‌نده‌ره‌كان له‌مه‌ڵبه‌ندی ئه‌م ئه‌میندارێتی‌یه‌دا .

٣ – ئه‌مانه‌ی خواره‌وه ئه‌بێت له‌گه‌ڵ ته‌نده‌ره‌كاندا هه‌بن .

أ – بارمته‌ی سه‌ره‌تایی‌به (٤٢٠٠) چوار هه‌زارو دووسه‌د دینار له‌شێوه‌ی كه‌فاله‌تی بانق یاچه‌كێكی مۆركراو بۆ ماوه‌ی شه‌ش مانگ له‌رۆژی داخستنی قۆنته‌راته‌كه‌وه به‌كار بێت .

بۆزانین

له پرۆژه كانی ته‌خشه‌ی‌په‌ره پێدانی نه‌ته‌وایه‌تی – به‌رنامه‌ی ره‌نیو هێنان ، ئه‌میندارێتی گشتی كاروخانه‌لازی / قۆنته‌راتی نهێنی ژماره ٧٨/٢٦ دروستكردنی چه‌ند وه‌رشه‌و ته‌ویله‌و كۆگایه‌ك له ئامۆژگای كشتوكاڵی هونه‌ری له ئاسكی كه‌ڵه‌ك/ هه‌ولێر .

رای ده‌كه‌یه‌نین كه‌وا قۆنته‌راتێكی نهێنی هه‌یه‌و به پێی ئه‌م مه‌رجانه‌ی خواره‌وه : –

١ – ئه‌توانرێت كۆمه‌ڵه ئیستماره‌ی مه‌رجه‌كانی قۆنته‌راته كه له مه‌ڵبه‌ندی ئه‌م به‌رێوه‌به‌رێتی‌یه‌دا یاخود له به‌رێوه‌به‌رێتی كاری پارێزگای هه‌ولێر به (٢٠) بیست دینار ده‌ست بكه‌وێت كه نادرێته‌وه به‌مه‌رجێك قۆنته‌راتچی مه‌رجه گشتی‌یه‌كان‌و مواسه‌فاته هونه‌ری‌یه‌كان بكرێت كاتێك قۆنته‌راته‌كه‌ی ئه‌كه‌وێته ئه‌ستۆ .

٢ – دوا ماوه بۆ پێشكه‌ش كردنی ته‌نده‌ره‌كان له پێش كاتژمێری دوانزه‌ی نیوه‌رۆ رۆژی چوارشه‌ممه رێكه‌وتی ٨–١٠–١٩٧٨ ئه‌بێت‌و ئه‌درێت به سكرتێری لێژنه‌ی كردنه‌وه‌ی ته‌نده‌ره‌كان له مه‌ڵبه‌ندی ئه‌م به‌رێوه‌به‌رێتی‌یه‌دا .

٣ – ئه‌مانه‌ی خواره‌وه ئه‌بێت له‌گه‌ڵ ته‌نده‌ره‌كاندا هه‌بن : –

أ – بارمته‌ی سه‌ره‌تایی‌به (١٠٠٠٠) ده هه‌زار دینار له شێوه‌ی كه فاله‌تی بانق یا چه‌كێكی مۆركراو بێت . بۆ ماوه‌ی شه‌ش مانگ له رۆژی داخستنی قۆنته‌راته‌كه به‌كار بێت .

ب – پێناسی ژووری بازرگانی له گه‌ڵ به‌ڵگه نامه‌یه‌كدا كه‌وا له به‌رێوه‌به‌رێتی باجی داهاته‌وه ده‌رچوو بێت‌و ئه‌م‌ساڵ تازه‌كرابێته‌وه .

جـ – به‌رنامه‌ی ئه‌و كارانه‌ی له‌مه ئه‌چن .

د – پێناسی پله‌ی قۆنته‌راتچیه‌كان (پله‌ی چواره‌م) بۆ ئه‌وه‌ی بتوانێت به‌شداری قۆنته‌راته‌كان بكات به‌پله‌یه‌ك به‌رزتربێت له‌پله‌كه‌ی خۆی .

٤ – هه‌ر ته‌نده‌رێك له كاتی دیاری كراوی خۆیدا پێشكه‌ش نه‌كرێت یاهه‌موو مه‌رجه‌كانی تێدا نه‌بێت پشت گوێ ده‌خرێت .

٥ – ئه‌م به‌رێوه‌به‌رێتی‌یه‌به‌وه‌وه پابه‌ند نی‌یه نزمترین ته‌نده‌ر یا هه‌ر ته‌نده‌رێكی‌تر له‌رووی نرخه‌وه قبوڵ بكات .

٦ – هه‌ر رۆژێكی دواكه‌وتنی‌كار (٥٠) په‌نجا دینار سزا ئه‌درێت .

٧ – ماوه‌ی به‌جێهێنانی ته‌نده‌ره‌كان سێ مانگه له‌رۆژی پێشكه‌ش‌كردنی ته‌نده‌ره‌كان .

٨ – پێویسته قۆنته‌راتچیه‌كان نه‌خشه‌كان له‌گه‌ڵ ته‌نده‌ره‌كانیاندا بهێننه‌وه ، نه‌خشه‌كان ته‌نیا ئه‌درێته ئه‌و قۆنته‌راتچیه‌ی كه‌وا قۆنته‌راته‌كه‌ی بۆ ده‌رچووه .

٩ – پێویسته قۆنته‌راتچی پوولێكی (٢٥٠) فلس به‌ته‌نده‌ره‌كه‌وه بلكێنێت .

١٠ – ئه‌و ته‌نده رانه‌ی له‌ناو زه‌رفێكی داخراودا نه‌بن پشت گوێ ده‌خرێت‌و به‌هیچ ئه‌ژمێردرێت .

١١ – له‌به جێهێنانی قۆنته‌راته‌كه مه‌رجه گشتی‌یه‌كانی قۆنته‌راتی كاروباری ئه‌ندزیاری مه‌ده‌نی به‌هه‌ر دوو به‌شی یه‌كه‌م‌و دووه‌میه‌وه ئه‌به‌سترێت .

١٢ – هه‌ر سڵ كردنه‌وه‌یه‌ك له‌لایه‌ن قۆنته‌راتچیه‌كان له‌نێو ته‌نده‌ره‌كاندا بنوسرێن به‌هیچ ئه‌ژمێردرێت‌و ره‌فز ئه‌كرێت .

١٣ – پێویسته قۆنته‌راتچی كاتێك قۆنته‌راته‌كه‌ی ئه‌كه‌وێته ئه‌ستۆ ئه‌ندازیارێكی سه‌رپه‌رشتی كه‌ر دابنێت‌و به‌ده‌وامێكی ته‌واو ئیش بكات .

١٤ – قۆنته‌راتچی كاتێك قۆنته‌راته‌كه‌ی بۆ ده‌ر ئه‌چێت پێویسته عه‌مبارێك یا چه‌ند عه‌مبارێك بۆ پاراستنی چیمه‌نتۆ كه ئاماده‌بكات .

ئه‌میندارى گشتی كاروخانه سازی
شیروان علی امین

ب – پێناسی ژووری بازرگانی له‌گه‌ڵ به‌ڵگه نامه‌یه‌كدا له به‌رێوه‌به‌رێتی باجی داهاته‌وه ده‌رچوو بێت و بۆ ئه‌م ساڵ تازه‌كرابێته‌وه .

جـ – به‌رنامه‌ی ئه‌و كارانه‌ی له‌مه ئه‌چن .

د – پێناسی پله‌ی قۆنته‌راتچیه‌كان .

٤ – هه‌ر ته‌نده‌رێك له‌كاتی دیاری كراوی خۆیدا پێشكه‌ش نه‌كرێت یا هه‌موو مه‌رجه‌كانی تێدا نه‌بێت پشت گوێ ئه‌خرێت .

٥ – هه‌ر رۆژێكی دواكه‌وتنی كار (٢٥) بیست‌و پێنج دینار سزا ئه‌درێت .

٦ – ئه‌م به‌رێوه‌به‌رێتی‌یه به‌وه‌وه پابه‌ند نی‌یه نزمترین ته‌نده‌ر یا هه‌ر ته‌نده‌رێكی‌تر له‌رووی نرخه‌وه قبوڵ بكات .

٧ – ماوه‌ی به‌جێهێنانی ته‌نده‌ره‌كه سێ مانگه له رۆژی پێشكه‌ش كردنی ته‌نده‌ره‌كان .

٨ – پێویسته قۆنته‌راتچی نه‌خشه‌كان له‌گه‌ڵ ته‌نده‌ره‌كانیاندا بهێننه‌وه ، نه‌خشه‌كان ته‌نیا ئه‌درێته ئه‌و قۆنته‌راتچیه‌ی قۆنته‌راته‌كه‌ی بۆ ده‌رچووه .

٩ – پێویسته قۆنته‌راتچی پوولێكی (٢٥٠) فلسی به ته‌نده‌ره‌كه‌وه بلكێنێت .

١٠ – ئه‌و ته‌نده‌رانه‌ی له‌ناو زه‌رفێكی داخراودا نه‌بن پشت گوێ ئه‌خرێت‌و ره‌فز ده‌كرێت .

١١ – له به‌جێهێنانی قۆنته‌راته‌كه‌دا پشت به مه‌رجه گشتی‌یه‌كانی قۆنته‌راتی كاروباری ئه‌ندازیاری مه‌ده‌نی به‌هه‌ر دوو به‌ش یه‌كه‌م‌و دووه‌میه‌وه ئه‌به‌سترێت .

١٣ – پێویسته قۆنته‌راتچی كاتێك قۆنته‌راته‌كه‌ی ئه‌كه‌وێته ئه‌ستۆ ئه‌ندازیارێكی سه‌ر به‌رشتی كه‌ر بۆ ئیشه‌كه دابنێت‌و هه‌موو رۆژێكیش سه‌ر له ئیشه‌كه بدات .

١٤ – پێویسته قۆنته‌راتچی كاتێك قۆنته‌راته‌كه‌ی بۆ ده‌ر ئه‌چێت عه‌مبارێك یا چه‌ند عه‌مبارێك بۆ پاراستنی چیمه‌نتو كه ئاماده بكات .

ئه‌میندارى گشتی كارو خانه‌سازی
شیروان علی امین

Institut Kurde Paris

ئەم کاتەت باش

لە مانگی رابردوودا دووەم میهرەجانی شانۆیی قوتابیان لە شاری بەسرادا دەستی پێ کرد ، لە میهرەجانەکەدا کە هەموو تیپەکانی عیـــــراق بەشداربوون ،، خەڵاتـــی سەرکەوتووترین ئەکتەر درا بە هونەرمەندێکی کورد کـــــە « سەلام کۆیی » بوو .

● دەربارەی ئـــــەم سەرکەوتنە چی دەڵێی ؟ .

– هەموو سەرکەوتنێـــــک هەنگاوی گەورەتری لـــــە بەردەمدایە .

● چون دەستت پێکرد ؟

لە ساڵی١٩٦٩دا بـــۆ یەکەم جار خۆم لە شانوگەری « چارەڕەش »دا بینیەوە ، سەرکەوتنم لەو شانۆگەری‌یەدا بووە هاندەرێك بۆ بـــەردەوام بوونم لە کۆڕی هونەردا .

● شانۆی کوردی بـــەرای تۆ بەرەو کۆێ دەڕوا ؟

– ئەو گۆڕانو تەکانـــەی کە شانۆی کوردی لــــەم چەند ساڵەدا بەخۆیەوە بینی ، هانگاوی گەورەتر لە بـــەر دەم هونەرمەندی کوردبـــــدا دەکاتەوە بۆ سەرکەوتنـــــی زیاترو ئاسۆی نوێتر .

+ دەربارەی بەر هەمـــی داهاتوو وتی :

– ئێستا خەریکی هیـــلاك بوونین بۆ سەرکەوتنی نوێـــتر لە شانۆگەری « برسیار » دا، کە نووسینی – محی‌الدیـــــن زەنگنەـو دەرهێنانـــی پەیمان بەگوبە .

● شێرزاد

لەچالاکی‌یەکانی کۆمەڵـــی‌هونەرووێژەلە هەولێر :

کـــۆڕێـــکـــی ئـــەدەبـــی بـــۆ :

شیعرو گۆرانی دلداری لە ئەدەبی فۆلکلۆری کوردیدا

شتێکی ئاشکرایە کـــە کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی لقی هەولێر دەورێکی کاریگـەر دەبینێ لە بلاوکـردنـەوەی رۆشنبیری‌دا لە میانەی ئـــەو وەرزە رۆشنبیری‌یانەی سازیان دکا بۆ ئەدیبو هونەرمەندانی کورد لە هەموو لایەکـــی کوردستان جا چ لە هەولێـــر بن یا لە شارێکی تر ، بەڵگەش لەمرووەوە زۆرە، ئەمە سەرەڕای پێش‌کەش کردنی شانۆگەری.

جالەم دوایەدا ؛ کۆرێکـــی رۆشنبیری بۆ مامۆستا دلشاد محمـدامیـــن لە ژێـر نــاوی (شیعرو گۆرانی دلداری لـــە ئەدەبی فۆلکلۆری کــوردی‌دا) لە هۆڵی ئیبنی مستەوفی لـــە هەولێر سازکرد ...

بابەتەکە جیاوازی‌یەکـــی ئێجگار زۆری هەبوو لەگـــەڵ ئەو چەند بابەتانـــەی هەتـــا ئەمڕۆکە لە سەر ئـەدەبـــی فۆلکلـــۆری کـــــوردی نووسراونەودو چاپکـــراونو کەوتوونـــــە دەســـــت خـــوێنـــــدەواران . کاك دلشاد لە ســـەرەتـــای باسەکەیدا دەستنیشانـــی ئەوەی کرد کەوا ئـەم بابەتەی ئەمرۆم تەنها خستنە روونێکـی خێرایی‌یە . جونکە ئـەگـــەر بە دووروودرێژی یان هەمـــوو نووسینەکە بخوێنمـــەوە زۆر دەخابەنێ ، بەلام لـــەگەڵ ئەوەشدا هـەرچەنـــد بـــە سەربڕی‌بێ دەکەینە ئەنجام .)

● بۆیە ئەڵێم ئەم نووسینە لەگەڵ ئەو کتێبانـــەی کـــە تاکوو ئێستا لەسەر فۆلکلـــۆر چاپکراون جیاوازە ، چونکە هیچ یەکێك لـــەم کتێبانـــە هەوڵێکی وای بۆ نەدراوە کـــە بەیتەکە یان حەیرانو لاوکەکـە بەئسلوبێکی زانستیانە شـــی بکرێتەوە .. تەنها ئـــەوە نەبێ نووســــەر هاتـــووە کۆی‌کردۆتەوە لەدەمی ئـــەمو ئەو نووسیو یەتیەوەو بە چاپی گەیاندوە یان بۆیان چاپکردوە، بەلام ئەوباسەی کاك دلشـــاد بە پێچەوانەی ئەو چاپکراوانە بوون ، کە تیایـــدا لە دوای هەوڵی بێ‌شوماری خـــۆی‌و لێکۆڵینەوەی زانســــتی‌و سەردەمی بەکەی گەیشتۆتـــە ئەو قەناعەتە کە فۆلکلـــۆر دەبێتە دووبەش : – فۆلکلۆری کۆنو فۆلکلـــۆری تازە ، وەك ئیسپاتیشــــی کرد لــــە موحازەرەکەیـــدا لەهـــەر بەشێکیشا نموونـەی بـــۆ هێنایەوە ... ئەمـــە دوای ئەوەی کە لە پەراوێزدا هەردوو نموونەکەشی شی کردبووەوە .

● ناظم حسین ●

رێ رەو

نابێ نەخشە کۆمەلایـــەتی‌یەکانمان **لە**سنووقـــــی کلیل‌دراودا بێ . ئـــەوەی پێویستە بەشداربوونـــی هاونیشتمانی‌یەکانە لـــەبنیات‌ناندا‌و لە رەخنەکرتن‌و راست‌کردنەوەدا . ئەگـەرنەخشەی کۆمەلایەتیمان لە سنووقی داخراودابـــی‌هاوولاتیەکان هەرچیەکیان لەورووەوە بووبێ ناتوانـــن بەشداری لەباری‌بنیات‌ناندا بکەن .

هاوڕێ صدام حسین

پەراوێز

بۆ بەرچاوی لیژنەکانـــی‌راگەیاندن لە سلێمانی

جێگای شانازی‌یـە بـــۆهەموو لایەك کە چالاکیـــە ئەدەبی‌یەکانی شاری سلێمانی‌خۆی بەسەر هەموو کـــۆڤارو رۆژنامەکانماندا سەپاندوە . ئەمەش دەگەرێتەوە بۆ ئەرکی ئەدیبانو لێپرسراوانـــــی‌دەزگاکانی راگەیاندن .. بـــەلام لەگەڵ ئەو هەموو چالاکیانەدادەبینین لیژنەکانی راگەیانـدن وەك بڵێی لە چاو جارانـــداکەمێك کەمتەرخەمی دەکـەن بەتایبەتـــی لەرووی بـــــلاوکردنەوەی راگەیاندن سەبارەت بەکاتو شوێنی سازکردنـــی‌ئەو کۆڕو لێکۆڵینەوە ئەدەبیانە .. یان بەلایەنی زۆرەوە نـەك کەمەوە لەرۆژی سازکردنیاندا لەبەك دوو شوێنـــا شتێکی‌بچکۆلـە دەنوســـــنو پاشـــــ ماوەیەکی زۆر کەم یان لـــێ‌دەبێتەوە یان لێی دەکرێتەوە ، کەکار دەکاتە سەر ئــــەوەی‌ئێمـــەشـــــ وەك ئەرکـــی رۆژنامەگـــەری سەرشانمان‌لەگەیاندنی هەواڵەکانیــــــان دوابکەوین هیوادارین ئـــــەولایەنانە سەرنجێکی جـــۆری پروپاگەندە کانیان‌بدەنەوە .

فریـــا عبدالله
پ. هاوکاری – سلێمانی

بەشارەت فاتح ئامادەی کردوە

سۆزی جەلال .. چرۆیەکەو .. لەگەشانەوەدایە

زۆرجار رێکەوت وا دەکاتە کاتی کەڕان بە شوێنـــــن شتێك‌دا شتێکی گرنکترو بە بابەخترمان چنگ کەوێت .

ئێمەش لە کاتی کەڕان بە دوای قوتابی‌بە بەختەراوەکانی ئەمساڵدا شاعیـــــری لاوی بەهرەدار سۆزی جەلال امان دۆزیەوە.. هەرچەند دەبوایــە ئەم شاعیرە لاوەمان بـــــە بۆنەی بەیەکەم دەرچوونیەوەلە هەموو عیراقدا لە میهرجانـــی حالاکی قوتابیانی‌بەرێوەبەرایەتی بەروەردەدا بە خوێنـــەران بناساندایە بەلام رێکەوت ئـەم ناسینەی دواخست بۆ ئـــەم رۆژانە .

● سۆزی جەلال کێ‌یە..؟

– سۆزی جەلال گوڵێکـــی تازە پشکووتوە لە پۆلــــی شەشی زانیاری‌یە شەشـــــ ساڵ لەمەوبەر واتا لە پـــۆلی یەکی ناوەندی‌یەوە دەستـــی بە شیعر وتن کردوە .

● چی وای لێ‌کـــردی شیعر بڵێیت ..؟

– من وەکوو هەر مرۆڤێك هەستم بە ئێش‌و ئـــــازاری خەڵك دەکرد ئەم هەستەشم هەتا ئێستا وام لێ دەکـــــا لەگەڵ ئێش‌و ئازارەکــــــە بگریم‌و شیعر بڵێم .

● ئەی شیعر بۆ کێـــــ دەڵێیت ؟

شیعر بۆ مرۆڤایەتی دەڵێم لە هەرچی شوێنێك بێت .

● هەر بە کوردی شیعر دەنووسی ؟

– نەخێر من سەرەتـــای شیعرم بە عەرەبی دەنووسـی بەلام کاتی کە لە میهرجانـــی قوتابخانەکان بە شیعـــــری عەرەبی بەشداریم‌کرد ،هەستم کرد بە کوردی دەتوانـــــم زیاتر هەستی خۆم دەربرم‌و لە هەستی جەماوەر نزیـــــك ببمەوە .

ئەوەی شایەنی باســــە شاعیری لاو سۆزی جـــەلال دەستێکی باڵای لە نووسینـــی شیعرو خەتابەی عەرەبـــی‌دا هەیە ، لە ساڵی ١٩٧٦دا لـــە پارێزگای ذی‌قار « ناصریە» بە یەکەمی ئەم شارە لـــــە خوێندنەوەی خەتـــــابەدا دەرچووە .

« داستانی گەلی فەلەستین » ناونیشانی ئەو قەسیدەیەیـــە کە پلەی یەکەمینی وەرگـــرت لە میهرەجانی چالاکــــــی قوتابخانەکان‌دا .

زانست

بەم‌زوانە ...
گۆشتی ماست .. لـــــە بازاڕدا دەفرۆشرێ ...

لەم دوایی‌یەدا ، پرۆفیسۆر« ماساوکاناڤـــوری » لــــە کولیجی ئەندازیاری کشتوکاڵی‌تۆکیۆ لە ژاپۆن رای گەیانـــد کە لەگەڵ دەستەیـــەك زاناداکەبشتوونەتە ئەنجامێ کـــە دەتوانن جۆرە گۆشتێك لـــەماست دروست‌بکەن !

ئەو رێکایەش کە زاناکان‌دۆزیویانەتەوە ئەوەیە ماددەی « کازین » کە ماددەیەکـــی‌سەرەکی پرۆتینیە لە ماســـتدا دەتوانن بیگـــۆڕن بە تاڵـــی‌گۆشتین .

مایەوە ئەوەی بزانـــی .ئەم کارە لە تاقی کردنـــەوە دەرچـــوەو کەبشتۆتــــەرابەڕاندن‌و دروست کردنـــی گۆشت لە ماستو هەتــــافرۆشتنی ئەم جۆرە گۆشتـە لە بازاڕدا ... بەم زوانــــەدەبێ !

چیرۆکی منداڵان

چیرۆك بۆ منداڵان :

شەیتان و شوان

نووسینی : ئێلین پێلین
حسەنی قزلجی کردوویەبە کوردی

جارێکیان شەیتان ویستـی‌فێڵ لـــە شـــوان بکـات ، بینێرێتە جێ‌بەك و لەپاشـــان‌مەڕەکانی بەرێ .

– ڕۆژ باش ، شوانــــە !خەڵکی کوێی ؟

– دووگی مـــەڕەکــــان‌دەڕوانە کوێ . خەڵکـــی ئەوێم .

– دوێنێ بەلای ئێـــــوەداتێپەڕ بووم .

– وا هەڵکـەوتووە ڕێــــت‌کەوتوەتە ئەوێ .

– دایکت منداڵی بووە .

– تەواوی گوندەکە ئـــەوەدەزانن .

– دوو منداڵی بووە .

– خودا کە دای ، ناپرسێ .

– یەکیان مرد .

– خودا دای‌و خوداشـــی‌بردیەوە .

– ئەوی دیکەشیان مرد .

– بـــرا لەگــــەڵ برا ،هەردوکیان ڕۆیشتن .

– باوکت گاکەی ســــەربڕی .

– مردن بێ پرســـــەوسەرەخۆشی نابێ .

– گاکەی دیکەشـــــی‌سەربڕی .

– دوو مـــــــردوو و دووسەرەخۆشی .

– سەرەکەیان بـــۆ تـــۆهەڵگرتبوو .

– پیاوی سەرۆك ســـــەردەخوا .

– سەگەکە سەرەی خوارد.

– خراپیان ئاگا لێ بـــووەوزیان کەوتووە .

– باوکت ســــەگەکـــــەی‌کوشت .

– بە شوێن چی‌دا گـــەڕاوەئەوەی دەسکەوتوە .

– فڕێیاندا سەرانگوێلکەکە.

– ئەو هەمیشە لـــــەوێ‌پاڵ دەکەوت .

شەیتانەکــــە کە دیتـــی‌شوانەکەی بۆ ناخەڵەتێ ، لـــە داخانا شەقی بردو تۆپی .

خۆزگەی من ومنداڵان

بەناتێکدا کـە گەلێـــــك مامۆستای پەروەردەو زانـــای سایکۆلۆژی‌و ئەو مرۆڤـــــە دلسۆزانەی خۆیان تەرخـان کردوە بۆ روون کردنـــەوەی رێرەوی ساواو منـــدالو جگەرگوشەکانو زۆربــــەی تێکوشانو توانایـــان بـــۆ پێگـــەیـــاندنێکـــــی زانایانەو هاوچەرخانـــەی منداڵەکـــە لە پاشـــــ لێکۆڵینەوەیەکی گرنـــــگو ئەمدیوئەودیو کردنی هەمـــوو لایەکی مەسەلەکــــــەو دەستنیشان کردنی گشـــت هێڵ‌و نەخشەو هۆو هیـــوای دلی خۆی‌و دایك‌و باوکـــــان دەخاتە بـــەرچاوو لەپاشـــ تێڕوانینێکی گشتی‌و تایبەتـــی‌و بۆچونێکی دوورو فراوان ئنجـا دەست .. دەداتە خامـــــەو چەند دێرێکی دلسۆزانە بـــۆ منداڵە وردیلەو ســـــاواو جگەرگۆشەکان دەنووســـــێ کە هەتا هەتایە بێتەوە یادیان لەپاش تەمەنێکی دوورودرێـــژ ئەوانیشـــــ بیکەنـــــــە سەرگوزوشتەی ســــــەر زاریان بۆ منداڵی منداڵەکانیان بیگێڕنەوە ، بە دڵنیایی‌و بـــــە ئومێدی ئەوەی کە تام‌و چێژو کەڵـــــك‌و ســـوودی هیــچ نەگوردرێت پشتاو پشـــتو هەموو دەمێك ئەو ســـوودو مەبەستەی کاریگەر بێت‌و هیچ بارو دۆخێکی زەمانە ئـــــەو بۆچوونە نەگۆڕێت‌و ئـــــەو مەبەستە تێك‌نەدا جا لەبــــەر ئەوەو بە تایبەتی کە ئێســــتا بابەخێکی گەورە بە ئەدەبـــی منداڵ‌و پەروەردەی لـــــــە چوارچێوەیەکی زانستیانــــەو سایکۆلۆژیانەداو دەدرێــت ، دەبێ گەلێـــــك بـــــە وردی لێبکۆلرێتەوەو بە تێڕوانینێکی فەلسەفیانە لــــەم بوارە رێ بکرێت .

بەڵام بەداخەوە ناوبەنـــاو دەبینین هەندێ چیرۆکی لاواز لەماناو بۆچوون‌و ئامانجـــــدا کە هیچ مەبەســـتێك روون ناکاتـــەوەو بە تایبەتـــــی لەپەروەردە سازیــــــداو فەلسەفەی داهاتوو کە منداڵ هەزاران مەبەستی تری باش‌ـ پەروەردەیی – وەکو هـــەوڵو تێکۆشانی سەربەخۆیــــی‌و نازایی‌و گورجی‌و چالاکـــی‌و نەترس‌و راستگۆیــــــی‌و بێ‌فێلـــی‌و یارمەتـــی‌دان‌و ئاگاداری‌و گوێ‌راگرتن لــــە ئامۆژگاری گەورەترو مامۆستاو هەزاران مەبەستی تری باش‌ـ بلاو ئەکرێتـــــەوە لــــە رۆژنامەو‌گۆڤارەکاندا وا دبارە چیرۆکی منداڵ بەوە تێدەگـەن کە بریتیە لە چەند وشەیەکی سازکراوو رێکخــــراوو ئەدەبێکی ساکارو پچڕپچڕی بێ هوودەبە باخود هەر لەبـــەر ئەوەی منداڵ بێنێتە پێکەنین‌و سەیرو ســـەوداو هیچی‌تر وەکوو چیرۆکەکەی بەنـــاوی (پیاوێکی ترسنۆك) کـە لـە ژمارە ٤٤٠ی ١١ی ئەیلولـــی ١٩٧٨دا بلاوکراوەتەوە کـــە گەلێك دوورە لــە مانـــای چیرۆکی منـــداڵان‌و هیـچ مەبەستێکی هونـــەری‌و پەروەردەیی تێدا بـــەدی ناکرێت ، گەلێکی تری وەکوو ئەمە هەیە . بەلام خۆزگـــە ئەو دەروازە گەورەو گرانەو بوارە فراوانە دەدرایە دەست خاوەنی خۆی وەگوو دەڵێـــن – نان بۆ نانەواو گوشت بـــۆ قەساب – هەر یەکـــە بـــە بابەتێك‌و خۆی خـــەریك دەکرد کە بە هێزێکی دەروونی تایبەتی ئەوکارەی بگرتایـــە دەست .

نووسینی نەجات رەفیق حیلمی

زهراء علی

سۆزانو بەرزان لەتیف

محمد علی ابراهیم

گۆران هەردەوێڵ

بۆ زاخاوی مێشـــك

منداڵە ئازیزەکان ؟

لەم ژمارەیەدا باری‌یەکـــی‌پرتامتان پێشکەش دەکەین . ئەوێش بتوانیت ئـــــەوخشتەیەی دراوە پڕی‌بکەیتەوەو پاش ئەوەی پڕت کـــردەوە(٤ پیت) دەمێنیتەوە

ئەو (٤ پیتەش) ناوێکی‌زۆر جوان دروست دەکـــەن دەتۆش بیزانەو با ئافەرینـــت‌بکەین .

منداڵی خۆشەویست :

ئاگاداری ئەوەبە ئێمـــــەئێستا وشەت .دەدەینـــێ ئەو وشانەی ئەیدەینە تـــۆلە خشتەکەدا هەیە تۆش بـــە پێنوسەکـــەت هێڵ بــــەسەرپیتەکانـــی‌دا بێنـــە . ئیتر لەوانەیە وشـــەکــــەبە پێچەوانەوە یان راستەوانە واتە (یان لە راستەوە بـــۆچەپ یان لە چەپەوە بۆ راست) نوسرابێ .

پاشان کە هەموو وشـەکانت‌دۆزیەوەو هێڵت بـــەســـەر پیتەکانی‌دا هێنا ، چوار پیت‌بۆ دەمێنیتەوە تۆش لـــــەو چوارپیتە ناوە جوانەکـــــەدروست بکە .

ئەمەش ئەو وشانەی لـــەخشتە کەدا هەن .

شـــاخ ، ئاسك ، نۆك ،دۆ ، کەو ، بەڕو ، من ، تۆڕ ، خوێن ، چاو ، بەفر ، سێو ،

● ئازاد مەحمود ●
ئامادەی کردوە

و	ڕ	ە	ب	ب	ک	د
و	و	ا	چ	ە	ا	ت
خ	ا	ش	ک	ف	س	ۆ
د	و	ە	ک	ر	ک	ڕ
ۆ	و	ێ	س	ن	ۆ	ک
ن	ێ	و	خ	ر	م	ن

Institut Kurde de Paris